

วารสารนวัตกรรมสังคม และการเรียนรู้ตลอดชีวิต

Journal of Social Innovation and Lifelong Learning

ISSN: 3027-8414 (Online)

Social Innovation and Lifelong Learning

ปีที่
Volume

18

ฉบับที่
No.

2

พฤษภาคม-สิงหาคม
May-August

2567

สารบัญ

➤ บทบรรณาธิการ	ณ
➤ บทความวิจัย	
การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการประเมินสมรรถนะรายวิชา โดยใช้ หนังสือเรียน วิชาการบัญชีอุตสาหกรรม รหัสวิชา 20201 -2004 ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2562 สำหรับนักเรียนสาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่ ภัทรานิษฐ์ พชรศวโรจน์	1
การบริหารจัดการระบบคลังปัญญาท้องถิ่น สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี ศศิศ นุชบาง วจิ ปัญญาใส และ ศุภราภรณ์ ทองสุขแก้ว	24
การประเมินความพึงพอใจต่อการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ขนมไทยพื้นบ้านเขาสองเพื่อเพิ่มมูลค่า ผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนเขาวิลเลจ อำเภออุ้มผาง จังหวัดศรีสะเกษ สุดาทิพย์ เกษจ้อย	40
การวิเคราะห์ต้นทุน และแนวทางการตั้งราคาผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์จากใบไม้ กลุ่มแม่บ้านตำบล แม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ จิรัฐ กาญจนบุญเรือง และ พรรณนุช ชัยปิ่นชนะ	54
บทบาทของผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์แบรนด์ Xiaomi กับการขับเคลื่อนซอฟต์แวร์การเงิน ธีรภัทร์ สารจันทร์ สุทธิกานต์ วัฒนาโกคยกิจ ศิริรัตน์ พื้นทอง และ Nang Ying Htaung	72
ผลกระทบของการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลในระบบบัญชีต่อคุณภาพข้อมูล การลดต้นทุน และการ ตัดสินใจของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เสมอขวัญ สถิตชัยทรัพย์ เฉลิมชัย เปี่ยมน้ำทิพย์ จิตาภา อัยศิริพร ณัฐนิช จันทรอิทธิกุล และ ปิยะนุช กิจรุ่งโรจน์เจริญ	89

สารบัญ (ต่อ)

ผลกระทบ การปรับตัว การจัดการธุรกิจสินเชื่อและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสินเชื่อ ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด -19 กรณีศึกษาสหกรณ์ การเกษตรห้วยราชจำกัด ภวิชัยหาญ พะนุर्मัย	103
--	-----

➤ บทความวิชาการ

จินตนาการทางชีววิทยาในนิทานคำกลอนเรื่องพระอภัยมณี สุทธิกัญจน์ ทิพย์เกษร อรพินท์ คันธาวะ วิลาสินี สวาทะนันท์ และ มนตรี แร้งจัดงาน	118
พระราชชายา เจ้าดารารัศมี กับการขับเคลื่อนสังคมในมิติการจัดการมรดกทุนวัฒนธรรม สุพัฒน์วารี ทิพย์เจริญ	133

เจ้าของ:

มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

ความเป็นมา:

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น จัดทำในรูปแบบวารสารฉบับพิมพ์ (Print) (ISSN: 1905-9590) ในระหว่างปี พ.ศ. 2550 – พ.ศ. 2561 และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น (ปีที่ 8 ฉบับที่ 2) ได้เริ่มจัดทำวารสารในรูปแบบออนไลน์ (Online) (ISSN: 2651-107X) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสื่อกลางในการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิชาการ ผลงานวิจัย และงานสร้างสรรค์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษในสาขาวิชาการบริหารธุรกิจและการจัดการ รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ นิเทศศาสตร์ศิลปศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น ได้เปลี่ยนกำหนดออกจากราย 3 เดือน (4 ฉบับ/ปี) เปลี่ยนกำหนดออกเป็น ราย 4 เดือน (3 ฉบับ/ปี) ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม และ ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม ตั้งแต่ฉบับที่ 15 ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2564 เป็นต้นไป ทั้งนี้กำหนดออกเดิมของวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์นในปีที่เริ่มตีพิมพ์ ปี พ.ศ. 2550 มีกำหนด ออกราย 6 เดือน (2 ฉบับ/ปี) ฉบับที่ 1 เดือนมิถุนายน – เดือนพฤศจิกายน และ ฉบับที่ 2 เดือนธันวาคม – เดือนพฤษภาคม ต่อมาในปี พ.ศ. 2558 วารสารได้เปลี่ยนกำหนดออกเป็นราย 3 เดือน (4 ฉบับ/ปี) โดยเริ่มตั้งแต่วารสารปีที่ 9 ฉบับที่ 1 เป็นต้นไป ดังนี้ ฉบับที่ 1 เดือนพฤษภาคม – เดือนกรกฎาคม ฉบับที่ 2 เดือนสิงหาคม – เดือนตุลาคม ฉบับที่ 3 เดือนพฤศจิกายน – เดือนมกราคม และ ฉบับที่ 4 เดือนกุมภาพันธ์ – เดือนเมษายน และเพื่อหลีกเลี่ยงการตีพิมพ์วารสารซ้ำปีในฉบับเดียวกัน ในปี พ.ศ. 2559 จึงได้เปลี่ยนกำหนดออกอีกครั้ง โดยเริ่มฉบับที่ 1 ในเดือนมกราคม – มีนาคม และไปสิ้นสุดฉบับที่ 4 ในเดือนตุลาคม – ธันวาคม

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์นจัดพิมพ์บทความวิชาการ (Academic Article) บทความวิจัย (Research Article) บทความปริทัศน์ (Review Article) และบทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษโดยผ่านกระบวนการกลั่นกรองของผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องจำนวน 2 ท่าน กรณีที่ตีพิมพ์เผยแพร่โดยไม่นำไปขอตำแหน่งทางวิชาการ และผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความจำนวน 3 ท่าน กรณีที่ตีพิมพ์เผยแพร่โดยนำไปขอตำแหน่งทางวิชาการ ปัจจุบันวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์นได้รับการยอมรับให้อยู่ในฐานข้อมูลศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI: Thai Journal Citation Index Centre) กลุ่มที่ 2 สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วัตถุประสงค์:

1. เพื่อเป็นสื่อกลางในการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิชาการ ผลงานวิจัย และงานสร้างสรรค์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษในสาขาวิชาการบริหารธุรกิจและการจัดการ เทคโนโลยีสารสนเทศ ศึกษาศาสตร์ รัฐศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์ และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่มีคุณภาพซึ่งสามารถแสดงถึงประโยชน์ทั้งในเชิงทฤษฎีเพื่อให้นักวิจัยสามารถนำไปพัฒนาหรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ และประโยชน์ในเชิงปฏิบัติที่นักปฏิบัติสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคสังคมและชุมชน
2. เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าวิจัยและนำเสนอผลงานทางวิชาการของคณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ และนักศึกษา

ขอบเขต:

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์นรับพิจารณาบทความวิชาการ (Academic Article) บทความวิจัย (Research Article) บทความปริทัศน์ (Review Article) และบทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษภายใต้เงื่อนไขว่าจะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร หรือสิ่งพิมพ์ใดมาก่อน (ยกเว้นรายงานวิจัย และวิทยานิพนธ์) และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณารอตีพิมพ์ในวารสารอื่น กรณีบทความบางส่วนเคยเผยแพร่ในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ ผู้เขียนต้องแสดงให้เห็นว่าบทความที่ส่งมาได้มีส่วนเพิ่มเติมหรือขยายจากบทความเดิม นอกจากนี้ผู้เขียนยังต้องระบุในบทความว่าได้เผยแพร่บางส่วน of บทความดังกล่าวไปแล้วที่ใดและเมื่อไหร่มาแล้ว

- **ขอบเขตของวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์นจะครอบคลุมเนื้อหา ดังนี้**

1. ศึกษาศาสตร์: การบริหารการศึกษา หลักสูตรและการสอน การวัดและประเมินผลการศึกษา การวิจัยทางการศึกษา เทคโนโลยีการศึกษา และการออกแบบและพัฒนาสื่อการเรียนรู้
2. บริหารธุรกิจ: การจัดการเทคโนโลยีและนวัตกรรม การบัญชี การเงิน การตลาด การสื่อสาร การตลาด การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การจัดการความรู้ การจัดการการท่องเที่ยวและบริการ และการจัดการห่วงโซ่อุปทานและโลจิสติกส์
3. สังคมวิทยา: นวัตกรรมสังคม การพัฒนาสังคม และการพัฒนาชุมชน
4. เทคโนโลยีสารสนเทศ: เทคโนโลยีการจัดการนวัตกรรม เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ ระบบสารสนเทศ และการพัฒนาระบบ

ที่ปรึกษาเกิตติมศักดิ์:

ศาสตราจารย์ ดร. ปรัชญา เวสารัชช์
ศาสตราจารย์ ดร. สุวิมล ว่องวานิช

อุปนายกสภามหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น
กรรมการสภามหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

ที่ปรึกษา:

ดร. กิตติพัฒน์ สุวรรณชิน

อธิการบดี

ดร. ฉัตรทิพย์ สุวรรณชิน

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

บรรณาธิการ:

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พงศ์กร จันทราช

มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

กองบรรณาธิการ:

รองศาสตราจารย์ ดร. พีรพล ศิริพงษ์คุณิกร

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

รองศาสตราจารย์ ดร. วิภาวี ธรรมาภรณ์พิลาศ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร. นิสิต พันธมิตร

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

รองศาสตราจารย์ ดร. สมเกียรติ อินทสิงห์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

รองศาสตราจารย์ ดร. เพชรสุตา ภูมิพันธุ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

รองศาสตราจารย์ ดร. พิชญ์สินี ชมภูคำ

มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สิริพันธ์นิชา ปัญจจริยะกุล

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ บุญสาธ

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ขนิษฐา เสถียรพระกุล

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กัญญพัทธ์ ก่อมองเจริญ

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธนกร สิริสุนันธา

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฐาพัชร์ วรพงศ์พัชร

สถาบันเทคโนโลยีภาคตะวันออกแห่งสุวรรณภูมิ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระพันธ์ อะนันชัยวัช

มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณัฐติญา บุญวิรัตน์

มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศราวุธ พงษ์สิทธิ์

มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จันทร์จิตร เอียรศิริ

มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

อาจารย์ ดร. พัชรวิพรรณ กิจมี

มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

กองจัดการ:

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สืบพงษ์ พงษ์สวัสดิ์

มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

นโยบายการจัดพิมพ์:

กำหนดออกเป็นราย 4 เดือน (3 ฉบับ/ปี) ดังนี้

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – เมษายน (กำหนดออกในสัปดาห์สุดท้ายของเดือนเมษายน)

ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม (กำหนดออกในสัปดาห์สุดท้ายของเดือนสิงหาคม)

ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน – ธันวาคม (กำหนดออกในสัปดาห์สุดท้ายของเดือนธันวาคม)

จำนวนบทความในแต่ละฉบับ

จำนวนบทความที่เผยแพร่ในวารสารแต่ละฉบับไม่เกิน 10 บทความ

จริยธรรมการตีพิมพ์:

บทบาทและหน้าที่ของผู้เขียน:

1. ผู้เขียนต้องรับรองบทความที่เสนอมาพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ นั้น เป็นผลงานที่ไม่เคยตีพิมพ์และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งตีพิมพ์อื่นใด
2. ผู้เขียนต้องเปิดเผยข้อมูลในกรณีที่บทความบางส่วนเคยเผยแพร่ในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ โดยต้องแสดงให้เห็นว่าบทความที่ส่งมามีส่วนเพิ่มเติมหรือส่วนขยายจากบทความเดิม และได้เผยแพร่แล้วที่ใดและเมื่อไหร่มาแล้ว
3. ผู้เขียนต้องอ้างอิงแนวคิดและข้อความต่าง ๆ ซึ่งไม่ใช่ของผู้เขียน รวมทั้งต้องรับผิดชอบในการขออนุญาตใช้ภาพ และแผนภูมิ หรือขอลิขสิทธิ์จากงานอันมีลิขสิทธิ์นั้น
4. ผู้เขียนที่ปรากฏชื่อในบทความทุกท่านต้องมียศประกอบครบ 3 ข้อ ดังนี้ (1) มีส่วนร่วมในการสร้างโจทย์วิจัยและวางแผนการวิจัย เก็บข้อมูล หรือวิเคราะห์และแปลความหมายข้อมูล (2) มีส่วนร่วมในการเขียนหรือตรวจสอบบทความวิจัยอย่างมีส่วนร่วมในเชิงปัญญาของเนื้อหางาน (ไม่ใช่ตรวจเฉพาะภาษาหรือรูปแบบ) และ (3) ได้อ่านและรับรองต้นฉบับบทความสุดท้ายก่อนส่งไปตีพิมพ์ ผู้ที่มีส่วนช่วยเหลือในลักษณะอื่น ๆ ควรได้รับการกล่าวถึงในกิตติกรรมประกาศ
5. ผู้เขียนทุกท่านต้องได้อ่านและยินยอมให้มีการส่งบทความมาพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ รวมทั้งยินยอมที่จะรับผิดชอบและรับผิดชอบต่อบทความที่ส่งมาพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่
6. ผู้เขียนทุกท่านต้องเปิดเผยผลประโยชน์ทับซ้อนซึ่งอาจมีผลสำคัญหรือมีอิทธิพลต่อเนื้อหาที่ปรากฏในบทความ แหล่งเงินทุนสนับสนุนการวิจัยหรือการจัดทำบทความจะต้องถูกกล่าวถึงในกิตติกรรมประกาศ
7. ผู้เขียนต้องเขียนบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของวารสารที่กำหนดไว้ในคำแนะนำในการจัดเตรียมต้นฉบับสำหรับผู้เขียน
8. ผู้เขียนต้องเขียนบทความที่แสดงถึงคุณภาพทางวิชาการและองค์ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ทั้งเชิงทฤษฎีและในเชิงปฏิบัติ การนำเสนอเนื้อหาที่มีความชัดเจนและถูกต้อง
9. ผู้เขียนมีหน้าที่แจ้งต่อวารสารและบรรณาธิการ หากพบข้อความผิดพลาดที่มีความสำคัญในการวิจัยภายหลัง หรือพบความไม่ถูกต้องในงานที่ตีพิมพ์ เพื่อปรับแก้บทความให้มีความถูกต้องหรือถอนบทความหากจำเป็น

บทบาทและหน้าที่ของผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ:

1. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องไม่เปิดเผยข้อมูลบทความที่อยู่ระหว่างพิจารณาแก่บุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องและต้องไม่ใช้เพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว
2. ผู้ทรงคุณวุฒิมีหน้าที่เปิดเผยข้อมูลและผลประโยชน์ทับซ้อนของบทความ เช่น เป็นบทความที่ตนมีส่วนร่วม หรือรู้จักผู้เขียนเป็นการส่วนตัว หรือเหตุผลอื่นใดที่ทำให้ไม่สามารถพิจารณาประเมินบทความโดยอิสระได้ และผู้ทรงคุณวุฒิต้องแจ้งบรรณาธิการทราบ และถอนตัวจากการพิจารณาบทความ
3. ผู้ทรงคุณวุฒิควรรับพิจารณาบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ พิจารณาให้ข้อเสนอแนะด้วยความเป็นธรรมและปราศจากอคติ ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิควรละเอียดและสร้างสรรค์เพื่อช่วยให้ผู้เขียนบทความสามารถพัฒนาบทความของตนต่อไปได้ แม้ว่าบทความนั้นจะมีคุณภาพไม่ดีและถูกปฏิเสธการตีพิมพ์ก็ตาม
4. ผู้ทรงคุณวุฒิควรส่งผลการประเมินตามกำหนดเวลา หากมีเหตุขัดข้องในช่วงระยะเวลาพิจารณาควรแจ้งบรรณาธิการโดยทันที
5. ผู้ทรงคุณวุฒิควรระบุงานวิจัยหรือผลงานทางวิชาการที่ผู้เขียนไม่ได้อ้างอิงไว้ในบทความ และผู้ทรงคุณวุฒิควรแจ้งต่อบรรณาธิการ หากทราบว่าบทความที่พิจารณามีส่วนใดส่วนหนึ่งที่คล้ายคลึงหรือเหมือนกับบทความที่อยู่ในการพิจารณาของวารสารอื่นหรือสิ่งพิมพ์อื่นใด

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการ:

1. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาคุณภาพบทความก่อนการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร
2. บรรณาธิการต้องพิจารณาบทความจากเนื้อหาทางวิชาการโดยปราศจากอคติในเรื่องคุณลักษณะใด ๆ ของผู้เขียนหรือสังกัดของผู้เขียน รวมทั้งต้องป้องกันไม่ผลประโยชน์ทับซ้อนระหว่างผู้เขียนผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ และบุคคลในกองบรรณาธิการ
3. บรรณาธิการต้องตีพิมพ์บทความที่ผ่านกระบวนการพิจารณาล้นกรองบทความแล้วซึ่งพิจารณาจากคุณภาพทางวิชาการและมีประโยชน์ทั้งเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติ ความทันสมัย และเนื้อหาสอดคล้องกับขอบเขตของวารสารรวมทั้งเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์อื่นใดมาก่อน
4. บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบทความที่ส่งมาพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ รวมทั้งต้องควบคุมให้กระบวนการพิจารณาล้นกรองบทความเป็นไปโดยปกปิดทั้งด้านผู้เขียนและผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ (Double-Blind Process) ด้วยความยุติธรรม
5. บรรณาธิการต้องตรวจสอบบทความที่ส่งมาพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ด้านการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) โดยใช้โปรแกรมที่เชื่อถือได้ และหยุดกระบวนการพิจารณาล้นกรองบทความทันที หากพบการคัดลอกผลงานผู้อื่นในระหว่างกระบวนการฯ และติดต่อผู้เขียนเพื่อขอคำชี้แจงประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์เผยแพร่บทความนั้น

6. บรรณาธิการตรวจสอบบทความที่สงสัยว่ากระทำผิดจริยธรรมทางวิชาการเพื่อแก้ไขปัญหาทางจริยธรรมนั้น ด้วยความรอบคอบ แม้ว่าบทความนั้นจะได้รับการตีพิมพ์หรือไม่ก็ตาม ทั้งนี้การปฏิเสธบทความด้วยเหตุผลทางด้านจริยธรรมจะต้องมีหลักฐานที่ชัดเจน

สถานที่ติดต่อ:

กองบรรณาธิการวารสารนวัตกรรมสังคมและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

120 ถ. มหิตล อ. เมือง จ. เชียงใหม่ 50200

โทร. 053-201800-4 ต่อ 2421 โทรสาร. 053-201810

E-mail: feujournal@feu.edu

URL: <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/FEU>

- ทศนะและข้อคิดเห็นใดๆ ในวารสารนวัตกรรมสังคมและการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นทศนะของผู้เขียน กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วยกับทศนะเหล่านั้นและไม่ถือว่าเป็นความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ
- ความรับผิดชอบด้านเนื้อหาและการตรวจร่างบทความแต่ละบทเป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน กรณีมีการฟ้องร้องเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงฝ่ายเดียว
- ลิขสิทธิ์บทความของมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์นได้รับการสงวนสิทธิ์ตามกฎหมาย การตีพิมพ์ซ้ำต้องได้รับอนุญาตโดยตรงจากมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์นเป็นลายลักษณ์อักษร

วารสารนวัตกรรมสังคมและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้รับการยอมรับให้
อยู่ในฐานข้อมูลศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 2 สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

รายนามคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (Reviewer) ประจำฉบับ

รองศาสตราจารย์ ดร. อุเทน เลาน้ำทา	ผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาระบบสารสนเทศองค์กร บริษัท อินเทลลิเจนท์ ดี.ซี. จำกัด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กัญญ์พัสวีย์ กล่อมธงเจริญ	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธนกร สิริสุคันธา	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พอเจตน์ ธรรมศิริขวัญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปิยะพรรณ กลั่นกลิ่น	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภักดีกุล รัตนนา	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สิริระ สมนาม	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ญฐาพัชร์ วรพงศ์พัชร	สถาบันเทคโนโลยีภาคตะวันออกแห่งสุวรรณภูมิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จุติมา ญาณะวงษา	มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระพันธ์ อะนันชัยธวัช	มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น
อาจารย์ ดร. ประราสี เอนก	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ตรี มูแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พุทธรณ สุวรรณอาสน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วาทีต ธรรมเชื้อ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ แสนประเสริฐ ปานเนียม	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อรทัย อินตา	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิกุล พงษ์กลาง	มหาวิทยาลัยพายัพ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศราวุธ พงษ์ลีรัตน์	มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

บทบรรณาธิการ

วารสารนวัตกรรมสังคมและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ฉบับนี้เป็นปีที่ 18 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2566) มีบทความวิจัย จำนวน 7 บทความ และบทความวิชาการ จำนวน 2 บทความ มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับศึกษาศาสตร์ บริหารธุรกิจ สังคมวิทยา และเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยบทความทั้งหมดผ่านกระบวนการการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญประจำสาขา โดยวารสารนวัตกรรมสังคมและการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้รับการยอมรับให้อยู่ในฐานะข้อมูลดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 2 สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วารสารฉบับนี้ มูลนิธิราชดำรินุรักษ์ฝ่ายเหนือ ได้ส่งบทความเข้ามาตีพิมพ์ภายใต้โครงการเฉลิมพระเกียรติพระราชยาเจ้าดารารัศมี ในวาระครบรอบ 150 ปีแห่งวันประสูติ / ราลึก 150 ปีวันประสูติ พระราชยา เจ้าดารารัศมี โดยทุกบทความผ่านการตรวจคุณภาพเบื้องต้นและคุณภาพด้านเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ตามข้อปฏิบัติของวารสารนวัตกรรมสังคมและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

บรรณาธิการ ใคร่ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิประจำกองบรรณาธิการ และผู้ทรงคุณวุฒิเฉพาะสาขาวิชาทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ส่งเสริมกระบวนการพิจารณาถ้อยแถลงบทความให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพมากยิ่งขึ้น รวมถึงผู้เขียนทุกท่านที่ให้ความสนใจส่งบทความมาพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารฯ และหากท่านที่สนใจต้องการเสนอผลงานเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารนวัตกรรมสังคมและการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถจัดเตรียมต้นฉบับบทความตามรูปแบบของวารสารได้จากเว็บไซต์วารสารที่ <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/FEU/about/submissions>

บรรณาธิการ

วารสารนวัตกรรมสังคมและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการประเมินสมรรถนะรายวิชา
โดยใช้ หนังสือเรียน วิชาการบัญชีอุตสาหกรรม รหัสวิชา 20201 -2004
ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2562
สำหรับนักเรียนสาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่

The Development of in Learning Achievement and Course Competency
Assessment by Using the Textbook in the Subject of Accounting for Industrial
Manufacturing, Course code 20201 - 2004 according to the Vocational
Certificate Program 2019)Vocational Certificate (for Accounting Students of
Chiang Mai Vocational College

ภัทรานิษฐ์ พัทธศรีวโรจน์^{1*}
Pattranish Patchatrishwaroje^{1*}

¹ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่
167 ถนนพระปกเกล้า ตำบลศรีภูมิ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ 50200 ประเทศไทย

¹ Chiang Mai Vocational College
167 Phrapokklao Rd., Si Phum Sub-district, Mueang Chiang Mai District, Chiang Mai, 50200,
Thailand

รับบทความ: 7 พฤศจิกายน 2566

ปรับปรุงบทความ: 18 ธันวาคม 2566

ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 2 กุมภาพันธ์ 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อประเมินคุณภาพและหาประสิทธิภาพของหนังสือเรียน วิชาการบัญชีอุตสาหกรรม รหัสวิชา 20201-2004 ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2562 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนและก่อนเรียน โดยใช้หนังสือเรียน วิชาการบัญชีอุตสาหกรรม รหัสวิชา 20201-2004 ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2562 และ 3) เพื่อประเมินสมรรถนะรายวิชา โดยใช้หนังสือเรียน วิชาการบัญชีอุตสาหกรรม รหัสวิชา 20201-2004 ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2562 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักเรียน ระดับ

* ผู้เขียนหลัก (ครูวิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่)
อีเมล: pattranish.m@gmail.com

ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 กลุ่ม 2 สาขาวิชาการบัญชี จำนวน 23 คน โดยเลือกวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบประเมินคุณภาพหนังสือเรียน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบประเมินสมรรถนะรายวิชา สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถิติพื้นฐาน และสถิติทดสอบ ค่าที (t-test Dependent) ผลการประเมินคุณภาพหนังสือเรียน โดยผู้เชี่ยวชาญและครูผู้สอนที่ได้รับการเผยแพร่ผลงานวิชาการหนังสือเรียน มีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.53) และหนังสือเรียนมีคุณภาพตามความคิดเห็นของ ครูผู้สอนดังกล่าว โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.57) ประสิทธิภาพของหนังสือเรียน วิชาการบัญชีอุตสาหกรรม รหัสวิชา 20201-2004 มีค่าประสิทธิภาพ เท่ากับ 89.53/84.83 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 นักเรียนที่เรียนโดยใช้หนังสือเรียน วิชาการบัญชีอุตสาหกรรม รหัสวิชา 20201-2004 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญยิ่งที่ระดับ .01 และมีผลการประเมินสมรรถนะรายวิชา ที่มีความคิดเห็นในการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D.= 0.49)

คำสำคัญ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การประเมินสมรรถนะรายวิชา หนังสือเรียน การบัญชีอุตสาหกรรม

Abstract

The objectives of this study were to 1) evaluate the quality of textbook based and the efficiency of the developed textbook for the Subject of Accounting for Industrial Manufacturing, 2) examine the educational achievements of the students using the developed textbook by comparing the pretest and posttest results, and 3) asses the course competency of the Accounting for Industrial Manufacturing subject (course code 20201 - 2004) for the vocational certificate program 2562 BE. The sample group for this study consisted of 23 accounting students (group 2) in the third-year vocational certificate program at Chiang Mai Vocational College using cluster random sampling. The research tools included 1) the textbook evaluation form, 2) the achievement test and 3) the Corse Competency Assessment form. The data were analyzed using basic statistics, test statistics, and t-test dependent. The textbook's quality was assessed as excellent overall and passed in terms of content, composition, and production techniques. It received an outstanding overall average score from experts ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.53) and from teachers ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.57). and the efficiency of the textbook for Accounting for Industrial Manufacturing (course code 20201 - 2004) was 89.53/84.83, which was higher than the set criteria at 80/80. 2) After utilizing the developed textbook, students

had higher achievement outcomes with a statistically significant level of 0.01 and 3) The course competence assessment on learning management got its greatest result. ($\bar{X}$ = 4.65, S.D. = 0.49)

Keywords

Educational Achievement, Course Competency Assessment, Textbook, Accounting for Industrial Manufacturing

บทนำ

การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพต้องเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวินิจฉัยให้สูงขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานโดยนำความรู้ในทางทฤษฎีอันเป็นสากลและภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติและมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพ อิสระ ในส่วนของเป้าหมายด้านคุณภาพของผู้สำเร็จการอาชีวศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพมีคุณภาพอย่างน้อย 3 ด้าน 1. ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ พฤติกรรมลักษณะนิสัย และทักษะทางปัญญา 2. ด้านสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป ได้แก่ การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการพัฒนา การเรียนรู้ และการปฏิบัติการ การทำงานร่วมกับผู้อื่น การใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การประยุกต์ใช้ตัวเลขและ การจัดการและการพัฒนางาน 3. ด้านสมรรถนะวิชาชีพ ได้แก่ ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ความสามารถในการใช้ทักษะในสาขาวิชาชีพสู่การปฏิบัติจริง และความสามารถในการประยุกต์สู่อาชีพ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ขณะที่ Hutchinson and Torres (1994, 315-318) กล่าวว่า หนังสือนักเรียนเป็นสื่อการเรียนรู้ที่เป็นสื่อมาตรฐานสากลที่ได้รับความนิยมมายาวนาน ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีใหม่ ๆ หรือวิธีการสอนต่าง ๆ แต่หนังสือเรียนก็ยังเป็นส่วนประกอบสำคัญในการเรียนการสอน ทั้งนี้ หนังสือเรียนเป็นอุปกรณ์ที่มีราคาถูก สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำได้อีก ถ้าออกแบบมาอย่างสวยงามและ น่าสนใจ ก็จะสามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนและกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน หนังสือเรียนยังช่วยแบ่งเบาการสอนของครูผู้สอนได้ เพราะในการสอนบางหัวข้อ ครูก็ไม่อาจนำเรื่องนั้นมาแสดง ให้ผู้เรียนดูจริงได้แต่สามารถใช้รูปภาพ หรือคำอธิบายประกอบที่อยู่ในหนังสือเรียนเพื่อ ประกอบการเรียนการสอน และทำให้ผู้เรียนเข้าใจได้ (สุพรรณิ อาศัยราช, 2550, 19)

ในขณะที่หนังสือเรียนอาชีวศึกษาจัดเป็นสื่อประเภทสิ่งพิมพ์ประเภทเดียวกันกับตำราเรียนที่มีคุณค่าและมีประโยชน์ดังกล่าว ถือได้ว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญและมีบทบาทอย่างมากต่อการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา ซึ่งสื่อประเภทเอกสาร ตำราเรียนอาชีวศึกษานั้น ผู้สอนอาจใช้วิธีการ สร้างสรรค์ พัฒนาเอกสาร

การสอนขึ้นมาใหม่ แต่ต้องมีคุณภาพ และมีเนื้อหาสาระที่ถูกต้อง ครบถ้วน ตามมาตรฐานของสื่อการเรียนการสอนและนวัตกรรมอาชีวศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2557)

ในการจัดการเรียนการสอน สาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่ เป็นสาขาวิชาชีพที่เปิดทำการสอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่งในหลักสูตรการเรียนการสอน มีรายวิชาที่สำคัญต่อการประกอบอาชีพ คือ วิชาการบัญชีอุตสาหกรรม รหัสวิชา 20201-2004 ซึ่งผู้เรียนต้องมีทักษะในการปฏิบัติงานบัญชี ตามขั้นตอนการจัดทำบัญชีและนำเสนองบการเงินสำหรับกิจการอุตสาหกรรม เพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ ทั้งนี้ครูผู้สอนได้รวบรวมข้อมูลในการจัดการเรียนการสอน ที่ผ่านปรากฏว่าหนังสือที่นักเรียนได้ใช้เรียนมีความซับซ้อน เข้าใจยาก มีเนื้อหาที่มากมาย ราคาซื้อขายสูง ไม่ค่อยกระชับและชัดเจนเท่าที่ควร ส่งผลให้นักเรียนไม่เข้าใจในการเรียน และมีผลสัมฤทธิ์ที่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้ปฏิบัติหน้าที่เป็นครูผู้สอน สาขาวิชาการบัญชี จึงได้ ศึกษารายวิชา ในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2562 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม จากโครงสร้างหลักสูตรในกลุ่มทักษะวิชาชีพเฉพาะ มีวิชาการบัญชีอุตสาหกรรม รหัสวิชา 20201-2004 ที่จัดไว้ในแผนการเรียนที่ทุกสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่เปิดสอนสาขาวิชาการบัญชี ต้องจัดการเรียนการสอนในรายวิชาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้จัดทำหนังสือเรียน วิชาการบัญชีอุตสาหกรรม รหัสวิชา 20201-2004 ขึ้น เพื่อให้ผู้สอนและผู้เรียนของสถานศึกษาต่าง ๆ ที่ใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562 ได้มีใช้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งจัดพิมพ์ เผยแพร่และจำหน่ายโดย บริษัท แม็คเอ็นดูเคชั่น จำกัด พร้อมทั้งจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ คู่มือการใช้ หนังสือเรียนเพื่อเป็นคู่มือครู

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการประเมินสมรรถนะรายวิชา โดยใช้ หนังสือเรียน วิชาการบัญชีอุตสาหกรรม รหัสวิชา 20201 -2004 ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2562 สำหรับนักเรียนสาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่ เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะและคุณธรรมจริยธรรม ในการปฏิบัติงานบัญชี ตามขั้นตอนการจัดทำบัญชีและนำเสนองบการเงินสำหรับกิจการอุตสาหกรรมได้ถูกต้อง รวมทั้งเป็นผู้มีที่มีเหตุผล มีวิจารณ์ญาณ มีการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ รวมทั้งยังนำไปใช้ในการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น ในสถานประกอบการที่ปฏิบัติงาน ในการดำรงชีวิตในปัจจุบันได้อย่างเหมาะสมและทันต่อเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินคุณภาพและหาประสิทธิภาพของหนังสือเรียน วิชาการบัญชีอุตสาหกรรม รหัสวิชา 20201-2004 ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2562 สำหรับผู้เรียนสาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนและก่อนเรียน วิชาการบัญชีอุตสาหกรรม รหัสวิชา 20201-2004 โดยใช้หนังสือเรียน ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2562 สำหรับนักเรียนสาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่

3. เพื่อประเมินสมรรถนะรายวิชา โดยใช้หนังสือเรียน วิชาการบัญชีอุตสาหกรรม รหัสวิชา 20201-2004 ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2562 สำหรับนักเรียนสาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่

ทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการจัดการเรียนรู้และการประเมินสมรรถนะรายวิชา โดยใช้ หนังสือเรียน วิชาการบัญชีอุตสาหกรรม รหัสวิชา 20201 -2004 ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2562 สำหรับนักเรียน สาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่ ดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับหนังสือเรียน

มีนักการศึกษาหลายท่าน ได้ให้ความหมายของหนังสือเรียนไว้ ดังนี้

ทศวรรณ ฌ พิกุล (2551, 7) กล่าวว่า หนังสือเรียน หมายถึง หนังสือที่สร้างขึ้นหรือกำหนดให้มีเนื้อหาวิชาตรงตาม หลักสูตรวิชานั้น ๆ เพื่อใช้เป็นหลักและแนวทางในการเรียนการสอนระหว่างครูกับนักเรียน

ขณะที่ สุพรรณิ อาศัยราช (2550, 16) สรุปความหมายของหนังสือเรียนไว้ว่า คือ หนังสือที่จัดทำขึ้นเพื่อรวบรวมเนื้อหาวิชาใด วิชาหนึ่งโดยเฉพาะตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการ กำหนด และต้องได้รับการตรวจสอบและขออนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการแล้วเท่านั้น จึงจะนำมา เพื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนได้ หนังสือเรียนหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าแบบเรียน คือ เอกสารที่ใช้สำหรับการเรียนโดยจัดทำเป็นรูปเล่ม บรรจุสาระตรงตามหลักสูตรอย่างถูกต้อง หนังสือเรียนอาจเป็นหนังสือเล่มเดียวใน แต่ละรายวิชา หรือเป็นชุดที่มีหลายเล่มหลายชนิดอยู่ด้วยกัน และอาจมีแบบฝึกหัดเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติในเนื้อหาที่เรียน (ทศวรรณ ฌ พิกุล, 2551, 6 อ้างถึงใน เจริญ บางเสน, 2551)

ส่วนปรีชา ช้างขวัญยืน (2552,7) ได้ให้ความหมายของ ตำรา หมายถึง หนังสือที่เป็น มาตรฐานสำหรับศึกษาวิชาใดวิชาหนึ่ง คำว่ามาตรฐานในที่นี้อาจพิจารณาอย่างกว้าง ๆ ได้ 4 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านคุณภาพ ด้านรูปแบบ และด้านภาษา

หนังสือเรียนหรือตำราเรียน เป็นเอกสารที่แสดงรายละเอียดของสาระที่เป็นมวลความรู้และประสบการณ์ไว้อย่างเป็นระบบ มีเนื้อหาตรงตามที่หลักสูตรกำหนด มีลำดับขั้นตอนที่ ส่งเสริมสนับสนุน และกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ได้ตามลำดับ เป็นเอกสารที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาประเมินและอนุญาตให้ใช้เป็นหนังสือเรียนประจำวิชา อาจทำเป็นเล่มหรือเป็นชุดก็ได้ ขึ้นอยู่กับผู้เขียน ผู้แปล เป็นผู้กำหนด และเลือกใช้ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2553, 88)

นอกจากนี้ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555, ก) ได้ให้ความหมายของหนังสือเรียนไว้ว่า หนังสือเรียนเป็นสื่อการเรียนรู้ที่มี เนื้อหาหรือสาระการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด อีกทั้ง Ferrant (1988, 295) ยังให้ความหมายของหนังสือเรียนไว้อีกว่า คือ หนังสือที่ สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดของวิชาเรียนนั้น ๆ

จากความหมายของหนังสือเรียนดังกล่าว สรุปได้ว่า หนังสือเรียน คือหนังสือที่สร้าง ขึ้นเพื่อใช้สำหรับประกอบการเรียนการสอนตามหลักสูตรกำหนด โดยจัดทำเป็นรูปเล่มและมีเนื้อหา ตรงตามหลักสูตร หรือจุดมุ่งหมายของการเรียน จากการศึกษาผู้รายงานได้นำไปใช้ประโยชน์เป็น แนวทางในการสร้างหนังสือเรียน วิชาการบัญชีอุตสาหกรรม รหัสวิชา 20201-2004 หลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาต่อไป

2. ทฤษฎีเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้มีผู้ให้ความหมายที่สอดคล้องและแตกต่างกันบางประการดังนี้

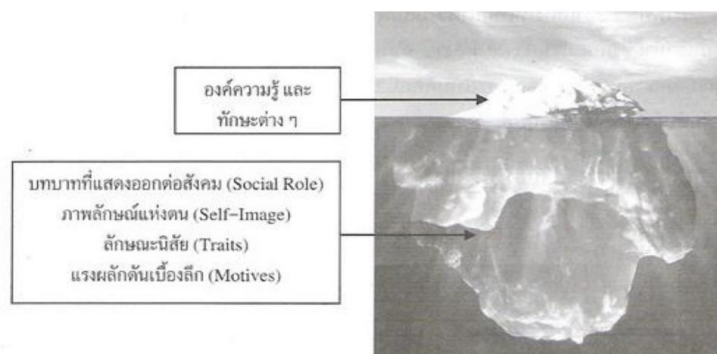
ลดาวัลย์ แยมครวญ (2559) ได้กล่าวถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลการเรียนรู้ ที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และสามารถวัดประเมินผลได้ โดยการแสดงออกมาทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านทักษะพิสัย และด้านจิตพิสัย

จิระประภา คำภาเกะ (2563) ได้กล่าวถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สามารถนำความรู้และทักษะไปใช้แก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมทางด้านสติปัญญา 4 ระดับ คือ ระดับความรู้ความจำ ระดับความเข้าใจ ระดับการนำไปใช้และระดับการวิเคราะห์

สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนที่เกิดจากการเรียนการสอนและหรือการศึกษาด้วยตนเอง ที่บุคคลแสดงจากการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ทั้งจาก ประสบการณ์และสภาพแวดล้อม ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและทักษะ

3. ทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถนะ (Competency)

ความหมายของสมรรถนะได้มีผู้ให้ความหมายที่สอดคล้องและแตกต่างกันบางประการดังนี้ แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะหรือขีดความสามารถในการทำงาน (Competency) เกิดขึ้นในช่วงต้นของศตวรรษที่ 1970 โดยนักวิชาการชื่อ David McClelland ซึ่งได้ทำการศึกษาวิจัยว่าทำไมบุคลากรที่ทำงานในตำแหน่งเดียวกันจึงมีผลงานที่แตกต่างกัน McClelland จึงทำการศึกษาวิจัยโดย แยกบุคลากรที่มีผลการปฏิบัติงานดีออกจากบุคลากรที่มีผลการปฏิบัติงานพอใช้ แล้วจึงศึกษาว่าบุคลากรทั้ง 2 กลุ่ม มีผลการทำงานที่แตกต่างกันอย่างไร ผลการศึกษาทำให้สรุปได้ว่า บุคลากรที่มีผลการปฏิบัติงานดีจะมีสิ่งหนึ่งที่เรียกว่าสมรรถนะ (Competency) (จิระประภา อัครบรร, 2549, 58) และในปี ค.ศ. 1973 McClelland ได้เขียนบทความวิชาการ เรื่อง “Testing for Competence rather than Intelligence” ซึ่งถือเป็นจุดกำเนิดของแนวคิดเรื่องสมรรถนะที่สามารถอธิบายบุคลิกลักษณะของคนว่าเปรียบเสมือนกับภูเขาน้ำแข็ง (Iceberg)

ภาพที่ 1 แบบจำลองภูเขาน้ำแข็ง (The Iceberg Model)

ที่มา: จาก การฝึกอบรมบุคลากรในองค์กร (น.29), โดย ชูชัย สมितिไกร, 2550, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จากภาพ สามารถอธิบายได้ว่าคุณลักษณะของบุคคลนั้นเปรียบเสมือนภูเขาน้ำแข็งที่ลอยอยู่ในน้ำโดยมีส่วนหนึ่งที่เป็นส่วนน้อยลอยอยู่เหนือน้ำซึ่งสามารถสังเกตและวัดได้ง่าย ได้แก่ ความรู้ สาขาต่าง ๆ ที่ได้เรียนมา (Knowledge) และส่วนของทักษะ ได้แก่ ความเชี่ยวชาญ ความชำนาญพิเศษด้านต่าง ๆ (Skill) สำหรับส่วนของภูเขาน้ำแข็งที่จมอยู่ใต้น้ำซึ่งเป็นส่วนที่มีปริมาณมากกว่านั้น เป็นส่วนที่ไม่อาจสังเกตได้ชัดเจนและวัดได้ยากกว่า และเป็นส่วนที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลมากกว่า ได้แก่ บทบาทที่แสดงออกต่อสังคม (Social Role) ภาพลักษณ์ของบุคคลที่มีต่อตนเอง (Self Image) คุณลักษณะส่วนบุคคล (Trait) และแรงจูงใจ (Motive) ส่วนที่อยู่เหนือน้ำเป็นส่วนที่มีความสัมพันธ์กับเขว่นปัญญาของบุคคล ซึ่งการที่บุคคลมีความฉลาดสามารถเรียนรู้องค์ความรู้ต่างๆ และทักษะได้นั้น ยังไม่เพียงพอที่จะทำให้มีผลการปฏิบัติงานที่โดดเด่น จึงจำเป็นต้องมีแรงผลักดันเบื้องลึก คุณลักษณะส่วนบุคคลภาพลักษณ์ของบุคคลที่มีต่อตนเอง และบทบาทที่แสดงออกต่อสังคมอย่างเหมาะสมด้วย จึงจะทำให้บุคคลกลายเป็นผู้ที่มีผลงานโดดเด่นได้

วัฒนา พัฒนพงศ์ (2546, 33) กล่าวว่า สมรรถนะ (Competency) หมายถึง ระดับของความสามารถในการปรับและใช้กระบวนทัศน์ (Paradigm) ทักษะ พฤติกรรม ความรู้ และทักษะ เพื่อการปฏิบัติงานให้เกิดคุณภาพ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุดในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร ในองค์กร บุคลากรทุกคนควรมีความสามารถพื้นฐานในหน้าที่ที่เหมือนกันครบถ้วนและเท่าเทียมกัน และควรพัฒนาตนเองให้มีความสามารถพิเศษที่แตกต่างกันออกไปนอกเหนือจากความสามารถของ งานในหน้าที่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับศักยภาพ ระดับความสามารถทางอารมณ์ (Emotional Quotient : EQ) และความสามารถทางสติปัญญา (Intelligence Quotient: IQ)

จากที่นำเสนอมาข้างต้น ทำให้สามารถสรุปได้ว่า สมรรถนะ(Competency) หมายถึง ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และคุณลักษณะพึงประสงค์ของบุคคล (Attributes) ซึ่งบุคคลนั้นจะ แสดงออกเป็นกระบวนการคิดและพฤติกรรมในการเรียนรู้ที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคล และมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง อันจะส่งผลให้เกิดความสำเร็จตามมาตรฐานหรือสูงกว่ามาตรฐานที่ได้กำหนดไว้

4. ภาพรวมวิชาการบัญชีอุตสาหกรรม

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาการบัญชี ได้กำหนดให้มีวิชาการบัญชีอุตสาหกรรม รหัสวิชา 20201 – 2004 จำนวน 3 หน่วยกิต อยู่ในกลุ่มวิชาชีพเฉพาะ มีรายละเอียดหลักสูตรรายวิชา ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2562)

4.1 จุดประสงค์รายวิชา เพื่อให้

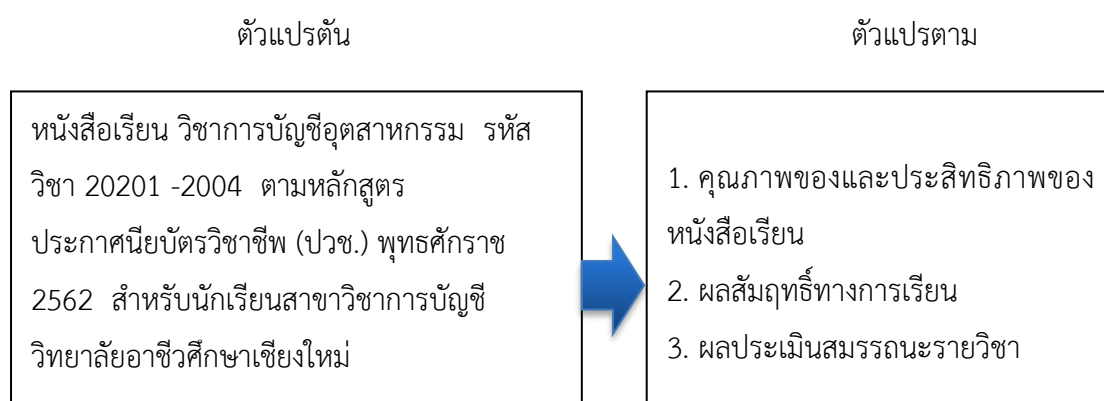
- 1) เข้าใจหลักการและกระบวนการปฏิบัติงานบัญชีของกิจกรรมอุตสาหกรรม
- 2) มีทักษะการปฏิบัติงานบัญชีตามขั้นตอนการจัดทำบัญชีและนำเสนองบการเงินสำหรับกิจการอุตสาหกรรม
- 3) มีกิจนิสัยมีระเบียบ ละเอียด รอบคอบ ซื่อสัตย์ มีวินัยตรงต่อเวลาและมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพบัญชี

4.2 สมรรถนะรายวิชา

- 1) แสดงความรู้เกี่ยวกับบัญชีสำหรับกิจกรรมอุตสาหกรรม
- 2) บันทึกบัญชีสำหรับกิจการอุตสาหกรรมตามขั้นตอนการจัดทำบัญชี
- 3) จัดทำงบการเงินสำหรับกิจการอุตสาหกรรมตามประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

4.3 คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาและปฏิบัติเกี่ยวกับลักษณะของกิจการอุตสาหกรรม องค์ประกอบของต้นทุนการผลิต การรับจ่ายวัตถุดิบ การคำนวณค่าแรงงาน ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย เงินประกันสังคม ค่าใช้จ่ายการผลิต การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับวัตถุดิบตามวิธีบัญชีสินค้าคงเหลือแบบสิ้นงวดและแบบต่อเนื่อง การบันทึกบัญชีค่าแรงและค่าใช้จ่ายการผลิต การคำนวณต้นทุนสินค้าที่ผลิตเสร็จ กระดาษทำการ รายการปรับปรุง ปิดบัญชี การจัดทำต้นทุนการผลิต และงบการเงิน ซึ่งสามารถเขียนเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยดังภาพที่ 3

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างหนังสือเรียน การสร้างและหาประสิทธิภาพ หนังสือเรียนในระดับอาชีวศึกษาและระดับเทคโนโลยี มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

นาโชค วัฒนานัย (2557) ได้ศึกษาวิจัยการประเมินคุณภาพหนังสือเรียนด้าน ช่างอุตสาหกรรมในระดับอาชีวศึกษา ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินคุณภาพหนังสือเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาช่างไฟฟ้าและสาขาวิชา เครื่องกล กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 111 คน และ หนังสือเรียนอาชีวศึกษา สาขาช่างไฟฟ้า 13 เล่ม และหนังสือเรียนอาชีวศึกษา สาขาช่างกล 16 เล่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่แบบสอบถามออนไลน์ สำหรับครู และแบบประเมินคุณภาพหนังสือ สำหรับผู้เชี่ยวชาญ ผลการวิจัย พบว่า หนังสือเรียนโดยภาพรวมมีคุณภาพเฉลี่ยร้อยละ 57 มีหนังสือ ใช้พอเพียง ร้อยละ 64 แต่ขาดแคลนชุดสาธิต ชุดทดลอง วัสดุฝึกและเครื่องมือวัดไฟฟ้า คุณภาพ หนังสือเรียนอาชีวศึกษา สาขาช่างไฟฟ้าและสาขาช่างกล มีคุณภาพระดับปานกลาง หนังสือส่วนใหญ่ ไม่สอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชา ขาดการเชื่อมโยงสู่การปฏิบัติ

วิชัย แหวนเพชร (2557) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนาและหาประสิทธิภาพ เอกสารคำสอนวิชา การจัดการผลิตและการดำเนินการ หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชา เทคโนโลยีการจัดการอุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ซึ่ง ผลการวิจัยพบว่าประสิทธิภาพของเอกสารคำสอนรายวิชาการจัดการผลิตและการดำเนินการ เท่ากับ 82.94/82.84 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

กัญธนา ดิษฐ์แก้ว และ สนิทนาฏ วงศ์เทียนชัย (2561) ได้ศึกษาวิจัยการบูรณาการรายวิชาการบัญชี บริหารสำหรับการเรียนของนักศึกษา สาขาการบัญชี มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลล้านนาตาก ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและพัฒนาบทเรียนของ ตำรารายวิชาการบัญชีบริหารที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนจากการบูรณาการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน และ3) ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อบทเรียน ตำรารายวิชาการบัญชีบริหาร โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้มาจาก การเลือกแบบเจาะจง คือนักศึกษาสาขาการบัญชี ชั้นปี ที่ 2 หลักสูตร เทียบโอนที่ลงเรียนในรายวิชา การบัญชีบริหาร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาตาก ภาคการศึกษาที่ 2/2560 จำนวน 45 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยตำราเรียนวิชาบัญชีบริหาร แบบประเมินคุณภาพของตำราเรียน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.65-0.95 ค่าความ ยาก ง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.30-0.85 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.25 – 0.70 และค่าความเชื่อมั่นได้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.88 และแบบประเมินความพึงพอใจที่มีดัชนีความสอดคล้องอยู่ ระหว่าง 0.64-0.92 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ค่าสถิติทดสอบที (t-test) ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณภาพของบทเรียนตำรา รายวิชาการบัญชีบริหาร มีคุณภาพโดยรวม อยู่ในระดับดี ($\bar{X}$ = 4.48, S.D.=0.29) และค่าประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 84.44/82.53 ซึ่งถือว่าเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังเรียน ด้วยตำราเรียน รายวิชาการบัญชีบริหาร โดยการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.01 และ 3) นักศึกษามีความพึงพอใจในบทเรียนตำรารายวิชาการบัญชีบริหาร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D.= 0.69)

วิธีการวิจัย

วิธีการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ประชากร กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1) ประชากร คือ ผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปี ที่ 3 สาขาวิชาการบัญชี สาขางานการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชิงใหม่ ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 รวมจำนวนทั้งสิ้น 49 คน โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มย่อย ได้แก่ กลุ่ม 1 มีจำนวน 26 คน และกลุ่ม 2 มีจำนวน 23 คน

2) กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ประเมินคุณภาพหนังสือเรียน ประกอบด้วย กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และครูผู้สอน รวมจำนวน 15 คน ที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงโดยมีคุณสมบัติ คือ เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท และปริญญาเอก สาขาวิชาการวัดผลประเมินผล สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร และหรือเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญสาขาวิชาการบัญชี จำนวน 5 คน และเป็นครูผู้สอนวิชาการบัญชีอุตสาหกรรม รหัสวิชา 20201-2004 ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2562 ที่ได้รับการเผยแพร่หนังสือเรียน จำนวน 10 คน

3) กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปี ที่ 3 กลุ่ม 2 สาขาวิชาการบัญชี สาขางานการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชิงใหม่ ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 (เรียน 9 สัปดาห์หลัง) รวมจำนวน 23 คน ได้มาโดยเลือกวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ครั้งนี้ (1) หนังสือเรียน (2) แบบประเมินคุณภาพหนังสือเรียน (3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ (4) แบบสอบถามการประเมินสมรรถนะรายวิชา สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถิติพื้นฐานและสถิติทดสอบ ค่าที (t-test Dependent) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมตารางคำนวณ Microsoft Excel 2016

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) เก็บรวบรวมข้อมูลผู้เชี่ยวชาญและครูผู้สอนจากแบบประเมินคุณภาพหนังสือเรียน
- 2) เก็บรวบรวมข้อมูลคะแนนจากการการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การจัดทำใบงาน การทดสอบภาคปฏิบัติ คะแนนคุณธรรม จริยธรรม และประเมินสมรรถนะรายวิชาของนักเรียนในการใช้หนังสือเรียน วิชาการบัญชีอุตสาหกรรม รหัสวิชา 20201-2004 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562

3) เก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งเป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 3 กลุ่ม 2 จำนวน 23 คน สาขาวิชาการบัญชี สาขางานการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) หาค่าความถี่ ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบประเมินคุณภาพหนังสือเรียนของกลุ่มเป้าหมาย ผู้เชี่ยวชาญและครูผู้สอนที่ได้รับการเผยแพร่ผลงานวิชาการหนังสือเรียน วิชาการบัญชีอุตสาหกรรม

2) วิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพของหนังสือเรียน วิชาการบัญชีอุตสาหกรรม รหัสวิชา 20201-2004 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2562

3) หาค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบย่อย ใบงาน การทดสอบภาคปฏิบัติ และคะแนนคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในระหว่างเรียน วิชาการบัญชีอุตสาหกรรม รหัสวิชา 20201-2004 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2562

4) หาค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาการบัญชีอุตสาหกรรม รหัสวิชา 20201-2004 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2562

5) หาค่าความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนจากการใช้หนังสือเรียน วิชาการบัญชีอุตสาหกรรม รหัสวิชา 20201-2004 หลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2562 โดยใช้ค่าทีทดสอบ t-test (Dependent Samples)

6) หาค่าคะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถามการประเมินสมรรถนะรายวิชาโดยใช้หนังสือเรียน วิชาการบัญชีอุตสาหกรรม รหัสวิชา 20201-2004 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2562

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยนำเสนอตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. ผลการประเมินคุณภาพของหนังสือเรียน และหาประสิทธิภาพของ วิชาการบัญชีอุตสาหกรรม รหัสวิชา 20201-2004 ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2562 ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและครูผู้สอนที่ได้รับการเผยแพร่ผลงานวิชาการ

หลังจากผู้วิจัยได้สร้างหนังสือ วิชาการบัญชีอุตสาหกรรม รหัสวิชา 20201-2004 ดังกล่าวเสร็จแล้ว ได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่สำเร็จการศึกษาปริญญาโท และปริญญาเอก สาขาวิชาการวัดผลประเมินผล สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร และหรือเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญสาขาวิชาการบัญชี จำนวน 5 ท่าน โดยการเลือกแบบเจาะจง ประเมินคุณภาพหนังสือเรียนใน 5 ด้าน ได้แก่ด้านองค์ประกอบและโครงสร้างของหนังสือ

เรียน ด้านเทคนิคการผลิต ด้านคุณภาพหนังสือเรียน ด้านลักษณะพิเศษของหนังสือเรียน และความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับหนังสือเรียน

ผลการวิเคราะห์ที่ได้จำแนกข้อมูลของผู้เชี่ยวชาญ และด้านการประเมินคุณภาพหนังสือเรียน ดังกล่าว แสดงไว้ในตาราง 1 ถึง 2 ทั้งโดยรวมและรายด้านส่วนผลการประเมินคุณภาพของหนังสือเรียน โดยครูผู้สอนที่ได้รับการเผยแพร่ผลงานวิชาการ แสดงไว้ในตารางที่ 3 ถึง 4 ตามลำดับ พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้เชี่ยวชาญ ส่วนใหญ่มีอายุ มากกว่า 30 - 40 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 40 และมากกว่า 50 ปี ขึ้นไป จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 40 มีวุฒิการศึกษา ระดับปริญญาเอก จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 60 รองลงมา ระดับปริญญาโท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 40 ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 40 และมีประสบการณ์การสอนมากกว่า 10 - 15 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 60 รองลงมา มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 15 ปีขึ้นไป จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 40

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ประเมินคุณภาพหนังสือเรียนในด้านองค์ประกอบและโครงสร้างและด้านเทคนิคการผลิต โดยรวม แสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1

ความถี่และร้อยละของการประเมินคุณภาพหนังสือเรียนโดยผู้เชี่ยวชาญในด้านองค์ประกอบและโครงสร้างและด้านเทคนิคการผลิต (n=5)

รายการประเมินคุณภาพ	ความถี่	ร้อยละ
1. ด้านองค์ประกอบและโครงสร้าง (องค์ประกอบของปกนอก ตรงตามหลักสูตร ปวช. พ.ศ. 2562 และ องค์ประกอบเล่ม) ผ่าน	5	100
2. ด้านเทคนิคการผลิต (ความแข็งแรงของรูปเล่ม คุณภาพของกระดาษปก คุณภาพของกระดาษเนื้อใน ความคมชัดและความละเอียดของภาพ ความชัดเจนและความเหมาะสมของขนาดอักษร ความเหมาะสมในการจัดองค์ประกอบแต่ละหน้า และจำนวนหน้า และคุณภาพเหมาะสมกับราคา) ผ่าน	5	100

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นว่าคุณภาพของหนังสือเรียน ด้านองค์ประกอบองค์ประกอบและโครงสร้าง (องค์ประกอบของปกนอก ตรงตามหลักสูตร ปวช. พ.ศ. 2562 และ องค์ประกอบเล่ม ผ่านการประเมิน คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนในความแข็งแรงของรูปเล่ม คุณภาพของกระดาษปก คุณภาพของกระดาษเนื้อใน ความคมชัดและความละเอียดของภาพ ความชัดเจนและความเหมาะสมของขนาดอักษร

ความเหมาะสมในการจัดองค์ประกอบแต่ละหน้า และจำนวนหน้าและคุณภาพเหมาะสมกับราคา ผ่านการประเมิน คิดเป็นร้อยละ 100 ตามลำดับ

ตารางที่ 2

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมินคุณภาพหนังสือเรียนวิชาการบัญชีอุตสาหกรรม จากผู้เชี่ยวชาญ โดยรวม (n=5)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านองค์ประกอบของเนื้อหา	4.47	0.64	มาก
2. ด้านการใช้ภาษา	4.60	0.47	มากที่สุด
3. ด้านใบงาน	4.64	0.52	มากที่สุด
4. ด้านแบบทดสอบ	4.40	0.60	มาก
5. ด้านลักษณะพิเศษอื่นๆ	4.60	0.44	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม (ด้านที่ 1-5)	4.54	0.53	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าหนังสือเรียนวิชาการบัญชีอุตสาหกรรม รหัส 20201-2004 มีความคิดเห็นว่าคุณภาพของหนังสือเรียนวิชาการบัญชีอุตสาหกรรม โดยรวมทั้ง 5 ด้านได้แก่ ด้านองค์ประกอบของเนื้อหา ด้านการใช้ภาษา ด้านใบงาน ด้านแบบทดสอบ และด้านลักษณะพิเศษอื่น ๆ มีคุณภาพอยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านใบงาน มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.52) รองลงมา คือด้านการใช้ภาษา มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.47) และด้านลักษณะพิเศษอื่น ๆ ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.44) ส่วนด้านแบบทดสอบ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.60) ตามลำดับ

สำหรับผลการประเมินคุณภาพของหนังสือเรียน โดยครูผู้สอน ที่ได้รับการเผยแพร่ผลงานวิชาการ หนังสือเรียน วิชาการบัญชีอุตสาหกรรม ดังกล่าว โดยการเลือกแบบเจาะจง จำแนกเป็นข้อมูลส่วนตัวของครูผู้สอน ข้อมูลด้านการประเมินคุณภาพหนังสือเรียน พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของครูผู้สอน จำนวน 10 คน ที่ประเมินคุณภาพของหนังสือเรียน ส่วนใหญ่มีอายุ มากกว่า 50 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมา มากกว่า 40-50 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 40 มีวุฒิการศึกษา ระดับปริญญาโท จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 80 รองลงมา ระดับปริญญาตรี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ดำรงตำแหน่งครูวิทยฐานะชำนาญการ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมา ตำแหน่ง ครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 30 และมีประสบการณ์การสอนมากกว่า 15 ปี ขึ้นไป จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 90 รองลงมา มากกว่า 10 - 15 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 10 ตามลำดับดังแสดงไว้ในตารางที่ 3 ถึง 4 ดังนี้

ผลการการวิเคราะห์ข้อมูล ประเมินคุณภาพหนังสือเรียนในด้านองค์ประกอบและโครงสร้างและด้านเทคนิคการผลิตโดยรวม แสดงไว้ในตารางที่ 3

ตารางที่ 3

ความถี่และร้อยละของการประเมินคุณภาพหนังสือเรียนโดยครูผู้สอนในด้านองค์ประกอบและโครงสร้างและด้านเทคนิคการผลิต (N=10)

รายการประเมินคุณภาพ	ความถี่	ร้อยละ
1. ด้านองค์ประกอบและโครงสร้าง (องค์ประกอบของปกนอก ตรงตามหลักสูตร ปวช. พ.ศ. 2562 และ องค์ประกอบเล่ม) ผ่าน	10	100
2. ด้านเทคนิคการผลิต (ความแข็งแรงของรูปเล่ม คุณภาพของกระดาษปก คุณภาพของกระดาษเนื้อใน ความคมชัดและความละเอียดของภาพ ความชัดเจนและความเหมาะสมของขนาดอักษร ความเหมาะสมในการจัดองค์ประกอบแต่ละหน้า และจำนวนหน้าและคุณภาพเหมาะสมกับราคา) ผ่าน	10	100

จากตารางที่ 3 พบว่า ครูผู้สอน มีความคิดเห็นว่าคุณภาพของหนังสือเรียน ด้านองค์ประกอบองค์ประกอบและโครงสร้าง (องค์ประกอบของปกนอก ตรงตามหลักสูตร ปวช. พ.ศ. 2562 และ องค์ประกอบเล่ม ผ่านการประเมิน คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนในความแข็งแรงของรูปเล่ม คุณภาพของกระดาษปก คุณภาพของกระดาษเนื้อใน ความคมชัดและความละเอียดของภาพ ความชัดเจนและความเหมาะสมของขนาดอักษร ความเหมาะสมในการจัดองค์ประกอบแต่ละหน้า และจำนวนหน้าและคุณภาพเหมาะสมกับราคา ผ่านการประเมิน คิดเป็นร้อยละ 100 ตามลำดับ

ตารางที่ 4

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมินคุณภาพหนังสือเรียนวิชาการบัญชีอุตสาหกรรม จากครูผู้สอน โดยรวม (n=10)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านองค์ประกอบของเนื้อหา	4.46	0.65	มาก
2. ด้านการใช้ภาษา	4.60	0.53	มากที่สุด
3. ด้านใบงาน	4.56	0.55	มากที่สุด
4. ด้านแบบทดสอบ	4.32	0.68	มาก
5. ด้านลักษณะพิเศษอื่นๆ	4.65	0.45	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม (ด้านที่ 1-5)	4.52	0.57	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า ครูผู้สอน มีความคิดเห็นว่าหนังสือเรียนวิชาการบัญชีอุตสาหกรรม รหัส 20201-2004 มีความคิดเห็นว่าคุณภาพของหนังสือเรียนวิชาการบัญชีอุตสาหกรรม โดยรวมทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านองค์ประกอบของเนื้อหา ด้านการใช้ภาษา ด้านใบงาน ด้านแบบทดสอบ และด้านลักษณะพิเศษอื่น ๆ มีคุณภาพอยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านลักษณะพิเศษอื่น ๆ ด้านใบงาน มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.45) รองลงมา คือ ด้านการใช้ภาษา มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.53) ส่วนด้านแบบทดสอบ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.68) ตามลำดับ

2. ผลการหาประสิทธิภาพหนังสือเรียน วิชาการบัญชีอุตสาหกรรม รหัสวิชา 20201-2004 ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2562 สำหรับนักเรียนสาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่

หลังจากที่ผู้ศึกษาได้นำหนังสือเรียน วิชาการบัญชีอุตสาหกรรม ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย แล้วได้วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของหนังสือเรียน วิชาการบัญชีอุตสาหกรรม รหัสวิชา 20201-2004 ตามหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2562 สำหรับนักเรียนสาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่ ปรากฏผลดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5

ผลการหาประสิทธิภาพของหนังสือเรียน วิชาการบัญชีอุตสาหกรรม รหัสวิชา 20201-2004 (n=23)

สรุป	หน่วยการเรียนรู้ (คะแนนเต็ม) ระหว่างกระบวนการ E1											E2
	1 (150)	2 (130)	3 (150)	4 (120)	5 (140)	6 (110)	7 (120)	8 (100)	9 (90)	10 (100)	รวม (1,210)	สอบ (100)
รวม	3,450	2,990	3,075	2,398	2,886	2,202	2,287	1,954	1,777	1,898	24,917	1951
เฉลี่ย	150.00	130.00	133.70	104.26	125.48	95.74	99.43	84.96	77.26	82.52	1,083.35	84.83
ร้อยละ	100.00	100.00	89.13	86.88	89.63	87.04	82.86	84.96	85.85	82.52	89.53	84.83

จากตารางที่ 5 พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 23 คน ได้คะแนนเฉลี่ยระหว่าง กระบวนการจากใบงาน แบบทดสอบย่อย สอบปฏิบัติ และประเมินคุณธรรม จริยธรรม ที่เรียนโดยใช้หนังสือเรียน วิชาการบัญชีอุตสาหกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1,083.35 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 89.53 ดังนั้นประสิทธิภาพด้านกระบวนการ (E1) เท่ากับ 89.53

ส่วนคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน โดยใช้หนังสือเรียน วิชาการบัญชีอุตสาหกรรม นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 23 คน ที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้น มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 84.83 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 84.83 ดังนั้นประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ (E2) เท่ากับ 84.83 ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน ที่เรียนโดยใช้หนังสือเรียน วิชาการบัญชีอุตสาหกรรม รหัสวิชา 20201-2004 ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2562 สำหรับผู้เรียนสาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่

ตารางที่ 6

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติทดสอบ ค่าที (t-test Dependent) และระดับนัยสำคัญทางสถิติ ในการทดสอบเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนกับหลังเรียนของนักเรียน

การทดสอบ	Mean	S.D.	ค่าเฉลี่ยของ ผลต่าง	S.D. ค่าเฉลี่ยผลต่าง	t	df	Sig 1 tailed
ก่อนเรียน	33.65	7.23	51.17	4.50	54.5501**	22	0.000
หลังเรียน	84.83	8.97					

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 6 การทดสอบคะแนนของนักเรียน มีคะแนนก่อนเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 33.65 คะแนน และมีคะแนนหลังเรียน เฉลี่ยเท่ากับ 84.83 คะแนน เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่าง ค่าเฉลี่ยก่อนเรียนกับหลังเรียน พบว่าคะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญยิ่งที่ ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินสมรรถนะรายวิชา โดยใช้หนังสือเรียน วิชาการบัญชีอุตสาหกรรม รหัสวิชา 20201-2004 ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2562 สำหรับนักเรียนสาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่

ตารางที่ 7

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมินสมรรถนะรายวิชา โดยใช้หนังสือเรียนวิชาการบัญชีอุตสาหกรรม รหัสวิชา 20201-2004 โดยรวมทั้ง 3 ด้าน (n = 23)

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านความรู้	4.61	0.54	มากที่สุด
2. ด้านทักษะ	4.56	0.53	มากที่สุด
3. ด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.77	0.41	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม (ด้านที่ 1-3)	4.65	0.49	มากที่สุด

จากตารางที่ 7 ผลการประเมินสมรรถนะรายวิชา โดยใช้หนังสือเรียน วิชาการบัญชีอุตสาหกรรม รหัสวิชา 20201-2004 สำหรับนักเรียนสาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่ พบว่า โดยรวมทั้ง 3

ด้านได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะและด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยรวมนักเรียน มีระดับความคิดเห็น อยู่ใน ระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.49) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านคุณธรรม จริยธรรม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.41) รองลงมาด้าน ความรู้ นักเรียนมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.61$ S.D. = 0.54) และด้าน ที่มีค่าเฉลี่ยมีระดับความคิดเห็น โดยเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านทักษะ มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่า เท่ากับ ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.53)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่พบว่า การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการประเมินสมรรถนะรายวิชา โดยใช้ หนังสือเรียน วิชาการบัญชีอุตสาหกรรม รหัสวิชา 20201 -2004 ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2562 สำหรับนักเรียน สาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่ สามารถอภิปรายผลดังนี้

1. อภิปรายผลการประเมินคุณภาพของหนังสือเรียน วิชาการบัญชีอุตสาหกรรมจากผลการศึกษา พบว่า หนังสือเรียนวิชาการบัญชีอุตสาหกรรม รหัสวิชา 20201-2004 ที่ สร้างขึ้นผ่านการประเมินคุณภาพ ใน ด้านองค์ประกอบและโครงสร้าง และด้านเทคนิคการผลิต ส่วนในด้านคุณภาพของหนังสือเรียนในด้าน องค์ประกอบของเนื้อหา ด้านการใช้ภาษา ด้านแบบฝึกหัด และแบบทดสอบ ด้านใบงาน และด้านลักษณะ พิเศษอื่นๆ ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ มีคุณภาพโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และหนังสือเรียนผ่านการ ประเมินคุณภาพตามความคิดเห็นของ ครูผู้สอนที่ได้รับการเผยแพร่หนังสือเรียน โดยรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ใน ระดับมากที่สุด เช่นเดียวกัน ซึ่งเป็นไป ตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ กล่าวคือหนังสือเรียนนี้สามารถนำไปใช้ ในการเรียนการสอนได้เนื่องจากผู้วิจัยได้สร้างหนังสือเรียนจากการวิเคราะห์หลักสูตรรายวิชาการบัญชี อุตสาหกรรมได้อย่างครบถ้วน ทั้งนี้ในการสร้างหนังสือเรียนมีแนวทางการสร้างหนังสือเรียนตามวิธีการที่ สุ กัญญา ศุภพลกิจ (2551) และแนวคิดหลักการผลิตตำราเรียนตามมาตรฐานของตำราและหนังสือวิชาการ ของ ปรีชา ช่างขวัญยืน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านคุณภาพ ด้านรูปแบบ และด้านภาษา ซึ่งมาตรฐานทั้ง 4 ด้านดังกล่าว จะทำให้ตำรา เป็นมาตรฐาน และเป็นตำราที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับ ปรีชา ช่างขวัญยืน (2552) เพื่อเป็น แนวทางในการสร้างหนังสือเรียนให้เป็นไปตามมาตรฐาน 4 ด้าน

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรรายวิชาการบัญชีอุตสาหกรรมศึกษา จุดประสงค์ รายวิชา สมรรถนะรายวิชาและคำอธิบายรายวิชา รวบรวมหัวข้อเรื่องจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ศึกษาเอกสาร หนังสือ ตำราที่เกี่ยวข้องกับการบัญชีอุตสาหกรรมทั้งของไทยและต่างประเทศแล้ว นำเนื้อหามาเรียบเรียงและ สร้างหนังสือเรียนวิชาการบัญชีอุตสาหกรรมขึ้นใหม่ เพื่อให้ได้หนังสือเรียนที่มีคุณภาพ เหมาะสมกับระดับ การศึกษาของผู้เรียน รวมทั้งศึกษาลักษณะของหนังสือเรียนที่ดีที่นักการศึกษาได้ให้ไว้ มาใช้เป็นหลักการแนว ทางการสร้างหนังสือเรียนวิชาการบัญชีอุตสาหกรรม นอกจากนี้ได้ดำเนินการสร้างในแต่ละขั้นตอน ผู้วิจัยได้ ปรีกษาและขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ และครูผู้สอน รายวิชาการบัญชีอุตสาหกรรมมาโดยตลอด เมื่อสร้าง หนังสือต้นฉบับเสร็จแล้วจึงนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความถูกต้องในด้านเนื้อหาและส่วนประกอบหนังสือ

เรียนเพื่อนำข้อบกพร่อง และข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ เป็นขั้นสุดท้ายในกระบวนการสร้างหนังสือเรียนต้นฉบับ ก่อนเสนอสำนักพิมพ์บริษัท แม็คเอดูเคชั่น จำกัด เพื่อจัดพิมพ์และจำหน่ายให้แพร่หลายยิ่งขึ้น นอกจากนี้สำนักพิมพ์ยังได้เสนอหนังสือเรียนของผู้รายงานที่จัดพิมพ์ต้นฉบับเสร็จแล้วไปยังสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อให้ผู้ประเมินตรวจสอบประเมินคุณภาพของหนังสือเรียน ก่อนประกาศใช้หนังสือเรียนในสถานศึกษาอาชีวศึกษาได้ ซึ่งหนังสือที่ผู้รายงานได้สร้างขึ้น ผู้ประเมินได้ให้ข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงแก้ไขข้อมูลเนื้อหาบางส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ ซึ่งผู้รายงานได้แก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ประเมินอีกครั้ง ทำให้หนังสือเรียนวิชาการบัญชีอุตสาหกรรม ได้ผ่านการประเมินตรวจสอบคุณภาพจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ครั้งที่ 1 ประกาศลำดับที่ 233 จัดพิมพ์และจำหน่ายโดยบริษัท แม็คเอดูเคชั่น จำกัด

ด้วยเหตุผลนี้ จึงทำให้ผลการประเมินคุณภาพหนังสือเรียนโดยผู้เชี่ยวชาญและครูผู้สอนที่ได้รับการเผยแพร่หนังสือเรียน ให้ผ่านการประเมินคุณภาพในด้านองค์ประกอบของเนื้อหา ด้านการใช้ภาษา ด้านใบงาน ด้านแบบทดสอบและด้านลักษณะพิเศษอื่น ๆ อยู่ในระดับมากที่สุด จากผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เสกสรรค์ ศรียศ (2560) ได้ทำการวิจัย รายงานการประเมินคุณภาพ หนังสือเรียน วิชาการการผลิต (2102-2007) หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 ประเภทวิชาอุตสาหกรรม สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพหนังสือเรียนวิชา กรรมวิธีการผลิต (2102-2007) โดยภาพรวมมีคุณภาพเฉลี่ย อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.59)

2. อภิปรายผลการหาประสิทธิภาพของหนังสือเรียน วิชาการบัญชีอุตสาหกรรมจากผลการศึกษาพบว่า การสร้างหนังสือเพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และเมื่อนำหนังสือเรียนไปประกอบการเรียนการสอนแล้ว ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น ซึ่งแสดงว่าหนังสือจะเป็นสื่อที่ช่วยให้นักเรียนเกิด การเรียนรู้ได้ดีขึ้นและเป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตร ซึ่งหนังสือเรียน วิชาการบัญชีอุตสาหกรรม ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 89.53/84.83 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 กล่าวคือได้ ค่าประสิทธิภาพด้านกระบวนการ ร้อยละ 89.53 และค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ร้อยละ 84.83 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับแนวคิดการหาประสิทธิภาพของหนังสือ แบบเรียนของ วาโร เฟิงส์วีสต์ (2544) ทั้งนี้เนื่องมาจากการสร้างหนังสือเรียน วิชาการบัญชีอุตสาหกรรม รหัสวิชา 20201-2004 ได้ดำเนินการอย่างมีระบบ และวิธีการที่เหมาะสมผ่านกระบวนการตรวจสอบ แนะนำจาก ผู้เชี่ยวชาญ และครูผู้สอน สาขาวิชาการบัญชี ตลอดจนได้ผ่านการทดลองใช้ก่อนนำไปใช้ กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย รวมถึงการแก้ไขข้อบกพร่องของหนังสือเรียนจากการทดลองใช้กับกลุ่ม นักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดหลักการการสร้างหนังสือเรียนของ กรมวิชาการ (2545) แนวทางการสร้างหนังสือเรียนตาม สุภัญญา ศุภพลกิจ (2551) จากผลการศึกษาวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ บรรเจิด เปาจีน (2557) ที่ได้รายงานการ ใช้หนังสือเรียนวิชางานถอดประกอบเครื่องกลเบื้องต้น รหัสวิชา 2100-1007 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน โดยใช้หนังสือเรียน เท่ากับ 81.42/80.16 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ ที่ตั้งไว้ 80/80 อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อำนาจ ทองแสน (2559) ได้รายงานผลการใช้

หนังสือ เรียนวิชาทฤษฎีเครื่องมือกล รหัสวิชา 2102-2003 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 ประเภทวิชาอุตสาหกรรม กระทรวงศึกษาธิการ ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของหนังสือเรียน วิชาทฤษฎีเครื่องมือกล รหัสวิชา 2102-2003 มีค่าประสิทธิภาพของกระบวนการและประสิทธิภาพ ของผลลัพธ์ (E1/E2) เท่ากับ 84.92/82.74 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ 80/80

3. อภิปรายผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนจากการใช้หนังสือเรียน วิชาการบัญชีอุตสาหกรรม

ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนด้วยหนังสือเรียน วิชา มีผลคะแนนสอบก่อนเรียนแตกต่างจากคะแนนสอบหลังเรียน อย่างมีนัยสำคัญยิ่งที่ระดับ .01 โดยที่ค่าคะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนสอบก่อนเรียน กล่าวคือการเรียนโดยใช้หนังสือเรียนวิชาการบัญชีอุตสาหกรรม ช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพิ่มสูงขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากหนังสือเรียนจะจัดการเรียนการสอน ไว้อย่างมีระเบียบ ในส่วนของเนื้อหา มีความต่อเนื่อง ตามลำดับความยากง่าย เรียงลำดับตามโครงสร้างของความรู้แต่ละหน่วย หนังสือเรียนให้ความรู้ และทักษะในสิ่งที่นักเรียนสามารถ นำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ ช่วยให้การเรียนรู้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน จากผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของของ บรรเจิด เปาจีน (2557) ได้รายงานการใช้หนังสือเรียนวิชา งานถอดประกอบเครื่องกลเบื้องต้น รหัสวิชา 2100-1007 ที่พบว่าผลค่าคะแนนเฉลี่ยของการทำแบบทดสอบหลังเรียน สูงกว่าผลค่าคะแนน เฉลี่ยการทำแบบทดสอบก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งยัง สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ อำนาจ ทองแสน (2559) ได้รายงานผลการใช้หนังสือเรียนวิชาทฤษฎีเครื่องมือกล รหัสวิชา 2102-2003 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 ประเภทวิชาอุตสาหกรรม กระทรวงศึกษาธิการ ที่พบว่า ผลการทดสอบค่าความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการทดสอบค่าที (t-test dependent) พบว่า คะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. อภิปรายผลการประเมินสมรรถนะรายวิชา โดยใช้หนังสือเรียน รายวิชาการบัญชีอุตสาหกรรม รหัสวิชา 20201-2004 ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2562 สำหรับนักเรียน สาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่

ผลการประเมินสมรรถนะรายวิชา โดยใช้หนังสือเรียน รายวิชาการบัญชี อุตสาหกรรม รหัสวิชา 20201-2004 ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2562 สำหรับนักเรียนสาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่ พบว่า โดยรวมนักเรียนมีระดับความคิดเห็นในการประเมินสมรรถนะรายวิชา โดยใช้หนังสือเรียน รายวิชาการบัญชีอุตสาหกรรม รหัสวิชา 20201-2004 อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.65$, S.D.= 0.49) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับหลักการของ วัฒนา พัฒนพงศ์ (2546) กล่าวว่า สมรรถนะ (Competency) หมายถึง ระดับ ของ ความสามารถในการปรับ และใช้กระบวนการทัศน์ (Paradigm) ทักษะ ทักษะ ทักษะ ทักษะ ทักษะ ทักษะ ทักษะ ทักษะ ทักษะ ทักษะ เพื่อการปฏิบัติงานให้เกิดคุณภาพ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุดในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร ในองค์กร บุคลากรทุกคนควรมี

ความสามารถพื้นฐานในหน้าที่ที่เหมือนกันครบถ้วนและเท่าเทียมกัน และควรพัฒนาตนเองให้มีความสามารถพิเศษที่แตกต่างกันออกไปนอกเหนือจากความสามารถของ งานในหน้าที่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับศักยภาพ ระดับความสามารถทางอารมณ์ (Emotional Quotient : EQ) และความสามารถทางสติปัญญา (Intelligence Quotient: IQ) จากผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จรรจิรา ดาราชาติ (2560) ได้ศึกษาวิจัย แนวทางการพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาสาขาวิชาการโรงแรมของ สถานศึกษาอาชีวศึกษาภูเก็ต ตามกรอบคุณวุฒิวิชาชีพเพื่อตอบสนอง ความคาดหวังของสถานประกอบการ พบว่า มีด้านที่ต้องปรับปรุงและพัฒนา นักศึกษาอย่างเร่งด่วน คือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านผลผลิต และด้านการประยุกต์ใช้ ส่วนด้านที่ควรมีแนวทางส่งเสริมเพื่อให้นักศึกษามีสมรรถนะที่สูงขึ้น คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ คุณสมบัติที่พึงประสงค์ และนวัตกรรม

สรุป

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการประเมินสมรรถนะรายวิชา โดยใช้ หนังสือเรียน วิชาการบัญชีอุตสาหกรรม รหัสวิชา 20201 -2004 ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2562 สำหรับนักเรียนสาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่ จัดทำขึ้นเพื่อศึกษา

1. ผลการประเมินคุณภาพของหนังสือเรียน วิชาการบัญชีอุตสาหกรรม รหัสวิชา 20201-2004 ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2556 ของสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ตามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญและครูผู้สอนที่ได้รับการเผยแพร่ ผลงานวิชาการ พบว่า ผลการประเมินคุณภาพหนังสือเรียน ในด้านองค์ประกอบและโครงสร้าง และ ด้านเทคนิคการผลิต โดยรวมผ่านการประเมิน ส่วนในด้านคุณภาพของหนังสือเรียนในด้านองค์ประกอบของเนื้อหา ด้านการใช้ภาษา ด้านแบบทดสอบ ด้านใบงาน และด้านลักษณะพิเศษอื่น ๆ ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ มีคุณภาพโดยรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.53) และหนังสือเรียนมีคุณภาพตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่ได้รับการ เผยแพร่ผลงานวิชาการหนังสือเรียน โดยรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.57)

2. ประสิทธิภาพของหนังสือเรียน วิชาการบัญชีอุตสาหกรรม รหัสวิชา 20201-2004 ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2556 ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พบว่า มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 89.53/84.83 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ กำหนด 80/80

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียน โดยใช้ หนังสือเรียน วิชาการบัญชีอุตสาหกรรม รหัสวิชา 20201-2004 ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2556 สำหรับนักเรียนสาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้หนังสือเรียน วิชาการบัญชีอุตสาหกรรม รหัสวิชา 20201-2004 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญยิ่งที่ระดับ .01

4. ผลการประเมินสมรรถนะวิชา โดยใช้หนังสือเรียน รายวิชาการบัญชีอุตสาหกรรม รหัสวิชา 20201-2004 ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2562 สำหรับนักเรียนสาขาวิชาการบัญชี

วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่ พบว่า โดยรวมนักเรียนมีระดับความคิดเห็นในการประเมินสมรรถนะรายวิชา โดยใช้หนังสือเรียน รายวิชาการบัญชีอุตสาหกรรม รหัสวิชา 20201-2004 อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{x} = 4.65$, S.D.= 0.49)

โดยมีข้อเสนอแนะที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ดังต่อไปนี้ (เชิงนโยบาย เชิงวิชาการ เชิงปฏิบัติ)

1. ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถศึกษาแสวงหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ และศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย
2. ควรสนับสนุนให้นักเรียนได้นำความรู้ที่ได้รับจากการเรียนไปถ่ายทอดและบริการชุมชนในท้องถิ่นของตนเอง
3. ควรมีการสร้างหนังสือเรียนโดยกลุ่มครูผู้สอนรายวิชาเดียวกันหลาย ๆ คน เพื่อให้ได้หนังสือเรียนที่สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพสูง ตลอดจนมีการทดลองใช้และปรับปรุงให้ดีขึ้นและทันสมัยอยู่เสมอ

สำหรับการวิจัยครั้งต่อไปมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้หนังสือเรียน ตำราเรียน เอกสารการสอน หรือชุดการสอน ในรายวิชาอื่นๆ
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพการใช้สื่อการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบต่างๆ

เอกสารอ้างอิง

- กัญธรรมา ดิษฐ์แก้ว และ สินีนาฏ วงศ์เทียนชัย. (2561). การบูรณาการรายวิชาการบัญชีบริหารสำหรับการเรียนของนักศึกษา สาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาตาก. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ NEUNIC 2018 .
- จรรจจิรา ดาราชาต. (2560). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาสาขาวิชาการโรงแรมของสถานศึกษาอาชีวศึกษาภูเก็ต ตามกรอบคุณวุฒิวิชาชีพเพื่อตอบสนองความคาดหวังของสถานประกอบการ. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์].
- จิระประภา อัครบวร. (2549). สร้างคนสร้างผลงาน. กรุงเทพฯ: ก.พลพิมพ์.
- จิรภา นุชทองม่วง. (2558). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เรื่อง การหาพื้นที่โดยใช้กระดาษตะปู ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสว่างวิทยา [ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร].
- จิระประภา คำภาเก. (2563). การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริซึมและทรงกระบอก โดยใช้ เทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับเกมคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 [ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร].
- ชูชัย สมบัติไกร. (2550). การฝึกอบรมบุคลากรในองค์กร (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พัศวรรณ์ ณ พิบูล. (2551). การพัฒนาหนังสือเรียนการอ่านและการเขียนภาษาไทยเบื้องต้น สำหรับชาวต่างประเทศ เพื่อใช้ในโรงเรียนสอนภาษา วาย เอ็ม ซี เอ เชียงใหม่ [การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่].
- นำโชค วัฒนานัย. (2557). การประเมินคุณภาพหนังสือเรียนด้านช่างอุตสาหกรรมในระดับอาชีวศึกษา. วารสารการอาชีวและเทคนิคศึกษา, 4(8), 1-10.
- บรรเจิด เปาเงิน. (2557). รายงานการใช้หนังสือเรียนวิชางานถอดประกอบเครื่องกลเบื้องต้น รหัสวิชา 2100-1007. วิทยาลัยเทคนิคอ่างทอง. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- ปรีชา ช่างขวัญยืน. (2552). เทคนิคการเขียนและผลิตตำรา (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลดาวลย์ แยมครวญ. (2559). การออกแบบและพัฒนาเกมเพื่อการเรียนรู้สำหรับวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 [ปริญญาวิทยการสารสนเทศมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี].
- วัฒนา พัฒนพงศ์. (2546). การบริหารเพื่อมุ่งอนาคต. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2544). การสร้างชุดพัฒนาตนเองเรื่องการวิจัยในชั้นเรียน (รายงานการวิจัย). คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสกลนคร.
- วิชัย แหวนเพชร. (2557). การพัฒนาและหาประสิทธิภาพเอกสารคำสอน รายวิชาการจัดการการผลิตและการดำเนินการ หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการอุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. วารสารเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 4(1), 43-42.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2553). สื่อการเรียนรู้และนวัตกรรมอาชีวศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- _____. (2557). สื่อการเรียนรู้การสอนนวัตกรรมการศึกษาสู่มาตรฐานอาชีวศึกษา .
- _____. (2560). แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560 - 2579. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- _____. (2562). หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพพุทธศักราช 2562 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาการบัญชี. <https://bsq.vec.go.th/9/Curse/20/2562/20200/20201v4.pdf>.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). บัญชีกำหนดสื่อการเรียนรู้ สำหรับเลือกใช้สถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ปีการศึกษา 2555. <http://202.29.173.190/textbook/web/>
- สุกัญญา ศุภพลกิจ. (2551). การสร้างหนังสือเตรียมความพร้อมทางภาษาสำหรับผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, .
- สุพรรณิ อาศัยราช. (2550). การวิเคราะห์และประเมินหนังสือเรียนภาษาอังกฤษระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปกร].

เสกสรร ศรียศ. (2560). รายงานการประเมินคุณภาพหนังสือเรียน วิชากรรมวิธีการผลิต (2101-2007)

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 ประเภทวิชาอุตสาหกรรม สำนักงาน
คณะกรรมการการอาชีวศึกษา. http://research.otepec.go.th/files/4.%20รายงานคุณภาพหนังสือเรียน%20วิชากรรมวิธีการผลิต_removed_tuyyuy2o.pdf

อำนาจ ทองแสน. (2559). รายงานผลการใช้หนังสือเรียนวิชาทฤษฎีเครื่องมือกล รหัสวิชา 2102-2003

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 ประเภทวิชาอุตสาหกรรม กระทรวงศึกษาธิการ.
วิทยาลัยเทคนิคอุดรธานี. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.

Ferrant, J.S. (1988). *Principle and Practice of Education* (2nd ed.). Singapore: Lungmar

Singapore Publishers Pte.

Hutchinson, T. and Torres, E. (1994). The textbook as the agent of change. *ELT Journal*, 48(4), 315- 327.

การบริหารจัดการระบบคลังปัญญาท้องถิ่น สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรดิตถ์ The management of the Local Wisdom Repository System at the Uttaradit Provincial Office for Learning Encouragement

ศศิศ นุชบาง^{1*}, วจี ปัญญาใส^{2**}, ศุภราภรณ์ ทองสุขแก้ว³
Sasiz Nuchbang^{1*}, Vajee Panyasai², Supparaporn Thongsukkaew³

¹ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
27 ถนนอินใจมี ตำบลท่าอิฐ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ 53000 ประเทศไทย

¹ Master of Education Program in Education Administration, Faculty of Education,
Uttaradit Rajabhat University
27 Injaime Rd. Ta-it Subdistrict, Muang District, Uttaradit Province, 53000, Thailand

^{2,3} คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
27 ถนนอินใจมี ตำบลท่าอิฐ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ 53000 ประเทศไทย

^{2,3} Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University
27 Injaime Rd. Ta-it Subdistrict, Muang District, Uttaradit Province, 53000, Thailand

รับบทความ: 19 มิถุนายน 2567 ปรับปรุงบทความ: 26 กรกฎาคม 2567 ตอรับตีพิมพ์บทความ: 15 สิงหาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพปัญหาการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในพื้นที่สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรดิตถ์ (2) สร้างระบบคลังปัญญาท้องถิ่น สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรดิตถ์ (3) ประเมินความเหมาะสมของระบบคลังปัญญาท้องถิ่น สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรดิตถ์ ศึกษาจากประชากร คือ ครู กศน.ตำบล จำนวน 67 คน ในพื้นที่ 67 ตำบล 9 อำเภอของจังหวัดอุดรดิตถ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสำรวจ และแบบประเมินความเหมาะสม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาของการใช้ภูมิ

* ผู้เขียนหลัก (นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์)
อีเมล: utt.sasiz@nfe.go.th

** อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์)

ปัญหาท้องถิ่น ในพื้นที่สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรดิตถ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.10$) คือ ด้านผลงาน องค์ความรู้ ความสามารถของบุคลากรหรือภูมิปัญญาของสถาบันหรือองค์กร อยู่ในระดับรองลงมา ($\mu=4.08$) คือ ด้านการใช้ประโยชน์ และอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\mu=3.92$) คือ ด้านคลังจัดเก็บ/คลังทรัพยากร การสร้างระบบคลังปัญญาท้องถิ่น สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า มีข้อมูลคลังปัญญาท้องถิ่น จำนวน 67 คน แบ่งเป็น 8 ด้าน ดังต่อไปนี้ ด้านการแพทย์และสาธารณสุข จำนวน 5 คน ด้านเกษตร จำนวน 8 คน ด้านพัฒนาสังคม จำนวน 2 คน ด้านการเมืองการปกครอง จำนวน 1 คน ด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี จำนวน 7 คน ด้านพาณิชย์และบริการ จำนวน 4 คน ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม จำนวน 39 คน และด้านภาษา วรรณศิลป์ จำนวน 1 คน การประเมินระบบคลังปัญญาท้องถิ่น สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรดิตถ์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ

ระบบคลังปัญญาท้องถิ่น คลังปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น

Abstract

The purpose of this research was to study the following: (1) the problems/issues in utilizing local wisdom; (2) the Creation of a local wisdom repository system; and (3) the evaluation of the appropriateness of the local wisdom repository system at the Uttaradit Provincial Office for Learning Encouragement. The study population included teachers of the Sub-district Education Department, totaling 67 individuals from 67 sub-districts across all 9 districts of Uttaradit Province. The research utilized surveys and suitability assessments as tools, and the data were analyzed using percentage, mean, and standard deviation. The results revealed that the primary issue with using local wisdom at the Uttaradit Provincial Office for Learning Encouragement at the highest level ($\mu=4.10$) was related to performance knowledge, followed ($\mu=4.08$) by utilization, and with the least ($\mu=3.92$) difficulty in storage/resource management. In terms of creating a local wisdom storage system, it was found that there were 67 local wisdom repository data, categorized into 8 areas as follows: 5 in medicine and public health, 2 in agriculture, 1 in social development, 1 in politics and administration, 7 in art, culture and tradition, 4 in commerce and services, 39 in industry and handicrafts, and 1 in language and literature. Overall, the appropriateness of the local wisdom repository system was considered highly appropriate.

Keywords

Local Wisdom Repository System, Local Wisdom Repository, Local Wisdom

บทนำ

ในปี พ.ศ. 2566 เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2566 ได้มีการเผยแพร่พระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566 ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด 60 วันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป และให้ยกเลิกพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 โดยยกกระดัดจากสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็น “กรมส่งเสริมการเรียนรู้” มีหน้าที่จัดส่งเสริม และสนับสนุนการเรียนรู้ 3 รูปแบบ คือ การเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง และการเรียนรู้เพื่อคุณวุฒิตามระดับ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ เนื่องด้วยบทบัญญัติในพุทธศักราช 2566 มาตรา 54 วรรคสาม ประกอบกับมาตรา 258 จ. ด้านการศึกษา (4) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษา โดยสร้างโอกาสให้ผู้ซึ่งอยู่ในวัยเรียนแต่ไม่ได้รับการศึกษาในโรงเรียน หรือผู้ซึ่งพ้นวัยที่จะศึกษาในโรงเรียนหรืออยู่ในพื้นที่ที่ห่างไกลหรือทุรกันดาร มีโอกาสเรียนรู้และเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ได้อย่างทั่วถึงและพัฒนาศักยภาพ ทักษะ ความเชี่ยวชาญได้ตามความถนัด สมควรปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยจัดการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ การส่งเสริมการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัตินี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาบุคคลให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เป็นคนดี มีวินัย รู้จักสิทธิควบคู่กับหน้าที่และความรับผิดชอบ ภูมิใจและตระหนักในคุณค่าของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รู้จักความพอเพียง มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ไม่เรียนรู้ มีความรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง มีคุณธรรม และมีความซื่อสัตย์สุจริต รวมทั้งมีสำนึกในความรับผิดชอบทั้งต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ มีความเป็นพลเมืองที่สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมไทย และสังคมโลกได้อย่างผาสุก กับเพื่อให้บุคคลมีทักษะการเรียนรู้ ทักษะอาชีพ และทักษะชีวิต ที่สอดคล้องและเท่าทันพัฒนาการของโลก และมีโอกาสพัฒนาหรือเพิ่มพูนทักษะของตนให้สูงขึ้นหรือปรับเปลี่ยนทักษะของตนตามความถนัดหรือความจำเป็น (บัลลังก์ โรหิตเสถียร, 2566)

กระทรวงศึกษาธิการ ตระหนักถึงความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นในระบบการศึกษาและได้ให้ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ แนวปฏิบัติ ค่านิยม และความรู้ของชาวบ้านในท้องถิ่น ซึ่งได้มาจากประสบการณ์และความเฉลียวฉลาดของชาวบ้าน รวมทั้งความรู้ที่สั่งสมมาแต่บรรพบุรุษ สืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง ระหว่างการสืบทอดมีการปรับ ประยุกต์และเปลี่ยนแปลง จนอาจเกิดเป็นความรู้ใหม่ตามสภาพการณ์ทางสังคมวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม กระทรวงศึกษาธิการเชื่อว่าการรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ในหลักสูตรสามารถเพิ่มความเข้าใจของผู้เรียนและเห็นคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมของตนเอง เพื่อส่งเสริมการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้สนับสนุนให้สถานศึกษาร่วมมือกับ

ชุมชนท้องถิ่นและผู้เชี่ยวชาญ ในความร่วมมือนี้ช่วยให้สามารถระบุตัวตนและจัดทำเอกสารของภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้มั่นใจว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นได้รับการอนุรักษ์และส่งต่อไปยังคนรุ่นหลัง โดยการผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการมีเป้าหมายที่จะส่งเสริมสำนักของเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ส่งเสริมความยั่งยืน การพัฒนาและเสริมพลังชุมชนท้องถิ่น เชื่อกันว่าแนวทางนี้ไม่เพียงเพิ่มพูนประสบการณ์ด้านการศึกษานักเรียนเท่านั้น แต่ยังมีส่วนช่วยในการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่หลากหลายของไทยอีกด้วย ภูมิปัญญาไทยจึงเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมที่มีความหมายผูกพันลึกซึ้งจากอดีตสู่ปัจจุบัน อันแสดงออกถึงการเข้าใจมูลเหตุการสร้างสรรค์อย่างชาญฉลาด แสดงถึงความมีภูมิปัญญาของคนไทยในสมัยหนึ่ง ที่สามารถค้นคิดสิ่งที่เป็นระเบียบแบบแผน มีรูปแบบที่ยอมรับกันภายในสังคม เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตในการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมนั้นๆ ทั้งยังมีคุณค่างดงามในรูปแบบของงานศิลปะ ผลงานจากภูมิปัญญาไทยของคนโบราณจะปรากฏคุณค่าเด่นชัดและน่าทึ่งหาพบเมื่อเราได้ประจักษ์ชัดถึงความสัมพันธ์ที่สอดคล้องระหว่างศิลปวัฒนธรรม ประเพณีกับสภาพความเป็นอยู่ วิถีชีวิตของคนในสังคมแต่ละยุคสมัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2555)

กรมส่งเสริมการเรียนรู้ เล็งเห็นถึงความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นในการส่งเสริมการศึกษาแบบองค์รวมและเชื่อว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นตัวกำหนดมรดกทางวัฒนธรรม ความรู้ และคุณค่าของชุมชน และการบูรณาการเข้ากับแนวทางปฏิบัติด้านการศึกษามีการปรับปรุงประสบการณ์การเรียนรู้และส่งเสริมความรู้สึภาคภูมิใจและเอกลักษณ์ของผู้เรียน โดยเน้นย้ำถึงการสนับสนุน บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับการจัดการเรียนรู้ ซึ่งทำได้โดยผสมผสานเรื่องราวในท้องถิ่น ประเพณีและวัฒนธรรม ส่งเสริมการทำงานร่วมกันกับชุมชนท้องถิ่น ซึ่งรวมถึงการทำงานอย่างใกล้ชิดกับผู้นำชุมชนและผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรม เพื่อทำความเข้าใจและอนุรักษ์ความรู้ดั้งเดิม เน้นความสำคัญของการเคารพและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สิ่งนี้เกี่ยวข้องกับการปลูกจิตสำนึกของผู้เรียนเกี่ยวกับคุณค่าของประเพณีและการปฏิบัติในท้องถิ่น และกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ภูมิปัญญา ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นอยู่เสมอ (สำนักงาน กศน., 2565)

โลกปัจจุบันเป็นโลกแห่งข้อมูลข่าวสารที่แพร่หลายทั่วถึงกันได้อย่างรวดเร็ว ไร้อาณาเขตขวางกั้นสภาพดังกล่าว มีส่วนกระทบถึงวิถีชีวิตของผู้คนพลเมืองโดยทั่วไป เพราะเป็นสภาพที่เอื้ออำนวยในการรับและถ่ายทอดเอาศาสตร์หรือภูมิปัญญาตะวันตกเข้ามาในการพัฒนาประเทศและพัฒนาผลผลิต ตลอดจนการดำเนินชีวิตอย่างมิได้มีการปรับป้อนอยู่กับภูมิปัญญาไทยที่มีความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นที่เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ทำให้ชุมชนชนบทประสบปัญหาดังที่กล่าวว่า ชุมชนล่มสลาย อันมีผลรวมไปถึงความทรุดโทรมของสิ่งแวดล้อมอย่างกว้างขวาง การพยายามใช้กลไกทางการศึกษาจากเงื่อนไขที่เปิดโอกาสให้มีการพัฒนาหลักสูตร ตามความต้องการของท้องถิ่น เป็นช่องทางในการประยุกต์เอาภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีจุดเด่น ที่สามารถพิสูจน์ตัวเองในการยืนหยัดอยู่รอดได้ ท่ามกลางกระแสการล่มสลายของชุมชนและการทรุดโทรมของสิ่งแวดล้อมดังกล่าว มาสู่หลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ในแนวทางของการปฏิบัติจริง จากภูมิปัญญาชาวบ้านหรือภูมิปัญญาไทยกับสากล เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบคุณค่าภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่น ที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตของชุมชนและสามารถ

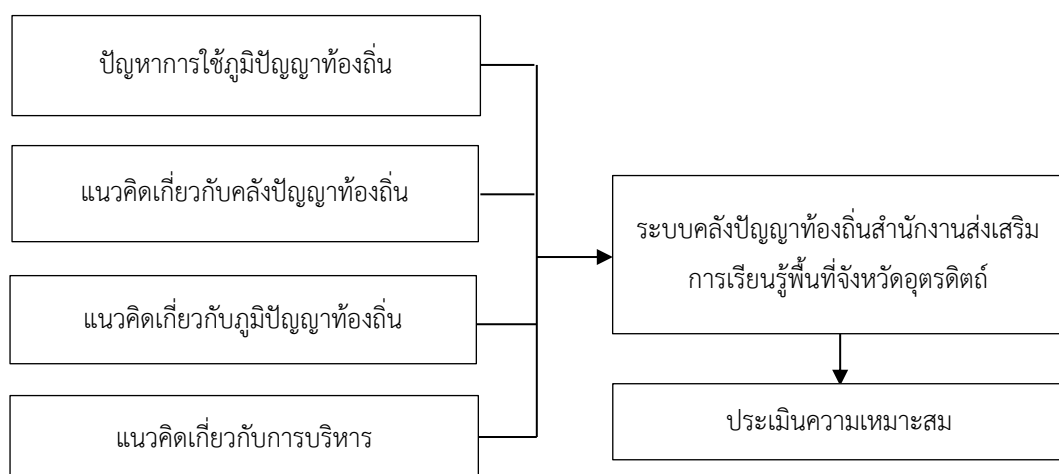
ประยุกต์ใช้ได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด นำมาซึ่งคุณภาพที่สงบสันติสุขของบุคคล ชุมชนและชาติ (กศน.อำเภอเชียงคาน, 2564)

ปัจจุบันยังไม่มีการรวบรวมข้อมูลของภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการใช้เป็นฐานข้อมูลที่สามารถสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านต่างๆ ทั้งในระดับตำบล ระดับอำเภอและระดับจังหวัดกรอบ ซึ่งเป็นการสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิความรู้เฉพาะด้าน ภูมิปัญญาเฉพาะถิ่นในชุมชน ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณี ซึ่งเป็นรากฐานความรู้ของชาวบ้านที่สร้างขึ้นจากประสบการณ์และความรอบรู้ รวมทั้งที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษไว้ไม่ให้สูญหายไปและเผยแพร่ส่งต่อไปให้กับผู้ที่ต้องการใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาและสร้างระบบคลังปัญญาท้องถิ่น สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี ขึ้นเพื่อรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเภทบุคคล เป็นฐานข้อมูลและช่วยอำนวยความสะดวกในการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งในระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานีให้แก่บุคคล หน่วยงาน สถานศึกษา และภาคีเครือข่าย เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้การศึกษาตลอดชีวิตให้กับประชาชนทุกช่วงวัยและเป็นคลังปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดอุดรธานีต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัญหาในการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในพื้นที่สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อสร้างระบบคลังปัญญาท้องถิ่น สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี
3. เพื่อประเมินความเหมาะสมของระบบคลังปัญญาท้องถิ่น สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1: กรอบแนวคิดการวิจัย

ทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ข้อมูลต่าง ๆ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับคลังปัญญา
2. แนวคิดเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
3. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร
4. บริบทของสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับความหมายของคลังปัญญา

จุฬามาศ ถึงนาค และคณะ (2562, 606) กล่าวว่า คลังปัญญา (Intellectual repository) หมายถึง คลังทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบดิจิทัล ซึ่งเป็นภูมิปัญญาของสถาบันหรือองค์กรหนึ่ง ๆ โดยถือเป็นหน้าที่หรือบริการของสถาบันในการจัดเก็บและสงวนรักษาผลงานหรือผลผลิตของบุคลากรหรือสมาชิกขององค์กร ซึ่งถือว่าเป็นสมบัติอันมีคุณค่าให้คงอยู่ในระยะยาวรวมทั้งการจัดการและเผยแพร่ให้ผู้ใช้งานทั้งภายในและภายนอกสถาบันสามารถรับรู้ เข้าถึงและใช้ประโยชน์จากผลงาน ส่งผลต่อชื่อเสียงและการยอมรับต่อสถาบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2566) คลังปัญญาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นคลังจัดเก็บและให้บริการสารสนเทศอันเป็นภูมิปัญญา ซึ่งจะรวมทั้งผลงานวิจัย วิชาการ ของคณาจารย์ นักวิจัยและนิสิตบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัย โดยมุ่งหวังว่าทรัพยากรสารสนเทศเหล่านี้ที่ได้รับการจัดเก็บในรูปแบบดิจิทัล จะเป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกแก่ประชาคมวิชาการทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ในการศึกษาค้นคว้า วิจัยเพิ่มเติมต่อยอด ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางวิชาการทั้งในศาสตร์เดียวกันและบูรณาการระหว่างศาสตร์และสามารถพัฒนาระบบการทำงานร่วมกันระหว่างอาจารย์ต่างศาสตร์และระหว่างอาจารย์กับนิสิต และยังจะเป็นการเผยแพร่ชื่อเสียงของมหาวิทยาลัยให้เป็นที่ประจักษ์ในระดับนานาชาติ

แนวคิดเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ได้มีการกล่าวถึงและให้ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น ไว้ดังนี้

วันทนีย์ ใจเฉพาะ (2562, 15) กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นความรู้ประสบการณ์ในการดำรงชีวิตจากอดีตตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษสืบทอดต่อกันมาถึงคนรุ่นหลังในรูปแบบของการเล่าให้ฟังการสาธิตให้ดูและการผสมผสานปรับเปลี่ยนระหว่างความรู้เดิมให้เข้ากับความรู้ใหม่ในยุคปัจจุบัน เรียกว่าการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น เพื่อให้คนมีความรู้ดังกล่าวมาปรับใช้ในการแก้ไขปัญหาสำหรับการดำรงชีพในสังคม ชุมชนและบริบทของตนเอง

ศิริพิมพ์ เอกพันธ์ชัยเดช (2563, 6) กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง การเข้าใจ เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับธรรมชาติ นำทรัพยากรในพื้นที่มาใช้ ปรับประยุกต์ตามกาลเวลา โดยผ่านกระบวนการการส่งต่อ และแก้ปัญหา โดยมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิต และบริบทของพื้นที่

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

ความหมายของการบริหาร

ได้มีการกล่าวถึงความหมายของการบริหาร ไว้ดังนี้

รัชพล เทียงดี (2563, 9) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการในการดำเนินงานร่วมกันของบุคคลตั้งแต่ สองคนขึ้นไป มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ภารกิจขององค์การบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยอาศัยกระบวนการและมีการวางแผนการจัดองค์การ การสั่งการ การควบคุม การติดตามและการประเมินผล โดยใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด

ชลพงษ์ ทองอุดม (2564, 12) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหาร คือ การปฏิบัติกิจกรรมของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ร่วมมือกันใช้กระบวนการและและทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่เพื่อให้การดำเนินการขององค์การบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ได้นำกระบวนการบริหารทฤษฎีระบบ (System Theory) ของ Ludwig Von Bertalanffy (1968) มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย วิธีระบบ (System Approach) ระบบเป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ที่ใช้ในการวางแผนและดำเนินการต่างๆ เพื่อให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ วิธีการระบบมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1. สิ่งป้อนเข้า (Input)
2. กระบวนการ (Process)
3. ผลผลิต (Output)
4. การตรวจผลย้อนกลับ (Feedback)

ทฤษฎีระบบ หมายถึง องค์ประกอบต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กันและขึ้นต่อกัน โดยส่วนประกอบต่างๆ ร่วมกันทำงานอย่างผสมผสานกัน เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้เป็นมุมมองแบบองค์รวม ถ้าหากแยกส่วนประกอบออกจากกัน อาจไม่สามารถเข้าใจได้

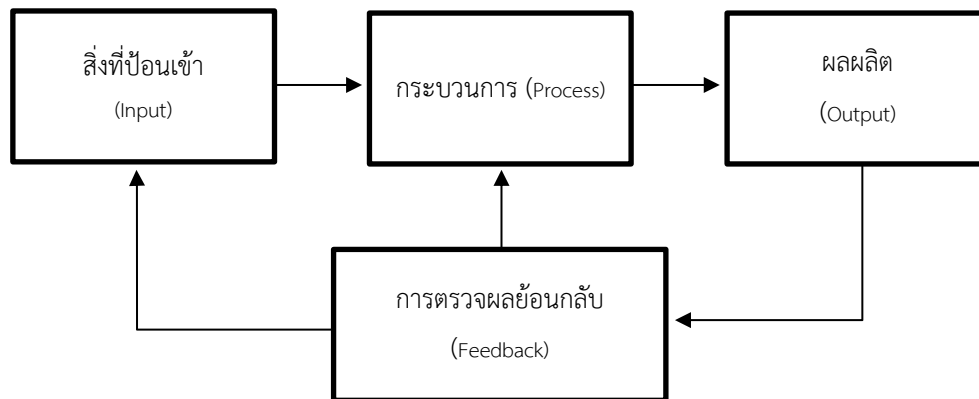
สิ่งที่ป้อนเข้า (Input) หมายถึง การนำปัจจัยต่างๆ และองค์ประกอบแรกที่จะนำไปสู่การดำเนินงานของระบบทฤษฎี โดยรวมไปถึงสภาพและสิ่งแวดล้อมต่างๆ อันเป็นที่ต้องการของระบบนั้น เกี่ยวข้องกับการรับและผสมองค์ประกอบเบื้องต้นที่ผ่านเข้าสู่ระบบ เพื่อผ่านกระบวนการต่อไป

กระบวนการ (Process) เป็นองค์ประกอบที่สองของระบบ หมายถึง เป็นวิธีการต่างๆ ที่จะนำไปสู่ผลงานหรือผลผลิตของระบบทฤษฎี เกี่ยวข้องกับกระบวนการในการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะทำให้การเปลี่ยนสิ่งเข้าให้เป็นสิ่งออกมาอย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้น

ผลผลิต (Output) ซึ่งเป็นองค์ประกอบสุดท้ายของระบบทฤษฎี หมายถึง ความสำเร็จในลักษณะขององค์รวมความรู้ในด้านต่างๆ ที่มีประสิทธิภาพ หรือประสิทธิผล เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้าย องค์ประกอบที่เกิดจากกระบวนการในการเปลี่ยนไปสู่จุดหมายปลายทาง

การตรวจผลย้อนกลับ (Feedback) หมายถึง การวิเคราะห์และพิจารณาไตร่ตรองผลการดำเนินงานว่ามีข้อผิดพลาดประการใด ต้องปรับปรุงสิ่งใดบ้าง เพื่อพิจารณาปรับปรุงระบบให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ดังมีความสัมพันธ์ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 2: องค์ประกอบทฤษฎีระบบ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จุฑามาศ ถึงนาค และคณะ (2561, 603-619). ศึกษาเรื่อง การพัฒนาและการจัดการคลังปัญญาดิจิทัล การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยเพื่อพัฒนากล้องปัญญาดิจิทัล มหาวิทยาลัยศิลปากร ดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนาเครื่องมือเพื่อการวิจัย ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบ ขั้นตอนที่ 4 ประเมินผลและปรับปรุง ประชากรคือ นักศึกษา อาจารย์ และบุคลากร ที่สังกัดในหน่วยงานที่ตั้งอยู่ในมหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 354 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาข้อมูลการจัดการคลังปัญญาจากสถาบันต่าง ๆ ในประเทศไทย 4 แห่ง และศึกษาข้อมูลการจัดการผลงานทางวิชาการจากคณะวิชา/หน่วยงานที่ตั้งอยู่ในมหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ 9 แห่ง รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ พบว่า มหาวิทยาลัยศิลปากรควรจัดตั้งคลังปัญญาเพื่อเป็นศูนย์กลางรวบรวม เก็บรักษา และเผยแพร่ผลงานวิชาการของมหาวิทยาลัย มีการเข้าถึงอย่างเสรีและใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการดำเนินงาน จึงสร้างรูปแบบเพื่อพัฒนาและจัดการคลังปัญญาดิจิทัล มหาวิทยาลัยศิลปากร ชื่อว่า “CREATION model” ได้แก่ เนื้อหาสาระของคลังปัญญาดิจิทัล (C= content of Silpakorn University Repository) การค้นคืนและการแสดงผล (RE= Retrieve and results) การกำหนดสิทธิ์โดยผู้ทรงสิทธิ์และประชาคมมหาวิทยาลัยศิลปากร (A= Authorization by Owner Rights and Silpakorn University Community) เทคโนโลยีที่เหมาะสมสำหรับคลังปัญญา (T=Technology for Repository) อัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร (I=Identity of Silpakorn University) การเข้าถึงแบบเสรี (O=Open Access) และความต้องการของประชาคมมหาวิทยาลัยศิลปากร (N=Needs of Silpakorn University Community) ผลการประเมินความเหมาะสมและรับรองรูปแบบการพัฒนาและการจัดการคลังปัญญาโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด เมื่อนำรูปแบบไปใช้ในการพัฒนากล้องปัญญา

ดิจิตัล มหาวิทยาลัยศิลปากร และประเมินผลในการปฏิบัติงานของคลังปัญญา ดิจิทัลมหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความพึงพอใจในระดับมากการศึกษาการใช้คลังปัญญาดิจิทัลที่พัฒนาขึ้นตามรูปแบบ “CREATION model” ในภาพรวมแบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านทรัพยากรสารสนเทศ 2. ด้านการสืบค้นและการแสดงผลการสืบค้น 3. ด้านการเข้าถึงและการกำหนดสิทธิ์ และ 4. ด้านอัตลักษณ์ พบว่าความต้องการรูปแบบคลังปัญญาดิจิทัลมหาวิทยาลัยศิลปากรในภาพรวมอยู่ในระดับมากเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านอัตลักษณ์ส่วนความพึงพอใจที่มีต่อการใช้คลังปัญญาดิจิทัลมหาวิทยาลัยศิลปากรอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

รสนันท์ มานะสุข และ เพ็ญพิศุทธิ์ ใจสนิท (2564) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการถ่ายทอดคลังปัญญาผู้สูงอายุในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของประชาชนในจังหวัดเชียงราย : การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและรูปแบบของคลังปัญญาผู้สูงอายุในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดเชียงราย และประเมินรูปแบบการถ่ายทอดคลังปัญญาผู้สูงอายุ เพื่อให้ได้รูปแบบการถ่ายทอดคลังปัญญาผู้สูงอายุในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดเชียงรายที่เหมาะสมมากขึ้น และนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จากคลังปัญญาผู้สูงอายุจังหวัดเชียงราย 55 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการประชุมกลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการหาค่าแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันผู้ถ่ายทอดเป็นชายและหญิง มีอายุระหว่าง 60-69 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีความรู้/คลังปัญญาในด้านอุตสาหกรรม หัตถกรรม จักสานและโอท็อป ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา และจริยธรรม ผู้รับการถ่ายทอดเป็นชาย มีอายุระหว่าง 60-69 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีประสบการณ์ในงานที่ทำ 1-10 ปี รูปแบบการถ่ายทอดคลังปัญญา ได้แก่ การถ่ายทอดความรู้/คลังปัญญาจากการศึกษาด้วยตนเอง มีการประเมินผลทั้งก่อนและหลังปฏิบัติ ผลที่เกิดจากรูปแบบการถ่ายทอด ทำให้ผู้ถ่ายทอดเกิดความห่วงหาพัน เกิดจิตสำนึกเห็นคุณค่าในมรดกของท้องถิ่นและเป็นแรงจูงใจในการอนุรักษ์คลังปัญญา เมื่อประเมินรูปแบบดังกล่าวพบว่า ทำให้ได้รูปแบบใหม่เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาและการถ่ายทอดต่อไป

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารระบบคลังปัญญาท้องถิ่น สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี เป็น การวิจัยซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาปัญหาในการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในพื้นที่สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี ระยะที่ 2 เพื่อสร้างระบบคลังปัญญาท้องถิ่นและระยะที่ 3 ประเมินความเหมาะสมของระบบคลังปัญญาท้องถิ่น สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

โดยศึกษาจากประชากร คือ ครู กศน.ตำบล จำนวน 67 คน ในพื้นที่รับผิดชอบ 67 ตำบล ทั้ง 9 อำเภอของสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสำรวจปัญหาในการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเภทบุคคล ในพื้นที่สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรดิตถ์
2. แบบสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเภทบุคคล ในพื้นที่สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรดิตถ์ และสร้างระบบคลังปัญญาท้องถิ่น สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรดิตถ์
3. แบบประเมินความเหมาะสมของระบบคลังปัญญาท้องถิ่น สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรดิตถ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

(1) แบบสำรวจปัญหาในการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเภทบุคคล ในพื้นที่สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรดิตถ์ ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการสังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.91 - 1 และเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ครู กศน.ตำบล จำนวน 67 คน ในพื้นที่รับผิดชอบ 67 ตำบล 9 อำเภอของสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรดิตถ์ (2) แบบสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเภทบุคคล ในพื้นที่สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรดิตถ์ โดยให้ครู กศน.ตำบลเก็บรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีความรู้ ทักษะความสามารถที่โดดเด่นในพื้นที่ จำนวน 67 คน จาก 67 ตำบล ทั้ง 9 อำเภอของจังหวัดอุดรดิตถ์ และนำมาสร้างระบบคลังปัญญาท้องถิ่น สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรดิตถ์ (3) แบบประเมินความเหมาะสมของระบบคลังปัญญาท้องถิ่น สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรดิตถ์ ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการวิเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ โดยมีค่าอยู่ที่ 1 และเก็บรวบรวมข้อมูลประเมินความเหมาะสมของระบบคลังปัญญาท้องถิ่น โดยครู กศน.ตำบล จำนวน 67 คน ในพื้นที่รับผิดชอบ 67 ตำบล 9 อำเภอของสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรดิตถ์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

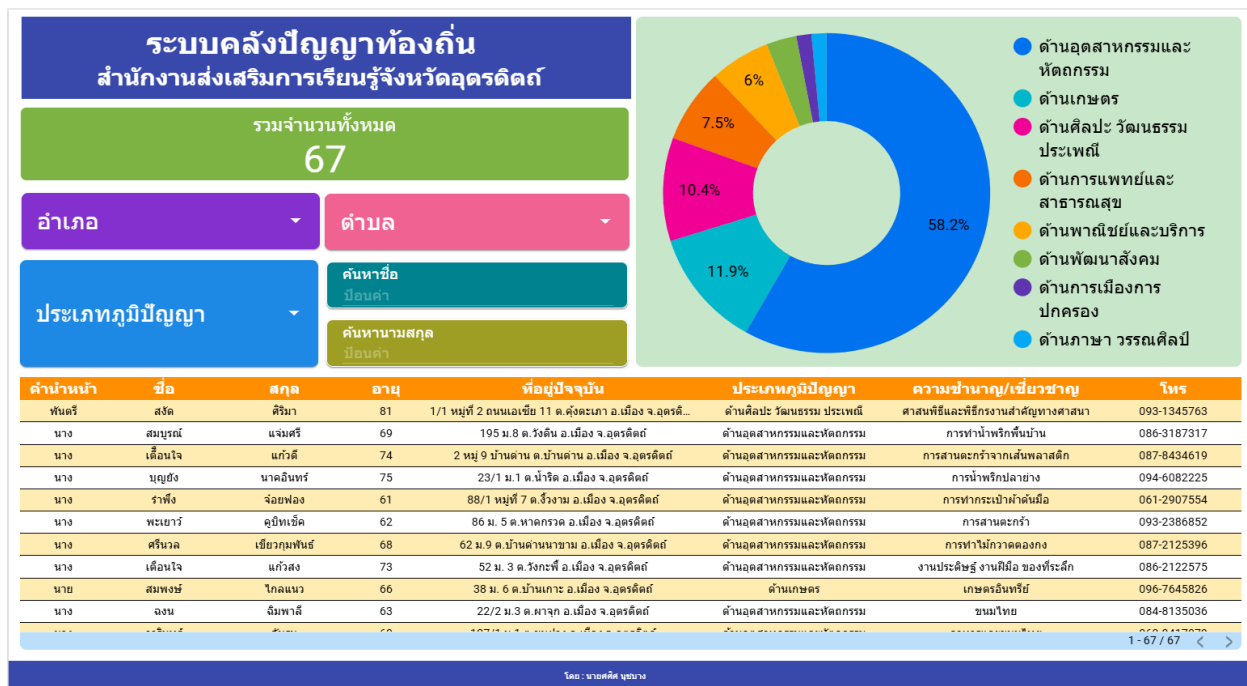
ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science) โดยค่าสถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การสำรวจปัญหาในการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในพื้นที่สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรดิตถ์ โดยใช้กับครู กศน.ตำบล จำนวน 67 คนในพื้นที่รับผิดชอบ 67 ตำบล 9 อำเภอของสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรดิตถ์ ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาในการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในพื้นที่

สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรดิตถ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.00$) ($\sigma=0.54$) เมื่อพิจารณาสภาพปัญหาเป็นรายด้าน พบว่า มากที่สุด คือ ด้านผลงาน องค์ความรู้ ความสามารถของบุคลากรหรือภูมิปัญญาของสถาบันหรือองค์กร ($\mu = 4.10$) ($\sigma=0.68$) ยังขาดการจัดเก็บ รวบรวมและเผยแพร่ผลงาน องค์ความรู้ต่างๆ ของภูมิปัญญาท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การสร้างระบบคลังปัญญาท้องถิ่น สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรดิตถ์ ได้ดำเนินการนำผลการสำรวจปัญหาการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มาออกแบบในการสร้างระบบคลังปัญญาท้องถิ่น โดยสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น จากครู กศน.ตำบล จำนวน 67 คน ในพื้นที่รับผิดชอบ 67 ตำบล ทั้ง 9 อำเภอของสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรดิตถ์ คัดเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความรู้ ความสามารถที่โดดเด่นและเป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ในพื้นที่ จำนวน 67 คน เพื่อนำมาสร้างเป็นระบบคลังปัญญาท้องถิ่น สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรดิตถ์ ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นและจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบดิจิทัล ผลการเก็บข้อมูลพบว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่ 67 ตำบล ทั้ง 9 อำเภอของสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรดิตถ์ มากที่สุด เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 74.6 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 25.4 เมื่อวิเคราะห์ด้านอายุ พบว่า มากที่สุด อยู่ในช่วงอายุ 61 - 70 ปี คิดเป็นร้อยละ 58.2 รองลงมา คือ ช่วงอายุ 70 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 29.9 และน้อยที่สุดคือ ช่วงอายุ 51 - 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 11.9 เมื่อวิเคราะห์ประเภทของคลังปัญญาเป็นรายด้าน พบว่า มากที่สุด คือ ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม คิดเป็นร้อยละ 58.2 รองลงมา คือ ด้านเกษตร คิดเป็นร้อยละ 11.9 และน้อยที่สุด คือ ด้านการเมือง การปกครอง และด้านภาษา วรรณกรรมศิลป์ คิดเป็นร้อยละ 1.5 การสร้างระบบคลังปัญญาท้องถิ่น สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรดิตถ์ ผู้วิจัยได้ออกแบบหน้าจอแสดงผลการทำงานของระบบ ดังนี้

ภาพที่ 3: หน้าจอแสดงผลหลัก

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ประเมินความเหมาะสมของระบบคลังปัญญาท้องถิ่น สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า ผลการใช้งานระบบคลังปัญญาท้องถิ่น สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรดิตถ์ จากครู กศน.ตำบล จำนวน 67 ทั้ง 9 อำเภอของสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรดิตถ์ ความเหมาะสมของระบบคลังปัญญาท้องถิ่น สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรดิตถ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.36$) ($\sigma=0.42$) เมื่อพิจารณาความเหมาะสมเป็นรายด้าน พบว่า มากที่สุด คือ ด้านการนำเข้าข้อมูลและด้านการแสดงผล ($\mu = 4.37$) ($\sigma=0.47$) ($\sigma=0.45$) ตามลำดับและรองลงมา คือ ด้านกระบวนการใช้งาน ($\mu = 4.34$) ($\sigma=0.43$)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การบริหารระบบคลังปัญญาท้องถิ่น สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรดิตถ์ มีประเด็นน่าสนใจนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์ปัญหาในการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า ปัญหาการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มากที่สุด คือ ด้านผลงาน องค์ความรู้ ความสามารถของบุคลากรหรือภูมิปัญญาของสถาบันหรือองค์กร ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบของสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้มีการดำเนินการจัดกิจกรรมแยกเป็นตำบล ทำให้ผลงานของภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจจะไม่ได้รับการยอมรับและเผยแพร่เพื่อใช้ประโยชน์เท่าที่ควร จึงทำให้เกิดปัญหานี้ สอดคล้องกับ ดาวรดา วีระพันธ์ และคณะ (2564, 159) ที่กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม อันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปพร้อมกับสภาพสังคมสมัยใหม่ ส่งผลต่อภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้สิ่งประดิษฐ์หรือระบบทางสังคมที่เกิดขึ้นจากภูมิปัญญาของชุมชนในอดีต บางอย่างไม่สามารถแข่งขันกับสิ่งประดิษฐ์หรือระบบที่เกิดขึ้นใหม่ในปัจจุบันได้ ภูมิปัญญาบางอย่างได้สูญหายไปเพราะไม่มีการนำมาใช้ปฏิบัติ สืบทอด ต่อยอด อนุรักษ์ และเผยแพร่ ถึงแม้ว่าบางชุมชนมีการอนุรักษ์แต่ก็มีน้อยลง จากการที่ขาดการรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นมาไว้ในจุดเดียวกันทำให้ภูมิปัญญาบางอย่างที่มีประโยชน์ ที่สามารถพัฒนาท้องถิ่นได้สูญหายไป สอดคล้องกับ สุภรัชต์ อินทรเทพ และคณะ (2560, 275) ที่กล่าวว่า ปราชญ์ในชุมชนมุ่งถ่ายทอดให้เฉพาะคนในครอบครัวและญาติเท่านั้น ทำให้มีจำนวนผู้รู้ในชุมชนมีน้อยและไม่มีการบันทึกข้อมูลภูมิปัญญาไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ขาดผู้นำและหน่วยงานสนับสนุนในการถ่ายทอดองค์ความรู้ วิธีการถ่ายทอดของปราชญ์ ใช้การบอกเล่า การฝึกปฏิบัติที่ขาดความเป็นระบบ ปัจจุบันเยาวชนสมัยใหม่ในชุมชนมีความสนใจลดน้อยลงที่จะรับการถ่ายทอดเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิต ทำให้ทอดทิ้งภูมิปัญญาท้องถิ่นไปเพราะการทำงานประจำมีรายได้ที่สม่ำเสมอ ส่งผลให้การสืบทอดและสานต่ออาชีพภูมิปัญญาลดลง และสอดคล้องกับ กษมาพร ทองเอื้อ (2563, 32) ที่กล่าวว่า องค์ความรู้ที่เกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ กระบวนการเรียนรู้ของครูภูมิปัญญา มีการพัฒนา ถ่ายทอดและสืบทอดต่อกันมาสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิต คุณค่าทางวัฒนธรรม และมูลค่าเพิ่มที่เกิดจากการประยุกต์ใช้และพัฒนาภูมิปัญญาของแต่ละท้องถิ่น เป็นองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคน จำเป็นต้องมีการอนุรักษ์ฟื้นฟู ประยุกต์ใช้หรือต่อยอดองค์ความรู้ต่อไป การสร้างระบบคลังปัญญา

ท้องถิ่น สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นและจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบดิจิทัล โดยมีภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 67 คน แบ่งเป็น 8 ด้าน ดังต่อไปนี้ ด้านการแพทย์และสาธารณสุข จำนวน 5 คน ด้านเกษตร จำนวน 8 คน ด้านพัฒนาสังคม จำนวน 2 คน ด้านการเมืองการปกครอง จำนวน 1 คน ด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี จำนวน 7 คน ด้านพาณิชย์และบริการ จำนวน 4 คน ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม จำนวน 39 คน และด้านภาษา วรรณศิลป์ จำนวน 1 คน สอดคล้องกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2566) ที่กล่าวว่า คลังจัดเก็บและให้บริการสารสนเทศอันเป็นภูมิปัญญา ซึ่งจะรวมทั้งผลงานต่างๆ โดยมุ่งหวังว่าทรัพยากรสารสนเทศเหล่านี้ที่ได้รับการจัดเก็บในรูปแบบดิจิทัล จะเป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกทั้งภายในและภายนอก ในการศึกษาค้นคว้า วิจัย เพิ่มเติมต่อยอด ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางวิชาการ บูรณาการระหว่างศาสตร์และสามารถพัฒนาระบบการทำงานร่วมกัน และยังจะเป็นการเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป สอดคล้องกับ นรชนก ทาสวรรณ และ อติเทพ แจ่มนาลาว (2565, 139) ที่กล่าวว่า ภูมิปัญญาที่มีการจัดเก็บรักษาอย่างยั่งยืน ถาวรมากยิ่งขึ้น สามารถเข้าใช้คลังปัญญาได้ตามความต้องการ มีการเผยแพร่และแบ่งปันการใช้งานร่วมกัน เป็นแนวทางในการจัดการความรู้ในศาสตร์อื่น และสอดคล้องกับ รังสรรค์ นัยพรม และสาคร ฉลวยศรี (2566, 127) ที่กล่าวว่า การจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยเริ่มต้นจากการรวบรวมองค์ความรู้ให้เป็นระบบจึงเป็นอีกหนึ่งแนวทางในการฟื้นฟูและอนุรักษ์ท้องถิ่น ที่จะมีส่วนในการต่อยอดไปสู่การพัฒนาวัฒนธรรมพื้นบ้านในบริบทชุมชน สอดคล้องกับ ฐิตยา เนตรวงษ์ (2563, 228) ที่กล่าวว่า การสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานการเรียนรู้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้สำหรับเนื้อหาอื่น ๆ ในการวางแผน กำหนดกิจกรรม เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและส่งผลถึงความตระหนักหรือทักษะต่าง ๆ อาทิ ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ในศตวรรษที่ 21 และการประยุกต์ไอซีทีมาใช้ในการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจะเป็นเครื่องมือที่ส่งเสริมความยั่งยืนขององค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ ทั้งนี้เนื่องจากการสร้างระบบคลังปัญญาท้องถิ่น ผู้วิจัยได้ดำเนินการให้ครู กศน.ตำบล จำนวน 67 คน คัดเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีความรู้ ทักษะความสามารถที่โดดเด่นและเป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ในพื้นที่รับผิดชอบ 67 ตำบล ทั้ง 9 อำเภอของสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี เพื่อรวบรวมเป็นฐานข้อมูลของระบบคลังปัญญาท้องถิ่นที่ทุกคนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ และผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำขั้นตอนการเข้าใช้งานระบบคลังปัญญาท้องถิ่นที่ชัดเจน จึงทำให้ผลการประเมินความเหมาะสม จากการนำไปใช้งานระบบคลังปัญญาท้องถิ่น สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

สรุป

การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นลดน้อยลงเป็นอย่างมาก เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมและสังคมในปัจจุบัน มีเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาทดแทน การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่จึงเป็นเรื่องยาก ฉะนั้นแล้วหน่วยงานทางการศึกษาหรือหน่วยงานอื่นๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรมีส่วนช่วยในการส่งเสริม สนับสนุน เปิดโอกาสให้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้ถ่ายทอดความรู้ ทักษะ ความสามารถที่มีให้กับคนรุ่นใหม่ เพื่อ

เป็นการสืบสานและรักษาองค์ความรู้ให้คงอยู่สืบไป และจากการสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่ 67 ตำบล ทั้ง 9 อำเภอของสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี พบว่า มากที่สุด เป็นเพชฌัญห มีอยู่ในช่วงอายุ 61 - 70 ปี มีความรู้ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม และได้รวบรวมจัดเก็บฐานข้อมูลคลังปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่รับผิดชอบ 67 ตำบล ทั้ง 9 อำเภอของสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี เพื่อใช้ประโยชน์ในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ให้กับประชาชนต่อไป

ผลที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ตามข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหาร ข้าราชการครู ครูอาสาสมัครฯ ครู กศน.ตำบลและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้หรือหน่วยงาน องค์กร ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน สามารถนำระบบคลังปัญญาท้องถิ่นไปใช้เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลในการสืบค้นภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดอุดรธานีได้

2. สามารถเพิ่มข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ครอบคลุมการเรียนรู้ในทุกด้านและหลากหลายมากยิ่งขึ้น

3. สามารถนำไปปรับใช้ตามบริบทของแต่ละพื้นที่ได้ตามความเหมาะสม

สำหรับการวิจัยครั้งต่อไปมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. ควรมีการพัฒนาบบคลังปัญญาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการในทุก ๆ พื้นที่

2. ควรมีฐานข้อมูลที่ละเอียดครบถ้วน ชัดเจน สะดวกในการสืบค้นข้อมูล

3. ควรมีการเผยแพร่และนำไปใช้ประโยชน์ต่อประชาชนในพื้นที่ ชุมชน หรือหน่วยงาน องค์กรต่างๆ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). *ภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา*. <https://www.moe.go.th/ภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา>

กศน.อำเภอเชียงคาน. (2564). *แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น*. <https://anyflip.com/ptua/ibze/>

กษมาพร ทองเอื้อ. (2563). *การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศิลปากร].

จุฑามาศ ถึงนาค, นพดล เอกผาชัยสวัสดิ์, สุนิศา รอดจินดา และ ดารารัตน์ จุฬาพันธ์. (2561). *การพัฒนาและการจัดการคลังปัญญาดิจิทัล มหาวิทยาลัยศิลปากร* (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยศิลปากร.

จุฑามาศ ถึงนาค, นพดล เอกผาชัยสวัสดิ์, สุนิศา รอดจินดา และ ดารารัตน์ จุฬาพันธ์. (2562). *การพัฒนาและการจัดการคลังปัญญาดิจิทัล. วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 12(1), 603 - 619. <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/147919>

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2566). *คลังปัญญาจุฬาฯ*. <https://www.chula.ac.th/research-and-innovation/cuir/>

- ชลพงษ์ ทองอุดม. (2564). แนวทางการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา].
- จิตติยา เนตรวงษ์. (2563). แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการจัดการความรู้ด้วยไอซีที : จากห้องเรียนสู่ชุมชน. วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรม พระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 11(2), 221 - 229.
<http://journal.fte.kmutnb.ac.th/download/v11n2/journalFTE-Fulltext-2020-11-2-22.pdf>
- ดาวรดา วีระพันธ์, ศศมล ผาสุข, ปิ่นณัฏฐ์ ถกถกดี, และ ชิดารัตน์ กุลณัฐวงศ์. (2564). ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางส่งเสริมการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในเชิงวิทยาศาสตร์ ของผลิตภัณฑ์อาหารชุมชนในเขตภาคกลางตอนบน. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 13(1), 156 -168.
<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/irdsru/article/view/250276>
- นรรชนา ทาสวรรณ และ อติเทพ แจ่มนาลาว. (2565). การออกแบบเนื้อหาสำหรับสื่อปฏิสัมพันธ์เพื่อถ่ายทอดคลังปัญญาผู้สูงอายุ. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 7(3), 121 – 142. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JSBA/article/download/257598/174715/997086>
- บัลลังก์ โรหิตเสถียร. (2566). ราชกิจจานุเบกษา เผยแพร่ พ.ร.บ.ส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566 ยกย่องคนเป็นกรมส่งเสริมการเรียนรู้. <https://moe360.blog/2023/03/19/departement-of-learning-promotion/>
- รสนันท์ มานะสุข และ เพ็ญพิศุทธิ์ ใจสนิท. (2564). รูปแบบการถ่ายทอดคลังปัญญาผู้สูงอายุในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดเชียงราย. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 16(1), 83 – 93. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/RDIBRU/article/view/250479>
- รังสรรค์ นัยพรม และ สาคร ฉวยศรี. (2566). การพัฒนาภูมิปัญญาผ้าทอพื้นบ้านสู่นวัตกรรมชุมชนในชุมชนชายแดนจังหวัดอุบลราชธานี. วารสารนานาชาติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 13(2), 108 – 133.
<https://so04.tci-thaijo.org/index.php/KKUJ/article/download/261363/180755/1053126>
- รัชพล เทียงดี. (2563). การศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี].
- วันทนี ใจเฉพาะ. (2562). การบริหารจัดการศึกษาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของตำบลวัดเกต อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลนครเชียงใหม่ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่].
- ศิริพิมพ์ เอกพันธ์ชัยเดช. (2563). การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การสร้างสรรค์ประสบการณ์เพื่อส่งเสริมการสร้างคุณค่าทางวัฒนธรรม กรณีศึกษา : คลองบางประทุน [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศิลปากร].

สำนักงาน กศน. (2565). นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงาน สำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.

2565. <https://www.moe.go.th/360policy-and-operational-focus-nfe/>

สุรรัชต์ อินทรเทพ, สุวารี ศรีบุญ, และ หม่อม เชิดโกทา. (2560). สภาพปัญหาและแนวทางการถ่ายทอดภูมิปัญญาการใช้สมุนไพรพื้นบ้านในการดำรงชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในชุมชน จังหวัดสระแก้ว. *วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 12(2), 275 - 285.

<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/vrurdihsjournal/article/view/97835>

Bertalanffy L. Von. (1968). *General System Theory: Foundations, development, applications*.

New York: George Braziller. https://monoskop.org/File:Von_Bertalanffy_Ludwig_General_System_Theory_1968.pdf

การประเมินความพึงพอใจต่อการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ขนมไทยพื้นบ้านเซออังเพื่อเพิ่มมูลค่า
ผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนแคววิลเลจ อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดศรีสะเกษ
Assessment of Satisfaction with the Development of Traditional Thai Dessert
“Sao Ang” Packaging to Enhance Product Value of Kvae Village Community
Enterprise, Khukhan District, Sisaket Province

สุดาทิพย์ เกษจ้อย^{1*}

Sudathip Khatjoi^{1*}

¹ คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

319 ตำบลโพธิ์ อำเภอมือเมือง จังหวัดศรีสะเกษ 33000 ประเทศไทย

¹ Faculty of Business Administration and Accounting, Sisaket Rajabhat University

319 Pho Sub-district, Mueang District, Sisaket Province, 33000, Thailand

รับบทความ: 7 มีนาคม 2567

ปรับปรุงบทความ: 11 สิงหาคม 2567

ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 22 สิงหาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการบรรจุภัณฑ์ที่พัฒนาใหม่ของขนมไทยพื้นบ้านเซออัง เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนแคววิลเลจ อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดศรีสะเกษ งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ จำนวน 5 คน ผู้เชี่ยวชาญในการทำขนมที่เป็นปราชญ์ในชุมชน จำนวน 5 คน และผู้บริโภคขนมไทยพื้นบ้าน “เซออัง” จำนวน 100 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผลการศึกษาพบว่า ผลการวิจัยพบว่าค่าเฉลี่ยรวมของความพึงพอใจต่อการบรรจุภัณฑ์ที่ผ่านการออกแบบและพัฒนาใหม่จากทั้งสามกลุ่มอยู่ในระดับมาก โดยในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางด้านการออกแบบ ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ ($\bar{x}$ = 4.37) กลุ่มปราชญ์ชุมชน ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ ($\bar{x}$ = 4.36) และในกลุ่มผู้บริโภค ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ ($\bar{x}$ = 4.09) ซึ่งบรรจุภัณฑ์ใหม่ได้รับการประเมินว่ามีความสวยงาม วัสดุที่ใช้มีความเหมาะสม และมีความสะดวกในการใช้งาน นอกจากนี้ ยังช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์และส่งเสริมให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

* ผู้เขียนหลัก (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ)

อีเมล: sudathip.k@sskru.ac.th

คำสำคัญ

การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ ขนมไทยพื้นบ้าน เซาอัง เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์

Abstract

This research aimed to study the satisfaction with the newly developed packaging of the traditional Thai dessert "Sao Ang" to enhance the product value for the Kwaeng Village Community Enterprise in Khukhan District, Sisaket Province. This study is a survey research. The data were collected through questionnaires from 5 product design experts, 5 dessert-making experts who are community scholars, and 100 consumers of the traditional Thai dessert "Sao Ang". The data analysis employed basic statistics, including the mean and standard deviation. The findings revealed that the overall satisfaction with the newly designed and developed packaging was high across all three groups. The average satisfaction score for the design experts was ($\bar{x} = 4.37$) for the community scholars ($\bar{x} = 4.36$) and for the consumers ($\bar{x} = 4.09$). The new packaging was evaluated as aesthetically pleasing, with suitable materials and convenient usability. Additionally, it was found to increase the product's value and support sustainable self-reliance within the community.

Keywords

Packaging Development, Traditional Thai Dessert, Sao Ang, Increasing Product Value

บทนำ

การบรรจุภัณฑ์มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ในตลาดที่มีการแข่งขันสูงในปัจจุบัน บรรจุภัณฑ์ที่ดีไม่เพียงแต่ทำหน้าที่ปกป้องผลิตภัณฑ์จากความเสียหายเท่านั้น แต่ยังสามารถเสริมสร้างภาพลักษณ์และเพิ่มความน่าสนใจให้กับผลิตภัณฑ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตลาดที่มีการแข่งขันสูง การมีบรรจุภัณฑ์ที่โดดเด่นสามารถดึงดูดความสนใจของผู้บริโภค และส่งเสริมการตลาดของผลิตภัณฑ์ได้เป็นอย่างดี (Smith, 2022, 78-90; Jones, 2023, 89-102)

ชุมชนชาววิลเลจ ตั้งอยู่ในตำบลห้วยไต้ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ เป็นชุมชนที่มีประเพณีและวัฒนธรรมที่หลากหลายและสืบทอดมาอย่างยาวนาน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และผลิตสินค้าท้องถิ่นหลากหลายประเภท หนึ่งในผลิตภัณฑ์สำคัญของชุมชนคือขนมเซาอัง ขนมไทยพื้นบ้านที่มีความสำคัญในด้านการสร้างรายได้และสืบสานวัฒนธรรมของชุมชน อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันบรรจุภัณฑ์ของขนมเซาอังยังคงเป็นแบบดั้งเดิมที่ใช้วัสดุที่ไม่ทันสมัยและไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดสมัยใหม่ ทำให้

ผลิตภัณฑ์เกิดความเสียหายระหว่างการขนส่งและจัดเก็บ และไม่สามารถสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับแบรนด์ได้ (Phukamchanoad, 2022, 224-238)

ผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแขวงวิลเลจ อำเภอยุซัน จังหวัดศรีสะเกษ มีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย เช่น ข้าวเหนียว น้ำพริก และขนมไทยพื้นบ้าน หนึ่งในนั้นคือขนม 'เซออัง' ซึ่งมีความสำคัญต่อวิสาหกิจชุมชนในด้านการสร้างรายได้และสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น ขนมเซออังเป็นขนมไทยพื้นบ้านที่มีลักษณะเป็นขนมหวานที่ทำจากข้าวเหนียว มะพร้าว และน้ำตาล ปัจจุบันบรรจุภัณฑ์ของขนมเซออังยังคงเป็นแบบดั้งเดิมที่ใช้วัสดุที่ไม่ทันสมัยและไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดสมัยใหม่ ซึ่งทำให้ขนมเกิดความเสียหายระหว่างการขนส่งและจัดเก็บ (Phukamchanoad, 2022, 224-238) ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ไม่สามารถสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับแบรนด์และไม่ดึงดูดสายตาผู้บริโภค

เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ขนมเซออังสามารถแข่งขันในตลาดและเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ได้ การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้มีความทันสมัยจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น โดยการใช้วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับค่านิยมของผู้บริโภคในปัจจุบัน รวมถึงการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีความโดดเด่นและสร้างสรรค์ การศึกษาที่ผ่านมาได้แสดงให้เห็นว่า ความตั้งใจซื้อและการสนับสนุนผลิตภัณฑ์ไทยดั้งเดิมของผู้บริโภคขึ้นอยู่กับความผูกพันทางอารมณ์และบรรทัดฐานสังคม ดังนั้น การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ของขนมเซออังที่มีเอกลักษณ์และสอดคล้องกับแนวโน้มการตลาด จะช่วยเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ได้

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น การวิจัยนี้จึงมีความสำคัญในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ของขนมเซออังให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของตลาด รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้มีความยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ใหม่จะช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ ทำให้ผู้บริโภคจำง่ายและมั่นใจในคุณภาพ ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและเพิ่มศักยภาพในการตลาดของขนมเซออังในอนาคต

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อบรรจุภัณฑ์ที่พัฒนาใหม่ของขนมไทยพื้นบ้านเซออัง เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนแขวงวิลเลจ อำเภอยุซัน จังหวัดศรีสะเกษ

ทบทวนวรรณกรรม

บรรจุภัณฑ์มีบทบาทสำคัญในการเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ โดยทฤษฎีการพัฒนาบรรจุภัณฑ์เน้นการออกแบบที่คำนึงถึงการป้องกัน ความสวยงาม และความสะดวกในการใช้งาน ตามแนวคิดของ Keller (2023, 123-136) การออกแบบบรรจุภัณฑ์ควรสร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับผู้บริโภคและสร้างความโดดเด่นให้กับผลิตภัณฑ์เมื่อวางบนชั้นวางสินค้า โดยบรรจุภัณฑ์สามารถแบ่งได้เป็น 3 ระดับ คือ

1. บรรจุภัณฑ์ชั้นใน คือบรรจุภัณฑ์ที่ห่อหุ้มผลิตภัณฑ์โดยตรง มีหน้าที่ป้องกันไม่ให้ผลิตภัณฑ์เสียหายจากการกระแทกและการปนเปื้อน

2. บรรจุกฎขั้นนอก คือบรรจุกฎที่ทำหน้าที่ห่อหุ้มบรรจุกฎขั้นในอีกทีหนึ่ง มีบทบาทในการสร้างภาพลักษณ์และเพิ่มความน่าสนใจให้กับผลิตภัณฑ์

3. บรรจุกฎสำหรับการขนส่ง เป็นบรรจุกฎที่ใช้สำหรับการขนส่งสินค้า เพื่อป้องกันความเสียหายระหว่างการขนส่ง

ทฤษฎีความพึงพอใจของผู้บริโภคที่ได้รับความนิยมในการวิจัยคือทฤษฎีของ Oliver (2023) ซึ่งระบุว่าความพึงพอใจของผู้บริโภคเกิดจากการเปรียบเทียบความคาดหวังกับประสบการณ์จริง หากผลลัพธ์ที่ได้เกินกว่าความคาดหวัง ผู้บริโภคจะมีความพึงพอใจในระดับสูง นอกจากนี้ความพึงพอใจยังมีผลต่อความตั้งใจซื้อซ้ำและการบอกต่อในเชิงบวก

การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบรรจุกฎที่ช่วยเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์และสร้างประโยชน์ให้กับชุมชนมีดังนี้

ชูลี กอบวิทย์วงศ์ และ สราวุธ อนันตชาติ (2566, 1-42) ได้ทำการศึกษาผลกระทบหลักและผลกระทบเชิงปฏิสัมพันธ์ของสิบบรรจุกฎ (สีโทนร้อน และสีโทนเย็น) และประเภทสินค้า (สินค้าที่ตอบสนองความต้องการด้านอารมณ์ความรู้สึก และสินค้าที่ตอบสนองความต้องการด้านประโยชน์ใช้สอย) ที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมผู้บริโภค ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรย่อย ได้แก่ การรับรู้ความอร่อย การรับรู้ความมีประโยชน์ต่อสุขภาพ ทศนคติต่อบรรจุกฎ ทศนคติต่อตราสินค้า ทศนคติต่อสินค้า และความตั้งใจซื้อ

ณัษมา พันธุ์วงศ์ และคณะ (2565, 75-90) ได้วิจัยเกี่ยวกับวิถีชีวิตภูมิปัญญาในการทำขนมไทยพื้นบ้านขนมเมืงขนุนโดยนำหัวและปีกทดแทนการใช้หัวเขียวชีก มีการสืบทอดมายังกลุ่มแม่บ้านชุมชนบ้านสวนชิงจากอดีตมาถึงปัจจุบัน การทำขนมได้มีการสืบทอดจากการทำขนมในงานบุญ เริ่มตั้งแต่วิธีการเลือกวัตถุดิบ กระบวนการผลิต และการผสมผสานกับวิธีการประยุกต์ใช้อุปกรณ์และขั้นตอนใหม่ ๆ ซึ่งยังคงคุณภาพรสชาติและลักษณะเหมือนเดิม และการประเมินความพึงพอใจทางประสาทสัมผัสสำหรับสูตรมาตรฐานของขนมเมืงขนุนจากหัวและปีกแสดงผลคะแนนที่ระดับชอบมาก ในคุณลักษณะด้านลักษณะปรากฏ สี กลิ่น รสชาติเนื้อสัมผัสและความชอบโดยรวม นอกจากนี้ขนมเมืงขนุนเพิ่มมูลค่าด้านบรรจุกฎและเป็นที่ยอมรับซึ่งไม่เพียงแต่สามารถเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ยังคงได้องค์ความรู้และภูมิปัญญาที่นำไปสร้างอาชีพและพัฒนาเป็นธุรกิจชุมชน

ขนมเข่งเป็นขนมไทยพื้นบ้านที่มีลักษณะเป็นขนมหวานที่ทำจากข้าวเหนียว มะพร้าว และน้ำตาล ปัจจุบันขนมเข่งมีการบรรจุในบรรจุกฎที่ทำจากวัสดุธรรมชาติ เช่น ใบตองหรือกระดาษที่มีลักษณะเรียบง่าย แต่ขาดความโดดเด่นและไม่สามารถป้องกันการเสียหายระหว่างการขนส่งได้ดีเท่าที่ควร บรรจุกฎที่พัฒนาใหม่จึงควรมุ่งเน้นการใช้วัสดุที่มีความทนทานและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงการออกแบบที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นและสร้างความน่าสนใจให้กับผลิตภัณฑ์

จากการศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น ผลการวิจัยชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการออกแบบบรรจุกฎที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคและมีความยั่งยืนต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นปัจจัย

สำคัญในการเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ในวิสาหกิจชุมชนแนววิเลจ โดยการนำแนวคิดเหล่านี้มาใช้ในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ขนมเซออังให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางการออกแบบ ซึ่งเป็นอาจารย์สาขาวิชาการออกแบบผลิตภัณฑ์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

2) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการทำขนมที่เป็นปราชญ์ในชุมชน

3) กลุ่มผู้บริโภคขนมไทยพื้นบ้าน “เซออัง”

จากประชากรข้างต้น ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1) **กลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางการออกแบบ** จำนวน 5 คน คัดเลือกโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกอาจารย์สาขาวิชาการออกแบบผลิตภัณฑ์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญทางการออกแบบบรรจุภัณฑ์ ซึ่งจำนวน 5 คนนี้เพียงพอและเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย เนื่องจากมีการศึกษาในงานวิจัยเชิงสำรวจที่ใช้กลุ่มตัวอย่างขนาดเล็ก เช่นนี้แล้วสามารถให้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้ตามที่นักวิชาการ เช่น Miles and Huberman (1994) ระบุว่า การใช้ผู้เชี่ยวชาญจำนวนน้อยสามารถให้ข้อมูลที่มีคุณภาพและลึกซึ้งได้เพียงพอ

2) **กลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการทำขนมที่เป็นปราชญ์ชุมชน** จำนวน 5 คน คัดเลือกโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งจำนวน 5 คนนี้ถูกเลือกเนื่องจากเป็นปราชญ์ในชุมชนที่มีความเชี่ยวชาญด้านการทำขนมไทยพื้นบ้าน “เซออัง” มาเป็นระยะเวลา เกิน 10 ปี

3) **กลุ่มผู้บริโภคขนมไทยพื้นบ้าน “เซออัง”** จำนวน 100 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยเกณฑ์ในการคัดเลือกรุ่นนี้คือผู้ที่บริโภคขนมไทยพื้นบ้าน “เซออัง” โดยไม่จำกัดเพศ อายุ หรืออาชีพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและหลากหลาย

2. เครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) แบบสอบถามสำหรับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางการออกแบบ เน้นหาคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมกับขนมไทยพื้นบ้าน “เซออัง” แนวทางในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่มีความสวยงามและเหมาะสม วัสดุที่เหมาะสมสำหรับการผลิตบรรจุภัณฑ์ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบบ 5 ระดับตามวิธีของ Likert มีการแปลความหมายของช่วงคะแนนเฉลี่ย ความเหมาะสมในระดับ 4.51 – 5.00 “มากที่สุด” คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 ความเหมาะสมในระดับ “มาก” คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 เหมาะสมในระดับ “ปานกลาง” คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 บ่งบอกถึงความพึงพอใจหรือความ

เหมาะสมในระดับ “น้อย” คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 ความเหมาะสมในระดับ “น้อยที่สุด” ตามแนวคิดของ Likert (1932, 1-55)

2) แบบสอบถามสำหรับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการทำขนมที่เป็นปราชญ์ชุมชน เนื้อหาคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้วัสดุในการทำบรรจุภัณฑ์ที่ปลอดภัยต่อขนมไทย การรักษาคุณภาพและรสชาติของขนมไทยในบรรจุภัณฑ์ ความเหมาะสมของบรรจุภัณฑ์ในด้านการเก็บรักษาและการขนส่ง โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบบ 5 ระดับ (Likert Scale) โดยมีค่าพิสัย 1 ถึง 5 เช่นเดียวกัน

3) แบบสอบถามสำหรับกลุ่มผู้บริโภคขนมไทยพื้นบ้าน “เซอฮัง” เนื้อหาคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อความสวยงามของบรรจุภัณฑ์ ความพึงพอใจต่อความสะดวกในการใช้บรรจุภัณฑ์ ความพึงพอใจต่อความสามารถในการเก็บรักษาขนมไทยในบรรจุภัณฑ์ และความพึงพอใจต่อการใช้วัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบบ 5 ระดับ (Likert Scale) โดยมีค่าพิสัย 1 ถึง 5 เช่นเดียวกัน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษารายละเอียดเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาบรรจุภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ และความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อบรรจุภัณฑ์ขนมไทย จากหนังสือ ตำรา เอกสาร วารสาร สื่อสิ่งพิมพ์ และงานวิจัยต่าง ๆ โดยประยุกต์ตามแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการออกแบบบรรจุภัณฑ์

2) ทำการออกแบบจากข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมจากการศึกษาข้อมูลทางด้านเอกสาร และการลงพื้นที่ภาคสนาม

3) สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและปราชญ์ชุมชนที่มีต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่ได้ทำการออกแบบเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบบรรจุภัณฑ์ โดยมีขั้นตอนในการเก็บข้อมูลดังนี้

3.1) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางด้านการออกแบบ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ส่งแบบสอบถามไปยังอาจารย์สาขาวิชาการออกแบบผลิตภัณฑ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จำนวน 5 คน เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ตอบกลับมา

3.2) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการทำขนมที่เป็นปราชญ์ในชุมชน วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ส่งแบบสอบถามไปยังผู้เชี่ยวชาญในการทำขนมไทยพื้นบ้าน “เซอฮัง” ในชุมชน จำนวน 5 คน เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ตอบกลับมา

3.3) กลุ่มผู้บริโภคขนมไทยพื้นบ้าน “เซอฮัง” วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) แจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มผู้บริโภคขนมไทยพื้นบ้าน “เซอฮัง” จำนวน 100 คน โดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

4) เมื่อได้ปรับปรุงแก้ไขรูปแบบบรรจุภัณฑ์ตามข้อเสนอแนะเรียบร้อยแล้ว เสนอต่อชุมชนเพื่อทำการเขียนแบบและทดลองทำต้นแบบบรรจุภัณฑ์

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ผู้วิจัยได้ใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีขั้นตอนและวิธีการดังนี้

1) การวิเคราะห์เชิงปริมาณ

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจะถูกนำมาวิเคราะห์ในเชิงปริมาณ เพื่อสรุปและแปลความหมายของข้อมูล โดยเน้นการใช้สถิติพื้นฐานเพื่อหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง

2) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1) ความถี่ (Frequency) ใช้ในการนับจำนวนครั้งที่คำตอบในแต่ละตัวเลือกที่ปรากฏ เพื่อการกระจายของคำตอบในแต่ละข้อ

2.2) ร้อยละ (Percentage) ใช้ในการแสดงสัดส่วนของคำตอบในแต่ละตัวเลือกเป็นเปอร์เซ็นต์ เพื่อให้เห็นภาพรวมของข้อมูลได้ชัดเจนขึ้น

2.3) ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้ในการคำนวณค่าเฉลี่ยของคำตอบในแต่ละคำถาม เพื่อหาค่ากลางที่สะท้อนความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง

2.4) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้ในการวัดการกระจายของข้อมูลว่าห่างไกลจากค่าเฉลี่ยมากน้อยเพียงใด เพื่อประเมินความหลากหลายของคำตอบในกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1

ผลการประเมินความพึงพอใจบรรจุภัณฑ์ที่ผ่านการออกแบบและพัฒนาใหม่จากผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์

	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1	ความเหมาะสมของการออกแบบบรรจุภัณฑ์			
	1.1 บรรจุภัณฑ์มีความสวยงามและดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคหรือไม่	4.6	0.50	มากที่สุด
	1.2 การออกแบบบรรจุภัณฑ์สอดคล้องกับเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์และชุมชนหรือไม่	4.5	0.50	มาก
	1.3 บรรจุภัณฑ์มีการใช้สีและลวดลายที่เหมาะสมกับขนมไทยพื้นบ้านหรือไม่	4.4	0.55	มาก
	1.4 การออกแบบบรรจุภัณฑ์ช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ได้มากน้อยเพียงใด	4.6	0.48	มากที่สุด
	คะแนนเฉลี่ย	4.53	0.48	มากที่สุด

ตารางที่ 1

ผลการประเมินความพึงพอใจบรรจุกัณฑ์ที่ผ่านการออกแบบและพัฒนาใหม่จากผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ (ต่อ)

	รายการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
2	ความเหมาะสมของวัสดุที่ใช้			
	2.1 วัสดุที่ใช้ในการผลิตบรรจุกัณฑ์เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมหรือไม่	4.4	0.55	มาก
	2.2 วัสดุที่ใช้มีความแข็งแรงและทนทานเพียงพอที่จะปกป้องผลิตภัณฑ์จากความเสียหายหรือไม่	4.3	0.50	มาก
	2.3 วัสดุที่ใช้มีความปลอดภัยและไม่มีสารเคมีที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพหรือไม่	4.4	0.55	มาก
	2.4 วัสดุที่ใช้สามารถรีไซเคิลหรือนำกลับมาใช้ใหม่ได้หรือไม่	4.2	0.60	มาก
	คะแนนเฉลี่ย	4.33	0.55	มาก
3	การใช้งานและความสะดวกในการจัดเก็บ			
	3.1 บรรจุกัณฑ์มีการออกแบบที่สะดวกต่อการเปิด-ปิดหรือไม่			
	3.2 บรรจุกัณฑ์มีความเหมาะสมในการจัดเก็บและขนส่งหรือไม่			
	3.3 บรรจุกัณฑ์สามารถป้องกันความชื้นและรักษาคุณภาพของขนมได้ดีหรือไม่	4.3	0.50	
	3.4 บรรจุกัณฑ์มีขนาดและรูปทรงที่เหมาะสมต่อการวางจำหน่ายและแสดงสินค้าในร้านค้าหรือไม่	4.4	0.55	
	คะแนนเฉลี่ย	4.25	0.55	มาก
	คะแนนเฉลี่ยรวม	4.37	0.54	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการประเมินความพึงพอใจของบรรจุกัณฑ์ที่ผ่านการออกแบบและพัฒนาใหม่จากผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ พบว่าค่าเฉลี่ยรวมของความพึงพอใจในทุกด้านอยู่ในระดับ “มาก” โดยมีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{x} = 4.37$) ค่า (S.D. = 0.54) ความเหมาะสมของการออกแบบบรรจุกัณฑ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.53$) ค่า (S.D. = 0.48) ความเหมาะสมของวัสดุที่ใช้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.33$) ค่า (S.D. = 0.55) การใช้งานและความสะดวกในการจัดเก็บ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.25$) และ ค่า (S.D. = 0.55) เรียงตามลำดับ

ตารางที่ 2

ผลการประเมินความพึงพอใจบรรจุกัณฑ์ที่ผ่านการออกแบบและพัฒนาใหม่จากผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านปราชญ์ในชุมชน จำนวน 5 คน

	รายการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1.	ความเหมาะสมของการออกแบบบรรจุกัณฑ์			
	1.1 บรรจุกัณฑ์มีความสวยงามและเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์หรือไม่	4.5	0.5	มาก
	1.2 การออกแบบบรรจุกัณฑ์สอดคล้องกับเอกลักษณ์ของชุมชนหรือไม่	4.4	0.55	มาก

ตารางที่ 2

ผลการประเมินความพึงพอใจบรรจุกุณธ์ที่ผ่านการออกแบบและพัฒนาใหม่จากผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านปราชญ์
ในชุมชน จำนวน 5 คน (ต่อ)

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1.3 บรรจุกุณธ์มีการใช้สีและลวดลายที่เหมาะสมกับชนมไทยพื้นบ้านหรือไม่	4.3	0.5	มาก
1.4 การออกแบบบรรจุกุณธ์ช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ได้มากน้อยเพียงใด	4.5	0.5	มาก
คะแนนเฉลี่ย	4.43	0.51	มาก
2. ความเหมาะสมของวัสดุที่ใช้			
2.1 วัสดุที่ใช้ในการผลิตบรรจุกุณธ์เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมหรือไม่	4.4	0.55	มาก
2.2 วัสดุที่ใช้มีความแข็งแรงและทนทานเพียงพอที่จะปกป้องผลิตภัณฑ์จากความเสียหายหรือไม่	4.3	0.5	มาก
2.3 วัสดุที่ใช้มีความปลอดภัยและไม่มีสารเคมีที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพหรือไม่	4.5	0.5	มาก
2.4 วัสดุที่ใช้สามารถรีไซเคิลหรือนำกลับมาใช้ใหม่ได้หรือไม่	4.2	0.6	มาก
คะแนนเฉลี่ย	4.35	0.54	มาก
3. การใช้งานและความสะดวกในการจัดเก็บ			
3.1 บรรจุกุณธ์มีการออกแบบที่สะดวกต่อการเปิด-ปิดหรือไม่?	4.3	0.5	มาก
3.2 บรรจุกุณธ์มีความเหมาะสมในการจัดเก็บและขนส่งหรือไม่?	4.2	0.6	มาก
3.3 บรรจุกุณธ์สามารถป้องกันความชื้นและรักษาคุณภาพของขนมได้ดีหรือไม่?	4.4	0.55	มาก
3.4 บรรจุกุณธ์มีขนาดและรูปทรงที่เหมาะสมต่อการวางจำหน่ายและแสดงสินค้าในร้านค้าหรือไม่?	4.3	0.5	มาก
คะแนนเฉลี่ย	4.3	0.54	มาก
คะแนนเฉลี่ยรวม	4.36	0.53	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินความพึงพอใจบรรจุกุณธ์ที่ผ่านการออกแบบและพัฒนาใหม่จากผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านปราชญ์ในชุมชน จำนวน 5 คน พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมของความพึงพอใจในทุกด้านอยู่ในระดับ “มาก” โดยมีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{x} = 4.36$) ค่า (S.D. = 0.53) ความเหมาะสมของการออกแบบบรรจุกุณธ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.43$) ค่า (S.D. = 0.51) ความเหมาะสมของวัสดุที่ใช้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.35$) ค่า (S.D. = 0.54) การใช้งานและความสะดวกในการจัดเก็บ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.3$) และค่า (S.D. = 0.53) เรียงตามลำดับ

ตารางที่ 3

แสดงผลความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ขนมไทยพื้นบ้านเข้าง จำนวน 100 คน

	รูปแบบกล่องบรรจุภัณฑ์	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1	รูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีความสวยงาม	4.14	0.72	มาก
2	ข้อความอ่านง่าย เข้าใจง่าย	4.04	0.76	มาก
3	มีการแสดงข้อมูลสินค้าครบถ้วน	4.04	0.76	มาก
4	ป้องกันไม่ให้สินค้าเสียหาย	3.90	0.75	มาก
5	วัสดุเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	3.96	0.72	มาก
6	เหมาะสมสำหรับมอบเป็นของขวัญของที่ระลึก	4.44	0.81	มาก
	รวม	4.09	0.75	มาก

จากตารางที่ 3 ผลสำรวจความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ขนมไทยพื้นบ้านเข้าง จำนวน 100 คน พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมของความพึงพอใจในทุกด้านอยู่ในระดับ “มาก” โดยมีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{x}$ = 4.09) ค่า (S.D. = 0.75) และเมื่อพิจารณาแบบกล่องบรรจุภัณฑ์ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ รูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีความสวยงาม ข้อความอ่านง่าย เข้าใจง่าย มีการแสดงข้อมูลสินค้าครบถ้วน ป้องกันไม่ให้สินค้าเสียหาย วัสดุเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเหมาะสมสำหรับมอบเป็นของขวัญของที่ระลึก พบว่า ผู้บริโภคมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกด้าน

(ก) บรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์เดิม

บันทึกภาพโดยผู้เขียน เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2567

(ข) บรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์แบบใหม่

บันทึกภาพโดยผู้เขียน เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2567

ภาพที่ 1: แสดงการเปรียบเทียบรูปแบบบรรจุภัณฑ์เดิมและบรรจุภัณฑ์ที่พัฒนาใหม่

ตารางที่ 4

เปรียบเทียบบรรจุภัณฑ์เดิมและบรรจุภัณฑ์ที่พัฒนาใหม่

คุณลักษณะ	บรรจุภัณฑ์เดิม	บรรจุภัณฑ์ที่พัฒนาใหม่
1. การออกแบบ	เรียบง่าย ไม่มีความโดดเด่น	ทันสมัย มีเอกลักษณ์ สะท้อนวัฒนธรรมท้องถิ่น
2. การสื่อสารข้อมูล	ข้อมูลสินค้าไม่ครบถ้วนและไม่ชัดเจน	ข้อมูลสินค้าแสดงอย่างครบถ้วนและชัดเจน
3. วัสดุที่ใช้	วัสดุทั่วไป ไม่ทนทาน	วัสดุแข็งแรง ทนทาน และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
4. การป้องกันสินค้า	ป้องกันสินค้าได้อย่างจำกัด	ป้องกันความเสียหายระหว่างการขนส่งได้ดี
5. ความน่าสนใจ	ไม่ดึงดูดความสนใจ	ดึงดูดความสนใจ เหมาะสำหรับเป็นของฝาก
6. การเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	ไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับการเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

จากตารางที่ 4 บรรจุภัณฑ์ที่พัฒนาใหม่ได้พัฒนาด้านการออกแบบให้มีความทันสมัยและสะท้อนถึงวัฒนธรรมท้องถิ่น ทำให้ผลิตภัณฑ์มีความน่าสนใจและมีข้อมูลที่ชัดเจนสำหรับผู้บริโภค การใช้วัสดุที่แข็งแรงและทนทานไม่เพียงแต่ช่วยป้องกันความเสียหายของสินค้า แต่ยังช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในด้านสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงนี้ช่วยเพิ่มความน่าสนใจให้กับผลิตภัณฑ์ ทำให้เป็นตัวเลือกที่ดีสำหรับของฝากหรือของที่ระลึก และสนับสนุนการใช้วัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการประเมินพบว่าบรรจุภัณฑ์มีความลงตัวเป็นเอกภาพ สร้างอัตลักษณ์ให้กับสินค้า ตำแหน่งการจัดวางของงานกราฟิกมีความเหมาะสมกลมกลืน การสื่อความหมายมีเอกลักษณ์ ตัวบรรจุภัณฑ์เหมาะสมกับสินค้า มีความเรียบง่ายและสวยงาม สามารถสร้างการจดจำได้ดี ทั้งนี้เนื่องจากการออกแบบที่คำนึงถึงความเหมาะสมและการใช้งานจริง สอดคล้องกับการศึกษาของ Keller (2023, 123-136) ที่ระบุว่า การออกแบบบรรจุภัณฑ์ควรสร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับผู้บริโภคและสร้างความโดดเด่นให้กับผลิตภัณฑ์บนชั้นวางสินค้า การออกแบบที่ดีไม่เพียงแต่สร้างความสวยงามแต่ยังต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์และชุมชน ซึ่งสามารถเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ได้ตามที่ Keller ได้เสนอไว้

ผลการวิจัยพบว่าผู้บริโภคมีความพึงพอใจต่อบรรจุภัณฑ์ขนมเซอฮันในทุกด้าน ได้แก่ ความสวยงาม ข้อความอ่านง่าย มีการแสดงข้อมูลสินค้าครบถ้วน ป้องกันสินค้าเสียหาย วัสดุเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเหมาะสมสำหรับมอบเป็นของฝากของที่ระลึก การออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่คำนึงถึงความสวยงามและฟังก์ชันการใช้งานตรงตามความต้องการของผู้บริโภค สอดคล้องกับทฤษฎีความพึงพอใจของ Oliver (2023) ที่กล่าวว่า ความพึงพอใจของผู้บริโภคเกิดจากการเปรียบเทียบความคาดหวังกับประสบการณ์จริง ซึ่งหากผลลัพธ์ที่ได้รับเกินกว่าความคาดหวัง ผู้บริโภคจะมีความพึงพอใจในระดับสูง ความพึงพอใจนี้ยังส่งผลให้เกิดความตั้งใจซื้อซ้ำและการบอกต่อในเชิงบวก สอดคล้องกับ ชูลี กอบวิทย์าวงศ์ และ สราวุธ อนันตชาติ (2566, 1-42) ที่พบว่า

การใช้สื่อบรรจุภัณฑ์ที่แตกต่างกันอาจมีผลกระทบต่อการรับรู้ของผู้บริโภคในเรื่องความอร่อยและทัศนคติต่อสินค้า ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้สอดคล้องกับภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์และความคาดหวังของผู้บริโภค และยังสอดคล้องกับ ฌ์ฌมา พันธุ์วงศ์ และคณะ (2565, 75-90) ที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นยังคงสามารถดึงดูดความสนใจจากผู้บริโภคได้ หากมีการประยุกต์ใช้อย่างสร้างสรรค์ การใช้บรรจุภัณฑ์ที่สะท้อนถึงความดั้งเดิมและวัฒนธรรมสามารถช่วยสร้างอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป

การวิจัยเรื่องการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ขนมไทยพื้นบ้าน “เซอ้าง” เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนเขววิลเลจ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดศรีสะเกษ พบว่าบรรจุภัณฑ์ที่ออกแบบและพัฒนาใหม่นั้นได้รับการประเมินในเชิงบวกจากทั้งผู้เชี่ยวชาญทางด้านการออกแบบ ประชาชนชุมชน และผู้บริโภค โดยเฉพาะในด้านความสวยงาม ความเหมาะสมของวัสดุ และความสะดวกในการใช้งาน ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าบรรจุภัณฑ์ใหม่มีความสวยงามและสามารถเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ได้อย่างดี ขณะที่ประชาชนเห็นว่าบรรจุภัณฑ์นี้สอดคล้องกับเอกลักษณ์ของชุมชนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ผู้บริโภคแสดงความพึงพอใจในระดับสูง โดยเฉพาะในการออกแบบที่สวยงาม สะดวกในการใช้งาน และการป้องกันสินค้าไม่ให้เสียหาย โดยรวมแล้ว การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ขนมเซอ้าง สามารถเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ สะท้อนถึงเอกลักษณ์ของชุมชน และตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างดี

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การขยายการผลิตและการตลาดของขนมเซอ้าง

จากผลการวิจัยที่พบว่า การออกแบบบรรจุภัณฑ์ขนมเซอ้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับเอกลักษณ์ของชุมชนสามารถเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ได้ ผู้วิจัยเสนอแนะให้มีการขยายการผลิตขนมเซอ้างเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการเข้าสู่ตลาดของฝากและของที่ระลึกในระดับภูมิภาคและประเทศ นอกจากนี้ ควรพิจารณาเข้าร่วมโครงการสนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP เพื่อสร้างความเป็นที่รู้จักและเพิ่มโอกาสทางการตลาดให้กับผลิตภัณฑ์

2. การพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับขนมเซอ้างในไส้อื่น ๆ

เนื่องจากขนมเซอ้างมีหลากหลายชนิดไส้ ผู้วิจัยเสนอแนะให้มีการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่แยกตามชนิดไส้ขนม เพื่อเพิ่มความชัดเจนและความน่าสนใจให้กับผลิตภัณฑ์ เช่น การออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับขนมเซอ้างไส้มะพร้าวโดยใช้ภาพมะพร้าวเป็นสัญลักษณ์บนกล่อง นอกจากนี้ ควรมีการจัดทำเรื่องราวเกี่ยวกับความเป็นมาของขนมเซอ้างและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสริมสร้างคุณค่าและสร้างความสัมพันธ์ทางอารมณ์กับผู้บริโภค

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยและพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์

ควรมีการวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานของผลิตภัณฑ์ขนมเซาอั้ง เช่น การขอเลขจดแจ้ง (อย.) และมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) เพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความทนทานของบรรจุภัณฑ์ในการขนส่ง เพื่อปรับปรุงคุณภาพของบรรจุภัณฑ์ให้สามารถป้องกันความเสียหายระหว่างการขนส่งได้ดีขึ้น

2. การศึกษาตลาดและการขยายช่องทางจำหน่าย

แนะนำให้มีการศึกษาตลาดเพิ่มเติมเพื่อระบุช่องทางการจัดจำหน่ายที่เหมาะสมสำหรับขนมเซาอั้ง เช่น การนำผลิตภัณฑ์เข้าสู่ตลาดออนไลน์หรือการขยายการจัดจำหน่ายไปยังตลาดต่างประเทศ นอกจากนี้ ควรพิจารณาใช้เทคนิคการตลาดดิจิทัลเพื่อเพิ่มการรับรู้และสร้างความสนใจให้กับผลิตภัณฑ์ในกลุ่มผู้บริโภคที่กว้างขึ้น

3. การวิจัยด้านการสร้างเอกลักษณ์และการตลาดของผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

ควรมีการวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการสร้างเอกลักษณ์และการตลาดของผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น เช่น การใช้บรรจุภัณฑ์เพื่อเสริมสร้างแบรนด์ของชุมชน หรือการสร้างเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับผู้บริโภคและเพิ่มมูลค่าทางอารมณ์ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นอื่น ๆ ในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

ชูลี กอบวิทย์วงศ์ และ สราวุธ อนันตชาติ. (2566). ผลของสีบรรจุภัณฑ์และประเภทสินค้าต่อพฤติกรรม

ผู้บริโภค. *วารสารนิเทศศาสตร์*, 41(1), 1-42. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jcomm/article/view/254075>

ณัฏฐา พันธุ์รุ่ง, อัครพล ไชยงคำ, และ อิทธิพล อนนทธรทรัพย์. (2565). การศึกษาและการสร้างตำรับ

ผลิตภัณฑ์เม็ดขนุนจากหัวและฟักจากภูมิปัญญาชุมชนบ้านสวนชิง จังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสารคหกรรมศาสตร์และวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน*, 4(2), 75-90. <https://so09.tci-thaijo.org/index.php/hecrmutp/article/view/912/376>

Keller, K. L. (2023). Designing for consumer experience: Packaging strategies for a competitive market. *Journal of Marketing Design*, 45(2), 123-136. <https://doi.org/10.1108/00070700910992880/full/html>

Jones, M. T. (2023). Competitive strategies in product packaging: An analysis of market trends. *Journal of Consumer Marketing*, 30(2), 89-102. <https://www.packagingstrategies.com/>

- Likert, R. (1932). A technique for the measurement of attitudes. *Archives of Psychology*, 22(140), 1-55. <https://archive.org/details/likert-1932>
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook* (2nd ed.). Sage Publications. <https://us.sagepub.com/en-us/nam/qualitative-data-analysis/book239534>
- Oliver, R. L. (2023). *Satisfaction: A behavioral perspective on the consumer* (3rd ed.). McGraw-Hill. [https://www.mheducation.com/search.html?searchQuery=Oliver,+R.+L.+\(2023\).+*Satisfaction:+A+behavioral+perspective+on+the+consumer\&page=1&sortBy=relevance&order=desc&bu=unified](https://www.mheducation.com/search.html?searchQuery=Oliver,+R.+L.+(2023).+*Satisfaction:+A+behavioral+perspective+on+the+consumer\&page=1&sortBy=relevance&order=desc&bu=unified)
- Phukamchanoad, P. (2022). Traditional packaging methods and their impact on product preservation. *International Journal of Food Packaging*, 19(4), 224-238. <https://doi.org/10.1108/00070700910992880/full/html>
- Smith, J. A. (2022). The role of packaging in enhancing product value and brand image. *Journal of Marketing Research*, 34(5), 78-90. <https://journals.sagepub.com/action/doSearch?AllField=Smith%2C+J.+A.+%282022%29.+>

การวิเคราะห์ต้นทุน และแนวทางการตั้งราคาผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์จากใบไม้ กลุ่มแม่บ้าน
ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

Production Cost Analysis and Pricing for Leaf Packaging Product of Mae Faek
Mai Sub-District Housewives Group, San Sai District, Chiang Mai Province

จิรัฏฐ์ กาญจนบุญเรือง^{1*}, พรรณนุช ชัยปิ่นชนะ²

Chirath Kanboonruang^{1*}, Punnuch Chaipinchana²

¹หลักสูตรการจัดการและการเป็นผู้ประกอบการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยพายัพ
272 หมู่ที่ 2 ตำบลสันพระเนตร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ 50210 ประเทศไทย

¹Bachelor of Business Administration (Management and Entrepreneurship),
Faculty of Business Administration, Payap University

272 Moo 2, San Phranet Sub-district, San Sai District, Chiang Mai, 50210, Thailand

²สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยพายัพ

272 หมู่ที่ 2 ตำบลสันพระเนตร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ 50210 ประเทศไทย

²Master of Business Administration Department, Faculty of Business Administration,
Payap University

272 Moo 2, San Phranet Sub-district, San Sai District, Chiang Mai, 50210, Thailand

รับบทความ: 12 มีนาคม 2567

ปรับปรุงบทความ: 22 สิงหาคม 2567

ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 28 สิงหาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อมุ่งคำนวณต้นทุนการผลิต และถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการ
คิดต้นทุนการผลิตและการตั้งราคาผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์จากใบไม้ กลุ่มแม่บ้านตำบลแม่แฝกใหม่ฯ โดยการ
คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง 15 คน จากสมาชิกกลุ่มฯ 20 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์
เชิงลึก การสนทนากลุ่มย่อย และสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้วยการดูงาน และรับการถ่ายทอดองค์ความรู้จาก

* ผู้เขียนหลัก (อาจารย์ประจำหลักสูตรการจัดการและการเป็นผู้ประกอบการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยพายัพ)

อีเมล: chirath59@gmail.com

ชุมชนต้นแบบ ผลการวิจัยพบว่า ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยผลิตภัณฑ์ 5.28 บาท มีระดับสูงกว่าการประมาณการเดิมของกลุ่ม ส่วนแนวทางการตั้งราคาขายผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสม คือ การตั้งราคาตามมูลค่า ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา คือ การมุ่งเน้นการควบคุมต้นทุนผลิตภัณฑ์อย่างเข้มงวดโดยการคัดสรรใบตองตั้งที่สมบูรณ์ก่อนเข้าสู่กระบวนการนำเข้าเครื่องขึ้นรูปเพื่อลดของเสีย การมุ่งเน้นความพยายามในการลดต้นทุนต่อหน่วยในต่ำลงเพื่อเพิ่มกำไรขั้นต้น โดยการเพิ่มยอดขายด้วยการนำเสนอผลิตภัณฑ์ไปสู่ตลาดในวงกว้าง ด้วยกระบวนการตลาดบนโซเซียลมีเดีย การกำหนดเป้าหมายการผลิต การจัดบันทึกรายการทางการเงินอย่างครบถ้วน การสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ทางการเงิน และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องควรนำโครงการฯ เข้าไว้ในแผนงาน มอบหมายเจ้าหน้าที่ที่พี่เลี้ยง การประชาสัมพันธ์และรณรงค์หน่วยงานภายใต้สังกัด ตลอดจนเครือข่ายหน่วยงานราชการให้ใช้ผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์จากใบไม้ในกิจกรรมของหน่วยงาน

คำสำคัญ

การต้นทุนการผลิตและราคา บรรจุภัณฑ์ใบไม้

Abstract

This research is a qualitative study and aimed at calculating production costs and transferring knowledge about production costing and pricing of leaf packaging products focusing on Mae Faek Mai Housewife Group by selecting a purposive sample of 15 people from 20 group members. Data was collected through in-depth interviews, small group discussion and create a learning process by observational study and receive knowledge from the prototype community. The research results found that the production cost per unit (5.28 Baht) is higher than estimated cost. As for the method for setting the appropriate selling price for products, it is Value-based Pricing. Suggestions for development include stringent product cost control by carefully selecting raw materials (Gurjan, Pluang) before entering the manufacturing process to reduce waste, cost reduction efforts: decreasing unit costs to increase margins through increased sales by broadening product offerings into wider market via social media marketing, production goal setting, maintaining financial records, recruitment of knowledgeable personnel with expertise in accounting and finance, and relevant government agencies include the project in their plans, appointment of mentors to support staff development, engagement in public relations and advocacy efforts within the organization and government networks to promote products leaf packaging product in organizational activities.

Keywords

Production Cost Analysis and Pricing, Leaf Packaging Product

บทนำ

จากการที่ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งอยู่ในเขตป่าไม้ผลัดใบตามฤดูกาล ทำให้เกิดการทับถมของใบไม้เป็นจำนวนมาก และเป็นต้นเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการลุกลามของไฟป่าอย่างรวดเร็วเป็นบริเวณกว้างในทุก ๆ ปี ปีละหลาย ๆ ครั้ง สร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน ตลอดจนพืชสวนพืชไร่ของชาวบ้านจำนวนมาก และก่อเกิดมลพิษทางอากาศ ดังนั้นจากสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นจึงเกิดการร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานท้องถิ่น ภาคประชาชนในพื้นที่ และการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ประกอบด้วยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประชาชน หน่วยบรรเทา สาธารณภัยเทศบาลตำบลแม่แฝกใหม่ อาสาสมัครในตำบลแม่แฝกใหม่ ส่วนราชการ และทีมเสมอภาค ได้ร่วมมือกันริเริ่ม “โครงการแม่แฝกใหม่โมเดล” เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ลดโลกร้อน ลดฝุ่นควัน pm 2.5 รักษาป่าไม้ รักษาป่าต้นน้ำ ป้องกันไฟป่า การรักษาสุขภาพของคนในชุมชน และส่งเสริมอาชีพสร้างรายได้จากการแปรรูปใบไม้ เพื่อเป็นต้นแบบนำร่องและมีแผนขยายโครงการไปสู่ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน และภาคอื่นที่มีปัญหาไฟป่าและเผาซังข้าว ใบข้าวโพด (จริญ ชุ่มเงิน, 2564) ชุมชนจึงได้มีการรวมตัวกันตั้ง “กลุ่มสตรีแปรรูปภาชนะจากใบไม้ตำบลแม่แฝกใหม่” เป็นการรวมกลุ่มเพื่อการดำเนินโครงการแปรรูปภาชนะจากใบไม้ อันเป็นส่วนหนึ่งของโครงการแม่แฝกใหม่โมเดล โดยมีประธานสตรีแม่บ้านตำบลแม่แฝกใหม่เป็นแกนนำในการดำเนินการ จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการรวมกลุ่มกันเพื่อมุ่งดำเนินการนำเอาใบไม้ที่ผลัดใบตามฤดูกาลในป่ามาใช้ให้เกิดรายได้ให้เกิดประโยชน์ สร้างอาชีพและสร้างรายได้เสริม ในขณะที่เป็นการช่วยลดเชื้อเพลิงไฟป่าอีกทางหนึ่งด้วย อีกทั้งยังใช้และภาชนะถ้วยชามจากใบไม้และวัสดุธรรมชาติ ยังเป็นการตอบสนองต่อนโยบายภาครัฐในการรณรงค์การลดใช้โฟมและยังเพิ่มช่องทางในการสร้างรายได้เสริมให้กับชุมชน ซึ่งความสำเร็จของโครงการฯ นั้นคาดว่าจะช่วยส่งเสริมความสามารถในการขับเคลื่อนชุมชนได้อย่างยั่งยืน

อย่างไรก็ตามสถานการณ์ปัจจุบันของโครงการการแปรรูปภาชนะจากใบไม้ของกลุ่มฯ ยังมีการดำเนินการในลักษณะการผลิตตามคำสั่งซื้อจากองค์กรต่าง ๆ ซึ่งกลุ่มฯ ยังไม่สามารถดำเนินการผลิตและจำหน่ายอย่างจริงจังเพื่อการแข่งขันในเชิงธุรกิจ แต่กลุ่มฯ มีความมุ่งมั่นที่จะสร้างผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์จากใบไม้เพื่อการพาณิชย์สามารถแข่งขันได้ในเชิงธุรกิจ ซึ่งการที่กลุ่มฯ จะสามารถบรรลุความสำเร็จดังกล่าวได้นั้นไม่ใช่เรื่องง่าย กลุ่มฯ ยังจำเป็นต้องมีการลงทุนในทรัพยากรและเพิ่มพูนองค์ความรู้ทางธุรกิจในด้านต่าง ๆ อีกมากมายหลายด้าน เพื่อช่วยลดความเสี่ยงและสร้างความมั่นใจในการดำเนินการให้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายของกลุ่มฯ โดยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ยังมีความจำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนาความพร้อมในหลายด้าน อันเป็นผลจากเงื่อนไขของบริบทแวดล้อมที่เกี่ยวข้องมีองค์ประกอบมากมายและมีความซับซ้อนสูง โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมทางการตลาดและการแข่งขันที่เป็นปัจจัยหลักที่กำหนดรูปแบบผลิตภัณฑ์

นอกจากนั้นยังมีองค์ความรู้ที่สำคัญควบคู่ไปกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อความสำเร็จในเชิงธุรกิจ คือ

ความสามารถควบคุมต้นทุนการผลิตและต้นทุนการดำเนินงาน ซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดราคาที่เหมาะสมสามารถรักษาส่วนต่างของผลกำไรในเชิงธุรกิจ เนื่องจากผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์จัดเป็นสินค้าอุปโภคบริโภค การตัดสินใจซื้อสินค้าในกลุ่มนี้ลูกค้ามักใช้ประเด็นด้านราคาเป็นประเด็นที่สำคัญประกอบการตัดสินใจซื้อ และที่สำคัญลูกค้าเป้าหมายหลักที่จะซื้อผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์ไปไม่ใช่ผู้ประกอบการอาหาร ซึ่งราคาของบรรจุภัณฑ์นั้นเป็นต้นทุนของกิจการที่จะต้องนำมาพิจารณา โดยหากบรรจุภัณฑ์ไปไม่มีราคาสูงกว่าบรรจุภัณฑ์ชนิดอื่นเกินกว่าที่จะรับได้ ลูกค้ากลุ่มผู้ประกอบการอาจต้องไปใช้บรรจุภัณฑ์ชนิดอื่นที่มีราคาถูกกว่า

จากสถานการณ์ดังกล่าว กลุ่มฯ จึงมีความตระหนักถึงจำเป็นและความต้องการได้รับการพัฒนาความรู้ความเข้าใจพื้นฐานในการคำนวณต้นทุนการผลิตที่ถูกต้อง และที่สำคัญในกระบวนการการพัฒนาผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์ไปไม่ใหม่ กลุ่มฯ จำเป็นต้องมีการควบคุมค่าใช้จ่ายและ การคำนวณต้นทุนการผลิต รวมถึงแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน นำไปสู่การตั้งราคาที่เหมาะสมสามารถแข่งขันได้ เพื่อสามารถบรรลุเป้าหมายของกลุ่มฯ ที่มีความต้องการจะผลิตผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์จากไปไม้เพื่อการพาณิชย์ในเชิงธุรกิจอย่างยั่งยืนในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตบรรจุภัณฑ์จากไปไม้ ของกลุ่มแม่บ้านตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อกำหนดแนวทางการตั้งราคาขายที่เหมาะสมของผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์จากไปไม้ กลุ่มแม่บ้านตำบลแม่แฝกใหม่อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อการวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์ต้นทุนผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์จากไปไม้ กลุ่มแม่บ้านตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่” มีดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับต้นทุนการผลิต

ต้นทุนการผลิต หมายถึง ต้นทุนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการผลิตสินค้าของกิจการ ซึ่งสามารถที่จะสะท้อนถึงมูลค่าของต้นทุนสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ (Product Costs) ที่เกิดจากการแปรรูปวัตถุดิบให้เป็นสินค้าสำเร็จรูปหรือกึ่งสำเร็จรูปเพื่อจำหน่าย ตามวัตถุประสงค์ของกิจการ ต้นทุนการผลิต (Manufacturing Costs) ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ วัตถุดิบทางตรงที่ใช้ในการผลิต แรงงานทางตรงที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิต และค่าใช้จ่ายในการผลิต เมื่อต้นทุนทั้ง 3 ส่วน นำมาประกอบกันเข้าสู่ขั้นตอนกระบวนการต่าง ๆ ของการผลิตก็จะถูกแปรสภาพเป็นสินค้าสำเร็จรูปต่อไป วัตถุดิบทางตรง (Direct Materials) คือ วัตถุดิบทุกชนิดที่ใช้เป็นส่วนสำคัญหรือวัตถุดิบหลักในการผลิตให้ได้สินค้าที่มีคุณลักษณะและรูปแบบตามวัตถุประสงค์ ส่วนวัตถุดิบซึ่งมูลค่าไม่มีนัยสำคัญดังกล่าวถือเป็น วัตถุดิบทางอ้อม (Indirect Materials) หรือวัสดุในการผลิต ส่วนต้นทุนค่าแรงทางตรง (Direct Labor) คือ ต้นทุนของแรงงานที่เกี่ยวข้อง

หรือใช้เป็นส่วนสำคัญโดยตรงในการผลิตสินค้า และต้นทุนค่าใช้จ่ายการผลิต (Manufacturing Overhead) เป็นต้นทุนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการผลิตหรือการแปรรูปวัตถุดิบให้เป็นสินค้าตามวัตถุประสงค์ของกิจการ (สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์, 2563, 1-42)

2. แนวคิดกลยุทธ์ราคา

ราคา หมายถึง จำนวนรวมของคุณค่าทั้งหมดที่ผู้บริโภคยินดีจ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าและประโยชน์ของการได้รับหรือการใช้ผลิตภัณฑ์หรือบริการนั้น ดังนั้นขอบเขตของราคาในนัยนี้จึงเป็นสิ่งที่กำหนดถึงคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ ช่องทางการจัดจำหน่าย ช่องทางการสื่อสาร และยังเป็นสิ่งที่แสดงถึงคุณค่าของตราสินค้าหรือตัวสินค้า ผู้บริโภคจะทำการเปรียบเทียบระหว่างคุณค่าของผลิตภัณฑ์ (Value) กับราคาของผลิตภัณฑ์ (Price) ก่อนการตัดสินใจซื้อ ดังนั้นกลยุทธ์ราคา จึงเป็นการวางแผนโดยใช้ราคาเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมทางการตลาด เพื่อสร้างการรับรู้ในจิตใจของผู้บริโภค การกำหนดราคาตามแนวคิดกลยุทธ์กำหนดราคาโดยคำนึงถึงคุณค่าที่สำคัญของการกำหนดราคา คือ กิจการต้องเข้าถึงการรับรู้ในใจของลูกค้ามากกว่าต้นทุนของตัวสินค้า และส่วนประสมทางการตลาดทุกส่วนก่อนการตั้งราคาสินค้า

กลยุทธ์การตั้งราคามีดังนี้ 1. การตั้งราคาตามแนวภูมิศาสตร์ (Geographical Pricing) เป็นการกำหนดราคาโดยการพิจารณาถึงต้นทุนด้านการขนส่ง 2. การตั้งราคาตามหลักจิตวิทยา (Psychological Pricing) เป็นการตั้งราคาโดยอาศัยความรู้สึกของผู้ซื้อที่มีต่อราคา ซึ่งวิธีการตั้งราคาตามหลักจิตวิทยา 3) การตั้งราคาตามฤดูกาล (Seasonal Pricing) 4. การตั้งราคาสูงและการตั้งราคาต่ำ (Skimming and Penetration Pricing) 5. การตั้งราคาเพื่อการส่งเสริมการตลาด (Promotion Pricing) เป็นกลยุทธ์ที่ผู้ค้าปลีกนิยมนำมาใช้ในการ ตั้งราคาสินค้า เพื่อจูงใจผู้บริโภคให้ซื้อสินค้ามากขึ้น 6. กลยุทธ์ราคาชุด (Product Set Pricing) เป็นการนำเอาสินค้าแบบเดียวกันหรือต่างชนิดกันมากกว่า 1 ชิ้น รวมขายเป็นชุด 7. กลยุทธ์ราคาแยกตามกลุ่มลูกค้า (Pricing by Type of Customers) เป็นการกำหนดราคาต่างกันตามกลุ่มลูกค้าที่ต่างกันโดยพิจารณาจากกำลังซื้อของลูกค้า หรือให้ราคาพิเศษสำหรับลูกค้าบางกลุ่ม เพื่อกระตุ้นให้กลุ่มนี้มาใช้บริการมากขึ้น โดยกลุ่มลูกค้าบรรจุกิจจากไปไม้ อาจมีหลากหลายกลุ่ม เช่น กลุ่มผู้ประกอบการอาหาร กลุ่มลูกค้าองค์กร และกลุ่มลูกค้าประจำ และกลุ่มลูกค้าชาจร กลุ่มฯ อาจตั้งราคาที่แตกต่างกัน (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2565)

3. สถานการณ์ทั่วไปของผลิตภัณฑ์บรรจุกิจจากไปไม้

ปัจจุบันมีทั้งผู้ประกอบการและงานวิจัยที่นำเสนอแนวคิดการนำวัสดุธรรมชาติ โดยเฉพาะไปไม้ที่สามารถหาได้ในท้องถิ่น มาทำเป็นภาชนะทางเลือกนี้มากมาย เช่น ไปไม้ กาบหมาก ใบสีก ใบบัว และใบตอง เป็นต้น เนื่องจากไปไม้บางชนิดที่นำมาขึ้นรูปเป็นภาชนะมีระดับความชื้น และความหนาบางต่างกัน ดังนั้นจึงต้องคำนึงถึงจำนวนไปไม้ที่นำมาใช้ในการขึ้นรูป และการกำหนดระดับความร้อนที่เหมาะสมในการขึ้นรูปผลิตภัณฑ์ (วารสารมิตรชาวไร่, 2563, 30-31) จะเห็นว่ากระแสความนิยมใช้ภาชนะจากวัสดุธรรมชาติเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพราะวิกฤตขยะพลาสติกที่เพิ่มปริมาณขึ้นเรื่อย ๆ แต่อย่างไรก็ตามราคาของจานไปไม้หลากหลายรูปแบบยังคงมีราคาสูงกว่าภาชนะที่ผลิตจากพลาสติกหรือโฟมที่ใช้กันทั่วไป ดังนั้นผู้ผลิตสามารถ

หัตถ์ลาดของผู้ใช้ภาษาทางเลือนนี้ได้จะเป็นธุรกิจที่สร้างรายได้และมีโอกาสเติบโตในอนาคต (Praornpit Katchwattana, 2562)

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปัญหาการวิเคราะห์ต้นทุนผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผู้ผลิตวิสาหกิจชุมชน มีสาเหตุมาจากโดยการขาดความรู้ทางด้านการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตที่แท้จริง เพราะการทราบข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนและผลตอบแทนที่ได้รับจากการผลิตสินค้า ส่งผลให้วิสาหกิจชุมชนสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการลดต้นทุนการผลิต วิธีการในการรับรู้ การจำแนกประเภทต้นทุน การรายงาน ข้อมูลต้นทุน การคำนวณต้นทุนของสินค้า เป็นเครื่องมือสำคัญของผู้ประกอบการที่จะสามารถนำมาใช้ในการกำหนดราคาขาย วางแผนควบคุมกำไร และช่วยในการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ภาวินีย์ ธนาอนวัช, 2563, 169-179; ผกามาศ มูลวันดี, 2560, 8-16; กัญธนา ดิษฐ์แก้ว และคณะ, 2558, 379 – 385.) โดยเฉพาะข้อมูลต้นทุนการผลิตสามารถนำมาใช้ในการกำหนดราคาขายที่เป็นธรรมสำหรับผู้บริโภค นำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดค่าแรงที่เป็นธรรมให้แก่สมาชิก กำหนดการบริหารจัดการเพื่อนำมาคำนวณด้านการตลาด (อาภรณ์ แก้วทองงค์ และคณะ, 2557, 149-155) แต่จากการศึกษาพบว่า ผลจากการที่ไม่ทราบต้นทุนผลิตภัณฑ์ที่แน่นอน ทำให้กลุ่มวิสาหกิจใช้วิธีการกำหนดราคาขายโดยการกะประมาณหรือการเปรียบเทียบกับคู่แข่งรายอื่น (ภาวินีย์ ธนาอนวัช, 2563, 169-179)

การคำนวณต้นทุนการผลิตที่ใช้สูตรการคำนวณทางการบัญชีนั้น ต้นทุนการผลิตที่สำคัญพื้นฐานจะต้องประกอบด้วย ต้นทุนวัตถุดิบทางตรง ต้นทุนค่าแรงงานทางตรง และต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิต (ภาวินีย์ ธนาอนวัช, 2563, 169-179; อาภรณ์ แก้วทองงค์ และคณะ, 2557, 149-155) โดยทำการสังเกตเกี่ยวกับกระบวนการผลิต ระยะเวลาในการผลิตทั้งหมด จำนวนแรงงานคนในการผลิต การวางแผนการทำงาน ความเสียหายวัตถุดิบขณะทำการผลิต ไฟฟ้า น้ำ ก๊าซหุงต้ม และวัสดุต่าง ๆ รวมทั้งใช้การสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มฯ และการให้ข้อมูลโดยวิทยากร เกี่ยวกับปริมาณวัตถุดิบ ราคาวัตถุดิบ ค่าจ้างแรงงาน แหล่งจัดซื้อวัตถุดิบ หลังจากนั้นจำแนกประเภทต้นทุนและค่าใช้จ่ายแต่ละรายการเข้าส่วนประกอบต้นทุนการผลิต ซึ่งประกอบด้วย ค่าวัตถุดิบทางตรง ค่าแรงงานทางตรง และค่าใช้จ่ายการผลิต เพื่อนำไปคำนวณต้นทุนผลิตภัณฑ์ ซึ่งผลการวิเคราะห์ต้นทุนผลิตภัณฑ์ใหม่เมื่อทำการคำนวณต้นทุนรวมตามหลักบัญชีต้นทุนและวิธีของผู้ผลิตสินค้า พบว่ามีความแตกต่างกันโดยวิธีต้นทุนรวมมีต้นทุนต่อหน่วยสูงกว่าวิธีของผู้ผลิตสินค้า เนื่องจาก ได้มีการนำค่าแรงงานทางตรง ค่าใช้จ่ายในการผลิตมาคำนวณเป็นต้นทุนผลิตภัณฑ์ ซึ่งเดิมไม่ได้มีการนำเอาค่าใช้จ่ายในส่วนนี้มาคำนวณอย่างครบถ้วน และผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดมีวัตถุดิบทางตรงอยู่ในสัดส่วนที่สูง ถ้าหากพิจารณาต้นทุนวัตถุดิบถือเป็นทรัพยากรหลักของผลิตภัณฑ์ และเป็นทรัพยากรที่สร้างคุณค่าให้กับผู้บริโภค ถ้าหากราคาสินค้าวัตถุดิบหลักมีแนวโน้มที่จะปรับราคาสูงก็จะส่งผลกระทบต่อต้นทุนผลิตภัณฑ์ให้สูงไปด้วย เพราะฉะนั้นผู้ผลิตควรทำการวิเคราะห์ต้นทุนแต่ละรายการเพื่อตรวจสอบว่า ต้นทุนประเภทใดสามารถลดหรือควบคุมได้บ้างเพื่อรักษากำไรของผลิตภัณฑ์แทนการขึ้นราคาสินค้าซึ่งอาจจะทำให้ลูกค้าที่มีอำนาจซื้อ มีจำนวนลดลง (อรอุมา สำลี และคณะ, 2565, 57-77) นอกจากนั้น พบว่าต้นทุนในการผลิตตามหลักบัญชี

ผลตอบแทนผู้ผลิตได้รับเป็นผลขาดทุน เนื่องจากการผลิตที่ต้องใช้ฝีมือจากแรงงานคนเป็นหลัก แต่การกำหนดราคาที่กำหนดไว้ต่ำเกินไป เพราะการกำหนดราคาขึ้นอยู่กับพ่อค้าคนกลาง การที่ผู้ผลิตไม่ได้มุ่งการผลิตเชิงธุรกิจอย่างจริงจังจึงเพียงถือว่าเป็นอาชีพเสริม ใช้เวลาว่างจากการทำอาชีพหลัก เพื่อหารายได้เพิ่มเติมให้กับครอบครัว เท่านั้น จึงไม่ได้ให้ความสำคัญกับ ต้นทุน ราคาขาย และผลกำไรมากนัก แต่ถ้าคิดต้นทุนตามหลักผู้ผลิต พบว่าผลตอบแทนที่ได้จะเป็นผลกำไรที่ไม่ถูกต้อง เนื่องจากการไม่มีการคิดค่าแรงงานทางตรงเป็นต้นทุนการผลิต เพราะถือว่าเป็นแรงงานภายในครอบครัวเท่านั้น ไม่ได้ใช้แรงงานจากภายนอกแต่อย่างใด และไม่มีต้นทุนวัตถุดิบทางตรงบางชนิด และค่าใช้จ่ายการผลิตอื่น ๆ ที่สามารถหาได้เองในพื้นที่ จึงทำให้ต้นทุนไม่ถูกต้อง (สุพะยอม นาจันทร์ และคณะ, 2550, 923-939)

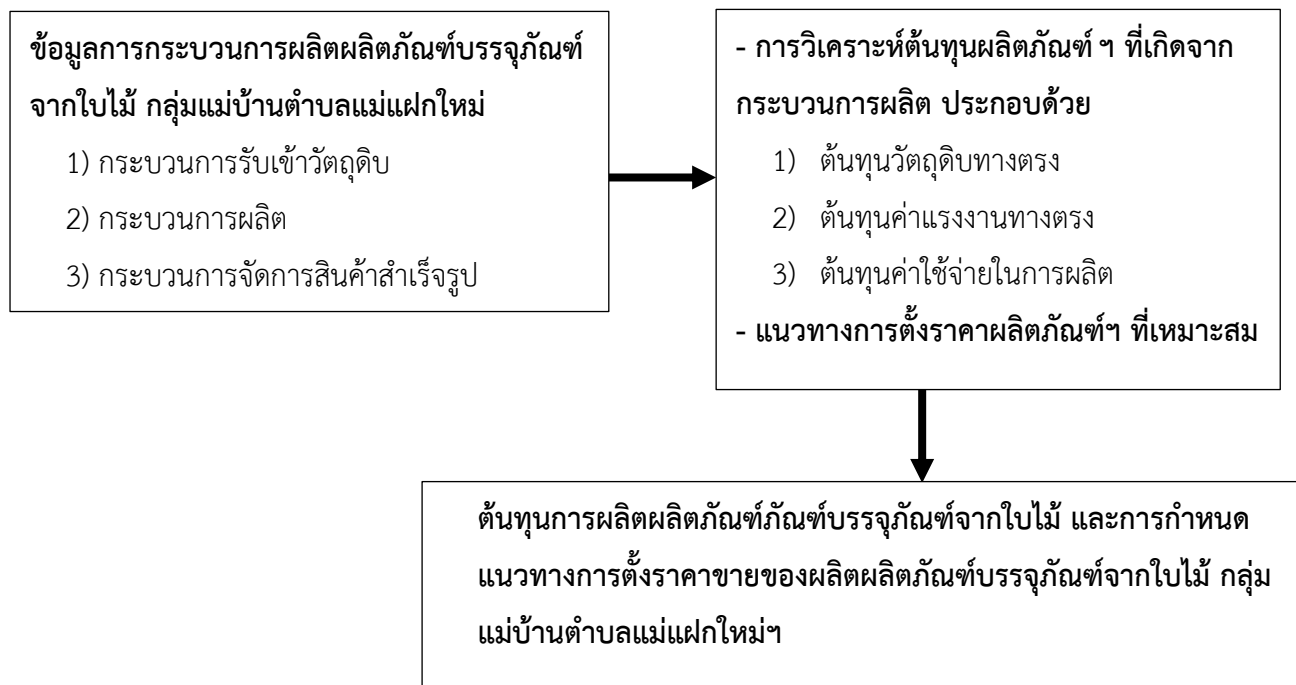
นอกจากนี้จากการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการผลิต ได้อธิบายว่า การจำแนกต้นทุนตามส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ นั้นประกอบด้วย วัตถุดิบ ค่าแรงงาน และค่าใช้จ่ายในการผลิต จะคิดอยู่บน 2 หลักการ คือ หลักการบัญชี และหลักผู้ผลิตซึ่งพบว่า การคิดต้นทุนในการผลิตตามหลักผู้ผลิต จะมีต้นทุนที่ต่ำกว่าการคิดต้นทุนตามหลักการบัญชี เนื่องจากการคิดต้นทุนตามหลักผู้ผลิตไม่มีการคิดต้นทุนในส่วน of ค่าแรงงาน และค่าเสื่อมราคา คือ หากคิดต้นทุนในการผลิตตามหลักผู้ผลิตจะไม่มีการคิดต้นทุนในส่วน of ค่าแรงเพราะผู้ผลิตไม่มีการจ้างแรงงาน แต่จะใช้แรงงานในครอบครัวและจะไม่มีการคิดต้นทุนในส่วน of ค่าเสื่อมราคาของเครื่องจักร สำหรับการวิเคราะห์ผลตอบแทนด้วยการใช้อัตรากำไรสุทธิ และอัตรากำไรต่อต้นทุน เพราะผู้ผลิตไม่เข้าใจเรื่องค่าเสื่อมราคา (อาภรณ์ แก้วทอง และคณะ, 2557, 149-155) อย่างไรก็ตาม หลักการวิเคราะห์ต้นทุนตามหลักการเงินที่ถูกต้องนั้น เป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลา และการมีพื้นฐานความรู้ที่ดีทางการบันทึกายงานทางบัญชีที่ถูกต้อง ดังนั้นจึงมีการดำเนินการจัดทำคู่มือการคำนวณต้นทุน การกำหนดราคาสินค้า การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน มอบให้กับผู้ผลิตสินค้าชุมชน (อรอุมา สำลี และคณะ, 2565, 57-77)

ผลจากการได้คำนวณต้นทุนผลิตภัณฑ์ที่ถูกต้องแล้วจะสามารถนำไปสู่การกำหนดราคาที่เหมาะสมผู้บริโภค กลยุทธ์การตั้งราคามีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อ (รัตนภรณ์ เพชรกุล และคณะ, 2564, 26-43) เทคนิคการกำหนดราคาพื้นฐานจึงมาจากต้นทุน ดังนั้นประการแรกที่ผู้ผลิตคำนึงถึงคือราคาตั้งต้นราคาจริงที่เป็นไปเป็นตามมูลค่าต้นทุนการผลิตที่ทำให้เกิดคุณภาพสูงสุด นอกจากนั้นราคาขายยังพิจารณาจากราคาตลาด และประการสำคัญแบรนด์ยังคงเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความแข็งแกร่งของธุรกิจ กล่าวคือ ผู้ประกอบการสามารถกำหนดราคาได้เองภายใต้แบรนด์ และสินค้าบางชนิดที่สร้างขึ้นมาก็เพื่อที่สามารถกำหนดราคาให้สูงขึ้นตามราคาตลาด ดังนั้นสิ่งสำคัญที่สุดยังคงเป็นประเด็นคุณภาพสินค้าและแบรนด์ที่แข็งแกร่ง (กรรณพัฒน์ อัมประเสริฐ, 2564, 262-273; จอมภัก คลังระหัด และคณะ, 2560, 544-553)

5. กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวความคิดของการวิจัยการวิเคราะห์ต้นทุนผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์จากใบไม้ กลุ่มแม่บ้านตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เป็นผลจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและการทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินงานวิจัยตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบการ

วิจัย ภายใต้บริบทกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์จากใบไม้ กลุ่มแม่บ้านตำบลแม่แฝกใหม่ นำไปสู่การวิเคราะห์ต้นทุนผลิตภัณฑ์ ฯ ที่เกิดจากกระบวนการผลิต แสดงดังแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 1: กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

โครงการวิจัยการวิเคราะห์ต้นทุนผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์จากใบไม้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นการศึกษาเพื่อการวิเคราะห์ต้นทุนผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์จากใบไม้ และการกำหนดแนวทางการตั้งราคาขายของผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์จากใบไม้ กลุ่มแม่บ้านตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้มีประชากร และกำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ประชากร

สมาชิกกลุ่มแม่บ้านตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 20 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจะทำการโดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายตามความ

สมัครใจ โดยมีคุณสมบัติเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์จากใบไม้ อย่างน้อยจำนวน 15 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วยคำถามปลายปิด (Close-ended Question) และคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนการผลิต แบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับค่าวัตถุดิบทางตรง

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับค่าแรงงานทางตรง

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการผลิต

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยทำการเก็บรวบรวมจาก 2 แหล่ง

1) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่ได้เก็บรวบรวมไว้แล้ว โดยบุคคล กลุ่มบุคคลและสถาบันต่าง ๆ เช่น เอกสารรายงานการวิจัย บทความ วารสารสิ่งพิมพ์ หนังสือ รวมถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

2) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการศึกษาโดยได้ ดำเนินการเก็บข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่มย่อย และทำการวิเคราะห์ข้อมูลต้นทุนการผลิตจากกระบวนการผลิต ดำเนินการโดยผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์จากใบไม้ ของกลุ่มแม่บ้านตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เกี่ยวกับต้นทุนทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากกระบวนการผลิต ประกอบด้วย ต้นทุนวัตถุดิบทางตรง ต้นทุนค่าแรงงานทางตรง และต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิต ได้แก่

ค่าวัตถุดิบทางตรงผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์จากใบไม้ ซึ่งวัตถุดิบทางตรงในการผลิตได้แก่ ใบตองตึง ใบกล้วย และใบไม้อื่น ๆ และรวมถึงค่าจ้างสมาชิกกลุ่มฯ หรือชาวบ้านในการเก็บใบตองตึงจากป่ามาประกอบในการขึ้นรูป

ค่าแรงงานทางตรงผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์จากใบไม้ ประกอบด้วย ค่าแรงงานทางตรง ได้แก่ ค่าแรงงานที่จ่ายให้กับสมาชิกกลุ่มฯ ที่ทำการผลิตผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์จากใบไม้ เป็นต้น

ค่าใช้จ่ายในกระบวนการการผลิตผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์จากใบไม้ ประกอบด้วย ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าโทรศัพท์ ค่าเสื่อมราคาเครื่องจักร ค่าบำรุงรักษาเครื่องจักร ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์ เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เชิงคุณภาพโดยการรวบรวมข้อมูลบริบทและศักยภาพด้านกระบวนการผลิตของกลุ่มแม่บ้านตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ จากนั้นนำองค์ความรู้โดยใช้การวิเคราะห์เชิงธุรกิจในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยทำการรวบรวมข้อมูลด้านการเงินเกี่ยวกับต้นทุนวัตถุดิบ และ

ค่าใช้จ่ายด้านการผลิต นำมาคำนวณต้นทุนการผลิตผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์จากใบไม้ และกำหนดราคาขาย รวมทั้งถ่ายทอดความรู้พร้อมทั้งเสนอแนวทางการจัดการต้นทุนการผลิตที่มีประสิทธิภาพ จากนั้นนำผลการศึกษาที่ได้เปรียบเทียบกับวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำการวิเคราะห์หาความสอดคล้องและความแตกต่างของผลการวิจัยกับข้อมูลวรรณกรรมเหล่านั้น พร้อมทั้งเสนอแนวทางในการพัฒนาศักยภาพกลุ่มฯ

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ต้นทุนผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์จากใบไม้

ผลการทดลองผลิตผลิตภัณฑ์ฯ ของกลุ่ม เพื่อเก็บข้อมูลเพื่อนำไปสู่การคำนวณต้นทุนสินค้าของกลุ่มแม่บ้านตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีเพียงสินค้าชนิดเดียว การคำนวณแบบง่ายเป็นวิธีการที่เหมาะสมกับผู้ประกอบการรายเล็กที่มีสินค้าหรือผลิตภัณฑ์น้อยชนิด และมีความชัดเจนในเรื่องการใช้วัตถุดิบทางตรง ค่าแรงงานทางตรงต่อการอบการผลิต และไม่มีการเก็บสต็อกวัตถุดิบและสินค้าสำเร็จรูปไว้ การผลิตเป็นลักษณะผลิตตามคำสั่งซื้อ การคำนวณจึงมุ่งเพื่อให้ทราบถึงต้นทุนผลิตต่อหน่วย ตามกระบวนการ 4 ขั้นตอนดังนี้

1) การตั้งเป้าหมายการผลิตต่อวัน 2) ขั้นตอนกระบวนการผลิต 3) การบันทึกค่าใช้จ่ายการผลิตที่เกิดขึ้นต่อวัน (เป้าหมายการผลิต) 4) การคำนวณต้นทุนการผลิต

กลุ่มแม่บ้านตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ร่วมกับนักวิจัยได้ดำเนินการกำหนดเป้าหมายการผลิตผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์จากใบไม้ต่อวัน ภายใต้เงื่อนไขของกลุ่มฯ ดังนี้

- 1) เครื่องปั๊มขึ้นรูปผลิตภัณฑ์ใหม่จำนวน 1 เครื่อง
- 2) ชั่วโมงทำงาน 8 ชั่วโมงต่อวัน
- 3) การนำใบตองตั้งเข้าสู่กระบวนการเข้าเครื่องปั๊มเพื่อขึ้นรูปผลิตภัณฑ์ 1 หน่วย ใช้เวลาเฉลี่ย 3 นาที
- 4) การขึ้นรูปผลิตภัณฑ์ 1 หน่วย ใช้ใบตองตั้ง 3 ใบ
- 5) เครื่องขึ้นรูปผลิตภัณฑ์ 1400 w ใช้ไฟฟ้าเฉลี่ยชั่วโมงละ 5 บาท
- 6) มูลค่าเครื่องจักร 45,000 บาท อายุการใช้งาน 5 ปี คิดค่าเสื่อมราคาแบบเส้นตรงไม่มีมูลค่าซาก ($45,000 \text{ บาท} / 360 \text{ วัน} \times 5 \text{ ปี} \text{ รวม } 1,800 \text{ วัน}$) ค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรต่อวัน 25 บาท
- 7) ค่าน้ำ ต่อวัน 25 บาท
- 8) ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาเครื่องจักรต่อวัน 25 บาท
- 9) ค่าแรงตามอัตราค่าแรงขั้นต่ำที่ปรับแล้ว วันละ 300 บาท

1) การตั้งเป้าหมายการผลิตต่อวัน

การตั้งเป้าหมายการผลิตต่อวันภายใต้เงื่อนไขของกลุ่มฯ คำนวณได้ดังนี้

$$60 \text{ นาที} \times 8 \text{ ชั่วโมง} / 3 \text{ นาที}$$

480 นาที / 3 นาที

160 หน่วย

เป้าหมายการผลิตต่อวัน 160 หน่วย

2) การขั้นตอนกระบวนการผลิต

กระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์จากใบไม้ มี 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) เตรียมเครื่องขึ้นรูป 2) เตรียมใบตองตึง 3) การทากาวแปะเปียกใบตองตึง 3 ชั้น 4) นำใบตองตึงเข้าเครื่องปั๊มเพื่อขึ้นรูปใช้เวลา 3 นาที 5) นำผลิตภัณฑ์ออกจากเครื่อง 6) การตัดแต่งผลิตภัณฑ์

3) การบันทึกค่าใช้จ่ายการผลิตที่เกิดขึ้นใน 1 วัน ตั้งเป้าหมายการผลิต 160 หน่วย

ต้นทุนการผลิตและค่าใช้จ่ายผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์จากใบไม้ใน 1 วัน

ตารางที่ 1

ต้นทุนการผลิตและค่าใช้จ่ายผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์จากใบไม้ใน 1 วัน

รายการ	จำนวน	จำนวนเงินต่อหน่วย	จำนวนเงิน	รวม (บาท)
ต้นทุนวัตถุดิบทางตรง				
ค่าใบตองตึง (160 หน่วย X 3 ใบ)	480 ใบ	0.25	120.00	
รวมต้นทุนวัตถุดิบทางตรง				120.00
ต้นทุนค่าแรงงานทางตรง				
จ่ายคนประจำเครื่องขึ้นรูป	1 คน		300.00	
จ่ายคนทากาวใบตองตึงเพื่อเตรียมเข้าเครื่องขึ้นรูปและตัดแต่งผลิตภัณฑ์	1 คน		300.00	
รวมต้นทุนค่าแรงงานทางตรง				600.00
ต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิต				
ค่าไฟฟ้าเดินเครื่องจักร	6 ชั่วโมง	5.00	30.00	
ค่ากาวแปะเปียก	1 หม้อ		20.00	
ค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรต่อวัน			25.00	
ค่าน้ำ ต่อวัน			25.00	
ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาเครื่องจักรต่อวัน			25.00	
รวมต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิต				125.00
รวมต้นทุนการผลิต				845.00

4) การคำนวณต้นทุนการผลิตต่อหน่วย

การคำนวณต้นทุนการผลิตของผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์จากใบไม้ได้ดังนี้

ต้นทุนการผลิต = (วัตถุดิบ+ค่าแรง+ค่าใช้จ่ายในการผลิต) / จำนวนหน่วยที่ผลิตได้

$$= (120+600+125) = 845 / 160 \text{ หน่วย}$$

$$\text{ต้นทุนการผลิตต่อหน่วย} = 845 / 160 = 5.28 \text{ บาทต่อหน่วย}$$

2. ผลการกำหนดแนวทางการตั้งราคาขายที่เหมาะสมของผลิตผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์จากใบไม้

องค์ความรู้ที่ได้จากกระบวนการวิจัยนำไปสู่การกำหนดแนวทางการกำหนดราคาขายที่เหมาะสมของผลิตผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์จากใบไม้ โดยกำหนดราคาสินค้าใช้ปัจจัยพื้นฐาน 4 ปัจจัย ภายใต้บริบทของกลุ่มฯ ได้แก่

- 1) ปัจจัยด้านต้นทุน (Cost) ประกอบด้วย ต้นทุนการผลิต (วัตถุดิบ + ค่าแรงทางตรง + ค่าใช้จ่ายในการผลิต) + ต้นทุนขายและบริหาร
- 2) ปัจจัยกลุ่มเป้าหมาย (Target) ผลิตผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์จากใบไม้ของกลุ่มฯ เป็นการมุ่งตลาดเฉพาะกลุ่ม เช่น หน่วยงานราชการ โรงแรม และกลุ่มหรือองค์กรอนุรักษ์สภาพแวดล้อม
- 3) ปัจจัยจุดยืนของสินค้า (Position) คือการเป็นผลิตภัณฑ์สินค้าที่ลดผลกระทบจากการเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- 4) ปัจจัยคู่แข่ง (Competitor) ปัจจุบันคู่แข่งชั้นของกลุ่มฯ เป็นลักษณะคู่แข่งและคู่ค้าที่มีการช่วยกันทำการผลิตตามคำสั่ง เนื่องจากกำลังการผลิตของแต่ละกลุ่มไม่ยังไม่เพียงพอ

ดังนั้นข้อเสนอแนวทางการตั้งราคาขายผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์จากใบไม้ ที่เหมาะสมกับปัจจัยพื้นฐาน 4 ปัจจัยของกลุ่มฯ คือ กลยุทธ์ตั้งราคาตามมูลค่า (Value-based Pricing) ซึ่งจัดเป็นกลยุทธ์การตั้งราคาขั้นพื้นฐาน เป็นการตั้งราคาตามที่กลุ่มเป้าหมายยินดีที่จะจ่าย โดยอ้างอิงราคาจากตลาด และคู่แข่งรายอื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบราคาให้สมเหตุสมผล ตั้งราคาของสินค้าได้อย่างเหมาะสม ไม่ราคาถูกเกินไปจนผลิตภัณฑ์ดูด้อยค่า แต่ก็ไม่แพงจนเกินไปเนื่องจากยังต้องคำนึงถึงผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมชนิดอื่น เช่น บรรจุภัณฑ์จากกระดาษ และจากวัสดุธรรมชาติชนิดอื่นที่มีราคาที่สูงกว่า โดยเฉพาะบรรจุภัณฑ์จากกระดาษ ที่สามารถผลิตในเชิงอุตสาหกรรมซึ่งมีต้นทุนต่อหน่วยต่ำจึงสามารถตั้งราคาขายต่ำได้

อภิปรายผลการวิจัย

โครงการวิจัยการวิเคราะห์ต้นทุนผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์จากใบไม้ กลุ่มแม่บ้านตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ดำเนินการวิจัยด้วยรูปแบบการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยการเข้าไปสำรวจภาคสนามในพื้นที่จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือในการวิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การทดลองผลิต และทำการวิเคราะห์ข้อมูลต้นทุนการผลิตจากกระบวนการผลิต

ผลการศึกษาริบทของกลุ่มแม่บ้านตำบลแม่แฝกใหม่ฯ พบว่ากลุ่มฯ ยังขาดความรู้ทางด้านการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต จึงส่งผลให้กลุ่มฯ ไม่สามารถการจัดการต้นทุนการผลิตที่มีประสิทธิภาพได้ ดังนั้น การรับรู้ การจำแนกประเภทต้นทุน การรายงานข้อมูลต้นทุน และการคำนวณต้นทุนของสินค้า จึงเป็นประเด็น

ที่มีความสำคัญต่อกลุ่มฯ ที่จะนำไปเป็นข้อมูลในการกำหนดราคาขาย วางแผนควบคุมกำไร และช่วยในการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ ภาวินี ธนาอนวัช (2563, 171) ณัฐพล จงพิทักษ์สกุล และดวงรัตน์ โพธิ์เงิน (2563, 148-151) ผกามาศ มุลวันดี (2560, 10) และ กัญญา ดิษฐ์แก้ว และคณะ, (2550, 381) พบว่ากลุ่มธุรกิจชุมชนขาดความรู้ทางด้านการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตการจัดการต้นทุนการผลิตที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นพบว่ากลุ่มแม่บ้านตำบลแม่แฝกใหม่ฯ ไม่ทราบต้นทุนผลิตภัณฑ์ที่แน่นอน จึงใช้วิธีการกำหนดราคาขายโดยการประมาณการหรือการเปรียบเทียบกับคู่แข่งรายอื่น สอดคล้องกับ ภาวินี ธนาอนวัช (2563, 171) และผลจากการที่กลุ่มแม่บ้านตำบลแม่แฝกใหม่ฯ ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ทำให้มีองค์ความรู้ด้านการคำนวณต้นทุนการผลิต และต้นทุนพื้นฐานสำคัญอีก 2 ส่วน ที่จะต้องนำมาใช้ในการคำนวณราคาขาย ได้แก่ ต้นทุนด้านการตลาด และต้นทุนการบริหาร เพื่อให้ได้มูลค่าของต้นทุนรวมสินค้าทั้งหมด และนำไปสู่การเลือกแนวทางการตั้งราคาขายที่เหมาะสมได้ อีกทั้งยังสร้างและเป็นธรรมสำหรับผู้ซื้อจะนำมาใช้เป็นในการกำหนดแนวทางการบริหารค่าแรงที่เป็นธรรมให้แก่สมาชิก และกำหนดแนวทางการจัดการด้านการตลาด เพื่อดำเนินการคำนวณต้นทุนรวมผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมต่อไป (อาภรณ์ แก้วพนงค์ และคณะ, 2557, 154)

ผลจากการที่กลุ่มฯ ดำเนินการเก็บข้อมูลทางการเงินจากการสังเกตและจดบันทึกกระบวนการผลิต ผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์ไปไว้ในแต่ละขั้นตอน ระยะเวลาในกระบวนการผลิตทั้งหมด จำนวนแรงงานในการผลิต การวางแผนการทำงานด้วยการตั้งเป้าหมายการผลิต ข้อมูลความเสียหายขณะทำการผลิต ไฟฟ้า น้ำ และวัสดุต่าง ๆ หลังจากนั้นจำแนกประเภทต้นทุนและค่าใช้จ่ายแต่ละรายการเข้าส่วนประกอบต้นทุนการผลิตซึ่งประกอบด้วย ค่าวัตถุดิบทางตรง ค่าแรงงานทางตรง และค่าใช้จ่ายการผลิต เพื่อนำไปคำนวณต้นทุนผลิตภัณฑ์พบว่ามูลค่าต้นทุนผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ เมื่อทำการคำนวณต้นทุนรวมตามหลักบัญชีต้นทุน พบว่ามีความแตกต่างกัน โดยพบว่ามูลค่าต้นทุนต่อหน่วยที่คำนวณได้จะสูงกว่าการประมาณการของกลุ่มฯ ซึ่งสอดคล้องกับ อรุมา สาลี และคณะ (2565, 75) ซึ่งพบว่าผลการวิเคราะห์ต้นทุนผลิตภัณฑ์ใหม่เมื่อทำการคำนวณต้นทุนรวมตามหลักบัญชีต้นทุนและวิธีของผู้ผลิตสินค้า พบว่ามีความแตกต่างกันโดยวิธีต้นทุนรวมมีต้นทุนต่อหน่วยสูงกว่าวิธีของผู้ผลิตสินค้า นอกจากนั้นพบว่ากลุ่มแม่บ้านตำบลแม่แฝกใหม่ฯ ทำการกำหนดราคาขายที่ไม่เหมาะสมกับต้นทุนผลิตภัณฑ์ที่แท้จริง ส่งผลให้กำไรต่อหน่วยค่อนข้างต่ำ และด้วยการที่ไม่ได้มุ่งการผลิตเชิงธุรกิจอย่างจริงจังจึงถือว่าเป็นอาชีพเสริม ใช้เวลาว่างจากการทำอาชีพหลักเท่านั้น จึงไม่ได้ให้ความสำคัญกับต้นทุน ราคาขาย และผลกำไรมากนัก พบว่าผลตอบแทนที่ได้จะเป็นผลกำไรที่ไม่ถูกต้อง เนื่องจากไม่มีการคิดต้นทุนวัตถุดิบทางตรงบางชนิด เช่น ใบตองตึงซึ่งเป็นวัตถุดิบหลักทางตรง และค่าใช้จ่ายการผลิตอื่น ๆ ที่สามารถหาได้เองในพื้นที่ จึงทำให้ต้นทุนไม่ถูกต้อง สอดคล้องกับ สุพะยอม นาจันทร์ และคณะ (2550, 934-935) ที่พบว่าอัตรากำไร (ขาดทุน) สุทธิต่อต้นทุนรวมของการผลิต ผู้ผลิตมีผลขาดทุนจากการขายผลิตภัณฑ์ทุกรายการ

ผลจากการที่กลุ่มมีองค์ความรู้ด้านต้นทุนผลิตภัณฑ์ที่ถูกต้องแล้ว กลุ่มฯ สามารถนำไปสู่การกำหนดราคาที่เหมาะสมการวางแผนกลยุทธ์ราคาที่เหมาะสม เนื่องจากราคาเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้เกิดรายรับต่อ

กิจการเมื่อผู้บริโภคมีการตัดสินใจซื้อ แนวทางการตั้งราคาขายผลิตภัณฑ์ภัณฑ์บรรจุภัณฑ์จากใบไม้ของกลุ่มฯ ที่เหมาะสม คือ กลยุทธ์ตั้งราคาตามมูลค่า (Value-based Pricing) โดยพิจารณาองค์ประกอบปัจจัยพื้นฐาน 4 ปัจจัยของกลุ่มฯ ซึ่งจัดเป็นกลยุทธ์การตั้งราคาพื้นฐานตามมูลค่าต้นทุนรวมแล้ว ยังเป็นการตั้งราคาตามที่กลุ่มเป้าหมายยินดีที่จะจ่าย โดยอ้างอิงราคาจากตลาด และคู่แข่งรายอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบราคาให้สมเหตุสมผล ตั้งราคาของสินค้าได้อย่างเหมาะสม ไม่ราคาถูกเกินไปจนผลิตภัณฑ์ดูด้อยค่า แต่ก็ไม่สูงจนเกินไป เนื่องจากยังต้องคำนึงถึงผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมชนิดอื่น ๆ ที่สามารถผลิตในเชิงอุตสาหกรรม ซึ่งจะมีต้นทุนต่อหน่วยต่ำจึงสามารถตั้งราคาขายต่ำได้ ดังนั้นสิ่งสำคัญที่สุดยังคงเป็นคุณภาพสินค้าและแบรนด์ที่แข็งแกร่ง สอดคล้องกับ รัตนภรณ์ เพชรกุล และคณะ (2564, 37-39) กรัญญ์พัฒน์ อิมประเสริฐ (2564, 269-272) จอมภัก คัลัระหัต และคณะ (2560, 549-551)

สรุป

ผลการดำเนินการกิจกรรมตามแผนงาน ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาจัดทำเป็นรายงานเชิงวิเคราะห์ที่ครอบคลุมในประเด็นสำคัญตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1) ผลการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์จากใบไม้ ของกลุ่มแม่บ้านตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยของผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์จากใบไม้ของกลุ่มฯ ได้ดังนี้

ต้นทุนการผลิตผลิตภัณฑ์เดิมของกลุ่มฯ ต่อหน่วย 5.28 บาทต่อหน่วย

ผลการวิจัยพบว่า มูลค่าต้นทุนการผลิตผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ ตามหลักการ ได้มูลค่าต่อหน่วย 5.28 บาทต่อหน่วย ซึ่งมีมูลค่าสูงกว่าการประมาณการมูลค่าต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ เนื่องจากที่ผ่านมากลุ่มฯ ไม่ได้มีการคำนวณต้นทุนผลิตภัณฑ์ ทำให้การกำหนดราคาขายใช้วิธีการตั้งราคาตามคู่แข่ง ราคา 5-6 บาท

2) แนวทางการตั้งราคาผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์จากใบไม้ กลุ่มแม่บ้านตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

องค์ความรู้ต้นทุนการผลิตผลิตภัณฑ์ และแนวทางการกำหนดราคาขายที่เหมาะสมของผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์จากใบไม้ให้กับกลุ่มแม่บ้านตำบลแม่แฝกใหม่ฯ โดยวิธีการที่สมาชิกกลุ่มฯ ได้ศึกษาดูงานและการบรรยายให้ความรู้แก่ตัวแทนสมาชิกที่ได้รับมอบหมายด้านการบัญชีและการเงินของกลุ่มการถ่ายทอดโดยวิทยากรด้วยวิธีการบรรยาย ส่งผลในตัวแทนกลุ่มฯ มีความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับองค์ความรู้ 2 ประเด็น ได้แก่

- 1) ความรู้เกี่ยวกับต้นทุนการผลิต และการคำนวณ
- 2) ความรู้เกี่ยวกับและต้นทุนสินค้าทั้งหมด และแนวทางการตั้งราคาขาย

สมาชิกกลุ่มมีองค์ความรู้พื้นฐานเพิ่มขึ้นเกี่ยวกับต้นทุนผลิตภัณฑ์ และวิธีการคำนวณฯ ต้นทุนการผลิต จะคำนวณจากต้นทุน 3 ส่วน ได้แก่ ต้นทุนวัตถุดิบ ต้นทุนค่าแรงงานทางตรงในการผลิต และค่าใช้จ่ายใน

การผลิต รวมทั้งความเข้าใจเรื่องการเงินที่กลุ่ม ๆ จะสามารถตั้งราคาขายที่เหมาะสมได้นั้น จะต้องมีการเก็บข้อมูลพื้นฐานสำคัญอีก 2 ส่วน ได้แก่ ต้นทุนด้านการตลาด และต้นทุนการบริหาร เพื่อสามารถได้ต้นทุนสินค้าทั้งหมด และนำไปสู่การเลือกแนวทางการตั้งราคาขายที่เหมาะสมได้

ผลการพิจารณาแนวทางการตั้งราคาขายผลิตภัณฑ์ภัณฑ์บรรจุภัณฑ์จากไปไม้ที่เหมาะสมของกลุ่ม ๆ ได้แนวทางการตั้งราคา คือ กลยุทธ์ตั้งราคาตามมูลค่า (Value-based Pricing) โดยพิจารณาองค์ประกอบปัจจัยพื้นฐาน 4 ปัจจัยของกลุ่ม ๆ ซึ่งจัดเป็นกลยุทธ์การตั้งราคาพื้นฐานตามมูลค่าต้นทุนรวมแล้ว ยังเป็นการตั้งราคาตามที่กลุ่มเป้าหมายยินดีที่จะจ่าย โดยอ้างอิงราคาจากตลาด และคู่แข่งรายอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบราคาให้สมเหตุสมผล โดยการตั้งราคาของสินค้าได้อย่างเหมาะสมนั้นจะไม่ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นจนเกินไป แต่ก็ไม่สูงจนเกินไปเนื่องจากยังต้องคำนึงถึงผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมชนิดอื่น ๆ ที่สามารถผลิตในเชิงอุตสาหกรรม ซึ่งจะมีต้นทุนต่อหน่วยต่ำจึงสามารถตั้งราคาขายต่ำได้

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปประโยชน์

1. ข้อเสนอแนะสำหรับกลุ่มแม่บ้านตำบลแม่แฝกใหม่

1) กลุ่มฯ ควรมุ่งเน้นการควบคุมต้นทุนผลิตภัณฑ์อย่างเข้มงวด เนื่องจากเป็นต้นทุนหลักของต้นทุนรวมผลิตภัณฑ์ ด้วยการลดการเกิดของเสียหรือผลิตภัณฑ์ที่ไม่ได้มาตรฐาน โดยการให้ความสำคัญกับการคัดสรรใบตองดีที่สมบูรณ์ก่อนเข้าสู่กระบวนการนำเข้าเครื่องขึ้นรูป เนื่องจากเป็นปัจจัยหลักที่จะส่งผลต่อความสมบูรณ์ของผลิตภัณฑ์

2) กลุ่มฯ ควรมุ่งเน้นความพยายามในการลดต้นทุนต่อหน่วยในต่ำลงเพื่อเพิ่ม Margin อาจจำเป็นต้องพยายามเพิ่มยอดขายเพื่อเพิ่มกำลังการผลิต เพื่อนำไปสู่การลดต้นทุนการผลิตต่อหน่วยให้ต่ำลง การเพิ่มยอดขายด้วยการนำเสนอผลิตภัณฑ์ไปสู่ตลาดในวงกว้าง ด้วยกระบวนการ Social Media Marketing เป็นกระบวนการการผลิตและสร้าง Content และนำเสนอผ่านช่องทางโซเชียลมีเดียต่าง ๆ ทำให้สามารถขยายการสื่อสารกับลูกค้า และโปรโมทเพิ่มชื่อเสียงของแบรนด์ในวงกว้าง

3) กลุ่มฯ ควรกำหนดเป้าหมายการผลิตของกลุ่ม และทำการจดบันทึกรายการทางการเงินรายการรับ-จ่ายอย่างละเอียดครบถ้วน เพื่อใช้ข้อมูลดำเนินการคำนวณต้นทุนการผลิตที่แท้จริงนำไปสู่การดำเนินการจัดการการผลิตให้มีประสิทธิภาพ

4) กลุ่มฯ ควรสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ทางการเงินเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มฯ เพื่อให้สามารถคำนวณต้นทุนผลิตอย่างถูกต้อง และการจัดการการเงินของกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถจัดการด้านสภาพคล่องทางการเงินเพื่อการบำรุงรักษา และซ่อมแซมเครื่องมือ รวมถึงการลงทุนเพิ่มเครื่องขึ้นรูปเพื่อการขยายกำลังการผลิตในอนาคต

5) กลุ่มฯ ควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง ด้วยการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลาย และเน้นการสร้างแบรนด์ให้แข็งแกร่ง จะทำให้กลุ่มฯ สามารถกำหนดราคาได้เองภายใต้แบรนด์และคุณภาพสินค้า

2. ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง
 - 1) ให้การสนับสนุนโดยการนำโครงการการพัฒนาการผลิตผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์จากใบไม้ เข้าไว้ในแผนงานประจำปีของหน่วยงาน
 - 2) มอบหมายเจ้าหน้าที่ในการเป็นพี่เลี้ยงติดตามให้ความช่วยเหลือกลุ่มฯ
 - 3) ทำการประชาสัมพันธ์และทำการรณรงค์หน่วยงานภายใต้สังกัด ตลอดจนเครือข่ายหน่วยงานราชการต่าง ๆ ในการอุดหนุนและใช้ผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์จากใบไม้ภายในกิจกรรมที่จัดขึ้นของหน่วยงาน
 - 4) อุดหนุนงบประมาณการใช้ผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์จากใบไม้ในกิจกรรม โดยจัดสรรงบประมาณสนับสนุนผู้ค้าหรือผู้ประกอบการที่ใช้บรรจุภัณฑ์จากใบไม้ในท้องถิ่นให้ใกล้เคียงกับค่าใช้จ่ายบรรจุภัณฑ์เดิม เพื่อช่วยลดภาระให้แก่ผู้ประกอบการ
3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป
 - 1) การถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการคำนวณต้นทุนรวมสินค้า ซึ่งกลุ่มจำเป็นต้องมีความเข้าใจต้นทุนพื้นฐานสำคัญอีก 2 ส่วน ที่จะต้องนำมาใช้ในการคำนวณราคาขาย ได้แก่ ต้นทุนด้านการตลาด และต้นทุนการบริหาร เพื่อกลุ่มฯ จะได้มูลค่าของต้นทุนรวมสินค้าทั้งหมด และนำไปสู่การเลือกแนวทางการตั้งราคาขายที่เหมาะสมได้
 - 2) การพัฒนาเครือข่ายกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์จากใบไม้ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการเพิ่มรายได้ที่ยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (2560, 20 ธันวาคม). *กลยุทธ์การตั้งราคา*. กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม.
<https://www.dip.go.th/th/category/2020-05-23-11-52-18/2020-10-08-10-12-23>
- กรัญญ์พัฒน์ อิมประเสริฐ. (2564). กลยุทธ์การตลาดเพื่อความยั่งยืนของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดนนทบุรี. *วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 15(2), 262-273.
<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/hsjournalnmc/article/view/263387/175069>
- กัญฐณา ดิษฐ์แก้ว, ยุพรัตน์ จันทน์แก้ว และ พิมพกา หอมสมบัติ. (2558). การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของการผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP): กรณีศึกษาการผลิตหมอยของกลุ่มอาชีพบ้านหนองกระโท. *การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 2 ของสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร*, (น. 379 – 385). หอประชุมที่ปึงกรัศมีโชติ ชั้น 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. <https://research.kpru.ac.th/sac/fileconference/14332018-05-04.pdf>
- จรัญ ชุ่มเงิน. (2564). *สร้างรายได้จากใบไม้ “แม่แฝกใหม่โมเดล”*. <https://www.thethaipress.com/2021/39057>

- จอมภัก คัลัระหัต, วิสวัส ทองธีรภาพม, ประภัสสร หุ่นสาระ และ ธนพร แพงอ่อน. (2560). กลยุทธ์การกำหนดราคาและช่องทางการจัดจำหน่ายเมล่อน กรณีศึกษาสวนวาสนาเมล่อน ตำบลระโสม อำเภอยุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *การประชุมวิชาการระดับชาติ ด้านการบริหารกิจการสาธารณะ ครั้งที่ 4 “การบริหารกิจการสาธารณะภายใต้ประเทศไทย 4.0”*. (น. 544-553). วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น. <https://conference.kku.ac.th/colaimg/files/articles/e9308-o-51-.pdf>
- ณัฐพล จงพิทักษ์สกุล และ ดวงรัตน์ โพธิ์เงิน. (2563). การวิเคราะห์ต้นทุนและการกำหนดราคาผลิตภัณฑ์ชุมชนของกลุ่มบ้านคลองทราย: ตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 6(5), 141-153. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jsa-journal/article/view/244208/166997>
- พามาศ มูลวันดี. (2560). การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการท่องเที่ยวของกลุ่มสตรีในเขตพื้นที่ตำบลทุ่งวัง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารวิจัย และพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*, 12(1), 8-16. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/RDIBRU/article/view/129340/97232>
- ภาวินัย ธนาอนวัช. (2563). การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตและการกำหนดราคาผลิตภัณฑ์ขนมไทยโบราณของวิสาหกิจชุมชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์*, 22(2), 169-179. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/msaru/article/view/246181/167803>
- รัตนารณ เพชรกุล, ศรีนยา นาคแก้ว, และ เสาวคนธ์ ศรีสุคนธ์รัตน. (2564). กลยุทธ์การกำหนดราคาที่สูงผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าแฟชั่นในสถานการณ์ covid – 19 ของผู้บริโภคเขตอำเภอเมืองจังหวัดภูเก็ต. *วารสารวิชาการสังคมมนุษย์ (Journal of Human Society)*, 11(1), 26-43. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/humannstru62/article/view/252306/170227>
- วารสารมิตรชาวไร่. (2563). เครื่องขึ้นรูปภาชนะจากใบไม้ นวัตกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม, 7(1), 30-31. สืบค้นจาก <https://www.mitrpholmodernfarm.com/e-book/>
- สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์. (2563). *การบัญชีต้นทุน: แนวคิดการคำนวณต้นทุนผลิตภัณฑ์และการบันทึกบัญชี = Cost accounting* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: แมคกรอ-ฮิล อินเทอร์เน็ตชั่นแนล เอ็นเตอร์ไพรส์ แอลแอลซี.
- สุพะยอม นาจันทร์, ปทุมพร หิรัญสาลี, จุไรรัตน์ ทองบุญชู, วรกร ภูมิวิเศษ และ ลักขณา คำชู. (2562). ต้นทุนและผลตอบแทนในการลงทุนของกลุ่มหัตถกรรมบ้านชุมพอ ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. *การประชุมวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 2 ของสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา*. (น. 923-939). หอประชุมเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2560 มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. <https://human.skru.ac.th/husoconference /conf/P28.pdf>

อรอุมา สำลี, กนกนาถ ศรีกาญจน์, และ เจษฎา ร่มเย็น. (2565). การวิเคราะห์ต้นทุนผลิตภัณฑ์ใหม่ของ
ผลิตภัณฑ์ชุมชน อำเภอดงหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏวราชนครินทร์
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 9(2), 57-77. [https://so05.tci-thaijo.org/index.php
/pnuhuso/article/view/255041/175367](https://so05.tci-thaijo.org/index.php/pnuhuso/article/view/255041/175367)

อาภรณ์ แก้วทองคำ, พิมพ์า พรหมมา, และ เกริกวุฒิ กันเที่ยง. (2557). ต้นทุนและผลตอบแทนการทำกะปี
ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรม
พระจอมเกล้าพระนครเหนือ*, 5(2), 149-155. [https://ojs.kmutnb.ac.th/index.php/jote
/article/view/3222/2519](https://ojs.kmutnb.ac.th/index.php/jote/article/view/3222/2519)

Praornpit Katchwattana. (2562). รีวิว 3 ต้นแบบ ‘ภาชนะจากวัสดุธรรมชาติ’ จากมันสมองคนไทยสร้างชื่อ
ดังไกลทั่วโลก. <https://www.salika.co/2019/11/08/3-container-models-from-natural/>

บทบาทของผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์แบรนด์ Xiaomi กับการขับเคลื่อนซอฟต์แวร์จีน The Role of Xiaomi Electronic Products in Driving China's Soft Power

ธีรภัทร์ สารจันทร์^{1*}, สุธธิกานต์ วัฒนาโคชัยกิจ², ศิรินันท์ พันธ์ทอง³, Nang Ying Htaung⁴
Teeraphat Sarachan^{1*}, Sutthikan Watthanaphokhayakit², Sirinan Phuenthong³,
Nang Ying Htaung⁴

¹ นักวิชาการอิสระ

¹ Independent Scholar

^{2,3,4} สำนักวิชาจีนวิทยา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

333 หมู่ 1 ตำบลท่าสุต อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57100 ประเทศไทย

¹ School of Sinology, Mae Fah Luang University

333 Moo1, Thasud Sub-district, Mueang District, Chiang Rai, 57100, Thailand

รับบทความ: 10 พฤษภาคม 2567 ปรับปรุงบทความ: 24 สิงหาคม 2567 ตอปรับตีพิมพ์บทความ: 27 สิงหาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบทบาทและความสำคัญในการขับเคลื่อนซอฟต์แวร์จีนของประเทศจีน และ 2) ศึกษาการใช้กลยุทธ์ในการผลักดันผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ของบริษัท Xiaomi และการขับเคลื่อนซอฟต์แวร์จีน ซึ่งเป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ที่ทำการศึกษาวิเคราะห์ผ่านบทความวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทความบนเว็บไซต์ที่เชื่อถือ รวมทั้งหมด 24 บทความ โดยเข้าถึงข้อมูลการสืบค้นจากสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จากนั้นนำมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการแยกประเภทชุดข้อมูลเพื่อหาความสัมพันธ์ของชุดข้อมูลแต่ละชุดในรูปแบบต่าง ๆ และสรุปผล ผลการศึกษาพบว่า แม้ว่าบริษัทในประเทศจีน จะได้รับการสนับสนุนจากทางรัฐบาลผ่านนโยบายต่างๆ แต่นั่นก็เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการผลักดันการขับเคลื่อนให้เดินไปข้างหน้าในระดับหนึ่งเท่านั้น ซึ่งจากการศึกษาบทบาทและความสำคัญของบริษัทและสินค้าแบรนด์ Xiaomi พบว่ากลยุทธ์การแข่งขันเป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนธุรกิจ และบริษัท Xiaomi สามารถใช้กลยุทธ์ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการสร้างบทบาทในโลกอีคอมเมิร์ซ แม้ว่าบริษัท Xiaomi จะก่อตั้งได้ไม่นาน แต่สามารถกลายเป็นอีกหนึ่งตัวแปรสำคัญในการ

* ผู้เขียนหลัก

อีเมล: 6232401067@lamduan.mfu.ac.th

ขับเคลื่อนซอฟต์แวร์ของประเทศไทยผ่านเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนี้ ผลของการผลักดันการใช้กลยุทธ์ในการขับเคลื่อนซอฟต์แวร์ของประเทศไทย พบว่าการเติบโตของบริษัท Xiaomi ยังเป็นตัวสร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจอันดีระหว่างประเทศไทยกับต่างประเทศ ส่งผลให้ประเทศไทยมีภาพลักษณ์ที่ดี โดยผลิตภัณฑ์แบรนด์ Xiaomi นั้นยังตอบสนองความต้องการของบริษัทและความต้องการเชิงปริมาณของตลาดโลกทั้งภายในและนอกประเทศอีกด้วย

คำสำคัญ

เทคโนโลยี อิเล็กทรอนิกส์ เสียวหมี่ การขับเคลื่อน ซอฟต์แวร์

Abstract

The following research aims to study the role and significance of China's soft power initiatives, focusing on the strategies used to promote Xiaomi's electronic products and China's overall soft power efforts. This research employs a document-based research methods, analyzing 24 articles from academic journals, related research papers, and credible online sources. The data was gathered from electronic books. Subsequently, analyzed data by classification methods to identify relationships among different data sets, and summarize the findings. The research results reveal that, despite Chinese companies receiving support from the government through various policies, this support constitutes only a part of the broader initiative to promote development. From studying the role and importance of Xiaomi as a company and brand, it is evident that competitive strategies play a crucial role in driving business forward. Xiaomi has effectively utilized appropriate and efficient strategies, particularly in establishing a presence in the e-commerce world. Although the Xiaomi company has taken a short period of time to grow, but Xiaomi could become a key factor in driving China's soft power through electronic technology. The growth of Xiaomi not only reflects rapid development in marketing but also helps to build good business relations between China and other countries which also improves China's image. Xiaomi products also meet the company's needs and the demands of the global market both within and outside the country.

Keywords

Technology, Electronic, Xiaomi, Promotes, Soft power

บทนำ

แบรนด์หรือตราสินค้าเปรียบเสมือนหน้าตาที่ทำให้ผู้คนรู้จัก โดยนิยามของแบรนด์หมายถึงชื่อหรือสัญลักษณ์ที่ใช้เพื่อระบุตัวสินค้าและสร้างความแตกต่างจากคู่แข่ง เช่น โลโก้ หรือสโลแกน ซึ่งบทบาทของแบรนด์ มีหลายด้าน ได้แก่ ช่วยสร้างความแตกต่าง ความน่าเชื่อถือ ความภักดี และสื่อสารคุณค่าของสินค้าให้กับลูกค้า (Kotler, 1997, 472-473) ดังนั้นการสร้างแบรนด์จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้สินค้ามีตัวตนอยู่ในตลาดได้

เนื่องจากในยุคปัจจุบันเทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการดำเนินชีวิต จึงส่งผลให้ทั่วโลกหันมาพัฒนาสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งปัจจุบันตลาดผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์มีการแข่งขันอย่างดุเดือด โดยเฉพาะในกลุ่มสมาร์ตโฟนที่มีทั้งแบรนด์ Apple Samsung และ Xiaomi ซึ่งครองส่วนแบ่งตลาดสูงสุด ตามรายงานปี 2023 Apple มียอดขายสูงถึง 292.2 ล้านเครื่อง ขณะที่ Samsung มียอดขาย 225.5 ล้านเครื่อง และ Xiaomi อยู่ในอันดับสามด้วยยอดขาย 146.1 ล้านเครื่อง (Michał Nawrocki, 2024) ซึ่งแบรนด์เหล่านี้นับเป็นคู่แข่งที่สำคัญในผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ โดยแต่ละแบรนด์มีกลยุทธ์การสร้างแบรนด์และจุดเด่นคือ (1) Apple จะเน้นตลาดพรีเมียมและมีนวัตกรรมที่เน้นการใช้งานที่ครอบคลุมทุกไลฟ์สไตล์ (2) Samsung จะเน้นตลาดระดับพรีเมียมถึงตลาดกลาง ผลิตภัณฑ์มีความหลากหลาย เช่น สมาร์ตโฟน ทีวี และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ เพื่อตอบโจทย์ทุกไลฟ์สไตล์ของผู้บริโภค (3) Xiaomi เน้นผลิตสินค้าที่ครอบคลุมผลิตภัณฑ์หลายประเภทรวมถึงตลาดยานยนต์ไฟฟ้า ใช้กลยุทธ์การตั้งราคาที่เข้าถึงได้ และเน้นตลาดระดับกลางและระดับล่าง นอกจากนี้ Xiaomi ยังมีการกระจายผลิตภัณฑ์ไปยังอุปกรณ์อัจฉริยะในบ้าน และการผสานเทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น AI เพื่อเพิ่มประสบการณ์ผู้ใช้งาน (Immanuel Martinez, 2024)

จากสภาพการแข่งขันในตลาดดังกล่าว Xiaomi เน้นการสร้างแบรนด์ที่มีความแตกต่างและความน่าเชื่อถือด้วยกลยุทธ์ที่เน้นการตั้งราคาที่ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงได้ง่าย การขยายประเภทของผลิตภัณฑ์ และการผสานเทคโนโลยีใหม่ๆ ทำให้ Xiaomi สามารถสร้างภาพลักษณ์ที่ตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย ซึ่งช่วยสร้างความภักดีและความเชื่อมั่นในแบรนด์ได้ ทำให้ผู้บริโภคทั่วโลกจดจำภาพลักษณ์ของแบรนด์ Xiaomi ว่าเป็นแบรนด์จีนที่ทันสมัยและราคาเข้าถึงได้ง่าย ซึ่งถือเป็นการสร้างภาพจำอย่างหนึ่งให้ผู้บริโภคนึกถึงประเทศจีน เมื่อสินค้าได้รับความนิยม มีการบริโภคสินค้าแบรนด์ Xiaomi มากขึ้น ก็ถือเป็นการขับเคลื่อนเศรษฐกิจจีนไปด้วย

ปัจจุบันกระแสการขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยซอฟต์แวร์นั้นกำลังได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในหลายประเทศ จนเกิดเป็นนโยบายที่คอยผลักดันซอฟต์แวร์อยู่เบื้องหลัง ประเทศจีนนับเป็นอีกหนึ่งประเทศที่มีการใช้นโยบายซอฟต์แวร์ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ จุดเริ่มต้นในการตระหนักถึงความสำคัญในการใช้อำนาจซอฟต์แวร์ของประเทศจีน เริ่มต้นเมื่ออดีตประธานาธิบดีหูจิ่นเทาได้ประกาศในที่ประชุมพรรคคอมมิวนิสต์ครั้งที่ 17 ในปี 2007 ว่าให้ยกระดับวัฒนธรรมจีนให้เป็นส่วนหนึ่งของอำนาจซอฟต์แวร์และขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมเพื่อขยายอิทธิพลทางวัฒนธรรมในระดับโลก ด้วยความตั้งใจของอดีตประธานาธิบดีหูจิ่นเทาได้ถูกตอบรับด้วยการที่รัฐบาลจัดตั้งหน่วยงานส่งเสริมวัฒนธรรมจีน ซึ่งรวมถึงอำนาจซอฟต์แวร์เทคโนโลยีด้วย (USC US-China Institute,

2007) แม้กระทั่งในการประชุมครั้งที่ 18 ในปี 2014 ประธานาธิบดีสีจิ้นผิงได้เน้นย้ำถึงความจำเป็นที่จะต้องยกระดับส่งเสริมความนิยมในวัฒนธรรมจีนให้ต่างประเทศมากกว่าเดิม ต้องสืบสานอุดมการณ์ของจีนสู่ชาวโลกให้มากขึ้นไม่เพียงเท่านั้นในการประชุมพรรคคอมมิวนิสต์ครั้งนี้ยังได้กำหนดเป้าหมายระยะยาวระหว่างปี 2020 ถึง 2035 ในการขยายขอบเขตการใช้อำนาจซอฟต์แวร์อย่างไม่มีหยุดยั้ง โดยประธานาธิบดีสีจิ้นผิงได้กล่าวปราศรัยโดยมีใจความไว้ว่า “จะต้องพัฒนาขีดความสามารถในการสื่อสารกับต่างประเทศเพื่อบอกเล่าเรื่องราวของประเทศจีนและนำเสนอมุมมองของจีนที่ถูกต้องในหลายมิติและรอบด้าน นอกจากนี้จะต้องเพิ่มศักยภาพซอฟต์แวร์ของประเทศจีนด้วย” (Xi Jinping, 2014 Cited in Wilson Center, 2014) ทั้งนี้รัฐบาลจีนยังได้ตระหนักถึงความสำคัญของอำนาจซอฟต์แวร์ในฐานะเครื่องมือเผยแพร่อุดมการณ์ของรัฐ ผ่านวัฒนธรรมต่าง ๆ และได้ผลักดันส่งเสริมให้มีการเผยแพร่วัฒนธรรมจีนออกไปได้อย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ยังใช้นโยบายเพื่อเป็นการกระชับความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างประเทศอีกด้วย เช่น นโยบายความก้าวหน้าและยึดมั่นในนโยบายเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพ การมีนโยบายเศรษฐกิจจุลภาคที่ยืดหยุ่น และนโยบายที่ตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชากร หรือนโยบายที่มุ่งการพัฒนาที่มีคุณภาพสูงได้แก่ (1) การขับเคลื่อนโดยนวัตกรรม และการปฏิรูปการเปิดกว้างเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจในภาพรวม (2) ปฏิรูประบบวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเชิงลึก (3) พัฒนาภาคอุตสาหกรรมเชิงกลยุทธ์ สนับสนุนการอัพเกรดอุปกรณ์และเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี ลดภาษีและค่าธรรมเนียม เป็นต้น (Royal Thai Embassy, Beijing, 2020)

อาจกล่าวได้ว่าประเทศจีนได้เล็งเห็นถึงการสร้างผลประโยชน์ที่สามารถผลิตผลตอบแทนอันมหาศาลนี้ ได้ด้วยการใช้ซอฟต์แวร์ให้เป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจ โดยอุตสาหกรรมหนึ่งที่เป็นตัวแปรสำคัญในการทำให้ซอฟต์แวร์นี้สามารถขับเคลื่อนเศรษฐกิจไปข้างหน้าได้นั้นคือ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ เดิมทีประเทศจีนได้มีแนวคิดที่จะผลักดันเศรษฐกิจจีนให้ก้าวข้ามขีดจำกัดของตัวเองในอดีต ที่ไม่ว่าจะเจอกับคำวิจารณ์ในคุณภาพของตัวผลิตภัณฑ์จากสายตาของประเทศอื่น ๆ แต่ปัจจุบันประเทศจีนนั้นได้สร้างคำนิยามให้กับภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ใหม่ได้สำเร็จ จนสามารถทำให้กลายเป็นที่รู้จักในตลาดโลกได้

บริษัท Xiaomi ก็เป็นอีกหนึ่งตัวแปรในด้านการผลิตสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ว่าใครกล่าวถึงก็ทราบได้ทันทีว่าผลิตจากประเทศจีน เช่น โทรศัพท์มือถือ ที่เป็นจุดเริ่มต้นของตัวบริษัท เป็นสมาร์ทโฟนแอนดรอยด์ในนาม MIUI ซึ่งปัจจุบันยังคงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยจุดเด่นนั้นอยู่ที่ความเรียบง่ายและสวยงาม จนสามารถสร้างสถิติการเติบโตอย่างก้าวกระโดดภายในเวลาไม่กี่ปี หรือแม้กระทั่งผลิตภัณฑ์หม้อหุงข้าวอัจฉริยะ ที่เป็นผลิตภัณฑ์จากบริษัทสตาร์ทอัพที่บริษัท Xiaomi นั้นได้ลงทุนก็สามารถสร้างผลลัพธ์ให้กลายเป็นตัวชูโรงของบริษัทได้ (บลูคอนอน, 2558)

นอกจากนี้การครองส่วนแบ่งในตลาดของบริษัท Xiaomi อาจทำให้ตัวบริษัทก้าวขึ้นมาเป็นแบรนด์อันดับต้นๆ ที่ทรงอิทธิพลต่อผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ได้ โดยความสำเร็จของบริษัท Xiaomi นั้นถูกการันตีจากรายงานของบริษัทวิจัยตลาดคานาลิสที่เผยว่า ในไตรมาสที่ 2 ปี 2021 บริษัท Xiaomi สามารถครองตลาดสินค้าอุปกรณ์สวมใส่ติดตัวตามร่างกายเช่นนาฬิกาสมาร์ทวอตช์ ซึ่งได้แซงหน้าแบรนด์ตลาดคู่ระดับโลก

อย่างแอปเปิลวอชได้สำเร็จเป็นครั้งแรก (Canalys report, 2021) อัตราการเติบโตนี้แสดงให้เห็นว่า บริษัท Xiaomi ไม่ได้หยุดที่จะพัฒนา ทั้งยังเดินหน้าส่งเสริมการลงทุนไปยังบริษัทสตาร์ทอัพ เพื่อการสนับสนุนผลิตภัณฑ์เครือข่ายไอทีให้เป็นที่รู้จักกันในนามของผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีความอัจฉริยะที่มาจากจีน

จากข้อมูลข้างต้นทำให้เห็นว่าการเติบโตของบริษัท Xiaomi ส่งผลให้ทั่วโลกรู้จักและใช้สินค้าแบรนด์จีนมากขึ้น ส่งผลให้สินค้าของประเทศจีนได้รับการยอมรับและมีภาพลักษณ์ที่ดีขึ้น ดังนั้นจึงจำเป็นต้องศึกษาบทบาทและความสำคัญของบริษัท Xiaomi รวมถึงกลยุทธ์ที่ใช้ในการผลักดันผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนซอฟต์แวร์และพัฒนาระบบให้กลายเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาบทบาทและความสำคัญของบริษัทและสินค้าแบรนด์ Xiaomi ในการขับเคลื่อนซอฟต์แวร์ของประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาการใช้กลยุทธ์ในการผลักดันผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ของบริษัท Xiaomi และการขับเคลื่อนซอฟต์แวร์ของประเทศไทย

ทบทวนวรรณกรรม

แผนการตลาดของ Xiaomi นับเป็นกลยุทธ์ที่แข็งแกร่งทางด้านเศรษฐกิจโลก ซึ่งสามารถสร้างผลลัพธ์ได้อย่างรวดเร็ว ส่งผลให้แบรนด์เติบโตอย่างก้าวกระโดด โดยจะมุ่งเน้นไปที่ตัวผลิตภัณฑ์เป็นหลัก เพราะต้องผลิตสินค้าที่มีคุณภาพดี แต่ต้องอยู่ในราคาที่เข้าถึงได้ง่าย เริ่มแรกจะใช้เป็นกลยุทธ์แผนการตลาดในรูปแบบออนไลน์ ในรูปแบบแผนการตลาดนี้ นอกจากจะประหยัดต้นทุนแล้ว ยังสามารถสร้างผลตอบแทนได้อย่างมาก Xiaomi วางแผนการเดินทางของผู้บริโภค (Customer Journey) ไว้ดังนี้ (1) การสร้างการรับรู้ (Awareness) ทั้งหน้าร้านออฟไลน์และสื่อโฆษณาออนไลน์ เช่น Facebook, YouTube เป็นต้น (2) การค้นหาข้อมูล (Evaluation) สร้างสื่อการรับรู้ด้านข้อมูลที่ละเอียดของสินค้า เช่น สเปกสินค้า ขนาด หรือการใช้งาน เป็นต้น (3) การตัดสินใจซื้อ (Purchase) ทำให้เข้าถึงการซื้อได้ง่ายบนช่องทาง E-Commerce (4) การใช้งาน (Usage) คือการใส่ใจกับสินค้าที่มีคุณภาพและราคาที่เข้าถึงได้ง่าย ทำให้ผู้บริโภคเกิดความประทับใจ (5) การซื้อซ้ำ (Repurchase) เมื่อเกิดความประทับใจกับสินค้า ทำให้ผู้ใช้งานเกิดการซื้อซ้ำนั่นเอง (6) การสนับสนุน (Advocacy) เมื่อผู้บริโภคเกิดความประทับใจอย่างมาก และต้องการสนับสนุนก็จะมีการบอกต่อในช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ เช่น Pantip, Facebook หรือช่องทางการรีวิวอื่นๆ (Nipa Technology, 2022)

แนวคิดทฤษฎี 4P's เป็นแนวคิดทฤษฎีของ Philip Kotler ที่มีการแบ่งองค์ประกอบของส่วนประสมทางการตลาด (4P's) ว่าเป็นตัวกระตุ้นหรือสิ่งเร้าทางการตลาดที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อ โดยแบ่งออกได้ดังนี้ (1) ผลิตภัณฑ์ (Products) ต้องมีคุณภาพ (2) ราคา (Pricing) ต้องเหมาะสมกับสินค้าและบริการ โดยมีนโยบายการตั้งราคาที่เหมาะสม (Pricing Policies) (3) ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) เน้นช่องทางการกระจายสินค้าที่ครอบคลุมและทั่วถึง สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายทุกส่วนได้เป็นอย่างดี (4) การส่งเสริม

การตลาด (Promotion) เน้นทั้งการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการขาย และการตลาดโดยตรง ซึ่งสามารถเรียกว่า 4P แนวคิดนี้จะนำไปสู่การได้ครอบครองส่วนแบ่งทางการตลาดที่เพิ่มขึ้นตามเป้าหมายของกิจการ (Kotler, 1997, 472-473)

จากการศึกษาของพิชชาพัชรได้กล่าวถึงทฤษฎีพฤติกรรมของผู้บริโภค (Consumer behavior theory) ว่าเป็นรูปแบบพฤติกรรมผู้บริโภคเป็นการศึกษาถึงแรงจูงใจที่ทำให้เกิดการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ โดยผลิตภัณฑ์ที่น่าเสนอต้องมีจุดดึงดูดที่น่าสนใจ กระตุ้นให้ผู้ซื้อ เกิดความต้องการ ความรู้สึกนึกคิดของผู้บริโภค จะได้รับอิทธิพลจากลักษณะต่างๆ ของสินค้าและบริการ แล้วจะมีการตอบสนอง (Buyer's Response) หรือ การตัดสินใจ (Buyer's Purchase Decision) หรือเรียกโมเดลนี้ว่า S-R Theory (พิชชาพัชร เอื้อสถาพรกิจ, 2563, 7)

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับวิวัฒนาการของระบบนิเวศนวัตกรรมของอินเทอร์เน็ต จากกรณีศึกษา Xiaomi การสนับสนุนทางนโยบายอุตสาหกรรมถูกมองว่าเป็นการปฏิวัติอุตสาหกรรมเทคโนโลยีของโลกขนาดใหญ่ผ่านระบบนิเวศทางธุรกิจเพื่อการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ระบบนิเวศนวัตกรรม IoT Xiaomi พัฒนาตามขั้นตอน ทั้งการขยาย การจัดวางและการเติบโต (Zhao & Yi, 2022, 56-62)

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กรและประสิทธิภาพของบริษัท Xiaomi ระบบการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของ Xiaomi มีอิทธิพลอย่างมากต่อประสิทธิภาพการทำงานที่สูงและการบริการที่มีประสิทธิภาพของบริษัท นอกจากนี้ยังพิจารณาถึงความรับผิดชอบร่วมกันในบริษัท Xiaomi ซึ่งใช้รูปแบบการจัดการทรัพยากรบุคคลที่ไม่เหมือนใคร ทั้งยังมีอิสระในการทำงานและเป็นการปรับปรุงประสิทธิภาพขององค์กรอีกด้วย (Xue-Lian et al., 2021, 52-57)

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับผลของกลยุทธ์การเพิ่มศักยภาพทรัพยากรภายในต่อการเติบโตของบริษัท โทรคมานาค จากกรณีศึกษาของ Huawei อุตสาหกรรมโทรคมนาคมเป็นจุดอ่อนของจีนในช่วงปี 1990 แต่ในช่วงเวลาไม่ถึง 20 ปี บริษัทมือถือของจีนได้ปรับตัวอย่างรวดเร็วเช่น Huawei, Xiaomi และ Lenovo การเติบโตของบริษัทมือถือจีน ไม่เพียงแต่ประสบความสำเร็จมากที่สุดเท่านั้น แต่ยังมีแนวโน้มที่จะรักษาและพัฒนาการเติบโตต่อไปในระดับสากลอีกด้วย (Kang Min Jung, 2016, 5-9)

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้อย่างต่อเนื่อง กรณีศึกษาเชิงลึกของ Xiaomi นวัตกรรมของผู้ใช้ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง และอุตสาหกรรมในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาไม่ใช่ผู้ใช้ทุกคนที่มีบทบาทในการสร้างสรรค์นวัตกรรม ซึ่งเป็นผู้ที่มีปฏิสัมพันธ์กับบริษัทอย่างต่อเนื่องได้กลายเป็นตัวขับเคลื่อนใหม่ของนวัตกรรม และช่วยให้บริษัทประสบความสำเร็จอย่างมาก (Cui et al., 2021, 43-48)

หากกล่าวถึงการกำหนดจุดยืนของแบรนด์ (Brand Positioning) คือการกำหนดผลิตภัณฑ์ให้มีความแตกต่างชัดเจนและตรงกับความต้องการ โดยการเปรียบเทียบผลิตภัณฑ์ของบริษัทกับผลิตภัณฑ์ของคู่แข่งกันให้อยู่ในจิตใจของผู้บริโภค โดยจะต้องมีการระบุความได้เปรียบหรือความแตกต่างทางการแข่งขันอย่างชัดเจน (Ries & Trout, 2001, 21-33) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของชุดิพร แสงภู (2565) ว่าผู้บริโภคสามารถรับรู้ผลิตภัณฑ์แบรนด์ Xiaomi ได้จาก ภาพลักษณ์ของแบรนด์ (Brand Image) คุณค่าที่ลูกค้ารับรู้ (Customer

Perceived Value) การสนับสนุนทางสังคม (Social Support) โดยการออกแบบที่สวยงาม ทันสมัย และมีคุณภาพดีเหนือกว่าสินค้าของแบรนด์อื่น ๆ ทำให้ลูกค้าเชื่อมั่นและรู้สึกผูกพันกับแบรนด์มากยิ่งขึ้น

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อสมาร์ทโฟนของผู้ใช้งานโมบาย เอ็กซ์โป ปัจจัยที่มีผลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการซื้อสมาร์ทโฟนของผู้เข้าชม ประกอบด้วยนวัตกรรมส่วนบุคคลด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การตลาดผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ สื่อโฆษณาที่มีผลทางด้านอารมณ์ การส่งต่อข้อมูลความคิดสร้างสรรค์ด้านการโฆษณา (ดาร์รัตน์ เทียงธรรม, 2559, 8-9)

หากกล่าวถึงอำนาจอ่อน Joseph S. Nye ศาสตราจารย์ด้านรัฐศาสตร์จากวิทยาลัยการปกครองเคเนดีของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดเป็นผู้บุกเบิกการพูดถึงแนวคิดเกี่ยวกับ "Soft Power" หรือ พลังอำนาจอ่อน ซึ่งเป็นคำถกเถียงที่คนไทยให้ความสำคัญมากในหลายปีที่ผ่านมา โดยอำนาจอ่อน หมายถึงการทำให้ประเทศหรือสังคมปฏิบัติตามความต้องการของผู้ใช้อำนาจนั้น ผ่านกลไกสำคัญ 2 อย่าง คือ (1) การสร้างอำนาจเพื่อกำหนดกติกาให้เป็นไปตามความต้องการของเจ้าของอำนาจอ่อน และ (2) การใช้อำนาจเพื่อจัดการความคิดของกลุ่มเป้าหมายให้เป็นไปตามที่ต้องการ (เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว, 2565)

การวิเคราะห์ถึงอำนาจอ่อนนั้นรวมถึงการมุ่งเน้นไปที่ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและแหล่งอำนาจที่ทรงอิทธิพลทางวัตถุอื่นๆ โดยอำนาจอ่อนของจีนนั้นจะมุ่งเน้นไปที่การส่งเสริมความเข้าใจที่ต้องการผลประโยชน์และเป็นอัตลักษณ์ของจีนในต่างประเทศ ซึ่งในฐานะหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจจีนเหมือนจะเป็นแหล่งทางเลือกดึงดูดที่สำคัญสำหรับผู้ลงทุน (พรวิชัย หล้าพิระกุล และ ปารมิตา แซ่เตียว, 2564, 79-92)

จากข้อมูลข้างต้นทำให้เห็นว่า การใช้อำนาจอ่อนสามารถผลักดันเศรษฐกิจของประเทศได้ ทั้งนี้กลยุทธ์แผนการตลาดในรูปแบบออนไลน์ของบริษัท Xiaomi ที่มีแนวคิด ทฤษฎี 4P's ทฤษฎีพฤติกรรมของผู้บริโภค แนวคิดเกี่ยวกับวิวัฒนาการของระบบนิเวศนวัตกรรมของอินเทอร์เน็ต ก็สามารถส่งเสริมและขับเคลื่อนซอฟต์แวร์ของประเทศไทยได้เช่นกัน

วิธีการวิจัย

การศึกษครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาการใช้ซอฟต์แวร์ที่มีส่วนช่วยในการขยายอำนาจกับต่างประเทศผ่านบริษัทที่สามารถสร้างเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะในนามของบริษัท Xiaomi งานวิจัยนี้ได้ศึกษากลยุทธ์ของบริษัทที่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจจีนยุคใหม่ ภายใต้การสนับสนุนของรัฐบาลที่อยู่เบื้องหลัง โดยได้ทำการศึกษาผ่านแนวคิดทฤษฎี การศึกษาบทบาทของบริษัท Xiaomi ที่มีอิทธิพลต่อเศรษฐกิจ วิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงเอกสาร เพื่อวิเคราะห์มุมมองเกี่ยวกับซอฟต์แวร์ของประเทศไทย และพิจารณาถึงแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังซอฟต์แวร์ โดยการศึกษาครั้งนี้มีวิธีการวิจัยดังนี้

1. กระบวนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสารทุติยภูมิ โดยมีการศึกษาจากบทความทางวิชาการ งานวิจัย รายงานการศึกษา และเอกสารต่าง ๆ ที่ทำการศึกษาบทบาทของบริษัท Xiaomi กลยุทธ์แผนการตลาด การใช้ซอฟต์แวร์ของประเทศไทย รวมถึงนโยบายสนับสนุนเศรษฐกิจของรัฐบาลจีน

2. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลได้เพียงพอแล้ว จากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการแยกประเภทชุดข้อมูล เพื่อหาความสัมพันธ์ของชุดข้อมูลแต่ละชุดในรูปแบบต่าง ๆ และสรุปผล ซึ่งการวิเคราะห์เอกสารใช้แนวคิด ทฤษฎีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์เชิงกรอบ (Frame Analysis) เพื่อให้ได้ ข้อมูลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

3. ขอบเขตของเอกสาร

เกณฑ์การคัดเลือกเอกสารมาใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) ความจริง (Authenticity) 2) ความ ถูกต้องน่าเชื่อถือ (Credibility) 3) การเป็นตัวแทน (Representativeness) และ 4) ความหมาย (Meaning) โดยสืบค้นในรูปแบบของสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีขอบเขตของเนื้อหาที่ต้องการ จึงมี การกำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือกเอกสาร ดังต่อไปนี้

- 1) บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่กำลังศึกษาในช่วงเวลา 10 ปี (วิจัยระหว่างปี 2014-2024)
 - 2) เอกสารที่มาจากแหล่งที่มีความน่าเชื่อถือและได้รับการยอมรับในวงการวิชาการ ได้แก่ เว็บไซต์ฐานข้อมูลวิชาการ เช่น Google Scholar, Scopus, Thai Journals Online (ThaiJO) และ แหล่งข้อมูลข่าวจากเว็บไซต์ต่าง ๆ
 - 3) เอกสารที่มีเนื้อหาที่ครอบคลุมประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อการศึกษา
- โดยการวิจัยครั้งนี้ได้รวบรวมข้อมูลจากบทความวิจัย 7 ชิ้น จากเว็บข่าว 11 ข่าว และหนังสือหรือ รายงาน 6 เล่ม รวมทั้งหมด 24 บทความ

ผลการวิจัย

1. บทบาทและความสำคัญของแบรนด์ Xiaomi ในการขับเคลื่อนซอฟต์แวร์พาเวอร์จีน

1.1 บทบาทของ Xiaomi ในการขับเคลื่อนซอฟต์แวร์พาเวอร์จีน

โดยทั่วไปแล้ววัตถุประสงค์หลักของการสร้างแบรนด์มีหลายประการ ได้แก่ (1) การสร้าง การรับรู้และความจดจำ (2) สร้างความแตกต่างจากคู่แข่ง (3) สร้างความไว้วางใจและความเชื่อมั่น (4) เพิ่ม คุณค่าของบริษัท (5) สร้างความภักดีของลูกค้า (Kapferer, 2012, 23-27) และจากการศึกษาบทความที่ เกี่ยวข้องสรุปได้ว่าแบรนด์ Xiaomi นั้นมีวัตถุประสงค์ในการสร้างแบรนด์คือ (1) สร้างความแตกต่างและความ น่าเชื่อถือ (2) ส่งเสริมภาพลักษณ์ของประเทศจีน (3) ขับเคลื่อนซอฟต์แวร์พาเวอร์จีน (4) สนับสนุนการพัฒนา เทคโนโลยีและนวัตกรรม

เอกลักษณ์และจุดเด่นของแบรนด์ Xiaomi ทำให้แบรนด์มีจุดยืนและตัวตนที่แตกต่างจาก แบรนด์ทั่วไป โดยบริษัท Xiaomi นั้นมุ่งเน้นการใช้สื่อโฆษณาที่สามารถสร้างผลลัพธ์ได้อย่างรวดเร็ว ทั้งยัง สร้างสินค้าคุณภาพดีในราคาที่เข้าถึงได้ง่าย จึงส่งผลให้บริษัท Xiaomi กลายเป็นบริษัทที่สร้างผลิตภัณฑ์ อิเล็กทรอนิกส์ที่รู้จักกันทั่วโลกในนามของผลิตภัณฑ์ที่มีความทันสมัยของเทคโนโลยีอัจฉริยะ

การที่ Xiaomi สามารถขยายฐานผู้ใช้งานได้อย่างรวดเร็ว ส่วนหนึ่งเกิดจากการบอกต่อของผู้บริโภค เมื่อผู้บริโภคซื้อสินค้านั้นจะมีกระบวนการทางจิตวิทยาและสังคมวิทยาที่สร้างและขัดเกลาทัศนคติและค่านิยม (ปริญ ลักขิตานนท์, 2544) เช่นนางสมพรเห็นได้รูปเป่าลม Xiaomi ผ่านโฆษณาจาก Facebook โดยโฆษณากล่าวว่าเป็นได้รูปเป่าลมที่ไม่ทำให้ผมเสีย มีหลายโหมดในการถนอมผม พกพาสะดวกและมีราคาไม่แพง จึงทำให้นางสมพรตัดสินใจสั่งซื้อได้รูปเป่าลม เมื่อทดลองใช้แล้วเห็นว่าดี จึงได้แนะนำเพื่อนของนางสมพรต่อไป

นอกจากนี้ Xiaomi ยังเป็นแบรนด์ที่มีบทบาทในตลาดอีคอมเมิร์ซอย่างมาก โดย Business Model ที่บริษัท Xiaomi ใช้เป็นโมเดลธุรกิจของเศรษฐกิจรูปแบบใหม่ บริษัท Xiaomi พัฒนาฮาร์ดแวร์และผลิตภัณฑ์ และขายผ่านช่องอีคอมเมิร์ซจากแนวคิดที่แตกต่างนี้ทำให้บริษัท Xiaomi เป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับไปทั่วโลก และเริ่มจำหน่ายสินค้าในรูปแบบอื่นๆ เช่นการมีหน้าร้าน แต่ช่องทางออนไลน์ก็เป็นช่องทางการขายหลักของแบรนด์นี้ (Lei Jun, 2017 Cited in Medium, 2017)

ตามรายงานของ Canalys ในไตรมาสที่ 1 ปี 2024 บริษัท Xiaomi เป็นแบรนด์สมาร์ทโฟนที่อยู่ในตลาดใหญ่เป็นอันดับ 3 ของโลก และอันดับต้นๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Canalys, 2024) นอกจากนี้ในปี 2023 ทางบริษัทก็ได้ก่อตั้งแพลตฟอร์มชั้นนำของโลกโดยมีอุปกรณ์อัจฉริยะกว่า 699 ล้านเครื่องที่เชื่อมต่อกับแพลตฟอร์มของ Xiaomi ซึ่งเพิ่มขึ้น 25.2% เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า และในไตรมาสที่ 3 ของปี 2023 Xiaomi มีรายรับรวมสูงถึง 70.9 พันล้านหยวน โดยมีกำไรสุทธิอยู่ที่ 6 พันล้านหยวน เติบโตขึ้น 182.9% ภายในหนึ่งปีเท่านั้น ซึ่งนั่นแสดงให้เห็นถึงการเติบโตที่รวดเร็วและมั่นคง ถือเป็นหนึ่งในกลยุทธ์ทางการตลาดที่สำคัญของบริษัท นอกจากนี้ยังมีจุดวางจำหน่ายสินค้า Mi Store มากกว่า 60 สาขาในประเทศไทยอีกด้วย (วุฒิกกร สินธุวาทิน, 2567)

จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่าบทบาทของ Xiaomi นั้น ได้สร้างภาพลักษณ์ใหม่ให้กับผลิตภัณฑ์จีน ด้วยการนำเสนอสินค้าที่มีคุณภาพสูงในราคาที่เข้าถึงได้ง่าย การที่ Xiaomi สามารถเติบโตอย่างรวดเร็วในตลาดโลกนั้น ไม่ได้เกิดจากการมีผลิตภัณฑ์ที่ดีเพียงอย่างเดียว แต่ยังเกิดจากการใช้กลยุทธ์ทางการตลาดที่เหมาะสม เช่น การใช้สื่อออนไลน์ในการทำการตลาด การใช้กลยุทธ์ digital marketing ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งช่วยให้ Xiaomi สามารถขยายฐานผู้ใช้งานได้อย่างรวดเร็วและมีความยั่งยืน จะเห็นได้ว่าบทบาทของแบรนด์ Xiaomi มีผลต่อพลังขับเคลื่อนซอฟต์แวร์การเงิน ทั้งในมุมมองของผู้บริโภค ธุรกิจเจ้าของแบรนด์ เศรษฐกิจ สังคม ชุมชน สิ่งแวดล้อม เนื่องจากการสร้างภาพจำที่ดี และมีส่วนช่วยให้เศรษฐกิจเติบโตอย่างยั่งยืนซึ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจอย่างจากนักลงทุนทั่วโลก

1.2 ความสำคัญของแบรนด์ Xiaomi

Xiaomi ประสบความสำเร็จอย่างมากในตลาดโลก โดยเฉพาะในภาคสมาร์ทโฟนและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ จนถึงปี 2024 Xiaomi ขึ้นมาเป็นหนึ่งในสามผู้ผลิตสมาร์ทโฟนชั้นนำของโลก โดยมีส่วนแบ่งตลาดประมาณ 14.8% การเติบโตอย่างรวดเร็วของบริษัท โดยเฉพาะในตลาดเกิดใหม่และในประเทศ

จีน แสดงให้เห็นถึงกลยุทธ์การตลาดที่มีประสิทธิภาพ และความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคทั่วโลก ความสำเร็จของ Xiaomi ไม่ได้จำกัดเพียงแค่ด้านฮาร์ดแวร์เท่านั้น แต่ยังรวมถึงการใช้ประโยชน์จากแนวโน้มการผสมผสาน AI เข้ากับสมาร์ทโฟน ซึ่งคาดว่าจะเป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญในการเติบโตของอุตสาหกรรม ความสามารถในการนำนวัตกรรมและการปรับตัวเข้ากับแนวโน้มระดับโลกทำให้ Xiaomi เป็นตัวแปรสำคัญในกลยุทธ์ซอฟต์แวร์ของจีน ซึ่งความสำเร็จของแบรนด์จีนอย่าง Xiaomi มีบทบาทในการเสริมสร้างอิทธิพลของประเทศบนเวทีโลก (Counterpoint, 2024)

จากข้างมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ในด้านการตอบรับของตลาดโลกต่อผลิตภัณฑ์ของ Xiaomi ผลิตภัณฑ์ของ Xiaomi ได้รับการตอบรับอย่างดีจากตลาดโลก การที่ Xiaomi สามารถขึ้นมาเป็นหนึ่งในผู้นำตลาดสมาร์ทโฟนและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ แสดงให้เห็นว่ากลยุทธ์ทางการตลาดและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของ Xiaomi นั้นมีความเหมาะสมและตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคทั่วโลกได้เป็นอย่างดี จึงทำให้แบรนด์ Xiaomi เป็นตัวแปรสำคัญหนึ่งที่จะช่วยขับเคลื่อนซอฟต์แวร์ของประเทศจีน

2. กลยุทธ์ที่ใช้ในการผลักดันการขับเคลื่อนซอฟต์แวร์อิเล็กทรอนิกส์

2.1 กลยุทธ์ทางการตลาดของแบรนด์ Xiaomi

ปัจจุบันประเทศจีนได้เข้าสู่ยุค 5.0 ซึ่งเป็นยุคสังคมแบบ Super Smart คือเทคโนโลยีจะเข้ามามีบทบาทความสำคัญต่อมนุษย์มากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการช่วยเหลือในการใช้ชีวิตด้านต่างๆ ได้อย่างอัจฉริยะ และตอบสนองการใช้ชีวิตในทุก ๆ ด้าน โดยมีเทคโนโลยี AI เป็นพื้นฐานในการขับเคลื่อน (Krongchan, 2020) ซึ่งประเทศจีนนับเป็นประเทศที่มีการคิดค้นเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ อย่างสม่ำเสมอ โดยในภาคอุตสาหกรรมนั้นมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตอย่างกว้างขวาง ส่งผลให้ปริมาณการผลิตเพิ่มมากขึ้น เห็นได้ชัดว่าประเทศจีนสามารถผลิตสินค้าได้ในราคาถูก ทั้งยังสามารถส่งออกได้ในปริมาณมาก ซึ่งก็มีการแข่งขันกันระหว่างผู้ผลิตภายในประเทศจีนเช่นเดียวกัน จึงส่งผลให้ศักยภาพทางการแข่งขันระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นอีกด้วย บริษัท Xiaomi ก็เป็นอีกหนึ่งบริษัทที่มุ่งเน้นการแข่งขัน พร้อมทั้งพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

ในอดีตจุดเริ่มต้นของบริษัท Xiaomi คือต้องการผลิตฮาร์ดแวร์เป็นของตัวเอง และเริ่มจัดตั้งทีมที่มีประสบการณ์ในการผลิตสมาร์ทโฟนแอนดรอยด์ในนามว่า MIUI โดยจุดเด่นนั้นคือเป็นสมาร์ทโฟนที่ต่ำสุดในราคาแค่ครึ่งเดียวของแบรนด์อื่นๆ โดยยึดตามแนวคิดของ Lei Jun ว่าทุกคนจะสามารถเป็นเจ้าของโทรศัพท์มือถือได้ แต่ถึงแม้ว่าจะมีผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพแล้วก็ไม่เพียงพอต่อการแข่งขันที่สูงระหว่างผู้ผลิตด้วยกันเอง กลยุทธ์นั้นก็เป็นอีกหนึ่งตัวแปรสำคัญที่จะทำให้แบรนด์มีความได้เปรียบในด้านการแข่งขัน ซึ่งกลยุทธ์ของบริษัท Xiaomi ก็เป็นที่น่าสนใจ เพราะแผนการตลาดของบริษัท Xiaomi สอดคล้องกับยุค 5.0 ของประเทศจีนในปัจจุบัน โดยบริษัท Xiaomi เริ่มต้นจากการขายในรูปแบบออนไลน์ ซึ่งนับเป็นประโยชน์ทางเศรษฐกิจโลกในปัจจุบัน ทั้งยังสร้างผลลัพธ์ได้อย่างรวดเร็ว โดยกลยุทธ์ที่บริษัท Xiaomi ใช้คือมุ่งเน้นการใช้สื่อโฆษณาอย่างเต็มที่ ซึ่งส่งผลให้แบรนด์มีการเติบโตอย่างก้าวกระโดด จนขึ้นมาเป็นอันดับที่ 3 ของตลาดโลก บริษัท Xiaomi นั้นมุ่งเน้นไปที่ตัวผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์เป็นหลัก โดยมีแนวทางสามอย่างคือ (1) บริษัท

Xiaomi จะไม่หยุดพัฒนา จะมุ่งหน้าพัฒนาเทคโนโลยีนวัตกรรมใหม่ๆ ต่อไป ทั้งยังต้องตอบโจทย์ต่อผู้ใช้งาน (2) สินค้าจะต้องมีความคุ้มค่ากับราคาที่จ่ายไป (3) สินค้าของบริษัท Xiaomi จะต้องล้ำสมัยและไม่เหมือนใคร (Online Organizers, 2020) จะเห็นได้ว่าบริษัท Xiaomi นับเป็นแบรนด์แรกๆ ที่สร้างกลยุทธ์นี้ขึ้นมา เนื่องจากเดิมทีแบรนด์ไม่มีการเปิดขายผ่านหน้าร้าน และได้เริ่มใช้แผนการตลาดออนไลน์ในการกำหนดกลยุทธ์สื่อโฆษณา นอกจากจะมีต้นทุนที่ประหยัดแล้ว ยังสร้างรายได้ให้บริษัทเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการทำ digital marketing หรือการยิงโฆษณาในแอปพลิเคชันที่ผู้ใช้งานทั่วโลก อย่าง Facebook, Google และ YouTube เป็นต้น ซึ่งส่งผลให้ผู้ใช้งานทั่วโลกสามารถเข้าถึงสินค้าได้ง่ายและรวดเร็ว

Ecosystem ก็นับเป็นอีกหนึ่งอย่างที่บริษัท Xiaomi ให้ความสนใจ เนื่องจากบริษัทต้องการหาโอกาสใหม่ๆ จากบริษัทสตาร์ทอัพ และก็ได้มองเห็นถึงโอกาสที่จะพัฒนาอุปกรณ์ Ecosystem ให้ตอบสนองต่อความต้องการต่อผู้ใช้งานมากยิ่งขึ้น เช่น บริษัทที่ทาง Xiaomi ได้ไปลงทุนในผลิตภัณฑ์หม้อหุงข้าวก็สามารถผลิตหม้อหุงข้าวอัจฉริยะออกมา และสร้างความประหลาดใจให้กับหลายๆ ประเทศได้ เนื่องจากมีราคาที่ถูกลงและมีความอัจฉริยะ เมื่อเทียบกับสินค้าประเภทเดียวกันในต่างประเทศ เป็นต้น ภายในเวลาไม่กี่ปีบริษัท Xiaomi ได้กระจายเงินลงทุนให้กับบริษัทสตาร์ทอัพต่างๆ มากกว่า 20 แห่งทั่วประเทศ และมีแผนจะลงทุนกับอีกมากกว่า 100 บริษัท ทั้งนี้บริษัท Xiaomi ไม่ได้เติบโตแค่ในประเทศจีนเท่านั้น ยังมีการขยายแบรนด์ไปในตลาดโลกอีกด้วย (Lei Jun, 2015 Cited in Techsauce, 2015) ซึ่งนับว่าบริษัท Xiaomi มีกลยุทธ์ที่ส่งเสริมและผลักดันบริษัทในจีนให้มีแนวคิดสร้างสรรค์นวัตกรรมในราคาประหยัด เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ในราคาถูกและมีความน่าเชื่อถือให้แก่ผู้บริโภค ในขณะที่ก็สร้างโอกาสทางธุรกิจให้ Ecosystem ให้มีขนาดใหญ่ขึ้นอีกด้วย

ปัจจุบันบริษัท Xiaomi กับกลยุทธ์แบบ New retail คือการทำแผนการตลาดโดยยึดแนวคิดที่เป็นการขายแบบผสมผสานทั้งช่องทางออนไลน์และออฟไลน์ ทำให้คนที่ตัดสินใจซื้อสามารถเข้าถึงสินค้าได้อย่างรวดเร็วผ่านสื่อโฆษณาออนไลน์ และสำหรับคนที่อยากสัมผัสสินค้าก็สามารถทำการตัดสินใจซื้อได้ดียิ่งขึ้น ทั้งยังปรับตัวให้เข้าสู่แพลตฟอร์ม e-commerce อย่างเต็มรูปแบบ (Lei Jun, 2015 Cited in Techsauce, 2015) ซึ่งบริษัท Xiaomi มีการใช้งานแพลตฟอร์มต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพในการเป็นสื่อกลางเพื่อพาผู้คนไปยังแพลตฟอร์ม e-commerce เช่น Lazada และ Shopee โดยสามารถดึงดูดผู้ใช้งานได้อย่างหลากหลาย

จะเห็นได้ว่า การใช้กลยุทธ์ทางการตลาดในการผลักดันผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ของ Xiaomi เน้นความคุ้มค่าและการเข้าถึงง่ายของผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้ยังมีการลงทุนในบริษัทสตาร์ทอัพและพัฒนา ecosystem ที่ครอบคลุมหลากหลายผลิตภัณฑ์และบริการ ซึ่งช่วยให้ Xiaomi สามารถสร้างการรับรู้และความนิยมในระดับโลกได้อย่างรวดเร็ว

2.2 การส่งเสริมนโยบายของรัฐบาลต่อบริษัทอิเล็กทรอนิกส์

ปัจจุบันประเทศจีนมีความต้องการที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมในด้านนวัตกรรมสินค้าอิเล็กทรอนิกส์สู่ตลาดโลก เพื่อต้องการกระจายอำนาจซอฟต์แวร์ไปสู่การแข่งขันทางด้านเทคโนโลยีอัจฉริยะ โดยมีการส่งเสริมด้านการจ้างคนที่มีความสามารถ เพื่อเข้ามาช่วยทำให้ระบบนิเวศด้านนวัตกรรม

ของจีนให้มีความแข็งแกร่งมากขึ้น ซึ่งทุกวันนี้มีบริษัทเทคโนโลยีขนาดใหญ่ของโลกจำนวนมากต่างมีศูนย์วิจัยตั้งอยู่ในประเทศจีน นั่นแสดงให้เห็นว่าประเทศจีนประสบความสำเร็จในการสร้างสรรค์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะภายในช่วงเวลา 10 ปีเท่านั้น อย่างไรก็ตามความสำเร็จเหล่านั้นไม่สามารถเกิดขึ้นได้หากปราศจากนโยบายและมาตรการส่งเสริมในการพัฒนาเพื่อช่วยเหลือบริษัทนวัตกรรมอย่างเหมาะสม ซึ่งการสร้างการเติบโตของเศรษฐกิจและความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของจีน มีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่สามส่วนได้แก่ (1) รัฐบาล (2) ผู้สร้างนวัตกรรมและผู้ประกอบการด้านดิจิทัล (3) กลุ่มผู้ร่วมลงทุนขนาดใหญ่ โดยแรงผลักดันแรกสำหรับการพัฒนาคือการผลักดันจากรัฐบาล และมีแผนพัฒนาสำคัญได้แก่ การพัฒนานวัตกรรมตามแผน Made in China 2025 การขยายการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา การพัฒนาทักษะความสามารถของกำลังคน และการสร้างโอกาสในการทำงาน เป็นต้น (Depa Thailand, 2019)

รัฐบาลจีนได้ประกาศใช้นโยบาย Made in China 2025 ในปี 2015 โดยมีเงินลงทุนกว่า 1.92 ล้านล้านหยวน แบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ปี 2016-2025 เพื่อพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการผลิต ปี 2026-2035 เพื่อเพิ่มขีดความสามารถด้านนวัตกรรม และปี 2036-2049 เพื่อยกระดับศักยภาพของอุตสาหกรรมการผลิต นโยบายนี้มุ่งสร้างอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงเพื่อเสริมสร้างการเติบโตและความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจของจีน พร้อมทั้งสนับสนุนธุรกิจเอกชน โดยเฉพาะธุรกิจ Startup ด้วยการจัดตั้งกองทุนรัฐบาลกว่า 37,600 ล้านหยวนเพื่อส่งเสริมการลงทุนในธุรกิจเหล่านี้ (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2561)

รัฐบาลจีนยังพยายามสร้างโอกาสในการทำงานและได้ขยายการจ้างงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยการใช้นโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมที่มีเทคโนโลยีระดับสูง เพื่อการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ด้านการลงทุน จึงใช้นโยบายด้านภาษีมาช่วยส่งเสริมการจ้างงาน ซึ่งมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้บริษัทในอุตสาหกรรมเกิดใหม่ให้ลงทุนในภูมิภาคต่างๆ ทั้งยังมีข้อกำหนดพื้นที่เชิงยุทธศาสตร์ที่ทำให้บริษัทเหล่านี้ได้รับการดูแลเป็นพิเศษด้วยการอุดหนุนและการลดหย่อนภาษี เป็นต้น (Depa Thailand, 2019)

จะเห็นว่าแนวทางการพัฒนาของ Xiaomi ทั้งสามข้อที่ได้กล่าวข้างต้นนั้น ล้วนแต่มีบทบาทที่สำคัญต่อการพัฒนาให้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ โดยมีรัฐบาลช่วยส่งเสริมอยู่เบื้องหลัง เพื่อพัฒนาสู่อุตสาหกรรมที่มีคุณภาพและสามารถตอบสนองความต้องการของตลาดผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็ว ในส่วนของนักลงทุนก็จะเน้นบทบาทในการสร้างโอกาสให้กับคนรุ่นใหม่ที่มีความคิดสร้างสรรค์และมีความสามารถในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดย Xiaomi ยังส่งเสริมและช่วยเหลือบริษัทสตาร์ทอัพเหล่านั้น ให้สามารถเติบโตในตลาดโลกได้

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าผลการศึกษานี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการขับเคลื่อนซอฟต์แวร์และการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศต่างๆ ได้ ดังนี้

1. การพัฒนากลยุทธ์การตลาดแบบดิจิทัล การใช้กลยุทธ์การตลาดแบบดิจิทัลสามารถช่วยลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพในการเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็ว การทำการตลาดผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์เช่น Facebook, Google และ YouTube สามารถสร้างการรับรู้และการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวโน้มด้านการพัฒนากลยุทธ์การตลาดดิจิทัลเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน (พรศิริ วิรุณพันธ์, 2567, 161-180)

2. จากแนวคิดทฤษฎีของ James Moore (1996, 45-84) กล่าวว่าระบบนิเวศทางธุรกิจ เป็นกลยุทธ์ใหม่สำหรับโลกที่เชื่อมต่อกัน ธุรกิจที่สามารถสร้างระบบนิเวศทางธุรกิจที่มีประสิทธิภาพ จะสามารถประสบความสำเร็จในยุคดิจิทัลนี้ ดังนั้นการที่ Xiaomi สร้างและพัฒนา ecosystem ให้ครอบคลุมผลิตภัณฑ์และบริการที่หลากหลาย จึงสามารถช่วยสร้างความยั่งยืนและการเติบโตในระยะยาว และการที่ Xiaomi ลงทุนในบริษัทสตาร์ทอัพเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่แตกต่าง จึงสามารถช่วยสร้างโอกาสใหม่ ๆ และตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างต่อเนื่อง

3. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและคุ้มค่า การเน้นคุณภาพและความคุ้มค่าของผลิตภัณฑ์เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความไว้วางใจและความนิยมในแบรนด์ การที่ผู้บริโภคสามารถใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพสูงในราคาที่เหมาะสม จะช่วยสร้างความพึงพอใจและเกิดการซื้อซ้ำในระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี Value Proposition ที่ว่าด้วยเรื่องความสำคัญของการนำเสนอคุณค่าให้กับผู้บริโภคผ่านผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพสูงในราคาที่เหมาะสม จะสามารถสร้างความไว้วางใจและความพึงพอใจในแบรนด์ได้ และยังช่วยสร้างความแตกต่างจากคู่แข่งรวมถึงสร้างฐานลูกค้าที่ภักดีในระยะยาว (Osterwalder & Pigneur, 2014)

4. จากนิยามของซอฟต์แวร์ที่หมายถึงการใช้อำนาจทำให้ผู้อื่นทำในสิ่งที่ตนเองปรารถนาได้ โดยที่ไม่ต้องใช้กำลังบังคับ แต่ต้องทำให้ผู้อื่นนิยมชมชอบ และยินยอมทำในสิ่งที่ต้องการได้อย่างสมัครใจ (Nye, 2005, 1-33) ดังนั้นการใช้ซอฟต์แวร์ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจผ่านผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพสามารถช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและการยอมรับในระดับนานาชาติ การที่ประเทศสามารถสร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับในตลาดโลกจะช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

จากข้อสรุปของผลการศึกษาและวิเคราะห์นี้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาและขับเคลื่อนเศรษฐกิจและซอฟต์แวร์ของประเทศต่าง ๆ โดยการใช้กลยุทธ์การตลาดที่เหมาะสม การสร้าง ecosystem ที่ยั่งยืน และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและคุ้มค่า นอกจากนี้การสื่อสารทางการตลาดของ Xiaomi ที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมและประเพณีของชาวจีน แสดงให้เห็นถึงบทบาทของแบรนด์ในการขับเคลื่อนซอฟต์แวร์ของจีนในระดับโลก ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ของประเทศจีนในสายตาของประชาคมโลก

สรุป

การขับเคลื่อนซอฟต์แวร์ผ่านผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ พบว่ากลยุทธ์การตลาดโลกเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีในการผลิต รัฐบาลมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการขยาย

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและการส่งเสริมบริษัทสตาร์ทอัพเพื่อดึงดูดการลงทุน ตัวอย่างสำคัญคือบริษัท Xiaomi ที่มีกลยุทธ์การตลาดที่มีประสิทธิภาพ แม้ว่าจะได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลเพียงบางส่วน แต่ยังสามารถเติบโตได้อย่างรวดเร็ว และแนวทางที่บริษัท Xiaomi จะใช้ในอีก 10 ปีข้างหน้าในการพัฒนาธุรกิจมีทั้งหมด 3 ประการ ได้แก่ 1. การพัฒนากลยุทธ์หลักสู่ "สมาร์ทโฟน x AIoT" เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างธุรกิจ 2. การยึดมั่นในแนวทางกลยุทธ์ของ Xiaomi (1. ไม่หยุดพัฒนา 2. สินค้ามีความคุ้มค่า 3. สินค้าล้ำสมัย) 3. การกลับมาเป็นสตาร์ทอัพของ Xiaomi ผ่านโครงการพาร์ทเนอร์ชิปและผู้ประกอบการแห่งทศวรรษใหม่

นอกจากนี้นโยบายของรัฐบาลที่เอื้อต่อการลงทุนและการใช้กลยุทธ์ซอฟต์แวร์ช่วยให้อุตสาหกรรมเทคโนโลยีเติบโตอย่างรวดเร็ว การสนับสนุนจากรัฐเป็นเพียงปัจจัยเบื้องต้นในการเติบโตของบริษัทเทคโนโลยี โดยที่บริษัทเองต้องมีกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการทำงานร่วมกันระหว่างรัฐบาลและบริษัทอุตสาหกรรมเทคโนโลยีสามารถทำให้เงินกลายเป็นผู้นำด้านกลยุทธ์การตลาดเทคโนโลยีอัจฉริยะในตลาดโลก

ประโยชน์จากการศึกษาครั้งนี้ ภาคธุรกิจและภาครัฐสามารถนำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีเอกลักษณ์และกลายเป็นซอฟต์แวร์ที่สามารถขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย และสร้างแบรนด์ให้เป็นที่รู้จักในตลาดโลก

เอกสารอ้างอิง

เกียรตินันต์ ล้วนแก้ว. (2565). Soft Power คืออะไรในมุมมองของเศรษฐศาสตร์.

<https://www.bangkokbiznews.com/columnist/1000787>

ชุตินพร แสงภู. (2565). อิทธิพลของภาพลักษณ์ การรับรู้คุณค่า การสนับสนุนทางสังคมที่มีผลต่อความผูกพันของลูกค้า ส่งผลให้เกิดความไว้วางใจต่อแบรนด์ และพฤติกรรมการบอกต่อสินค้าแบรนด์ Xiaomi (เสียวหมี่) ในเขตกรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยมหิดล].

<https://archive.cm.mahidol.ac.th/bitstream/123456789/4859/1/TP%20MM.052%202565.pdf>

ดรรชนี เทียงธรรม. (2559). ปัจจัยที่มีผลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อสมาร์ทโฟนของผู้ใช้งานโมบายเอ็กซ์โป 2559 [การค้นคว้าอิสระมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ].

<http://dspace.bu.ac.th/handle/123456789/2247>

บล็อดคอน. (2558). ดำเนินชีวิต Xiaomi จากนักโมรอมสู่ผู้ผลิตสมาร์ทโฟน กับแผนการสร้างอาณาจักร IoT. <https://www.blognone.com/node/68222>.

ปริญญ์ ลักษิตานนท์. (2544). การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: เจริญบุณยการพิมพ์.

- พรวิชัย หล้าพิระกุล และ ปารมิตา แซ่เตียว. (2564). การเปลี่ยนผ่านนโยบาย “อำนาจอ่อน” สู่ “อำนาจแหลมคม” ของจีนในศตวรรษที่21. *MFU Connexion: Journal of Humanities and Social Sciences*, 10(2), 79-92. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/MFUconnexion/article/view/253339>
- พรศิริ วิรุณพันธ์. (2567). การพัฒนากลยุทธ์การตลาดดิจิทัลเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน. *มนุษยสังคมสาร (มสส.)*, 22(1), 161-180. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jhusoc/article/view/272398>
- พิชชาพัชร เอื้อสถาพรกิจ. (2563). *การศึกษาการตลาดของ Xiaomi* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศิลปากร].
- วุฒิกกร สินธุวาทีน. (2567). เปิดตัวลิขัต์ อเล็กซ์ ถัง กับภารกิจการแจ้งเกิดเลียวหมี่ในประเทศไทย “มีโอกาสดูเห็นรถเลียวหมี่มาวิ่งบนท้องถนนในเมืองไทย”. <https://www.brandage.com/article/37836>
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2561). *Made in China 2025 ปฏิวัติแดนมังกรด้วยนวัตกรรม*. <https://www.kasikornbank.com/th/business/sme/KSMEKnowledge/article/KSMEAnalysiss/DocumeDoc/Chinese-Revolution-2025-Innovation.pdf>
- Canalys. (2021). *Global wearable band shipments up 6% as the market shifts to wristwatches*. <https://www.canalys.com/newsroom/>
- Canalys. (2024). *Global smartphone market kicked off 2024 with a robust 10% growth in Q1*. <https://www.canalys.com/newsroom/global-smartphone-market-q1-2024>
- Counterpoint. (2024). *Global Smartphone Market Grows 8% YoY In Q2 2024; ASP Reaches Highest Level For a Second Quarter*. <https://www.counterpointresearch.com/insights/global-smartphone-market-grows-8-yoy-in-q2-2024-asp-reaches-highest-level-in-a-second-quarter/>
- CUI M., Liu Y., & Qian J. (2021). Achieving continuous interaction with users: An in-depth case study of Xiaomi. *Journal of Engineering and Technology Management*, 60, 43-48. <https://doi.org/10.1016/j.jengtecman.2021.101630>
- Depa Thailand. (2019). *Lessons from China on manpower development and digital innovation to the global market*. <https://www.depa.or.th/en/article-view/innovation-articlev2>
- Immanuel Martinez. (2024). *Porter's Five Forces Analysis of Xiaomi*. https://www.konsyse.com/articles/porters-five-forces-analysis-of-xiaomi/#google_vignette

- Kang Min Jung. (2016). *Effect of internal resources empowerment strategy to telecommunication firm's growth: The case of Huawei* [Master's thesis, Seoul National University]. <https://hdl.handle.net/10371/129110>
- Kapferer, J. N. (2012). *The New Strategic Brand Management: Advanced Insights and Strategic Thinking* (5th Ed.). Great Britain: Kogan Page Limited.
- Krongchan, C. (2020). *Analyze the Chinese economy - society "Technology in the 5.0 era and the way of life of Chinese people today"*. <http://www.ias.chula.ac.th>
- Kotler, P. (1997). *Marketing Management: Analysis, Planning, Implementation and Control*. (9th Ed.). New Jersey: Prentice-Hall International Inc.
- Medium. (2017). *Xiaomi CEO Lei Jun: How Xiaomi Turned the Tables*. <https://medium.com/@pandaily/xiaomi-ceo-lei-jun-how-xiaomi-turned-the-tables-964331db3397>
- Michał Nawrocki. (2024). *Xiaomi Holds Strong in Fierce Smartphone Market Competition*. <https://smartphonemagazine.nl/en/2024/05/22/xiaomi-holds-strong-in-fierce-smartphone-market-competition/>
- Moore, J. F. (1996). *The Death of Competition: Leadership and Strategy in the Age of Business Ecosystems*. HarperCollins.
- Nipa Technology. (2022). *Forget it's from China! Analyze Xiaomi brand online marketing plan*. <https://nipa.co.th/>
- Nye, J. S. (2005). *The Changing Nature of Power. Soft Power: The means to success in word politics*. New York: Public Affairs.
- Online Organizers. (2020). *Xiaomi founder Lei Jun announced his vision in the next 10 years*. <https://mgronline.com/cyberbiz/detail/9630000084986>
- Osterwalder, A., Pigneur, Y., Bernarda, G. & Smith, A. (2014). *Value Proposition Design: How to create products and services customers want Get started with value proposition design*. John Wiley & Sons.
- Ries, A., & Trout, J. (2001). *Positioning: The Battle for Your Mind* (20th Anniversary Edition). United States of America: McGraw-Hill.
- Royal Thai Embassy, Beijing. (2020). *China Economy Basics*. <https://thaiembbeij.org/>
- Techsauce. (2015). *Xiaomi reveals plans to invest in hundreds more startups to create the perfect ecosystem*. <https://techsauce.co/news/xiaomi-will-invest-in-100-more-startups>

USC US-China Institute. (2007). *Hu Jintao, 17th Party Congress Report 2007*.

<https://china.usc.edu/>

Wilson Center. (2014). *China's soft power campaign. Mapping China's cultural genome*.

<https://www.wilsoncenter.org/chinas-soft-power-campaign>

Xue-Lian, P., Myeong-Cheol, C., Xian-Fa, S., Joo-Hee, H. & Xing-Chen, P. (2021). A Study on the Organizational Culture and Performance of Xiaomi Corporation. *International Journal of Culture Technology*, 9(1), 52-57. <https://doi.org/10.17703/IJACT.2021.9.1.52>

Zhao, W. & Yi, L. (2022). Research on the evolution of the innovation ecosystem of the Internet of Things: A case study of Xiaomi (China). *Procedia Computer Science*, 199, 56-62. <https://doi.org/10.1016/j.procs.2022.01.008>

ผลกระทบของการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลในระบบบัญชีต่อคุณภาพข้อมูล การลดต้นทุน และการตัดสินใจของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

The Impact of Transitioning to Digital Accounting Systems on the Quality of Data, Cost Reduction, and Decision-making of Medium and Small-sized Businesses in the Bangkok Metropolitan Area and Perimeter

เสมอขวัญ สถิตชัยทรัพย์^{1*}, เฉลิมชัย เปี่ยมนำทิพย์², จิดาภา อัยศิริพร³,

ณัฐนิช จันทร์อิทธิกุล⁴, ปิยะนุช กิจรุ่งโรจน์เจริญ⁵

Samerkwan Sathitchaisap^{1*}, Chalermchai Piamnamthip², Jidapa Uisiripon³,

Nutthanich Chan-itthikul⁴, Piyanuch Kitrungrrojcharoen⁵

^{1,2,3,4,5} สาขาวิชาการบัญชี คณะบัญชี มหาวิทยาลัยธนบุรี

248 ซอยเพชรเกษม 110 ถนนเพชรเกษม แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร 10160 ประเทศไทย

^{1,2,3,4,5} Department of Accounting, Faculty of Accountancy Thonburi University

248 Soi Phetkasem 110, Phetkasem Road, Nong Khang Phlu Sub-district, Nong Khaem District, Bangkok, 10160, Thailand

รับบทความ: 23 พฤษภาคม 2567

ปรับปรุงบทความ: 23 สิงหาคม 2567

ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 29 สิงหาคม 2567

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของการเปลี่ยนระบบบัญชีให้เป็นดิจิทัลต่อคุณภาพของข้อมูลทางบัญชีและประสิทธิภาพของการตัดสินใจของฝ่ายบริหารในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ราย และการวิเคราะห์ด้วยโมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) พบว่าการเปลี่ยนระบบบัญชีให้เป็นดิจิทัลส่งผลต่ออย่างมีนัยสำคัญต่อคุณภาพของข้อมูลทางบัญชีในด้านความถูกต้องและความทันเวลา (ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐาน 0.001, $p < 0.05$) และส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อการลดต้นทุน (ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐาน 0.001, $p < 0.05$) นอกจากนี้ คุณภาพข้อมูลทางบัญชีทั้งสองด้านและการลดต้นทุนยังส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของการตัดสินใจของฝ่ายบริหาร (ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐาน 0.003, $p < 0.05$) ซึ่งยืนยันว่าการนำระบบบัญชีดิจิทัลมาใช้สามารถปรับปรุงการจัดการข้อมูลและการตัดสินใจในธุรกิจ SMEs ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

* ผู้เขียนหลัก

อีเมล: tuktawan2312@gmail.com

คำสำคัญ

ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล ระบบบัญชี คุณภาพข้อมูล การลดต้นทุน การตัดสินใจ

Abstract

This study investigates the impact of digitizing accounting systems on the quality of accounting information and the decision-making effectiveness of management in small and medium-sized enterprises (SMEs) in Bangkok and its metropolitan area. A survey of 400 samples was conducted, and the data were analyzed using Structural Equation Modeling (SEM). The findings indicate that digitizing accounting systems significantly improves the quality of accounting information, specifically in terms of accuracy and timeliness, with a standardized coefficient of 0.001 and a p-value of less than 0.05. Additionally, digitization significantly reduces costs, also with a standardized coefficient of 0.001 and a p-value of less than 0.05. Moreover, the study shows that the enhanced quality of accounting information, characterized by increased accuracy and timeliness, combined with cost reductions, positively influences the decision-making effectiveness of management, evidenced by a standardized coefficient of 0.003 and a p-value of less than 0.05. These results confirm that implementing digital accounting systems can effectively enhance data management and decision-making in SMEs.

Keywords

Small and Medium-Sized Enterprises, Digital transformation, Accounting Systems, Data Quality, Cost Reduction, Decision-Making

บทนำ

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในประเทศไทยมีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมถึงภาคอุตสาหกรรมที่หลากหลายตั้งแต่การผลิตและเกษตรกรรมไปจนถึงบริการและการท่องเที่ยว แม้ว่าจะมีความสำคัญทางเศรษฐกิจ แต่กลุ่มธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในประเทศไทยยังมีข้อจำกัดในการจัดการระบบทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ ระบบบัญชีแบบเดิมที่มีลักษณะเป็นการใช้โปรแกรมพื้นฐานและกระบวนการทำงานด้วยมือเป็นหลัก อาจเป็นอุปสรรคสำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กที่ต้องการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของตลาด และการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างรวดเร็ว (Pham & Vu, 2022, 2-37; Al Hattami et al., 2022, 33-52) การเพิ่มขีดความสามารถของธุรกิจ SMEs ด้วยวิธีการต่างๆ ถือเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญอย่างมากในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่กำลังพัฒนา เนื่องจากธุรกิจ SMEs มักมี

เทคโนโลยีที่ล้ำหลัง เงินทุนค่อนข้างน้อย และทรัพยากรที่เกี่ยวข้องอย่างจำกัดในด้านการเงิน และการเข้าถึงข้อมูล (Yoshino & Taghizadeh-Hesary, 2016, 15-18) และธุรกิจ SMEs มักไม่สามารถใช้ระบบบัญชีที่เพียงพอได้เนื่องจากข้อจำกัดด้านทรัพยากร เช่น การเงินและทรัพยากรมนุษย์ (Kuttner et al., 2020, 24-45)

การใช้เทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวติ้ง (Cloud Computing) ที่เพิ่มขึ้นและการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างรวดเร็วส่งผลดีต่อการบัญชี ด้วยการทำให้เป็นการบัญชีดิจิทัลคือการ "ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเปลี่ยนรูปแบบธุรกิจและสร้างรายได้และการสร้างมูลค่าโอกาส อีกทั้งยังเป็นกระบวนการก้าวสู่ธุรกิจดิจิทัล" (Kuttner et al., 2020, 24-45) การแปลงเป็นการบัญชีดิจิทัลสามารถสร้างและจัดการการบัญชีได้ด้วยระบบที่มีต้นทุนต่ำพร้อมโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีที่ซับซ้อน การพัฒนาดังกล่าวได้แสดงให้เห็นว่าขั้นตอนการบัญชีแบบดั้งเดิม เช่น กระดาษ ใบเสร็จรับเงิน การลงทะเบียน ใบงาน จะไม่ถูกนำมาใช้อีกต่อไป การแปลงเป็นการบัญชีดิจิทัลสามารถดำเนินการผ่านอินเทอร์เน็ต เช่น ระบบคอมพิวเตอร์คลาวด์ และเทคโนโลยีบล็อกเชน การแปลงเป็นดิจิทัล ทำให้การจัดทำบัญชีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น ลดข้อผิดพลาด ทันเวลามากขึ้น เข้าถึงรายละเอียดได้มากขึ้น และข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน (Ghobakhloo et al., 2022, 1029-1058)

การวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นการศึกษาผลกระทบที่หลากหลายของเทคโนโลยีดิจิทัลในระบบบัญชีโดยเน้นที่ผลกระทบต่อคุณภาพของข้อมูล การลดต้นทุน และกระบวนการตัดสินใจภายใน ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญสำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) (Radicic & Petković, 2023, 1-16) เมื่อธุรกิจต้องเผชิญกับความซับซ้อนของตลาดแบบใหม่ ซึ่งเป็นเรื่องจำเป็นสำหรับการสร้างความเจริญเติบโตของธุรกิจในยุคปัจจุบัน นอกจากนี้ยังสามารถเป็นแนวทางในการลดต้นทุนที่จำเป็นของธุรกิจ SMEs โดยการปรับปรุงกระบวนการทำงาน การปรับปรุงให้เป็นระบบอัตโนมัติของงานที่เป็นรูปธรรม และการลดความจำเป็นในการทำงานด้วยมืออีกด้วย

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาผลกระทบการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลในระบบบัญชีต่อคุณภาพข้อมูล การลดต้นทุน และการตัดสินใจของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)
- 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการนำระบบบัญชีดิจิทัลมาใช้กับประสิทธิภาพในการทำงานด้านบัญชีและการตัดสินใจขององค์กร

บททวนวรรณกรรม

ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) เป็นกระดูกสันหลังของเศรษฐกิจไทย มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจ กระตุ้นนวัตกรรม และสร้างงาน โดยมีลักษณะการดำเนินงานขนาดเล็กและยืดหยุ่น ธุรกิจ SMEs มีความหลากหลายทางธุรกิจที่ครอบคลุมหลายสาขา ตั้งแต่ฝีมือแบบดั้งเดิม ไปจนถึงธุรกิจเริ่มต้นที่ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ในประเทศไทย ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีบทบาทสำคัญใน

กิจกรรมเศรษฐกิจ มีส่วนสำคัญในการสร้างงาน และสร้างเศรษฐกิจของประเทศ ตามข้อมูลจากสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (NESDC) ธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กเป็นส่วนใหญ่กว่า 99% ของกิจการทั้งหมดในประเทศไทย และจ้างงานให้ประมาณ 80% ของแรงงานของประเทศ ข้อมูลดังกล่าวเป็นการย้ำถึงบทบาทที่สำคัญของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในการจ้างงาน ลดอัตราการว่างงาน และส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจที่สร้างสรรค์ทั่วถึงในพื้นที่ทั่วประเทศ (National Economic and Social Development Council [NESDC], 2023)

การพัฒนาธุรกิจ SMEs มีหลากหลายแนวทาง รวมถึงการพัฒนาระบบบัญชีดิจิทัล (Digital Accounting System) เป็นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและซอฟต์แวร์ในการบันทึก ติดตาม และประมวลผลข้อมูลทางการเงินขององค์กรหรือบุคคล ซึ่งระบบบัญชีดิจิทัลได้พัฒนาจากระบบบัญชีแบบดั้งเดิมที่ใช้เอกสารกระดาษหรือสเปรดชีต ระบบบัญชีดิจิทัลสามารถทำงานได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากการใช้งานระบบอัตโนมัติ การเก็บข้อมูลในระบบคลาวด์ และการวิเคราะห์ข้อมูลที่ทำได้อย่างรวดเร็ว การแปลงเป็นดิจิทัลดำเนินการผ่านระบบบัญชีบนอินเทอร์เน็ต เช่น ระบบคลาวด์คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีบล็อกเชน การแปลงเป็นดิจิทัลทำให้การเตรียมบัญชีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น การเข้าถึงข้อมูลที่ละเอียดและเป็นปัจจุบันมากขึ้น (Ghobakhloo et al., 2022, 1029-1058)

การพัฒนาเทคโนโลยีทำให้การรายงานออนไลน์เป็นไปได้ ทำให้ผู้บริหารเข้าถึงข้อมูลทางการเงินได้ง่ายและรวดเร็วมากขึ้น การแปลงเป็นดิจิทัลในระบบบัญชีช่วยในการจัดทำรายงานทางการเงินและการประมวลผลข้อมูลโดยอัตโนมัติ การใช้ระบบดิจิทัลในระบบบัญชีถือเป็นหนึ่งในวิธีการที่ดีที่สุดสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนของธุรกิจ SMEs (Pham & Vu, 2022, 2-37) การแปลงเป็นดิจิทัลเป็นรูปแบบขั้นสูงของระบบข้อมูลการบัญชี (Accounting Information Systems; AIS) ซึ่งรวมถึงระบบอัตโนมัติ การเชื่อมต่อข้อมูลขนาดใหญ่ กระบวนการที่ไม่ใช้กระดาษ การวิเคราะห์ข้อมูลและปัญญาประดิษฐ์ (Pham & Vu, 2022, 2-37)

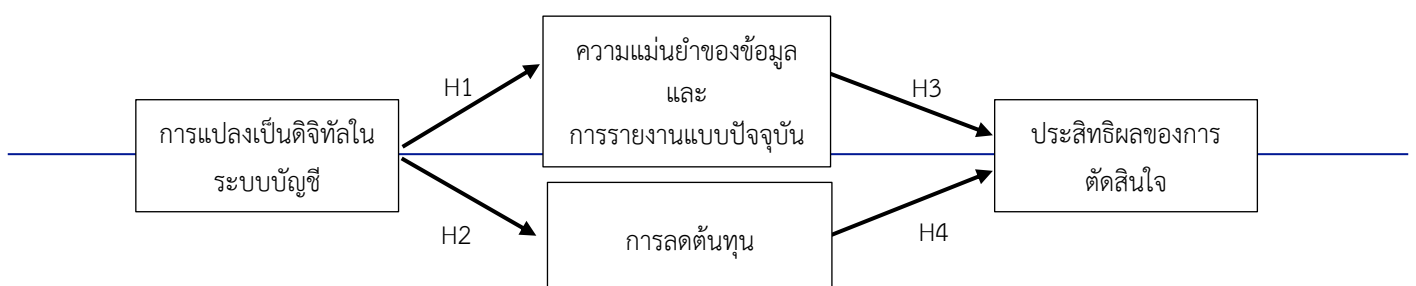
การเปลี่ยนระบบบัญชีให้เป็นดิจิทัลจะสามารถช่วยให้บริษัทต่างๆ ลดต้นทุนการผลิตได้ เนื่องจากการเปลี่ยนระบบบัญชีสามารถช่วยให้การคำนวณงบประมาณและข้อมูลต้นทุนที่ละเอียดและแม่นยำ เพื่อให้บริษัทต่างๆ สามารถจัดทำงบประมาณ ควบคุม และประเมินผลการดำเนินงานของบริษัทได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลมากขึ้น (Bataineh, 2018, 1-10) และผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นว่าการใช้ระบบบัญชีที่ใช้คอมพิวเตอร์ส่งผลเชิงบวกและมีนัยสำคัญต่อการลดต้นทุนทางอุตสาหกรรมทางอ้อมในบริษัท และยังมีหลักฐานเชิงประจักษ์ว่าข้อมูลการบัญชีที่มีคุณภาพสูงสามารถเพิ่มการใช้งานและความพึงพอใจต่อการตัดสินใจ (Owusu et al., 2022, 1-23; Al-Hattami et al., 2022, 33-52) ประเทศที่กำลังพัฒนานั้นข้อมูลทางบัญชีที่มีคุณภาพสูงเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้บริหาร SMEs นำไปใช้ในการตัดสินใจทางธุรกิจ การลดต้นทุนเป็นความพยายามในการควบคุมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตที่มีจุดมุ่งหมายในการลดต้นทุนการผลิตโดยการกำจัดค่าใช้จ่ายที่ไม่มีประสิทธิภาพหรือไม่จำเป็น ส่งผลให้ต้นทุนต่ำสุดและมีกำไรสูงสุด (Nikmatullah & Widarsono, 2014, 40-68) ซึ่งข้อมูลทางบัญชีเกี่ยวกับการลดต้นทุนสามารถสนับสนุนการตัดสินใจที่มีประสิทธิผล รวมถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานและทางเลือกเชิงกลยุทธ์

การวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Modeling หรือ SEM) ซึ่งเป็นเทคนิคทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์และทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สังเกตได้และตัวแปรแฝง ตัวแปรแฝงคือโครงสร้างทฤษฎีที่ไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง แต่สามารถอนุมานจากตัวแปรที่สังเกตได้ซึ่งเป็นตัวชี้วัด SEM เป็นวิธีการที่ครอบคลุมในการตรวจสอบความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนภายในกรอบงาน ทำให้เป็นเครื่องมือที่มีคุณค่าสำหรับการวิจัย ซึ่งมีขั้นตอนสำคัญของ SEM ดังนี้ 1) การระบุแบบจำลอง (Model Specification): ใช้แผนภาพเส้นทาง (Path Diagrams) เพื่อสร้างภาพกราฟิกที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2) แบบจำลองการวัด (Measurement Model): ประเมินความเชื่อถือได้และความถูกต้องโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis หรือ CFA) 3) แบบจำลองโครงสร้าง (Structural Model): ตรวจสอบว่าความสัมพันธ์ที่เสนอได้รับการสนับสนุนจากข้อมูลหรือไม่ 4) การประมาณค่าของแบบจำลอง (Model Estimation): ใช้เทคนิคทางสถิติเพื่อประมาณค่าพารามิเตอร์ของ SEM เช่น การประมาณค่าความน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood Estimation หรือ MLE) เพื่อหาค่าแบบจำลองที่เหมาะสมที่สุด 5) การประเมินแบบจำลอง (Model Evaluation): ใช้การทดสอบต่างๆ เช่น การทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square Test) และการทดสอบค่าความผิดพลาดเฉลี่ย ยรากที่เป็นมาตรฐาน (Root Mean Square Error of Approximation หรือ RMSEA) 6) การตีความผลลัพธ์ (Interpretation of Results): เป็นขั้นตอนสุดท้ายของ SEM ที่นักวิจัยอภิปรายถึงข้อค้นพบ ความสำคัญของความสัมพันธ์ และข้อเสนอเชิงทฤษฎีหรือปฏิบัติในบริบทของคำถามการวิจัย (Hair et al., 2017)

จากการทบทวนวรรณกรรม แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่าธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศที่ต้องได้รับการพัฒนาในด้านต่างๆ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงระบบบัญชีแบบดั้งเดิมให้เป็นบัญชีดิจิทัล จะสามารถช่วยให้ธุรกิจสามารถลดต้นทุนการผลิตได้จากการคำนวณงบประมาณและข้อมูลต้นทุนที่ละเอียดและแม่นยำ การจัดทำงบประมาณ การควบคุม และการประเมินผลการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล งานวิจัยนี้จะใช้แนวคิดดังกล่าวในการศึกษาผลกระทบของการเปลี่ยนผ่านจากระบบบัญชีแบบดั้งเดิมไปสู่ระบบบัญชีดิจิทัล โดยประยุกต์ใช้หลักการวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Modeling, SEM) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบของการเปลี่ยนผ่านจากระบบบัญชีแบบดั้งเดิมไปสู่ระบบบัญชีดิจิทัล

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษผลกระทบของการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลในระบบบัญชีต่อคุณภาพข้อมูล การลดต้นทุน และการตัดสินใจ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1: รูปแบบการวิจัย

จากภาพที่ 1 ได้กำหนดกรอบแนวคิดสำหรับงานวิจัยโดย

ให้ H1: การแปลงเป็นดิจิทัลในระบบบัญชีมีผลดีต่อความแม่นยำและการรายงานข้อมูลแบบทันเวลา

ให้ H2: การแปลงเป็นดิจิทัลในระบบบัญชีที่มีผลต่อการลดต้นทุน

ให้ H3: ความแม่นยำและการรายงานข้อมูลแบบทันเวลามีผลต่อประสิทธิภาพของการตัดสินใจ

ให้ H4: การลดต้นทุนมีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของการตัดสินใจ

วิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักบัญชีของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่ดำเนินการอยู่ จำนวน 816,692 แห่ง (ข้อมูลจากสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จดทะเบียนปี 2565) ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตาราง Taro Yamane (1973) โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ 95% และยอมรับความคลาดเคลื่อนในการเลือกตัวอย่าง 5% ได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 400 ราย และดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วนดังนี้

1) ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ประเภทนิติบุคคล ประเภทการประกอบกิจการ ทุนจดทะเบียน และระยะเวลาการประกอบธุรกิจ

2) ส่วนที่ 2 ระดับของผลกระทบของการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลในระบบบัญชีต่อคุณภาพข้อมูล การลดต้นทุน และการตัดสินใจ ระดับของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาทั้งหมดนี้วัดโดยใช้ระดับลิเคิร์ตห้าระดับ (คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด, 1.81 - 2.60 มีระดับความคิดเห็นน้อย, 2.61 - 3.40 มีระดับความคิดเห็นปานกลาง, 3.41 - 4.20 มีระดับความคิดเห็นมาก และ 4.21 - 5.00 มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด) ตัวแปรการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลในระบบบัญชีวัดจาก 4 ตัวบ่งชี้ (12 ข้อคำถาม) ตัวแปรความแม่นยำของข้อมูล และการรายงานแบบปัจจุบันวัดโดยใช้ตัวบ่งชี้ 3 ตัว (9 ข้อคำถาม) ตัวแปรการวัดการลดต้นทุนใช้ตัวชี้วัด 5 ตัว (15 ข้อคำถาม) ตัวแปรการวัดประสิทธิภาพของการตัดสินใจวัดโดยตัวบ่งชี้ 5 ตัว (15 ข้อคำถาม)

3. การรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ดำเนินการโดยจัดส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง และหากข้อมูลไม่ครบถ้วนจะดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองเพิ่มเติม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีแบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling; SEM) ซอฟต์แวร์ที่ใช้คือ Lisrel 8.54 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ และใช้แบบจำลองสมการโครงสร้างแบบสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) เพื่อสำรวจโครงสร้างของตัวแปรแฝง และใช้แบบจำลองสมการโครงสร้างแบบยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เพื่อทดสอบแบบจำลองที่ได้สร้างขึ้น รายละเอียดการวิเคราะห์มีดังนี้

- 1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม
- 2) การประเมินความเหมาะสมของโมเดล
- 3) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปร
- 4) ผลแบบจำลองโครงสร้าง SEM และการทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ประกอบด้วย ประเพณีนิยมบุคคลประเภท การประกอบกิจการ ทุนจดทะเบียน และระยะเวลาการประกอบธุรกิจ รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปผู้ประกอบการ	ความถี่	ร้อยละ
ขนาดธุรกิจ		
ขนาดไมโคร	295	73.75
ขนาดเล็ก	74	18.50
ขนาดกลาง	29	7.25
ขนาดใหญ่	2	0.5

ตารางที่ 1

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปผู้ประกอบการ	ความถี่	ร้อยละ
ประเภทนิติบุคคล		
บริษัทจำกัด	143	35.75
ห้างหุ้นส่วนจำกัด	205	51.25
ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล	40	10.00
กิจการร่วมค้า	12	3.00
รวม	400	100
ประเภทการประกอบกิจการ		
กิจการให้บริการด้านอาหาร	223	55.75
กิจการด้านอสังหาริมทรัพย์	150	37.5
กิจการร้านขายของชำ	27	6.75
รวม	400	100
ทุนจดทะเบียน		
น้อยกว่า 1 ล้านบาท	389	97.25
ตั้งแต่ 1 ล้านบาทถึง 5 ล้านบาท	10	2.50
มากกว่า 5 ล้านบาท แต่ไม่เกิน 100 ล้านบาท	1	0.25
มากกว่า 100 ล้านบาท	0	0.00
รวม	400	100

จากตารางที่ 1 พบว่าธุรกิจขนาดไมโครมีจำนวนมากที่สุด 295 คน คิดเป็น 73.75% รองลงมาคือธุรกิจขนาดเล็ก 74 คน คิดเป็น 18.50% ธุรกิจขนาดกลาง 29 คน คิดเป็น 7.25% และธุรกิจขนาดใหญ่ 2 คน คิดเป็น 0.50%

ห้างหุ้นส่วนจำกัดมีจำนวนมากที่สุด 205 คน คิดเป็น 51.25% บริษัทจำกัดมีจำนวน 143 คน คิดเป็น 35.75% ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลมีจำนวน 40 คน คิดเป็น 10.00% และกิจการร่วมค้ามีจำนวน 12 คน คิดเป็น 3.00%

กิจการให้บริการด้านอาหารมีจำนวนมากที่สุด 223 คน คิดเป็น 55.75% กิจการด้านอสังหาริมทรัพย์มีจำนวน 150 คน คิดเป็น 37.50% และกิจการร้านขายของชำมีจำนวน 27 คน คิดเป็น 6.75%

บริษัทที่มีทุนจดทะเบียนน้อยกว่า 1 ล้านบาทมีจำนวนมากที่สุด 389 บริษัท คิดเป็น 97.25% บริษัทที่มีทุนจดทะเบียนตั้งแต่ 1 ล้านบาทถึง 5 ล้านบาทมีจำนวน 10 บริษัท คิดเป็น 2.50% บริษัทที่มีทุนจดทะเบียนมากกว่า 5 ล้านบาท แต่ไม่เกิน 100 ล้านบาทมีจำนวน 1 บริษัท คิดเป็น 0.25% และบริษัทที่มีทุนจดทะเบียนมากกว่า 100 ล้านบาทไม่มี

2. การประเมินความเหมาะสมของโมเดล

ขั้นตอนแรกในการวิเคราะห์ SEM คือการประเมินแบบจำลองการวัดเพื่อให้แน่ใจว่าเป็นไปตามเกณฑ์ความน่าเชื่อถือและความถูกต้องของโครงสร้าง ผลลัพธ์ในตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าค่า Cronbach's Alpha ของตัวแปรทั้งหมดมีค่ามากกว่า 0.70 ซึ่งบ่งชี้ว่าข้อคำถามที่ใช้ในการวัดตัวแปรแต่ละตัวมีความสอดคล้องกันภายในสูง และตัวแปรนั้นมีความน่าเชื่อถือ (Juan, 2021, 17-39) ค่า Loading Range แสดงช่วงของค่า factor loading ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับตัวแปรแฝงที่สอดคล้องกัน การที่ค่า Loading Range มีช่วงแคบแสดงว่าข้อคำถามแต่ละข้อมีความสัมพันธ์กับตัวแปรแฝงในระดับที่ค่อนข้างสม่ำเสมอ ค่า Average Variance Extracted (AVE) ของตัวแปรทั้งหมดมีค่ามากกว่า 0.50 ซึ่งบ่งชี้ว่าตัวแปรแฝงสามารถอธิบายความแปรปรวนของข้อคำถามที่วัดได้มากกว่าครึ่งหนึ่ง นั่นคือ ตัวแปรแฝงที่สร้างขึ้นมีความถูกต้องในการวัด

สรุปได้ว่า ผลการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือและความถูกต้องของโครงสร้างตามที่ปรากฏในตารางที่ 2 สนับสนุนว่าแบบจำลองการวัดที่ใช้มีความน่าเชื่อถือและถูกต้องตามเกณฑ์ที่ยอมรับกันทั่วไป

ตารางที่ 2

ผลการทดสอบความน่าเชื่อถือและความเที่ยงตรง

ตัวแปร	Cronbach's Alpha	Loading Range	Average Variance Extracted (AVE)
การนำระบบดิจิทัลมาใช้ในการงานบัญชี	0.901	0.870-0.906	0.771
ความแม่นยำของข้อมูล และการรายงานแบบปัจจุบัน	0.872	0.886-0.915	0.796
การลดต้นทุน	0.902	0.816-0.886	0.719
ประสิทธิผลของการตัดสินใจ	0.934	0.877-0.899	0.791

3) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปร

ตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) ซึ่งเป็นค่าสถิติที่ใช้วัดความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างตัวแปรสองตัว โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จะมีค่าอยู่ในช่วง -1 ถึง 1 ค่าใกล้ 1: แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์เชิงบวกสูง นั่นคือ เมื่อค่าของตัวแปรหนึ่งเพิ่มขึ้น ค่าของอีกตัวแปรหนึ่งก็มีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นด้วย ค่าใกล้ -1: แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์เชิงลบสูง นั่นคือ เมื่อค่าของตัวแปรหนึ่งเพิ่มขึ้น ค่าของอีกตัวแปรหนึ่งก็มีแนวโน้มที่จะลดลง ค่าใกล้ 0: แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันน้อยมาก หรือไม่มีความสัมพันธ์กัน

ดังนั้นจากตารางที่ 3 ซึ่งแสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ พบว่าการนำระบบบัญชีดิจิทัลมาใช้มีความสัมพันธ์เชิงบวกสูงกับความแม่นยำและความรวดเร็วของข้อมูลบัญชี ($r = 0.834$) นอกจากนี้ ยังมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการลดต้นทุน ($r = 0.714$) และการตัดสินใจ ($r = 0.722$) ซึ่งบ่งชี้ว่า

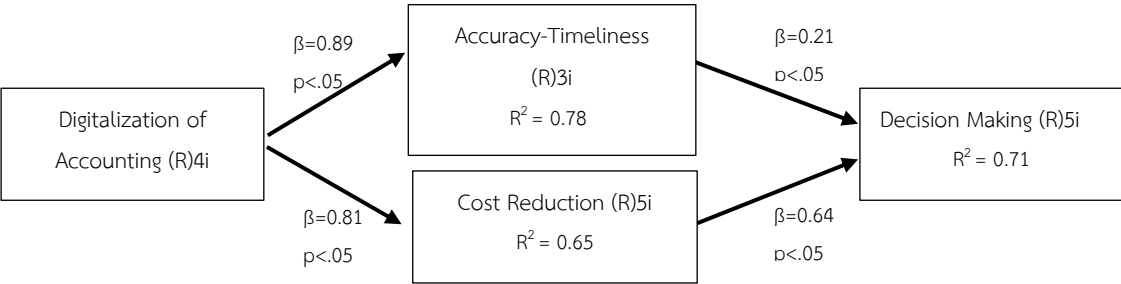
การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในระบบบัญชีสามารถช่วยปรับปรุงประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานได้อย่างมีนัยสำคัญ

ตารางที่ 3

ค่าความสัมพันธ์ (Correlation) ระหว่างตัวแปร (Variables)

Variables	Digitalization of Accounting	Accuracy-Timeliness	Cost Reduction	Decision Making
Digitalization of Accounting	1.000	0.834	0.714	0.722
Accuracy-Timeliness	0.834	1.000	0.727	0.720
Cost Reduction	0.714	0.727	1.000	0.755
Decision Making	0.722	0.720	0.755	1.000

เมื่อยืนยันความน่าเชื่อถือของแบบจำลองการวัดแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการทดสอบแบบจำลองโครงสร้างเพื่อประเมินสมมติฐานของการวิจัย ผลลัพธ์ของการวิเคราะห์ SEM แสดงดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2: ผลลัพธ์ของแบบจำลองโครงสร้างของ SEM

จากภาพที่แสดงให้เห็นว่า การนำระบบบัญชีดิจิทัลมาใช้ (Digitalization of Accounting) มีผลกระทบโดยตรงต่อ ความถูกต้องและความรวดเร็วในการทำบัญชี (Accuracy-Timeliness) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (β) เท่ากับ 0.89 และ การลดต้นทุน (Cost Reduction) โดยมีค่า β เท่ากับ 0.81 ซึ่งทั้งสองปัจจัยนี้ก็มีผลกระทบโดยตรงต่อการตัดสินใจ (Decision Making) อีกทีหนึ่ง โดยมีค่า β เท่ากับ 0.21 และ 0.64 ตามลำดับ ทั้งนี้ค่า p-value น้อยกว่า 0.05 แสดงว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรนั้นมีความสำคัญทางสถิติ

4) ผลแบบจำลองโครงสร้าง SEM และการทดสอบสมมติฐาน

ผลลัพธ์ของแบบจำลองโครงสร้าง SEM และการทดสอบสมมติฐาน แสดงดังตารางที่ 4 H1: ค่า Path coefficient 0.886 บ่งบอกว่าการบัญชีดิจิทัลหนึ่งหน่วยเพิ่มความถูกต้องและตรงต่อเวลาเฉลี่ย 0.886 หน่วย ค่าความน่าจะเป็นน้อยกว่า 0.001 บ่งบอกว่าการบัญชีดิจิทัลหนึ่งหน่วยมีความสำคัญทางสถิติ สรุปได้ว่า การบัญชีดิจิทัลมีผลต่อความถูกต้องและตรงต่อเวลาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ H2: ค่า Path coefficient 0.808 บ่งบอกว่าการบัญชีดิจิทัลหนึ่งหน่วยลดต้นทุนเฉลี่ย 0.808 หน่วย ค่าความน่าจะเป็นน้อยกว่า 0.001 บ่งบอกว่าการบัญชีดิจิทัลหนึ่งหน่วยมีความสำคัญทางสถิติ สรุปได้ว่า การบัญชีดิจิทัลมีผลต่อการลดต้นทุนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ H3: ค่า Path coefficient 0.212 บ่งบอกว่าการบัญชีดิจิทัลหนึ่งหน่วยเพิ่มประสิทธิภาพการตัดสินใจเฉลี่ย 0.212 หน่วย ค่าความน่าจะเป็น 0.003 บ่งบอกว่าการบัญชีดิจิทัลหนึ่งหน่วยมีความสำคัญทางสถิติ สรุปได้ว่า การบัญชีดิจิทัลมีผลต่อการตัดสินใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ H4: ค่า Path coefficient 0.643 บ่งบอกว่าการลดต้นทุนหนึ่งหน่วยเพิ่มประสิทธิภาพการตัดสินใจเฉลี่ย 0.643 หน่วย ค่าความน่าจะเป็นน้อยกว่า 0.001 บ่งบอกว่าการลดต้นทุนหนึ่งหน่วยมีความสำคัญทางสถิติ สรุปได้ว่า การลดต้นทุนมีผลต่อการตัดสินใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4

ผลของค่าความสัมพันธ์เชิงเส้น (Path coefficients) และค่าความน่าจะเป็น (P-value)

Structural/ Hypothesized paths	Coefficient	p-value	conclusion
(H1) Digitalization of Accounting ---> Accuracy-timeliness	0.886	<0.001	Supported
(H2) Digitalization of Accounting ---> Cost reduction	0.808	<0.001	Supported
(H3) Accuracy-timeliness ---> Decision Making	0.212	0.003	Supported
(H4) Cost reduction ---> Decision Making	0.643	<0.001	Supported

อภิปรายผลการวิจัย

บทความวิจัยนี้สอดคล้องกับคำอธิบายของ Romney และ Steinbart (2017) ที่อธิบายไว้ว่าระบบสารสนเทศบัญชีมีบทบาทสำคัญในการให้ข้อมูลครอบคลุมเกี่ยวกับผลกระทบของเทคโนโลยีดิจิทัลในด้านบัญชี รวมถึงความแม่นยำ การลดต้นทุน และการปรับปรุงการตัดสินใจ ผลการศึกษายังสอดคล้องกับงานวิจัยนี้ โดยพบว่าการใช้ระบบบัญชีดิจิทัลช่วยลดข้อผิดพลาดในการบันทึกบัญชีลงอย่างน้อย 30% และลดเวลาที่ใช้ในการจัดทำงบการเงินลงอย่างน้อย 20%

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Lin et al. (2024) ซึ่งชี้ให้เห็นถึงระบบสารสนเทศทางการบัญชี (AIS) มีบทบาทสำคัญในการกำหนดผลการเงินผลกระทบที่สำคัญต่อผลการดำเนินงานทางการเงิน เกี่ยวข้องกับการตรงต่อเวลา ความโปร่งใส และความแม่นยำของข้อมูล และมีความสัมพันธ์โดยตรงกับผลลัพธ์ทางการเงินที่ดีขึ้นสำหรับธุรกิจ SMEs

ผลการศึกษาของงานวิจัยนี้ยังสนับสนุนผลการศึกษาของ Grande et al. (2011, 25-43) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าระบบข้อมูลการบัญชีดิจิทัลส่งผลต่อมาตรการประสิทธิภาพ เช่น ประสิทธิภาพด้านต้นทุนและการตัดสินใจในธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลางของประเทศสเปน ซึ่งมีผลการศึกษาที่คล้ายคลึงกัน โดยพบว่าการใช้ระบบบัญชีดิจิทัลช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทขนาดเล็กและขนาดกลางอย่างมีนัยสำคัญ

จากผลการศึกษาแสดงว่าระบบบัญชีคอมพิวเตอร์นั้นมีบทบาทสำคัญที่ทำให้ SMEs สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ เช่น การจัดการข้อมูลอย่างทันท่วงที ความสามารถในการจัดเก็บข้อมูลขนาดใหญ่ การลดงานธุรการและเพิ่มความพึงพอใจของลูกค้า อย่างไรก็ตามการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการจัดการระบบบัญชียังมีปัญหาและความท้าทาย เช่น ไฟฟ้าขัดข้อง ไวรัสมัลแวร์ คอมพิวเตอร์เสีย และการโจมตีข้อมูลทางคอมพิวเตอร์อาจนำไปสู่การสูญเสียข้อมูลและความเสียหายทางการเงิน เพื่อลดความเสี่ยงเหล่านี้ SMEs ควรดำเนินการป้องกันหลายประการ สิ่งสำคัญคือต้องติดตั้งซอฟต์แวร์ป้องกันไวรัสและไฟร์วอลล์ สำรองข้อมูลเป็นประจำ และฝึกอบรมพนักงานเกี่ยวกับวิธีการระบุและป้องกันภัยคุกคามทางไซเบอร์

สรุป

จากการศึกษาพบว่า SMEs ส่วนใหญ่เป็นธุรกิจขนาดเล็กและมีทุนจดทะเบียนน้อยกว่า 1 ล้านบาท ประเภทการประกอบกิจการที่พบมากที่สุดคือบริการด้านอาหารและอสังหาริมทรัพย์ ข้อมูลเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า SME ในประเทศไทยมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมาก ผลการศึกษายังพบว่าการใช้ระบบบัญชีดิจิทัลช่วยเพิ่มความถูกต้องและความรวดเร็วในการทำงานบัญชี การใช้ระบบบัญชีดิจิทัลช่วยลดต้นทุนในการทำงานบัญชี การใช้ระบบบัญชีดิจิทัลช่วยให้การตัดสินใจเกี่ยวกับงานบัญชีมีประสิทธิภาพมากขึ้น งานบัญชีที่มีความถูกต้องและตรงต่อเวลาช่วยลดต้นทุนในการทำงานบัญชี งานบัญชีที่มีความถูกต้องและตรงต่อเวลาช่วยให้การตัดสินใจเกี่ยวกับงานบัญชีมีประสิทธิภาพมากขึ้น และการลดต้นทุนในการทำงานบัญชีช่วยให้การตัดสินใจเกี่ยวกับงานบัญชีมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่าตัวแปรการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลในระบบบัญชีมีความสัมพันธ์กันดังนี้ 1) การบัญชีดิจิทัล ส่งผลต่อความแม่นยำของข้อมูล และการรายงานแบบปัจจุบันของงานบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p < 0.001$) หมายความว่า การใช้ระบบบัญชีดิจิทัลช่วยให้การทำงานบัญชีมีความถูกต้องและรวดเร็วมากขึ้น 2) การบัญชีดิจิทัลส่งผลต่อการลดต้นทุนของงานบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p < 0.001$) หมายความว่า การใช้ระบบบัญชีดิจิทัล ช่วยลดต้นทุนในการทำงานบัญชี 3) ความถูกต้องและตรงต่อเวลาของงานบัญชีส่งผลต่อประสิทธิภาพการตัดสินใจเกี่ยวกับงานบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p < 0.003$) หมายความว่า ข้อมูลบัญชีที่มีความถูกต้องและตรงต่อเวลา ช่วยให้การตัดสินใจเกี่ยวกับงานบัญชีมีประสิทธิภาพมากขึ้น 4) การลดต้นทุนของงานบัญชีส่งผลต่อประสิทธิภาพการตัดสินใจเกี่ยวกับงานบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p < 0.001$) หมายความว่า การลดต้นทุนในการทำงานบัญชี ช่วยให้การตัดสินใจเกี่ยวกับงานบัญชีมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์มีดังต่อไปนี้

- 1) ผู้ที่จะศึกษาแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาดำเนินการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลในระบบบัญชีของผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ควรมีการจำแนกการศึกษาตามลักษณะของธุรกิจ
- 2) ผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ที่ต้องการใช้ระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ในธุรกิจต่างๆ (Computer Accounting System) ควรดำเนินการวิเคราะห์รายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับความสอดคล้องระหว่างต้นทุนและผลประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้ระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ให้มากขึ้น
- 3) สถาบันการศึกษาหรือสถาบันฝึกอบรมทางการบัญชีควรจัดการเนื้อหาด้านบัญชีดิจิทัลให้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรเพื่อให้กับบัญชีมีความรู้ทั้งในด้านบัญชีและทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่จำเป็น

เอกสารอ้างอิง

- Al-Hattami, H. M., Abdullah, A. A. A. H., Kabra, J. D., Alsoufi, M. A., Gaber, M. M., & Shuraim, A. M. (2022). Effect of AIS on planning process effectiveness: A case of SMEs in a less developed nation. *The Bottom Line*, 35(2/3), 33-52. <https://doi.org/10.1108/BL-01-2022-0001>
- Bataineh, A. (2018). The effect of using computerized accounting information systems on reducing production costs in Jordanian pharmaceutical companies. *International Journal of Business and Management Invention (IJBMI)*, 7(7), 1-10. https://www.researchgate.net/publication/326534931_The_Effect_of_Using_Computerized_Accounting_Information_Systems_on_Reducing_Production_Costs_in_Jordanian_Pharmaceutical_Companies
- Ghobakhloo, M., Iranmanesh, M., Vilkas, M., Grybauskas, A., & Amran, A. (2022). Drivers and barriers of Industry 4.0 technology adoption among manufacturing SMEs: A systematic review and transformation roadmap. *Journal of Manufacturing Technology Management*, 33(6), 1029-1058. <https://doi.org/10.1108/JMTM-12-2021-0505>
- Grande, E. U., Estébanez, R. P., & Colomina, C. M. (2011). The impact of accounting information systems (AIS) on performance measures: Empirical evidence in Spanish SMEs. *International Journal of Digital Accounting Research*, 11(1), 25-43. http://dx.doi.org/10.4192/1577-8517-v11_2
- Hair, J. F., Hult, G. T. M., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2017). *A Primer on Partial Least Squares Structural Equation Modeling (PLS-SEM)*. Sage Publications.
- Juan, E. Villalva. (2021). Structural equation models - PLS in engineering sciences: a brief guide for researchers through a case applied to the industry. *Athenea: Revista de la*

Escuela Universitaria de Ciencias de la Salud, 2(4), 17-39.

<http://doi.org/10.47460/athenea.v2i4.17>

Kuttner, M., Mayr, S., Mitter, C., & Duller, C. (2022). Impact of accounting on reorganization success: Empirical evidence from bankrupt SMEs. *Journal of Accounting & Organizational Change*, 19(6), 24-45. <http://doi.org/10.1108/JAOC-06-2021-0080>

Lin, E. T. W., Mohamad Shabri, S., & Yeap, J. Y. (2024). The Influence of Accounting Information System on Financial Performance of Small and Medium-Sized Enterprises in Kangar, Perlis. *International Journal of Business and Technopreneurship*, 14(1), 49-62. <https://doi.org/10.58915/ijbt.v14i1.306>

National Economic and Social Development Council (NESDC). (2023). *The Thirteenth National Economic and Social Development Plan (2023-2027)*.

https://www.nesdc.go.th/article_attach/article_file_20230615134223.pdf

Nikmatullah, M. I., & Widarsono, A. (2014). Analysis of the Implementation of Cost Reduction in Increasing Profits (Studies at Rural Banks in West Java). *Journal of Accounting and Finance Research*, 2(2), 40-68.

Owusu, A., Akpe-Doe, C. E., & Taana, I. H. (2022). Assessing the effectiveness of e-government services in Ghana: A case of the registrar general's department. *International Journal of Electronic Government Research (IJEGR)*, 18(1), 1-23. <http://dx.doi.org/10.4018/IJEGR.289827>

Pham, Q. H., & Vu, K. P. (2022). Digitalization in small and medium enterprise: A parsimonious model of digitalization of accounting information for sustainable innovation ecosystem value generation. *Asia Pacific Journal of Innovation and Entrepreneurship*, 16(1), 2-37. <http://doi.org/10.1108/APJIE-02-2022-0013>

Romney, Marshall B., & Steinbart, Paul John. (2017). *Accounting Information Systems* (14th ed.). Pearson.

Radicic, D., & Petković, S. (2023). Impact of digitalization on technological innovations in small and medium-sized enterprises (SMEs). *Technological Forecasting and Social Change*, 191, 122474. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2023.122474>

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd Ed.). New York: Harper and Row.

Yoshino, N., & Taghizadeh-Hesary, F. (2016). Major challenges facing small and medium-sized enterprises in Asia and solutions for mitigating them. *Asian Development Bank Institute Working Paper Series*. Asian Development Bank Institute.

ผลกระทบ การปรับตัว การจัดการธุรกิจสินเชื่อและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการ
สินเชื่อของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด -19 กรณีศึกษา
สหกรณ์การเกษตรห้วยราชจำกัด

Impacts, Adaptation, Credit Business Management, and Factors Affecting
Decision to Use Credit Services of Agricultural Cooperatives Members During
the COVID-19 Pandemic: A Case Study of Huai Rat Agricultural Cooperative
Limited

ภวิชัยหาญ พะนุรมย์^{1*}

Pawidhan Panumram^{1*}

¹ สาขาเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
439 ถนนจระ ต่ำบดในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ 31000 ประเทศไทย

¹ Program in Economics, Faculty of Management, Buriram Rajabhat University
439 Jira Road, Nai Mueang Sub-district, Mueang District, Buriram Province, 31000, Thailand

รับบทความ: 18 กรกฎาคม 2567

ปรับปรุงบทความ: 28 สิงหาคม 2567

ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 31 สิงหาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลกระทบของโควิด-19 ต่อการดำเนินธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรห้วยราช 2) วิเคราะห์การปรับตัวและการจัดการธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์ในสถานการณ์โควิด-19 และ 3) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสินเชื่อและความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์ กลุ่มตัวอย่างคือสมาชิกสหกรณ์การเกษตรห้วยราชจำกัด 291 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามแนวทางของ Krejcie และ Morgan (1970) เครื่องมือเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามปลายปิดที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.89 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลกระทบของโควิด-19 ต่อธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์อยู่ในระดับสูง โดยความเสี่ยงด้านสินเชื่อเพิ่มขึ้นสูงสุดตามด้วยความต้องการสินเชื่อที่เพิ่มขึ้น และความสามารถในการชำระหนี้ลดลง 2) การปรับตัวและการจัดการธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์อยู่ในระดับสูง โดยการพักชำระหนี้เป็นการปรับตัวที่มากที่สุด ตามด้วยการออก

* ผู้เขียนหลัก (สาขาเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์)

อีเมล: pawidhan.pn@bru.ac.th

ผลิตภัณฑ์สินเชื่อใหม่ และการเพิ่มมาตรการบริหารความเสี่ยง 3) ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสินเชื่อและความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกอยู่ในระดับสูง โดยให้ความสำคัญกับการให้ความมั่นใจแก่สมาชิกมากที่สุด ตามด้วยความน่าเชื่อถือและคุณภาพการให้บริการ ความสามารถในการชำระหนี้ในระดับสูง โดยความสามารถในการชำระหนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่สุด ตามด้วยปัจจัยภายนอกและประวัติการชำระหนี้

คำสำคัญ

ผลกระทบ การปรับตัว การจัดการธุรกิจสินเชื่อ การตัดสินใจใช้บริการสินเชื่อ สหกรณ์การเกษตร สถานการณ์โควิด

Abstract

This research aimed to 1) investigate the impact of the COVID-19 pandemic on the credit transactions of Huai Rat Agricultural Cooperative Limited, 2) analyze the adaptation and management of the credit business during the COVID-19 pandemic, and 3) examine the factors affecting the decision to use credit services and the repayment capacity of the cooperative members. The sample group consists of 291 members of the Huai Rat Agricultural Cooperative Limited selected using convenience sampling, with the sample size determined according to Krejcie and Morgan's (1970) guidelines. The data were collected using a closed-ended questionnaire with a reliability of 0.89 and analyzed using descriptive statistics. The findings were as follows: 1) The impact of COVID-19 on credit transactions was at a high level, with increased credit risk ranked first, followed by increased credit demand and decreased repayment capacity. 2) The adaptation and management of the credit business were at a high level, with debt suspension ranked first, followed by new credit products and enhanced risk management measures. 3) Factors affecting the decision to use credit services and repayment capacity were at a high level, with assurance to members ranked the highest, followed by reliability and service quality. Repayment capacity was at a high level, with repayment capacity ranked first, followed by external factors and repayment history.

Keywords

Impact, Adaptation, Credit Business Management, Decision to Use Credit Services, Agricultural Cooperation, Agricultural Cooperative, COVID-19 Situation

บทนำ

การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2563) ภาคเกษตรกรรมซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของเศรษฐกิจไทยได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเงินและการเข้าถึงแหล่งเงินทุน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2563) ซึ่งสหกรณ์การเกษตรในฐานะสถาบันการเงินชุมชนที่มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนความมั่นคงทางอาหารและการพัฒนาชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศกำลังพัฒนาอย่างประเทศไทย ที่ภาคเกษตรยังคงเป็นแหล่งการจ้างงานที่สำคัญ ถึงอย่างไรก็ตามแต่สหกรณ์การเกษตรยังต้องเผชิญกับความท้าทายในการปรับตัวและจัดการธุรกิจสินเชื่อเพื่อตอบสนองความต้องการของสมาชิกในช่วงวิกฤตนี้ (Golovina & Ruchkin, 2023, 131-138) ทั้งนี้การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ยังก่อให้เกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจในวงกว้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคเกษตรกรรมซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของเศรษฐกิจไทย สหกรณ์การเกษตรในฐานะสถาบันการเงินชุมชนที่มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนเกษตรกรได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะในด้านการดำเนินธุรกิจสินเชื่อ ซึ่งเป็นบริการหลักที่ให้ความช่วยเหลือสมาชิก ในยามวิกฤต สหกรณ์การเกษตรจึงต้องเผชิญกับความท้าทายในการปรับตัวและการจัดการธุรกิจสินเชื่อเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของสมาชิกที่เปลี่ยนแปลงไป ในขณะเดียวกันก็ต้องรักษาเสถียรภาพทางการเงินของตัวเอง วิกฤตโควิด - 19 ยังก่อให้เกิดการหยุดชะงักของห่วงโซ่อุปทานในภาคการเกษตร การลดลงของความต้องการสินค้าเกษตรและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภค (Tonnang et al., 2023, 1-19) สิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อรายได้และความสามารถในการชำระหนี้ของเกษตรกร ซึ่งกระทบต่อการดำเนินธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตร จากการศึกษาของ Muchlisin et al. (2023, 37-47) พบว่าสหกรณ์การเกษตรในหลายประเทศต้องเผชิญกับความท้าทายในการปรับตัวและการจัดการความเสี่ยงด้านสินเชื่อ ในช่วงวิกฤตโควิด-19 โดยต้องพัฒนากลยุทธ์ใหม่ๆ ในการสนับสนุนสมาชิก เช่นการปรับโครงสร้างหนี้ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการให้บริการ ในบริบทของประเทศไทย (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2564) รายงานว่าสถาบันการเงินชุมชนรวมถึงสหกรณ์การเกษตรได้รับผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของหนี้สินที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ในช่วงของการเกิดโรคระบาดโควิด-19 ซึ่งส่งผลต่อสภาพคล่องและความมั่นคงทางการเงินของสถาบันเหล่านี้

การวิจัยนี้มีความสำคัญในแง่ของการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรในภาวะวิกฤต ซึ่งจะเป็นประโยชน์ไม่เพียงแต่สหกรณ์การเกษตรทั่วราชอาณาจักรเท่านั้น แต่ยังรวมถึงสหกรณ์การเกษตรอื่น ๆ ทั่วประเทศที่อาจนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานของตนเอง นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบาย และแนวทางการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรในสถานการณ์วิกฤตในอนาคต ตลอดจนเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินเชื่อที่ตอบสนองความต้องการของสมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลกระทบของการระบาดของโรคโควิด-19 ต่อการดำเนินธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรห้วยราช จำกัด
2. เพื่อวิเคราะห์การปรับตัวและการจัดการธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรห้วยราช จำกัด ในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสินเชื่อและความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรห้วยราช จำกัด ในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19

บททวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์การเกษตร

สหกรณ์การเกษตรเป็นองค์กรที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนเกษตรกรรม โดยเป็นการรวมตัวกันของสมาชิกที่มีเป้าหมายร่วมกันในการยกระดับคุณภาพชีวิตและเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ สมาชิกแต่ละคนมีส่วนร่วมในการลงทุนผ่านการถือหุ้นและร่วมกันบริหารจัดการในด้านต่างๆ ทั้งการผลิต การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และการให้บริการ โดยมุ่งเน้นประโยชน์ของสมาชิกเป็นสำคัญ การดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรยึดหลักการสหกรณ์สากล 7 ประการ (กรมส่งเสริมสหกรณ์ ม.ป.ป.) ซึ่งสะท้อนคุณค่าและอุดมการณ์ของสหกรณ์ดังนี้

1. การเป็นสมาชิกโดยสมัครใจและเปิดกว้าง สหกรณ์เปิดโอกาสให้ทุกคนที่สามารถใช้บริการและยินดียินยอมในฐานสมาชิกเข้าร่วม โดยไม่มีการเลือกเพศ สังคม การเมือง หรือศาสนา
2. การควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย สมาชิกทุกคนมีสิทธิออกเสียงเท่าเทียมกัน (หนึ่งคนหนึ่งเสียง) ในการกำหนดนโยบายและตัดสินใจในกิจการของสหกรณ์
3. การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสมาชิก สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการลงทุนและควบคุมการใช้เงินทุนของสหกรณ์ตามหลักประชาธิปไตย โดยผลประโยชน์ที่ได้รับจะถูกจัดสรรตามสัดส่วนการทำธุรกิจกับสหกรณ์
4. การปกครองตนเองและความเป็นอิสระ สหกรณ์เป็นองค์กรที่พึ่งพาตนเองและปกครองตนเอง โดยอยู่ภายใต้การควบคุมของสมาชิก แม้จะมีข้อตกลงกับองค์กรอื่นๆ แต่ต้องทำภายใต้เงื่อนไขที่มั่นใจได้ว่าจะรักษาอำนาจในการควบคุมแบบประชาธิปไตยและความเป็นอิสระของสหกรณ์ไว้ได้
5. การศึกษา ฝึกอบรม และสารสนเทศ สหกรณ์จัดให้มีการศึกษาและฝึกอบรมแก่สมาชิก ผู้แทนที่ได้รับเลือกตั้ง ผู้จัดการและพนักงาน เพื่อให้บุคคลเหล่านี้จะสามารถพัฒนาสหกรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
6. การร่วมมือระหว่างสหกรณ์ สหกรณ์สามารถให้บริการแก่สมาชิกอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดและเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ขบวนการสหกรณ์ได้ โดยการร่วมมือกันในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ

7. การเอื้ออาทรต่อชุมชน สหกรณ์ดำเนินงานเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชน ผ่านนโยบายที่ได้รับ
ความเห็นชอบจากสมาชิก

บทบาทและความสำคัญของสหกรณ์การเกษตรต่อเกษตรกรและเศรษฐกิจชุมชน (กรมส่งเสริมสหกรณ์, ม.ป.ป.)

สหกรณ์การเกษตรมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่เศรษฐกิจชุมชน โดยทำหน้าที่เป็นแหล่งเงินทุนที่มีดอกเบี้ยต่ำสำหรับเกษตรกร ช่วยให้พวกเขาสามารถเข้าถึงเงินทุนได้ง่าย นอกจากนี้ สหกรณ์ยังช่วยลดต้นทุนการผลิตผ่านการจัดหาปัจจัยการผลิตในราคาที่ถูกลงกว่าท้องตลาด ซึ่งเป็นการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันให้แก่เกษตรกร ในด้านการตลาด สหกรณ์มีบทบาทสำคัญในการเพิ่มอำนาจต่อรองให้แก่เกษตรกรในการขายผลผลิต ทำให้ได้รับราคาที่เป็นธรรมมากขึ้น อีกทั้งยังส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่า ช่วยสร้างรายได้เพิ่มเติมให้แก่สมาชิก สหกรณ์ยังทำหน้าที่เป็นแหล่งความรู้และเทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ ช่วยให้สมาชิกสามารถพัฒนาทักษะและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำเกษตรกรรม นอกจากนี้ สหกรณ์ยังมีส่วนสำคัญในการสร้างความมั่นคงทางอาหารในชุมชน ผ่านการส่งเสริมการผลิตและการกระจายผลผลิตอย่างทั่วถึง นอกจากนี้ สหกรณ์ยังส่งเสริมการออมและวินัยทางการเงินแก่สมาชิก ช่วยสร้างความมั่นคงทางการเงินในระยะยาวด้วยบทบาทหลากหลายเหล่านี้ สหกรณ์การเกษตรจึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาชนบท ยกระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกรและเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชนโดยรวม

การดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรในประเทศไทย (กรมส่งเสริมสหกรณ์, ม.ป.ป.)

สหกรณ์การเกษตรในประเทศไทยดำเนินธุรกิจหลากหลายด้านเพื่อสนับสนุนและพัฒนาภาคเกษตรกรรม โดยมีบทบาทสำคัญในการให้บริการสินเชื่อแก่สมาชิก ทั้งเพื่อการเกษตรและการพัฒนาคุณภาพชีวิต ช่วยให้เกษตรกรเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้สะดวกขึ้น นอกจากนี้ สหกรณ์ยังจัดหาสินค้ามาจำหน่ายแก่สมาชิก โดยเฉพาะปัจจัยการผลิตทางการเกษตรและสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็น ช่วยลดต้นทุนและค่าครองชีพของสมาชิก ในด้านการตลาด สหกรณ์ทำหน้าที่รวบรวมผลผลิตจากสมาชิก โดยรับซื้อเพื่อจำหน่ายหรือแปรรูปต่อไป ช่วยเพิ่มอำนาจต่อรองและสร้างความมั่นคงด้านรายได้ให้แก่เกษตรกร อีกทั้งดำเนินธุรกิจแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิตของสมาชิก นอกจากนี้ สหกรณ์ยังให้บริการและส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบต่าง ๆ เช่น บริการฝึกอบรม เกษี๋ย และให้คำแนะนำทางวิชาการ ซึ่งช่วยให้สมาชิกเข้าถึงเทคโนโลยีและความรู้ใหม่ ๆ ทางการเกษตร การดำเนินที่ครอบคลุมเช่นนี้ ทำให้สหกรณ์การเกษตรเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาภาคเกษตรกรรมของไทย ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเกษตรโดยรวม

การดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรในไทยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยมีพระราชบัญญัติสหกรณ์เป็นกฎหมายหลักในการกำกับดูแล นอกจากนี้ ยังมี การสนับสนุน จากภาครัฐในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การให้เงินอุดหนุน การพัฒนาบุคลากร และการส่งเสริมการตลาด เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ระบบสหกรณ์การเกษตรไทย

แนวคิดเกี่ยวกับธุรกิจสินเชื่อในสหกรณ์การเกษตร

1. ประเภทและลักษณะของสินเชื่อในสหกรณ์การเกษตร

สินเชื่อในสหกรณ์การเกษตรมีหลากหลายประเภท ตามวัตถุประสงค์และระยะเวลาการใช้จ่ายเงิน (กรมส่งเสริมสหกรณ์, ม.ป.ป.) ประกอบด้วย

- 1) สินเชื่อระยะสั้น (ไม่เกิน 1 ปี) เช่น สินเชื่อเพื่อการผลิต และสินเชื่อเพื่อการตลาด
- 2) สินเชื่อระยะปานกลาง (1-5 ปี) เช่น สินเชื่อเพื่อซื้อเครื่องจักรกลการเกษตร
- 3) สินเชื่อระยะยาว (เกิน 5 ปี) เช่น สินเชื่อเพื่อซื้อที่ดินทำการเกษตร
- 4) สินเชื่อเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต เช่น สินเชื่อเพื่อการศึกษา และสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย

นอกจากนี้ ยังมีสินเชื่อประเภทพิเศษที่สหกรณ์อาจจัดให้มีขึ้นตามนโยบายของภาครัฐหรือความต้องการเฉพาะของสมาชิก

2. กระบวนการบริหารจัดการสินเชื่อในสหกรณ์

กระบวนการบริหารจัดการสินเชื่อในสหกรณ์การเกษตรประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ ดังนี้ (ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีสหกรณ์ที่ 10, 2563)

- 1) การวางแผนสินเชื่อ
- 2) การพิจารณาสินเชื่อ
- 3) การทำสัญญาและการเบิกจ่ายเงินกู้
- 4) การติดตามและควบคุมสินเชื่อ
- 5) การจัดการหนี้มีปัญหา
- 6) การประเมินผลการดำเนินงานสินเชื่อ

ทั้งนี้ การบริหารจัดการสินเชื่อที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยระบบข้อมูลที่ทันสมัย และการพัฒนาทักษะของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

3. ความสำคัญของธุรกิจสินเชื่อต่อการดำเนินงานของสหกรณ์และสมาชิก

ธุรกิจสินเชื่อมีความสำคัญต่อการดำเนินงานของสหกรณ์และสมาชิกในหลายด้าน (ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีสหกรณ์ที่ 10, 2563)

1) ต่อสหกรณ์ เป็นแหล่งรายได้หลัก สร้างความผูกพันกับสมาชิก และเป็นเครื่องมือส่งเสริมธุรกิจอื่น ๆ

2) ต่อสมาชิกเป็นแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ ลดการพึ่งพาแหล่งเงินกู้นอกระบบ และสนับสนุนการเพิ่มผลผลิต

3) ต่อชุมชนและเศรษฐกิจส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ลดความเหลื่อมล้ำ และสนับสนุนการพัฒนาภาคการเกษตร อย่างไรก็ตาม การบริหารธุรกิจสินเชื่อในสหกรณ์การเกษตรยังเผชิญกับความท้าทายหลายประการ เช่น การแข่งขันกับสถาบันการเงินอื่น ความเสี่ยงจากความผันผวนของภาคการเกษตร และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของสมาชิกรุ่นใหม่ ดังนั้น สหกรณ์จึงต้องพัฒนาผลิตภัณฑ์สินเชื่อ

และกระบวนการให้บริการอย่างต่อเนื่อง เพื่อรักษาความสามารถในการแข่งขันและตอบสนองความต้องการของสมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ประชากรที่ศึกษาคือ สมาชิกของสหกรณ์การเกษตรห้วยราช จำกัด ซึ่งมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 1,229 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามแนวทางของ Krejcie และ Morgan (1970, 607-610) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน .05 ทำให้ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 291 คน

2. เครื่องมือในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกสหกรณ์การเกษตรห้วยราช จำกัด โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ส่วนหลัก ดังนี้

ส่วนที่ 1 ประกอบด้วยรายละเอียด ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ โดยใช้คำถามแบบเลือกตอบและคำถามปลายเปิด

ส่วนที่ 2 ประกอบด้วยรายละเอียดผลกระทบของการระบาดของโรคโควิด 19 ต่อการดำเนินธุรกิจสินเชื่อ

ส่วนที่ 3 ประกอบด้วยรายละเอียดการปรับตัวและการจัดการธุรกิจสินเชื่อ

ส่วนที่ 4 ประกอบด้วยรายละเอียด ปัจจัยด้านสหกรณ์ที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสินเชื่อของสมาชิก

ส่วนที่ 5 ประกอบด้วยรายละเอียด ความสามารถในการชำระหนี้เงินกู้ของสมาชิก โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแนวคิดของ Likert (1967) ดังนี้ 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เพื่อให้แบบสอบถามมีคุณภาพและความน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือดังนี้

1. การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)
 - 1) นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน
 - 2) ใช้วิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC)
 - 3) คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.6
 - 4) ผลการตรวจสอบได้ค่า IOC เท่ากับ 0.97
2. การปรับปรุงแบบสอบถามนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม

3. การทดลองใช้เครื่องมือ (Try out) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจริง

4. การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธี หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach, 1990) ผลการวิเคราะห์ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยการนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วไปแจกให้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรห้วยราชจำกัด ซึ่งได้กำหนดไว้ จำนวน 291 คน ได้ตอบแบบสอบถาม และทำการรวบรวมแบบสอบถามที่ได้ตอบกลับมาย่างครบถ้วน โดยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูลขั้นต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาได้แก่ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทำการแปลผลความหมายตามเกณฑ์ จากช่วงคะแนนหาจาก(มากที่สุด-น้อยสุด)/ ช่วงคะแนน $(5-1)/ 5 = 0.8$ ใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยแบบอิงเกณฑ์ 5 ระดับ ดังนี้

4.21 – 5.00	หมายถึง	มีความสำคัญมากที่สุด
3.41 – 4.20	หมายถึง	มีความสำคัญมาก
2.61 – 3.40	หมายถึง	มีความสำคัญปานกลาง
1.81 – 2.60	หมายถึง	มีความสำคัญน้อย
1.00 – 1.80	หมายถึง	มีความสำคัญน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

ตารางที่ 1

ผลกระทบของการระบาดของโรคโควิด-19 ต่อการดำเนินธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรห้วยราช จำกัด

ลำดับที่	ผลกระทบต่อธุรกิจสินเชื่อ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	ความต้องการสินเชื่อเพิ่มขึ้น	4.25	0.682	มากที่สุด	2
2	ความสามารถในการชำระหนี้ลดลง	4.18	0.735	มาก	3
3	ความเสี่ยงด้านสินเชื่อเพิ่มขึ้น	4.32	0.691	มากที่สุด	1
4	การปรับเปลี่ยนรูปแบบการให้บริการ	3.95	0.803	มาก	5
5	ความต้องการสินเชื่อฉุกเฉินเพิ่มขึ้น	4.10	0.756	มาก	4
6	การขาดสภาพคล่องทางการเงิน	3.88	0.842	มาก	6
7	การเปลี่ยนแปลงนโยบายสินเชื่อ	3.76	0.789	มาก	7
ภาพรวม		4.06	0.614	มาก	

จากตารางที่ 1 ผลการวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบของการระบาดโรคโควิด-19 ต่อการดำเนินธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรห้วยราช จำกัด แสดงให้เห็นว่าโดยภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.06, S.D. = 0.614) โดยความเสี่ยงด้านสินเชื่อที่เพิ่มขึ้นมีผลกระทบสูงสุด ($\bar{x}$ = 4.32, S.D. = 0.691) ตามด้วยความต้องการสินเชื่อที่เพิ่มขึ้น ($\bar{x}$ = 4.25, S.D. = 0.682) และความสามารถในการชำระหนี้ที่ลดลง ($\bar{x}$ = 4.18, S.D. = 0.735) แม้แต่ผลกระทบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอย่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายสินเชื่อ ($\bar{x}$ = 3.76, S.D. = 0.789) ก็ยังอยู่ในระดับมาก สถานการณ์นี้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นที่สหกรณ์ต้องปรับตัวและวางแผนการบริหารจัดการธุรกิจสินเชื่อให้สอดคล้องกับสถานะที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการบริหารความเสี่ยง การตอบสนองต่อความต้องการสินเชื่อที่เพิ่มขึ้น และการรับมือกับความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกที่ลดลง เพื่อรักษาเสถียรภาพทางการเงินและความมั่นคงของสหกรณ์ในระยะยาว

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

ตารางที่ 2

การปรับตัวและการจัดการธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรห้วยราช จำกัด

ลำดับที่	การปรับตัวและการจัดการธุรกิจสินเชื่อ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	การออกผลิตภัณฑ์สินเชื่อใหม่	4.35	0.712	มากที่สุด	2
2	การพักชำระหนี้	4.42	0.685	มากที่สุด	1
3	การปรับโครงสร้างหนี้	4.28	0.743	มากที่สุด	3
4	การพัฒนากระบวนการให้บริการออนไลน์	3.95	0.821	มาก	5
5	การเพิ่มมาตรการบริหารความเสี่ยง	4.15	0.776	มาก	4
6	การปรับลดอัตราดอกเบี้ย	3.88	0.852	มาก	6
7	การเพิ่มช่องทางการสื่อสารกับสมาชิก	3.76	0.799	มาก	7
ภาพรวม		4.11	0.627	มาก	

จากตารางที่ 2 แสดงผลการวิจัยเกี่ยวกับการปรับตัวและการจัดการธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรห้วยราช จำกัด ในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 พบว่า

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการปรับตัวและการจัดการธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรห้วยราช จำกัด ในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 แสดงให้เห็นถึงการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพของสหกรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.11 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.627 สหกรณ์ได้ให้ความสำคัญอย่างมากกับการพักชำระหนี้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ 4.42 สะท้อนถึงความเข้าใจในสถานการณ์ที่สมาชิกอาจมีความสามารถในการชำระหนี้ลดลง นอกจากนี้ การออกผลิตภัณฑ์สินเชื่อใหม่และการปรับโครงสร้างหนี้ก็เป็นมาตรการสำคัญที่ได้รับการดำเนินการอย่างจริงจัง โดยมีค่าเฉลี่ย 4.35 และ 4.28 ตามลำดับ สหกรณ์ยังได้ให้

ความสำคัญกับการเพิ่มมาตรการบริหารความเสี่ยงและการพัฒนาระบบการให้บริการออนไลน์ ซึ่งแสดงถึงความพยายามในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่มีความไม่แน่นอนสูงและความจำเป็นในการลดการติดต่อแบบตัวต่อตัว แม้ว่าการปรับลดอัตราดอกเบี้ยและการเพิ่มช่องทางการสื่อสารกับสมาชิกจะมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่ามาตรการอื่น แต่ก็ยังอยู่ในระดับมาก สะท้อนถึงความพยายามของสหกรณ์ในการช่วยเหลือและรักษาความสัมพันธ์กับสมาชิกในทุกด้าน

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3

ตารางที่ 3

ปัจจัยการตัดสินใจใช้บริการสินเชื่อของสมาชิกสหกรณ์เกษตรห้วยราช จำกัด

ลำดับที่	ปัจจัยการให้บริการสินเชื่อ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1	ด้านภาพลักษณ์	3.82	0.621	มาก	4
2	ด้านความน่าเชื่อถือ	3.95	0.573	มาก	2
3	ด้านการบริหารงาน	3.78	0.689	มาก	5
4	ด้านคุณภาพการให้บริการ	3.87	0.612	มาก	3
5	ด้านการให้ความมั่นใจแก่สมาชิก	4.01	0.659	มาก	1
6	ด้านการเอาใจใส่สมาชิก	3.70	0.605	มาก	6
7	ด้านสถานที่ตั้ง	3.65	0.701	มาก	7
	รวม	3.83	0.494	มาก	

ผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยด้านสหกรณ์แสดงให้เห็นว่าโดยภาพรวม สมาชิกให้ความสำคัญกับปัจจัยต่าง ๆ ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 3.83 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.494 เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่าด้านการให้ความมั่นใจแก่สมาชิกได้รับความสำคัญสูงสุด ด้วยค่าเฉลี่ย 4.01 รองลงมาคือด้านความน่าเชื่อถือ (ค่าเฉลี่ย 3.95) และด้านคุณภาพการให้บริการ (ค่าเฉลี่ย 3.87) ตามลำดับ ส่วนด้านภาพลักษณ์ด้านการบริหารงาน และด้านการเอาใจใส่สมาชิก ก็ได้รับความสำคัญในระดับมากเช่นกัน โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.70-3.82 ปัจจัยที่ได้รับความสำคัญน้อยที่สุดคือด้านสถานที่ตั้ง แต่ก็ยังอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.65 ทั้งนี้ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของทุกปัจจัยอยู่ระหว่าง 0.573-0.701 ซึ่งแสดงถึงการกระจายตัวของข้อมูลในระดับปานกลาง ผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่าสมาชิกให้ความสำคัญกับความมั่นใจและความน่าเชื่อถือของสหกรณ์เป็นอย่างมาก รวมถึงคุณภาพการให้บริการ ในขณะที่ปัจจัยด้านกายภาพอย่างสถานที่ตั้งมีความสำคัญน้อยกว่าเมื่อเทียบกับปัจจัยอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม ทุกปัจจัยล้วนได้รับการประเมินความสำคัญในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสมาชิกคาดหวังการดำเนินงานที่มีคุณภาพจากสหกรณ์ในทุก ๆ ด้าน

ตารางที่ 4

ระดับความสามารถในการชำระหนี้เงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรห้วยราช จำกัด

ลำดับที่	ความสามารถในการชำระหนี้เงินกู้	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1	ด้านวัตถุประสงค์การกู้และการนำไปใช้	3.72	0.645	มาก	4
2	ด้านความสามารถในการชำระหนี้	3.98	0.671	มาก	1
3	ด้านประวัติการชำระหนี้	3.85	0.623	มาก	3
4	ด้านหลักประกันเงินกู้	3.68	0.587	มาก	5
5	ด้านปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการชำระหนี้	3.91	0.596	มาก	2
	รวม	3.83	0.508	มาก	

ผลการวิจัยเกี่ยวกับความสามารถในการชำระหนี้เงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรห้วยราช จำกัด แสดงให้เห็นว่าโดยภาพรวม สมาชิกมีความสามารถในการชำระหนี้อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 3.83 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.508 เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่าด้านความสามารถในการชำระหนี้มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ 3.98 แสดงถึงความมั่นใจของสมาชิกในการจัดการภาระหนี้สินของตนเอง รองลงมาคือด้านปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการชำระหนี้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.91 สะท้อนให้เห็นว่าสมาชิกตระหนักถึงผลกระทบของปัจจัยภายนอกต่อความสามารถในการชำระหนี้ ด้านประวัติการชำระหนี้อยู่ในอันดับที่ 3 ด้วยค่าเฉลี่ย 3.85 แสดงให้เห็นว่าสมาชิกส่วนใหญ่มีประวัติการชำระหนี้ที่ดี ส่วนด้านวัตถุประสงค์การกู้และการนำไปใช้ มีค่าเฉลี่ย 3.72 อยู่ในอันดับที่ 4 บ่งชี้ว่าสมาชิกมีการใช้เงินกู้ตรงตามวัตถุประสงค์ในระดับที่ดี ด้านหลักประกันเงินกู้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดที่ 3.68 แต่ยังคงอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าแม้สมาชิกจะมีความสามารถในการจัดหาหลักประกันเงินกู้ แต่อาจมีข้อจำกัดบางประการเมื่อเทียบกับด้านอื่น ๆ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของทุกด้านอยู่ระหว่าง 0.587-0.671 ซึ่งแสดงถึงการกระจายตัวของข้อมูลในระดับปานกลาง โดยด้านความสามารถในการชำระหนี้มีการกระจายตัวมากที่สุด (S.D. = 0.671) ในขณะที่ด้านหลักประกันเงินกู้มีการกระจายตัวน้อยที่สุด (S.D. = 0.587)

ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าสมาชิกสหกรณ์การเกษตรห้วยราช จำกัด มีความสามารถในการชำระหนี้เงินกู้อยู่ในระดับมากในทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านความสามารถในการชำระหนี้และการตระหนักถึงปัจจัยภายนอกที่อาจส่งผลต่อการชำระหนี้ ซึ่งเป็นสัญญาณที่ดีต่อสถานะทางการเงินของสหกรณ์ และความมั่นคงในการดำเนินงานด้านสินเชื่อ

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบของการระบาดของโรคโควิด-19 ต่อธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรห้วยราช จำกัด สะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบในระดับมากต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านความเสี่ยงด้านสินเชื่อที่เพิ่มขึ้น ความต้องการสินเชื่อที่สูงขึ้น และความสามารถใน

การชำระหนี้ของสมาชิกที่ลดลง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Compana et al. (2021, 251-264) ที่พบว่า วิกฤตโควิด-19 ส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ ในการรับมือกับสถานการณ์ดังกล่าว สหกรณ์ได้แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการปรับตัวและจัดการธุรกิจสินเชื่อในระดับมาก โดยเฉพาะการดำเนินมาตรการพักชำระหนี้ การออกผลิตภัณฑ์สินเชื่อใหม่ และการปรับโครงสร้างหนี้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางที่ Juszczuk et al. (2022, 93-103) เสนอไว้เกี่ยวกับความจำเป็นในการมีความยืดหยุ่นในการปรับนโยบายสินเชื่อและมาตรการช่วยเหลือลูกหนี้ในช่วงวิกฤต ผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นว่าปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสินเชื่อของสมาชิกคือ การให้ความมั่นใจแก่สมาชิก ความน่าเชื่อถือ และคุณภาพการให้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีคุณภาพบริการของ Jumawan (2022, 4274-4286) ที่เน้นย้ำความสำคัญของความมั่นใจและความน่าเชื่อถือในการส่งผลต่อการตัดสินใจของลูกค้า สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการสร้างและการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับสมาชิกโดยเฉพาะในช่วงวิกฤต ซึ่งสหกรณ์มีการเพิ่มช่องทางการสื่อสารและการให้ข้อมูลแก่สมาชิกเพื่อสร้างความเข้าใจและความเชื่อมั่นในการดำเนินงานของสหกรณ์

แม้ว่าสถานการณ์โควิด-19 จะส่งผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้ แต่ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าสมาชิกยังคงมีความสามารถในการชำระหนี้ในระดับมาก โดยเฉพาะในด้านความสามารถในการชำระหนี้และการตระหนักถึงปัจจัยภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Gatawa, 2022, 1-8) ที่เน้นย้ำความสำคัญของความตระหนักรู้ทางการเงินและการวางแผนการเงินที่ดีของสมาชิกสหกรณ์ในการรักษาความสามารถในการชำระหนี้แม้ในภาวะวิกฤต อย่างไรก็ตามการลดลงบางส่วนของความสามารถในการชำระหนี้ อาจเป็นสัญญาณเตือนถึงความเสี่ยงที่อาจเพิ่มขึ้นในอนาคต ซึ่งสหกรณ์มีการเพิ่มมาตรการในการติดตามและการประเมินผลความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกรวมถึงการให้ความรู้ด้านการวางแผนการเงินเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางการเงินให้กับสมาชิกในระยะยาว นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสะท้อนให้เห็นถึงการจัดการเชิงกลยุทธ์ในภาวะวิกฤต โดยสหกรณ์การเกษตรห้วยราชได้แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการปรับตัวได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการรักษาเสถียรภาพทางการเงินและความเชื่อมั่นของสมาชิก การเพิ่มความเสี่ยงด้านสินเชื่อชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาระบบการบริหารความเสี่ยงที่มีความซับซ้อนและครอบคลุมมากขึ้น เพื่อรองรับสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดในอนาคต ถึงอย่างไรก็ตามการเพิ่มขึ้นของความตึงเครียดสินเชื่อในช่วงวิกฤตก็ชี้ให้เห็นถึงความบทบาทสำคัญของสหกรณ์ในฐานะแหล่งเงินทุนของชุมชนในยามที่พบกับสถานการณ์วิกฤต ซึ่งสหกรณ์ควรมีการพิจารณาผลิตภัณฑ์สินเชื่อที่มีลักษณะความยืดหยุ่นสูงและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของสมาชิกโดยเฉพาะในช่วงวิกฤต โดยคำนึงถึงการรักษาสสมดุลระหว่างการสนับสนุนสมาชิกและการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์

สรุป

การระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลกระทบอย่างมากต่อธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรห้วยราช จำกัด อย่างไรก็ตามสหกรณ์ได้มีการปรับตัวและดำเนินมาตรการต่างๆเพื่อบรรเทาความช่วยเหลือแก่สมาชิก

และจัดการธุรกิจสินเชื่ออย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่สมาชิกให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านความมั่นคงและความน่าเชื่อถือของสหกรณ์ในการตัดสินใจใช้บริการสินเชื่อ และยังคงมีความสามารถในการชำระหนี้อยู่ในระดับมาก แม้จะมีผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด -19

ข้อเสนอแนะการนำงานวิจัยไปใช้

1) การเสริมสร้างความรู้ทางการเงินแก่สมาชิกควรเป็นหนึ่งในนโยบายสำคัญของสหกรณ์ โดยอาจจัดทำเป็นโปรแกรมการให้ความรู้ทางการเงินที่ครอบคลุมและเข้าถึงง่าย เน้นการวางแผนการเงิน การบริหารหนี้และการรับมือกับวิกฤตทางการเงิน เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางการเงินในระยะยาว

2) สหกรณ์ควรพัฒนากลยุทธ์การสื่อสารและการสร้างความสัมพันธ์กับสมาชิกให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในช่วงวิกฤติ อาจพิจารณาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเข้าถึงและให้ข้อมูลแก่สมาชิกได้อย่างทั่วถึงและรวดเร็ว เพื่อสร้างความเข้าใจและความเชื่อมั่นในการดำเนินงานของสหกรณ์

3) การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรสหกรณ์ควรเป็นอีกหนึ่งประเด็นสำคัญ โดยเฉพาะในด้านการบริหารความเสี่ยง การให้คำปรึกษาทางการเงิน และการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินเชื่อที่ตอบสนองต่อความต้องการของสมาชิกในภาวะวิกฤติ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉิน

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลกระทบและการปรับตัวของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ต่างๆทั่วประเทศ เพื่อให้ได้ภาพรวมที่ครอบคลุมและเข้าใจความแตกต่างของผลกระทบและการรับมือแต่ละพื้นที่

2) ควรมีการทำวิจัยในระยะยาว เพื่อติดตามผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงของธุรกิจสินเชื่อสหกรณ์การเกษตรในช่วงหลังการระบาดของโควิด -19 เพื่อประเมินความยั่งยืนของมาตรการที่ใช้และผลกระทบระยะยาวต่อสหกรณ์และสมาชิก

3) ควรศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับประสิทธิผลของมาตรการช่วยเหลือต่างๆที่สหกรณ์นำไปใช้ในช่วงวิกฤติ เช่น การพักชำระหนี้ การปรับโครงสร้างหนี้ เพื่อประเมินผลลัพธ์และพัฒนาแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการรับมือกับวิกฤติในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. (2564). *ภาวะเศรษฐกิจภาคสหกรณ์ประจำปี 2564 ภาวะเศรษฐกิจภาคสหกรณ์*.

<https://www.cad.go.th/ewtadmin/ewt/statistic/download/information64/pavaTH64.pdf>

กรมส่งเสริมสหกรณ์. (ม.ป.ป.). *อุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์*.

https://www.cpd.go.th/cpdth2560/images/main_udomka_cpd.pdf

_____. (ม.ป.ป.). *สหกรณ์การเกษตร*. <https://cpd.go.th/content-page/item/1748-coop-type-agri.html#agri>

- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2563). สถานการณ์การระบาดของ COVID-19 ส่งผลกระทบทางเศรษฐกิจต่อภาคธุรกิจและประชาชนในวงกว้าง. <https://www.bot.or.th/th/our-roles/special-measures/covid-19.html>
- ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีสหกรณ์ที่ 10. (2563). การบริหารสินเชื่อสหกรณ์ภาคการเกษตรให้มีประสิทธิภาพ https://km.cpd.go.th/pdf-bin/pdf_8187097917.pdf
- Campana-Aroba, L., & Twinedallerena, W. (2021). Impacto del COVID-19 en al sectre financiero a nivel de cooperativas del segmento. *593 Digital Publisher CEIT*, 6(5), 251-264. <https://doi.org/10.33386/593dp.2021.5.704>
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of Psychological Testing* (5th Ed.). New York: Harper & Row.
- Gatawa, G. (2022). Financial stewardship of Cooperatives. *Advance*, March 2022, 1-8. <https://doi.org/10.31124/advance.19350134.v1>
- Golovina, S. G., & Ruchkin, A. V. (2023). The role of cooperatives in the sustainable development of rural areas. *Agrarian Science*, 371(6), 131-138. <http://doi.org/10.32634/0869-8155-2023-371-6-131-1138>
- Jumawan, A. R. (2022). Issues and Challenges among Cooperatives in Zamboanga del Norte in pursuit for Survival and Sustainability during the CoViD-19 Pandemic. *International Journal of Scientific Research and Management*, 10(12), 4274-4286. <https://doi.org/10.18535/ijssrm/v10i12.em01>
- Juszczyk.,S, Wioleta, Bartosiak., Bartosz, Kublik., & Łukasz, Mleczko. (2022). Macroeconomic factors as tools for stimulation or destimulation of agribusiness loans in crisis situation. *Scientific Journals Warsaw University of Life Sciences*, 28(77), 93-103. <https://doi.org/10.22630/PEFIM.2022.28.77.17>
- Krejcie, R. V. & Mogan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610. <https://doi.org/10.1177/001316447003000308>
- Likert, R. (1967). *The method of constructing and Attitude Scale. Reading in attitude theorythory and measurement*. New York: Wiley & Son.
- Muchlisin, M., Pinandito, G., Apriliyanto, V., & Wiratno, A. (2023). Assessment of the health level of Taawun Al-Irsyad Cilacap cooperative during and after the COVID-19 pandemic. *Jurnal Riset Akuntansi Soedirman*, 2(1), 37-47. <http://doi.org/10.32424/1.jras.2023.2.19045>

Tonnang, H. E. Z., Sokame, M. B., Saliou Niassy, W. M. & Muriithi, W. B. (2023). System Dynamics Modeling for Assessing the Impact of COVID-19 on Food Supply Chains: A Case Study of Kenya and Rwanda. *Sustainability*, 15(6), 1-19.
<https://doi.org/10.3390/su15064717>

จินตนาการทางชีววิทยาในนิทานคำกลอนเรื่องพระอภัยมณี The Biological Fantasy in Poetic Tale ‘Phra Abhai Mani’

สุทธิกัญจน์ ทิพยเกษร^{1*}, อรพินท์ คันธาวะ², วิลาสินี สวาทยานันท์³, มนตรี แร้งจัตงาน⁴
Sutthikan Tipayakesorn^{1*}, Orapin Kunthavej², Wilasinee Sawatanunt³, Montri Ranjadngan⁴

¹ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

239 ถนนห้วยแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50200 ประเทศไทย

¹ Faculty of Education, Chiang Mai University

239 Huay Kaew Road, Mueang Chiang Mai District, Chiang Mai, 50200, Thailand

^{2,3,4} โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

239 ถนนห้วยแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50200 ประเทศไทย

^{2,3,4} Chiang Mai University Demonstration School

239 Huay Kaew Road, Mueang Chiang Mai District, Chiang Mai, 50200, Thailand

รับบทความ: 7 มีนาคม 2567

ปรับปรุงบทความ: 26 กรกฎาคม 2567

ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 19 สิงหาคม 2567

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอเกี่ยวกับจินตนาการทางชีววิทยาของสุนทรภู่ที่ปรากฏในนิทานคำกลอนเรื่องพระอภัยมณี** ได้ทำการศึกษาตั้งแต่ตอนที่พระอภัยมณีศรีสุวรรณเรียนวิชาไปจนถึงสามกษัตริย์ออกบวช จากการศึกษาได้สะท้อนให้เห็นถึงจินตนาการสร้างสรรค์ของสุนทรภู่ซึ่งส่วนหนึ่งมีความเกี่ยวข้องกับชีววิทยา โดยแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 จินตนาการเกี่ยวกับเทคโนโลยีที่สัมพันธ์กับชีววิทยา กลุ่มที่ 2 จินตนาการเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิต และกลุ่มที่ 3 จินตนาการเกี่ยวกับสิ่งวิเศษซึ่งสะท้อนถึงความรู้ความคิดเกี่ยวกับการมองโลกและชีวิต ธรรมชาติรอบตัว ความเข้าใจในธรรมชาติและจินตนาการเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับ

* ผู้เขียนหลัก (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)

อีเมล: sutthikan.t@cmu.ac.th

** ส่วนหนึ่งจากงานวิจัยเรื่อง การสำรวจองค์ความรู้และจินตนาการทางชีววิทยาในนิทานคำกลอนเรื่องพระอภัยมณี

(สุทธิกัญจน์ ทิพยเกษร, อรพินท์ คันธาวะ และ วิลาสินี สวาทยานันท์, 2565) ซึ่งเป็นงานวิจัยที่ต่อยอดมาจาก การวิเคราะห์องค์ความรู้และจินตนาการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในนิทานคำกลอนเรื่อง ‘พระอภัยมณี’ (สุทธิกัญจน์ ทิพยเกษร, 2552)

ในทางชีววิทยาของผู้แต่ง เมื่อวิเคราะห์องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับทางชีววิทยาพบว่าเกี่ยวข้องกับเรื่อง พืช (ลักษณะของพืชใบเลี้ยงเดี่ยว) โสตทัศนูปกรณ์ (อุปกรณ์ขยายขีดความสามารถของการมองเห็น เช่น กล้องโทรทรรศน์ กล้องจุลทรรศน์) การถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรม เทคโนโลยีชีวภาพ พันธุวิศวกรรม การผสมข้ามสายพันธุ์ สันฐานวิทยา สารอาหาร (วิตามิน / แร่ธาตุ) และการทำงานของระบบประสาท และยังแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของวรรณคดีไทยที่จะช่วยสร้างเสริมจินตนาการ นำไปสู่การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้แก่ผู้อ่าน และต่อยอดไปสู่การสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ในทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้

คำสำคัญ

พระอภัยมณี จินตนาการทางชีววิทยา สุนทรภู่ นิทานคำกลอน

Abstract

This article aims to present the biological imagination of Sunthorn Phu that appears in the poetic tale Phra Abhai Mani. The study was conducted from the time Phra Abhai Manee and Sri Suwan studied until the three kings were ordained. The study reveals Sunthorn Phu's creative imagination, which is partly related to biology. They can be divided into 3 groups: Group 1: imagination about technology related to biology, Group 2: imagination about living things, and Group 3: imagination about magical things that reflect knowledge and ideas about how to view the world and life, understanding of nature and imagination about things related to the biology of the author. When analyzing knowledge related to biology, it was found that it was related to plants (characteristics of monocotyledons), audiovisual equipment (devices that expand the ability to see, such as telescopes, microscopy), genetic inheritance, biotechnology' genetic engineering, crossbreeding, morphology, nutrients (vitamins/minerals) and nervous system function. It also shows the importance of Thai literature that will help strengthen the imagination. Leads to the development of creativity for readers, and continue to create new innovations in science and technology.

Keywords

Phra Abhai Mani, Biological Fantasy, Sunthorn Phu, Tale in verse

บทนำ

นิทานคำกลอนเรื่องพระอภัยมณีนับเป็นผลงานการประพันธ์ชิ้นเอกของพระสุนทรโวหาร (2329 – 2398) หรือที่เรียกเป็นสามัญว่า “สุนทรภู่” และเป็นกวีเอกของไทยที่ได้รับการยกย่องจากองค์กร

สหประชาชาติ (UNESCO) ให้เป็นให้เป็นบุคคลสำคัญของโลกด้านงานวรรณกรรม (ภิญโญ ศรีจำลอง, 2549, 44) โดยสุนทรภู่ได้เริ่มแต่งนิทานคำกลอนเรื่องพระอภัยมณีในสมัยรัชกาลที่ 2 เพียงไม่กี่ตอนเพื่อเลี้ยงชีพขณะถูกจำคุก และมาแต่งต่อในสมัยรัชกาลที่ 3 จนถึงตอนพระอภัยมณีออกบวช หลังจากนั้นให้ผู้อื่นแต่งต่อ (องอาจ โอโหม, 2555, 57 – 58) มีลักษณะคำประพันธ์เป็นแบบกลอนสุภาพ รวมความยาว 94 เล่มสมุดไทย นับเป็นตอนๆ ได้ถึง 94 ตอน ถือเป็นกลอนนิทานที่ยาวที่สุดและเป็นนิทานคำกลอนชิ้นเอกของสุนทรภู่ และนับเป็นจินตนิยายที่ผสมผสานจินตนาการกับความเป็นจริง ทั้งเรื่องราวเหตุการณ์ทางสังคม สถานที่ ตัวบุคคล รวมถึงตำนาน ประวัติศาสตร์ ชาดก และวรรณกรรมของชาติอื่นมาร้อยเรียงเป็นเรื่องราวได้อย่างสนุกสนานและลงตัว

นิทานคำกลอนเรื่องพระอภัยมณีเป็นนิทานร้อยกรองที่มีความสนุกสนานน่าตื่นตื้นเต้นสำหรับเด็กๆ อย่างมาก มีความโดดเด่นเพราะมีตัวละครหลากหลายทั้งมนุษย์ อมนุษย์ และสัตว์ประหลาด กระทั่งในกลุ่มมนุษย์เองก็ยังมีหลายเชื้อชาติจึงเป็นความแปลกใหม่ในสายตาผู้อ่าน อุปนิสัยตัวละครทุกตัวถูกสร้างให้มีความสมจริงตามนิสัยแท้ของมนุษย์ ด้านฉากที่ดำเนินเรื่องส่วนใหญ่ในมหาสมุทรสะท้อนจินตนาการกว้างไกลของผู้เขียน นอกจากนี้ยังแทรกเกร็ดความรู้ทางวิทยาศาสตร์ มีการสอดแทรกความรู้ทางชีววิทยา เช่น การสืบทอดลักษณะทางพันธุกรรม เป็นต้น (true ปลุกปัญญา, 2565) ทั้งยังปรากฏสิ่งวิเศษมากมาย เช่น ดวงตราพระราหู หีบกลผีเสื้อยักษ์ เป็นต้น ตัวละครและสิ่งวิเศษเหล่านี้ล้วนเกิดมาจากจินตนาการของกวีเอกสุนทรภู่ทั้งสิ้น ไม่ว่าสุนทรภู่จะคิดสร้างสรรค์หรือได้รับแรงบันดาลใจมาจากที่ใดก็ตาม แต่เมื่อผสมผสานสิ่งเหล่านี้เข้าไปในเนื้อเรื่องที่สุนทรภู่ได้ผู้ร้อยเรียงไว้นั้น ย่อมสามารถทำให้เนื้อเรื่องมีความสนุกสนานชวนติดตามได้เป็นอย่างดี ความโดดเด่นอย่างหนึ่งที่ปรากฏในนิทานคำกลอนเรื่องพระอภัยมณีก็คือจินตนาการเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิต หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นจินตนาการทางชีววิทยา

บทความนี้แสดงให้เห็นว่าจินตนาการของสุนทรภู่ในนิทานคำกลอนเรื่องพระอภัยมณีมีความสัมพันธ์กับความรู้ทางชีววิทยา และสามารถสะท้อนถึงการสร้างสรรค์ของสุนทรภู่

จินตนาการทางชีววิทยาในนิทานคำกลอนเรื่องพระอภัยมณี

จินตนาการทางชีววิทยาที่ปรากฏในนิทานคำกลอนเรื่องพระอภัยมณีมีอยู่มากมาย ซึ่งจากการศึกษาของ สุทธิกิจญจน์ ทิพย์เกษร และคณะ (2565, 121 - 135) ที่ได้ศึกษาจากหนังสือ พระอภัยมณี ของสุนทรภู่ เล่ม 1 และ พระอภัยมณี ของสุนทรภู่ เล่ม 2 (พระสุนทรโวหาร (สุนทรภู่), 2544) พบว่า จินตนาการที่เกี่ยวข้องกับชีววิทยาที่ปรากฏในนิทานคำกลอนเรื่องพระอภัยมณีที่พบ แบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 จินตนาการเกี่ยวกับเทคโนโลยีที่สัมพันธ์กับชีววิทยา กลุ่มที่ 2 จินตนาการเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิต และกลุ่มที่ 3 จินตนาการเกี่ยวกับสิ่งวิเศษ ซึ่งปรากฏดังตารางที่ 1 ต่อไปนี้

ตารางที่ 1

กลุ่มของจินตนาการทางชีววิทยาที่ปรากฏในนิทานคำกลอนเรื่องพระอภัยมณี

กลุ่ม	สิ่งที่พบ	ชีววิทยาที่เกี่ยวข้อง
กลุ่มที่ 1 จินตนาการเกี่ยวกับเทคโนโลยีที่สัมพันธ์กับชีววิทยา	เรือพยนต์	ลักษณะของพืชใบเลี้ยงเดี่ยว (ในแง่วัสดุ)
	ตานางยักษ์	โสตทัศนูปกรณ์ (อุปกรณ์ขยายขีดความสามารถของการมองเห็น เช่น กล้องโทรทรรศน์ กล้องจุลทรรศน์)
	ข้าวบนเกาะแก้วพิสดาร	พันธุวิศวกรรม
	เสื้อขนนก	สัณฐานวิทยา
กลุ่มที่ 2 จินตนาการเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิต	ม้านิลมังกรและสัตว์ปฏิสันธุ์	การถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรม และ การผสมข้ามสายพันธุ์
	ตันโรทัน	ระบบนิเวศ
กลุ่มที่ 3 จินตนาการเกี่ยวกับสิ่งวิเศษ	น้ำอมฤตจากปากนางยักษ์	สารอาหาร (วิตามิน / แร่ธาตุ)
	นมพระธรณี	สารอาหาร (วิตามิน / แร่ธาตุ)
	แก้วตาผีเสื้อยักษ์	การทำงานของระบบประสาท

ซึ่งจินตนาการแต่ละอย่างมีความน่าสนใจอย่างมากและจะได้กล่าวถึงรายละเอียดดังนี้

กลุ่มที่ 1 จินตนาการเกี่ยวกับเทคโนโลยีที่สัมพันธ์กับชีววิทยา

จินตนาการในกลุ่มนี้เป็นจินตนาการของสุนทรภู่เกี่ยวกับสิ่งของเครื่องใช้หรือยานพาหนะที่เป็นเทคโนโลยี แต่มีแง่มุมที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับชีววิทยา ได้แก่ เรือพยนต์ซึ่งอาศัยฟางหญ้า (พืช) มาผูกเป็นเรือ ตานางยักษ์ซึ่งสามารถมองไปไกลๆ ได้ เทียบได้กับการกล้องโทรทรรศน์ที่ช่วยขยายขีดความสามารถของประสาทสัมผัสด้วยสายตา ข้าวบนเกาะแก้วพิสดารที่ออกรวงเป็นข้าวสารซึ่งหากจะทำได้ต้องอาศัยกระบวนการทางพันธุวิศวกรรมซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต และเสื้อขนนกซึ่งจินตนาการให้คนมีเครื่องใช้ที่ทำให้คนมีปีก (สัณฐานวิทยา) แบบเดียวกับนกเพื่อให้สามารถบินบนฟ้าได้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เรือพยนต์ ปรากฏให้ผู้อ่านรู้จักในบทกลอนตอนแรกของเรื่องคือตอนพระอภัยมณีกับศรีสุวรรณเรียนวิชา (เล่มที่ 1, หน้า 8) เมื่อถูกขับออกจากวังก็ได้มาพบกับ 3 พราหมณ์ คือ วิเชียร โมรา ซานน ซึ่งพราหมณ์ที่ชื่อวิเชียรมีวิชานำฟางหญ้ามารวมเป็นเรือสำเภายนต์หรือเรือพยนต์ใช้แล่นไปในน้ำได้ คำว่า “พยนต์” ตามศัพท์แล้วหมายถึงสิ่งที่เสกขึ้นด้วยคาถาอาคมให้มีชีวิตขึ้นมา มีทั้งรูปมนุษย์ สัตว์ เทวดา หรือยักษ์ ที่เรียกว่า “หุ่นพยนต์” อาจทำขึ้นจากการปั้นหรือเอาฟางหญ้ามารวมเป็นรูปขึ้น แต่ในเรื่องพระอภัยมณีนี้เป็นการนำเอาฟางหญ้ามารวมเป็นเรือ คนใช้เป็นยานพาหนะเดินทางได้ นับเป็นวิชาที่วิเศษมาก แม้ว่าเรือพยนต์จะเป็นเรื่องของยานพาหนะ แต่สิ่งที่นำมาใช้ในการสร้างเป็นเรือกลับเป็นฟางหญ้า ซึ่งเป็นพืชในกลุ่มใบเลี้ยงเดี่ยว (Monocotyledon) คือพืชที่มีใบเลี้ยงเพียงใบเดียว ต้นที่โตแล้ว ลำต้นจะเห็นเป็นข้อปล้องชัดเจน ใบมักแคบ

เรียว เส้นใบเรียงตัวในแนวนอน อย่างเช่น ข้าวโพด หล้า อ้อย ไม้ เป็นต้น (true ปลุกปัญญา, 2567) ซึ่งพวกหล้าก็มีลำต้นที่อ่อน มีความเหนียวอยู่ในตัว สามารถนำมาผูกเป็นรูปต่างๆ ได้ง่าย แม้จะเป็นหล้าแห้ง เช่น ทำเป็นหุ่นไล่กา เป็นต้น ดังนั้นเรือพยนต์ที่สุนทรภู่จินตนาการไว้จึงให้โหราเอาฟางหล้ามาผูกเป็นสำเภาก็น่าจะมาจากเป็นวัสดุที่หาง่ายและสะดวกในการขึ้นรูป เช่นเดียวกับการจักสานภาชนะ ของเล่นพื้นบ้านต่างๆ ในสมัยก่อนนั่นเอง

ดวงตานางยักษ์ นางยักษ์ผีเสื้อสมุทรถือเป็นตัวละครสำคัญในท้องเรื่อง จัดเป็นอมมนุษย์จำพวกรากษส หรือผีเสื้อยักษ์ คือเป็นอมมนุษย์จำพวกยักษ์ชั้นล่าง อาศัยอยู่ตามแม่น้ำ สระน้ำ เรียกว่า รากษส มีรูปร่างน่าเกลียด ตัวโต ผมหิก ตัวดำ หน้าแดง ตาโปน ท้องเขียว มือเท้าแดง เขี้ยวใหญ่ เท้าคด ผิวหยาบเหมือนกระดากทราย เป็นพวกที่ดุร้าย ชอบกินเนื้อสัตว์ (สุนย์มานุษยวิทยาสรีนธร, 2567) นางยักษ์ผีเสื้อสมุทรอาศัยอยู่ในถ้ำกลางมหาสมุทร มีฤทธิ์เดชต่างๆ และมีบริวารมากมาย หนึ่งในฤทธิ์เดชของนางยักษ์คือมีดาพิพย์ดังเช่นตอนที่พระอภัยมณีโดยสารเรือท้าวสิลราชเพื่อกลับไปบ้านเมือง พระโยคีเป่ามนต์ปิดนัยน์ตานางยักษ์ไว้จนเรือแล่นไปไกลสุดลูกหูลูกตาเพราะว่าล่องหน้าไปหลายคืน เมื่อผีพรายบริวารมาแจ้งข่าว นางยักษ์จึงตื่นขึ้นเมื่อเช้ามองไปเห็นเรือพวกมนุษย์แล่นอยู่ไกลลิบๆ (เล่มที่ 1 ตอนที่ 14 พระอภัยมณีเรือแตก, หน้า 156) ดังนี้

อันทางยักษ์จักขุเสมอทิพย์

เห็นลิลลิลแล่นไปใบขาวขาว

ดูไกลนักจักแหล่นสิ้นแดนดาว

ร้องเรียกบ่าวบอกความตามให้ทัน

จากบทกลอนนี้แสดงถึงจินตนาการของสุนทรภู่ที่ให้นางยักษ์มีดาพิพย์ มองเห็นไปได้ไกลเกือบ “สิ้นแดนดาว” ซึ่งช่วยให้มนุษย์ในจินตนิยายมีลักษณะเฉพาะ มีความพิเศษในตนเองตามลักษณะอมมนุษย์ในนิทานจักรๆ วงศ์ๆ คือมีพลังวิเศษเหนือธรรมชาติ (Supernatural) ซึ่งดวงตามนุษย์ไม่สามารถทำได้ จึงต้องมีการประดิษฐ์สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อเพิ่มขีดความสามารถให้แก่ดวงตาที่ใช้รับประสาทสัมผัสทางการมองเห็นให้เหมือนมีดาพิพย์ เช่น แว่นขยาย กล้องส่องทางไกล กล้องจุลทรรศน์ ฯลฯ เกิดเป็นโศดทัศนูปกรณ์ที่มีความจำเป็นอย่างต่อเนื่องต่อการศึกษาหาความรู้ในทางชีววิทยานั้นเอง

ข้าวบนเกาะแก้วพิสดาร พบในตอนที่ท้าวสิลราชเจ้าเมืองผลึกกับนางสุวรรณมาลีซึ่งเป็นพระธิดาเดินทางมาอาศัยพักบนเกาะแก้วพิสดาร พระอภัยมณี สีนสมุทร (ลูกชายของพระอภัยมณีที่เกิดกับนางยักษ์) และเหล่าสานุศิษย์ที่อาศัยอยู่กับพระโยคีจึงขอโดยสารเรือสำเภาท้าวสิลราชเพื่อหาทางกลับไปยังบ้านเมืองของตน พระโยคีจึงให้ท้าวสิลราชนำคนมาเกี่ยวข้าวเพื่อนำไปเป็นเสบียง (เล่มที่ 1 ตอน พระอภัยมณีพบนางสุวรรณมาลี, หน้า 141) ซึ่งสุนทรภู่ได้จินตนาการถึงข้าวบนเกาะแก้วพิสดารว่าเป็นข้าวที่ออกรวงมาเป็นข้าวสาร และยังสร้างตำนานบอกเล่าที่มาถึงความแปลกประหลาดของข้าวชนิดนี้ด้วย ความว่า

อันเกาะแก้วพิสดารสถานนี้	โกชนาสาลีกี่มีถม
แต่คราวหลังครั้งสมุทรโคดม	เธอสั่งสมศึกษาสมาทาน
เธอทำไรไว้ที่ริมภูเขาลวง	ครั้นแต่กรวงออกมาเล่าเป็นข่าวสาร
ได้สืบพิชัยอยู่แต่บูราณ	จงคิดการเอาเคียวมาเกี่ยวไป

จะเห็นว่าข่าวบนเกาะแก้วพิสดารนี้มีความแปลกประหลาดสมกับชื่อเกาะแก้วพิสดารคือแต่งออกมาเป็นข่าวสาร แตกต่างจากข่าวในธรรมชาติทั่วไปที่แต่งออกมาเป็นข่าวเปลือก ซึ่งในปัจจุบันนี้ก็ยังไม่เคยปรากฏข่าวที่แต่งออกมาเป็นข่าวสารเลย จะมีก็แต่วิถีชีวิตคนในสังคมปัจจุบันที่ส่วนมากไม่ได้ทำนาเองแล้ว อาศัยซื้อข้าวสารจากร้านค้ามาหุงรับประทานในบ้านเรือน หรือหากจะมีการปลูกข้าวที่ออกรวงมาเป็นข้าวสารได้ก็จะต้องอาศัยเทคโนโลยีชีวภาพในการตัดต่อพันธุกรรมพืชหรือพันธุวิศวกรรมเพื่อให้เกิดลักษณะที่เหมาะสมตามความต้องการของมนุษย์ แต่ก็ยังไม่เคยปรากฏว่ามีการสร้างข้าวชนิดนี้ขึ้นในทางวิทยาศาสตร์ เรียกได้ว่าจินตนาการของสุนทรภู่ล้ำสมัยไปมากกว่าเทคโนโลยีในปัจจุบันอย่างมาก

เสื้อขนนก เป็นจินตนาการของสุนทรภู่ ที่ล้ำยุคล้ำสมัยมาก โดยท่านแต่งให้เป็นเสื้อพิเศษของเจ้าวาหุโลม ในตอนที่นางเสาวคนธ์หนีออกเมืองการะเวกไปจนถึงเมืองวาหุโลม (เล่มที่ 2 ตอนที่ 49 นางเสาวคนธ์แปลงเป็นฤๅษี, หน้า 236) เจ้าเมืองวาหุโลมนั้น สุนทรภู่อธิบายจินตนาการว่าเป็นชาติเชื้อยักษ์ ร่างกายพวงพิ ผมพันเป็นปุ่มๆ คล้ายเงาะ มีเขี้ยวเล็กๆ พอให้เห็นว่าเป็นยักษ์ ไม่กินสัตว์อื่น แต่จะเลี้ยงสัตว์ปีกเอาไว้กินแล้วเอาขนนก ขนเป็น ขนไก่ไว้ประดับหมวกกับเสื้อผ้า และมีเครื่องทรงที่มีลักษณะคล้ายกับนกเอาไว้สวมเวลาออกศึก จะทำให้บินไปได้ไกลถึงร้อยเส้น (เท่ากับ 20 วา หรือ 40 เมตร) ตามคำกลอนดังนี้

เอาขนไก่ใส่ประดับสำหรับแต่ง	หมวกเสื้อแสงสวมตนขนวิหค
แต่องค์ท้าวเจ้าเมืองมีเครื่องยก	เหมือนรูปนกสวมองค์ออกสงคราม
บินไปได้ไกลเป็นร้อยเส้นเศษ	ปราบประเทศร้อยเอ็ดย่อมเชิดขาม
ขนบทจรดเขตประเทศพราหมณ์	นิคมคามรายรอบเป็นขอบคัน

จะเห็นว่า เสื้อขนนกของเจ้าวาหุโลมนั้นเป็นสิ่งประดิษฐ์ที่วิเศษ มีรูปร่างคล้ายนก ใช้ขนนกมาทำ ด้วยหวังว่าการที่มนุษย์หากมีโครงสร้างร่างกาย (สัณฐานวิทยา) คล้ายนก มีปีกเหมือนนก มีขนเหมือนนกแล้วจะสามารถทำให้ผู้ที่สวมใส่บินบนท้องฟ้าได้เหมือนนก สิ่งพิเศษที่ทำให้คนขึ้นไปอยู่บนฟ้าได้นี้ปรากฏอยู่ในวรรณคดีหลายๆ เรื่อง เช่น ในเรื่องรามเกียรติ์ก็มีบุษบกที่เหาะได้ของทศกัณฐ์ เรือหงส์ในเรื่องสุวรรณหงส์ เป็นต้น แม้ว่าความคิดที่อยากบินได้จะเป็นความใฝ่ฝันของมนุษย์มาตลอดทุกยุคทุกสมัย แต่ก็ไม่เคยปรากฏว่ามีการสร้างชุดที่มีขนมีปีกคล้ายนกแล้วทำให้มนุษย์สามารถบินบนท้องฟ้าได้เหมือนนกเกิดขึ้นเลย จะมีก็เพียงอุปกรณ์ที่ไม่ได้มีลักษณะเป็นชุดเสื้อขนนกแบบที่สุนทรภู่อธิบายไว้ และเป็นยานพาหนะอย่างเช่นเครื่องบิน บอลลูน เป็นต้น ทั้งนี้เพราะการที่นกบินได้นั้น ในทางวิทยาศาสตร์ได้ศึกษาพบว่า นกนั้นมีขาหน้าที่เปลี่ยนรูป

ไปเป็นปีกเพื่อใช้บิน มีกระดูกกลวงเป็นโพรง ทำให้หนักมีน้ำหนักเบา สามารถลอยตัวในอากาศได้ง่าย ภายในโพรงมีกล้ามเนื้อ ทำหน้าที่เป็นเสาหลักค้ำจุน เพื่อเพิ่มความแข็งแรงให้แก่กระดูก และยังมีถุงลมกระจายอยู่ทั่วตัวเพื่อช่วยในการหายใจ เนื่องจากนกจำเป็นต้องใช้อากาศเป็นจำนวนมากในระหว่างบิน (อุทยานวิทยาศาสตร์พระจอมเกล้า ณ หว้ากอ, 2567) ซึ่งสัณฐานวิทยาของมนุษย์แตกต่างออกไปจากนก ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นกหลายชนิดเป็นสัตว์ที่เป็นได้แต่มนุษย์บินไม่ได้นั่นเอง

กลุ่มที่ 2 จินตนาการเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิต

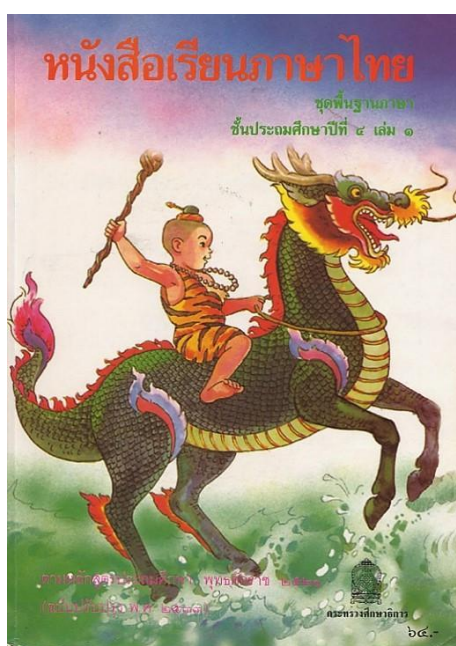
จินตนาการกลุ่มนี้เป็นจินตนาการของสุนทรภู่เกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตที่มีลักษณะพิเศษ เช่น สิ่งมีชีวิตที่เกิดจากการผสมข้ามสายพันธุ์ คือมีพ่อและแม่เป็นสิ่งมีชีวิตต่างชนิด ได้แก่ ม้านิลมังกรและสัตว์ปฏิสนธิ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจเกี่ยวกับการถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรมของคนในสมัยก่อน และจินตนาการเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตที่เกิดจากพ่อแม่ต่างชนิด ที่ปัจจุบันเรียกว่า การผสมข้ามสายพันธุ์ และสิ่งมีชีวิตที่มีลักษณะเป็นสิ่งแทนความสมบูรณ์ของระบบนิเวศ ได้แก่ ต้นโรทัน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจในคุณค่าของธรรมชาติ ต้นน้ำลำธาร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ม้านิลมังกรและสัตว์ปฏิสนธิ ม้านิลมังกร (ดังภาพที่ 1) เป็นตัวละครสำคัญอีกตัวหนึ่งในเรื่องพระอภัยมณี และนับเป็นจินตนาการถึงสัตว์วิเศษที่โดดเด่นอย่างมากของสุนทรภู่ ปรากฏในตอนกำเนิดสุดสาครซึ่งเป็นลูกของพระอภัยมณีกับนางเงือก เกิดบนเกาะแก้วพิสดารหลังจากที่พระอภัยมณีโดยสารเรือท้าวสิริราชกลับไปแล้ว พระโยคีจึงเป็นผู้ช่วยเหลือเลี้ยงดู จนวันหนึ่งพบสัตว์รูปร่างหน้าตาแปลกประหลาดในทะเล ซึ่งก็คือม้านิลมังกรนั่นเอง โดยสุนทรภู่อธิบายจินตนาการว่าม้านิลมังกรนี้เกิดจากการผสมระหว่างพ่อซึ่งเป็นมังกรกับแม่ซึ่งเป็นม้า เกิดเป็นม้านิลมังกรขึ้น ดังที่พระโยคีได้เล็งญาณวิเศษดูความเป็นมาของม้านิลมังกร (เล่มที่ 1 ตอนที่ 24 กำเนิดสุดสาคร, หน้า 293 – 294) ดังนี้

พระทรงศิลป์ยืนสุดสาครบอก	นี่ก็ไม่ออกอะไรกัดหรือมีจางา
จึงเล็งญาณมานิตด้วยฤทธา	ก็รู้ว่าม้ามังกรสมจรกัน
ครั้นลูกมีศีรษะมันเหมือนพ่อ	ตัวตื่นต่อจะเหมือนแม่ช่างแปรผัน
ทางเป็นนาคมาข้างพ่อมันต่อพันธุ์	พระนักธรรมแจ้งกระจ่างด้วยทางมาน
จึงนึกว่าม้านี้มันมีฤทธิ์	จำจะคิดจับไว้ให้พระหลาน
ได้ตามติดบุตรพงศ์พวงศวาน	สิทธิอาจารย์ดีใจจึงไขความ
ม้าตัวนี้ดีจ้านเจียวหลานเอ๋ย	เป็นกะเทยเขี้ยวเพชรไม่เข็ดขาม
จับไว้ขี่มีสง่ากล้าสงคราม	จะได้ตามบิดูเรศไปเขตคัน

จะเห็นว่าสุนทรภู่มักกับมังกรมาผสมกัน เกิดเป็นม้านิลมังกร ซึ่งมีลักษณะบางประการเหมือนพ่อ บางประการเหมือนแม่ ถือเป็นความรู้เกี่ยวกับพันธุศาสตร์ของคนไทยที่แสดงถึงความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะ

ทางพันธุกรรมที่ถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ คือ ลูกจะได้รับลักษณะบางประการมาจากพ่อ และลักษณะบางประการมาจากแม่ นอกจากรูปร่างลักษณะภายนอกแล้ว ความสามารถและอุปนิสัยก็ถือเป็นพันธุกรรมที่ถ่ายทอดมาสู่ลูกได้ด้วย ดังเช่น สีนสมุทร มินิสิซึโมโห ร้ายคล้ายแม่ สุดสาคร วายน้ำได้นานๆ เหมือนแม่ เป็นต้น และยังนับเป็นจินตนาการสร้างสรรค์เกี่ยวกับการผสมข้ามสายพันธุ์ของสุนทรภู่อีกด้วย (สุทธิกัญจน์ ทิพย์เกษร, 2552, หน้า 189 - 192) นอกจากนี้ยังมีสัตว์อื่นๆ ที่แสดงถึงจินตนาการเกี่ยวกับการผสมข้ามสายพันธุ์ อาทิ หัวเป็นคนข้างท้ายกลายเป็นหอย บ้างมีหางอย่างปลาหน้าเหมือนเงาะ ฯลฯ (เล่มที่ 1 ตอนที่ 28 สุดสาครตามพระอภัยมณี, หน้า 366) แต่ไม่โดดเด่นเท่าม้านิลมังกร เพียงแต่ถูกกล่าวถึงในบทชมปลาในขณะที่ตัวละครเดินทางทางน้ำ ซึ่งสัตว์ปักษีสรรพ์เหล่านี้สุนทรภู่อาจได้เค้าเงื่อนมาจากไตรภูมิพระร่วงก็เป็นได้ (ทศพร วงศ์รัตน์, 2550, หน้า 25)

ภาพที่ 1: สุดสาครกับม้านิลมังกรในหน้าปกหนังสือเรียนภาษาไทย

(กระทรวงศึกษาธิการ, มปป.)

ในปัจจุบันนี้ มนุษย์ยังรู้จักสัตว์ผสมข้ามสายพันธุ์หรือทำการผสมข้ามสายพันธุ์ให้กับสัตว์ ที่เรียกว่า Hybrid Animals อย่างเช่นที่มนุษย์รู้จักกันมานานได้แก่ ล่อ ซึ่งเกิดจากการผสมกันระหว่าง ม้าตัวเมีย กับ ลาตัวผู้ (ดังภาพที่ 2) มีลำตัวและขาเรียวยาวคล้ายม้า แต่หน้าตาของล่อเหมือนกับลาและยังมีเสียงร้องคล้ายออกไปทางลาอีกด้วย อีกตัวอย่างหนึ่งได้แก่ ไทกอน (ดังภาพที่ 3) เกิดจากพ่อที่เป็นเสือโคร่ง กับ แม่ที่เป็นสิงโต มีรูปร่างหน้าตาเหมือนสิงโตทุกประการ แต่ลำตัวมีลายพาดกลอนคล้ายเสือโคร่ง (ไทยรัฐ, 2567) แต่ทั้งนี้ก็ยังไม่แปลกมหัศจรรย์เท่ากับจินตนาการของสุนทรภู่ออย่างเช่น ม้านิลมังกร เป็นต้น

ภาพที่ 2: ล่อ (ไทยรัฐ, 2567)

ภาพที่ 3: ไทก้อน (ไทยรัฐ, 2567)

ต้นโรทัน เป็นต้นไม้ใหญ่บนยอดเขาสิงคุตรใจกลางเกาะลังกาซึ่งปรากฏในช่วงท้ายของเล่ม 2 ในตอนที่ พระอภัยมณี นางสุวรรณมาลี และนางละเวงวันพาคืนดีกันและตัดสินใจออกบวชบำเพ็ญพรตอยู่บนยอดเขาสิงคุตร (เล่มที่ 2 ตอนที่ 64 พระอภัยมณีออกบวช, หน้า 484 – 485) ความว่า

พอเดือนยี่สี่ค่านำพระบาททรงรกราษฎราติวังศ์ตามส่งหมด

เป็นสิ้นความสามพระองค์อยู่ทรงพรต	ที่บรรพตสิงคุตรจุณินนต์
ยอดคีรีมีต้นโรทันใหญ่	น้ำปลายใบหยดย้อยเหมือนฝอยฝน
ครั้นแสงแดดแผดส่องต้องมณฑล	เป็นหมอกมนมียู่แต่บุราณ
ด้วยคิรินี้เป็นหลักลังกาทวีป	ยอดเหมือนกลีบจกงกลมณฑลสถาน
ครั้นถึงสิบห้าวันก็บันดาล	เป็นฝนชานโสมสาตไม่ขาดคราว

จากจินตนาการของสุนทรภู่จะเห็นว่ายอดเขาสิงคุตรนี้มีความอุดมสมบูรณ์มาก เป็นแหล่งต้นกำเนิดน้ำและฝน ต้นโรทันก็มีน้ำปลายใบหยดลงมากล้นน้ำฝนอยู่เสมอ ซึ่งแม้จะเป็นเพียงจินตนาการแต่ก็สะท้อนภาพของป่าไม้ที่มีความอุดมสมบูรณ์และเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารได้เป็นอย่างดี ในทางชีววิทยาได้เห็นความสำคัญของป่าไม้อันเป็นต้นน้ำลำธาร รวมถึงได้อธิบายว่าน้ำเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำรงชีวิตของพืชและสัตว์ โดยน้ำจะมีการหมุนเวียนในระบบนิเวศเป็นวัฏจักร ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ โดยเริ่มต้นจากน้ำในแหล่งน้ำต่าง ๆ เช่น ทะเล มหาสมุทร แม่น้ำ ลำคลองหนอง บึง ทะเลสาบ จากการคายน้ำของพืช จากการขับถ่ายของเสียของสิ่งมีชีวิต และจากกิจกรรมต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ระเหยขึ้นไปในบรรยากาศ กระทบความเย็นควบแน่นเป็นละอองน้ำเล็ก ๆ เป็นก้อนเมฆ ตกลงมาเป็นฝนหรือลูกเห็บสู่พื้นดินไหลลงสู่แหล่งน้ำต่าง ๆ หมุนเวียนอยู่เช่นนี้เรื่อยไป (NECTEC, 2567) แต่ก็ไม่ปรากฏว่ามีพืชใดที่มีลักษณะคล้ายต้นโรทันที่จะมีน้ำปลายใบหยดย้อยเหมือนฝอยฝนเลย

กลุ่มที่ 3 จินตนาการเกี่ยวกับสิ่งวิเศษ

จินตนาการของสุนทรภู่กลุ่มนี้เป็นจินตนาการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งวิเศษที่ปรากฏในเรื่องพระอภัยมณี เป็นสิ่งที่เมื่อรับประทานเข้าไปแล้วมีประโยชน์ต่อร่างกาย ทั้งสุขภาพพลานามัย ความสวยงาม ความแข็งแรง เทียบได้กับวิตามินแร่ธาตุที่ช่วยเสริมสร้างระบบการทำงานของร่างกาย บำรุงร่างกาย บำรุงผิวพรรณ อายุยืนยาว หรือเป็นสิ่งที่มีพิษไว้ติดตัวแล้วจะทำให้เกิดผลพลั้งความแข็งแรงเหนื่อธรรมชาติซึ่งคล้ายกับเป็นสิ่งที่ไปกระตุ้นการทำงานของระบบประสาท มีการหลั่งสารหรือฮอร์โมนในร่างกายที่ทำให้เกิดผลกำลัง โดยมีรายละเอียดดังนี้

น้ำอมฤตจากปากนางยักษ์ นางยักษ์ผีเสื้อสมุทรนั้นเป็นรากษสหรือผีเสื้อยักษ์ที่มีชาติกำเนิดแสนพิสดาร มีตำนานที่สุนทรภู่สร้างขึ้นเป็นเรื่องราวอย่างลึกลับ ทำให้นางยักษ์เหมือนเป็นตัวละครที่มีชีวิตอยู่จริง ๆ ในโลกอีกโลกหนึ่งตามจินตนาการของท่าน มีฤทธิ์เดชมากมาย แม้กระทั่งตายไปแล้วก็ยังมีสิ่งวิเศษเกิดขึ้น คือมีน้ำไหลออกมาจากปาก ดังเช่นตอนที่พระอภัยมณีเป่าปี่ทำให้นางยักษ์ถึงแก่ความตาย (เล่มที่ 1 ตอนที่ 14 พระอภัยมณีเรือแตก, หน้า 162) ในตอนนี้สุนทรภู่ประพันธ์ไว้ว่า

อันวารีที่ไหลออกจากปาก

คือแรงรากษสเช่นเหมือนธารไหล

ใครกินน้ำกำลังจะเกรียงไกร

ทั้งโรคร้ายมิได้มีมาบิชา

แสดงว่าน้ำจากปากนางยักษ์นี้เป็นน้ำวิเศษที่ใครกินเข้าไปก็จะสุขภาพดี แข็งแรง มีกำลัง เหมือนเป็นยาบำรุง วิตามิน หรืออาหารเสริมที่เรารู้จักกันในปัจจุบัน ซึ่งจากการศึกษาในทางวิทยาศาสตร์ทำให้รู้ถึงสารอาหารที่สำคัญต่อการเจริญเติบโตของร่างกาย และรู้ถึงคุณสมบัติของวิตามินและแร่ธาตุชนิดต่างๆ ที่มีผลต่อการเจริญเติบโต มีการสกัดวิตามิน แร่ธาตุมาเป็นยาบำรุงในรูปยาน้ำ ยาเม็ด และแคปซูล เป็นต้น น้ำจากปากนางยักษ์นี้ ถือเป็นยาวิเศษคล้ายๆ ยาอายุวัฒนะที่คนทั่วไปหากได้ดื่มเข้าไปแล้วก็จะมีความหวัง สุขภาพแข็งแรงไม่มีโรคร้ายเบียดเบียน

นมพระธรณี มีชื่อเรียกหลายชื่อ ได้แก่ นมพระธรณี ถันธรณี และดินถัน ปรากฏในตอนนี้นางละเวง วัฒนพานิพระอภัยมณีเข้าไปในป่า ระหว่างหยุดพักได้เกิดมีลูกนมพระธรณีขนาดเท่าลูกน้ำเต้าทองสีเหลืองอร่ามและมีกลิ่นหอมตกอยู่ตรงหน้านางละเวง เมื่อกรีดดอกแล้วชิมดูก็พบว่ามีรสอร่อยชุ่มคอและทำให้ร่างกายมีเรี่ยวแรง (เล่มที่ 1 ตอนที่ 31 พระอภัยมณีพบนางละเวง, หน้า 429) ดังนี้

ฝ่ายอารักษ์ศักดิ์สิทธิ์สถิตสถาน

จึงแจ้งการกับวัฒนพานิศรี

ลูกนั้นหรือชื่อวามพระธรณี

ถึงพันปีผุดขึ้นเหมือนปิ่นดั่ง

ฝูงสัตว์ไพร่ได้อินทั้งกลิ่นหอม

มาพร้อมพร้อมเพราะจะกินถวิลหวัง

ด้วยหวานเย็นเห็นประเสริฐเกิดกำลัง

กำจัดทั้งโรคไม่ราศี

อายุยืนขึ้นชุ่มเป็นหนุ่มสาว

ผิวนั้นราวกับทองละอองศรี

ถึงแก่เฒ่าเข้าเรือนสามร้อยปี

ก็ไม่มีมัวหมองละอองนวล

ทั้งเนื้อหอมกล่อมกลืนระรินริน

เป็นที่ชื่นชมบุรุษสุดสงวน

จะเห็นว่ามพระธรรมมีความวิเศษคล้ายกับเป็นยาอายุวัฒนะ บำรุงกำลังและผิวพรรณในทำนองเดียวกับยาบำรุงหรืออาหารเสริมทำนองเดียวกันกับน้ำอมฤตจากปากนางยักษ์ เพียงแต่อยู่ในรูปลักษณะที่แตกต่างกัน มีกำเนิดแตกต่างกัน สอดคล้องกับความต้องการของมนุษย์ที่ต้องการจะมีสุขภาพแข็งแรง มีอายุยืนยาว จึงเกิดการค้นคว้าหาอายุวัฒนะมาแต่สมัยโบราณ ดังเช่นจีนซีฮ้องเต็กที่ทรงปรารถนาที่จะมีชีวิตเป็นอมตะ จึงได้มีพระราชโองการให้ค้นหาอายุวัฒนะไปทั่วทั้งราชอาณาจักร (BBC News ไทย, 2560) โดยหวังว่ายาอายุวัฒนะเหล่านี้จะมีตัวยาซึ่งเป็นสารที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย ทำให้สุขภาพร่างกายแข็งแรง อายุยืนยาวนั่นเอง แต่ในปัจจุบันนี้ยังไม่ปรากฏมียาชนิดใดที่จะเป็นยาอายุวัฒนะ ทำให้มนุษย์มีชีวิตเป็นอมตะได้เลย จะมีก็เพียงการผลิตยาบำรุง วิตามิน ธาตุอาหารต่างๆ ที่ช่วยเสริมสุขภาพเท่านั้น

แก้วตาผีเสื้อยักษ์ ผีเสื้อยักษ์เป็นสัตว์อีกชนิดหนึ่งที่เกิดจากจินตนาการของสุนทรภู่ ในตอนที่สุดสาครออกจากเกาะแก้วพิสดารไปตามพระอภัยมณี (เล่มที่ 1 ตอนที่ 28 สุดสาครตามพระอภัยมณี, หน้า 367 - 368) ระหว่างทางจะเข้าเมืองการเวกได้พบผีเสื้อยักษ์ซึ่งเป็นผีเสื้อที่มีขนาดใหญ่โตมาก สามารถจับมนุษย์กินเป็นอาหารได้ มีตัวนายใหญ่คอยระแวดระวังป้องกันผีเสื้อยักษ์ที่เป็นบริวารตัวอื่นๆ ทำให้หาไม่ตาย เวลานั้นมีเทวดาถือขวานมาบอกให้สุดสาครช่วยล่อผีเสื้อยักษ์ตัวอื่น ๆ ไปเพื่อเทวดาจะได้เข้าไปฆ่าตัวนายใหญ่ได้ และบอกว่าเมื่อตัวนายใหญ่ตายแล้วให้สุดสาครควักแก้วตาผีเสื้อยักษ์ไป ดังนี้

ท่านช่วยล่อแต่พอให้มันโล่มา

เราจะฆ่าตัวนายให้วายชนม์

จึงคว่ำแก้วแววตาทั้งขวาย

ไปกันกายสารพัดไม่ขัดสน

บังเกิดแรงแข็งแกร่งทั้งคงทน

ถ้าจับคนเข้าก็อ่อนหย่อนกำลัง

จะเห็นว่าแก้วตาผีเสื้อยักษ์มีฤทธิ์วิเศษ ทำให้ผู้ที่ครอบครองมีพลังกำลัง คงทนสารพัดอาวุธ จับตัวใครเข้าคนนั้นก็อ่อนกำลังลง ซึ่งในปัจจุบันก็มีจินตนาการเกี่ยวกับการที่มนุษย์มีพลังกำลังเหนือกว่ามนุษย์ทั่วไป เช่นที่ปรากฏในนิยายหรือภาพยนตร์หลาย ๆ เรื่อง อาทิ Superman หรือ Spiderman เป็นต้น การที่มนุษย์มีพลังเหล่านี้เรียกว่าเป็นพลังเหนือธรรมชาติ (Supernatural power) ซึ่งในทางชีววิทยานั้นก็ได้มีการศึกษาถึงภาวะตึงเครียดทำให้ร่างกายต้องมีการเตรียมความพร้อมในการรับสภาวะฉุกเฉินต่างๆ โดยมีฮอร์โมนชนิดหนึ่งที่เรียกว่า อะดรีนาลิน (Adrenaline) หรือ อีพิเนฟริน (Epinephrine) เป็นฮอร์โมนที่หลั่งจากต่อมหมวกไต เป็นสารแห่งความโกรธ และเกี่ยวเนื่องกับการป้องกันตัว ร่างกายจะหลั่งฮอร์โมนนี้เพื่อให้มีภาวะเตรียมพร้อมให้ร่างกายเข้าสู่การตอบสนองต่อภาวะฉุกเฉินและการใช้พลังงาน ทำให้กล้ามเนื้อหลอดเลือดหัวใจทำงานอย่างเต็มที่ หัวใจบีบตัวมากขึ้น อัตราการเต้นของหัวใจสูงขึ้น ความดันเลือดสูงขึ้น และทำในสิ่งที่

เมื่อก่อนไม่สามารถทำได้ เช่น เมื่อเกิดเหตุไฟไหม้จะรีบวิ่งเข้าไปยกของหนักในบ้านออกมาได้ โดยปกติแล้วอะตริณาลินจะหลังช่วงที่เราตื่นเต้นหรือมีภาวะฉุกเฉินแล้วจะลดลงมาอยู่ในระดับปกติ (โรงพยาบาลพญาไท, 2567) แก้วตาผีเสื้อยักษ์นี้จึงอาจจะเป็นของวิเศษที่ทำให้ร่างกายหลังสารเคมีเหล่านี้ออกมาได้ตลอดเวลาทำให้มีผลกำลังคงทนทุกเวลาก็เป็นได้

จินตนาการทางชีววิทยาเหล่านี้เมื่อนำมาจัดเป็นกลุ่มแล้วจะพบว่าแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ ได้แก่ กลุ่มที่ 1 จินตนาการเกี่ยวกับเทคโนโลยีที่สัมพันธ์กับชีววิทยา กลุ่มที่ 2 จินตนาการเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิต และกลุ่มที่ 3 จินตนาการเกี่ยวกับสิ่งวิเศษ ซึ่งทั้งหมดนี้เมื่อวิเคราะห์แล้วจะเกี่ยวข้องกับเนื้อหาชีววิทยาในเรื่อง พืช (ลักษณะของพืชใบเลี้ยงเดี่ยว) สัตว์ที่สูญพันธุ์ (อุปกรณ์ขยายขีดความสามารถของการมองเห็น เช่น กล้องโทรทรรศน์ กล้องจุลทรรศน์) การถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรม เทคโนโลยีชีวภาพ พันธุวิศวกรรม การผสมข้ามสายพันธุ์ สันฐานวิทยา สารอาหาร (วิตามิน / แร่ธาตุ) และการทำงานของระบบประสาท

ในปัจจุบัน เรายังสามารถพบเห็นจินตนาการเกี่ยวกับสิ่งวิเศษในลักษณะนี้ได้อีกมากมาย อาทิ จินตนาการเกี่ยวกับเรือวิเศษหรือยานพาหนะวิเศษก็ยังปรากฏให้เห็นอยู่เช่นกัน เช่นในการ์ตูนญี่ปุ่นอย่างเรื่อง ดราก้อนบอล ผู้แต่งก็จินตนาการไว้ในเรื่องมีบริษัทที่สามารถผลิตแคปซูลที่เมื่อโยนออกไปแล้วกลายเป็นสิ่งต่างๆ เช่น เรือ รถ ฯลฯ หรืออย่างในนิยายเรื่องแฮร์รี่ พอตเตอร์ก็มีจินตนาการเกี่ยวกับรถยนต์ที่ถูกใช้เวทย์มนต์ทำให้เหาะไปบนฟ้าได้ การผลิตยาบำรุงกำลังและเครื่องสำอางประทีนโฉมต่างๆ เป็นต้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงจินตนาการเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ที่แสดงออกมาในวรรณคดีได้เป็นอย่างดี

สรุป

นิทานคำกลอนเรื่องพระอภัยมณีเป็นผลงานสร้างสรรค์จากจินตนาการของกวีเอกสุนทรภู่ซึ่งมีความโดดเด่นทั้งในด้านการใช้ภาษาร้อยกรองที่ไพเราะสละสลวย ใช้คำง่ายๆ ในการประพันธ์ มีตัวละครและการดำเนินเรื่องที่สนุกสนานสมจริง เสมือนเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริงในโลกอีกใบหนึ่ง ซึ่งจินตนาการที่โดดเด่นอีกอย่างหนึ่งของสุนทรภู่ได้แก่สิ่งมีชีวิตและสิ่งวิเศษที่เกี่ยวข้องกับชีววิทยา เรียกได้ว่าเป็นจินตนาการทางชีววิทยาของสุนทรภู่ อาทิ ม้านิลมังกร นมพระธรณี เสือขนนก ต้นโรทัน ข้าวบนเกาะแก้วพิสดาร เป็นต้น ซึ่งมีลักษณะเป็นจินตนาการเพื่อฝันทำนองเดียวกับบันเทิงคดีแนววิทยาศาสตร์ (Science Fictions) ในกลุ่มนิยายจินตนิมิต (Science Fantasy) ที่ไม่เน้นเรื่องความถูกต้อง ข้อเท็จจริง หรือความเป็นไปได้ของหลักการทางวิทยาศาสตร์ที่นำมาประกอบตัวเนื้อเรื่อง แต่จะเน้นเรื่องความกลมกลืนของตัวเรื่อง บุคลิกและความสัมพันธ์ของตัวละคร ความสนุกสนานและน่าติดตาม (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, ออนไลน์) อย่างเช่น ม้านิลมังกรเกิดจากการผสมข้ามสายพันธุ์ที่ยังไม่มีใครรู้จักเทคโนโลยีแบบนี้ในสมัยเมื่อสองร้อยกว่าปีก่อน หรือแม้ในปัจจุบันก็ไม่สามารถใช้เทคโนโลยีผสมข้ามสายพันธุ์มาผสมให้เกิดม้านิลมังกรได้ เนื่องจากสุนทรภู่จินตนาการให้ม้านิลมังกรเกิดจากพ่อที่เป็นมังกรซึ่งเป็นสัตว์ในเทพนิยายกับแม่ที่เป็นม้าซึ่งเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีจริงในธรรมชาติ เป็นต้น

จินตนาการทางชีววิทยาที่ปรากฏนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการของมนุษย์ที่ต้องการความเป็นอยู่ที่ดี ต้องการความสะดวกสบาย เช่น เสือขนนก ทำให้บินไปในอากาศได้ สำเภายนต์ ทำให้ใช้วัสดุต่างๆ กับ

การร้ายกาจทำให้มีเรือสำเภาแล่นไปในน้ำได้ ข้าวบนเกาะแก้วพิสดาร ปลุกแล้วออกรวงเป็นข้าวสารเลย ไม่ต้องเหนื่อยเสียเวลาตำข้าวอีก เป็นต้น สอดคล้องกับทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมนุษย์ของมาสโลว์ (Maslow's hierarchy of human needs) (2486 อ้างใน NovaBizz, ออนไลน์) ซึ่งแบ่งความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 5 ระดับ เรียกว่าความต้องการมูลฐาน 5 ขั้น ได้แก่

1. ความต้องการพื้นฐานทางสรีระ (Basic physiological needs or Biological Needs , Physical Needs) คือความต้องการบำบัดความหิวกระหาย ต้องการพักผ่อน ต้องการเรื่องกามารมณ์ ต้องการบำบัดความเจ็บปวดและ ความไม่สมดุลทางร่างกายต่างๆ
2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs and security) คือ ต้องการความมั่นคง ต้องการการป้องกัน อันตราย ต้องการระเบียบ ต้องการทำนายอนาคต
3. ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (Love and Belonging Needs or Social Needs) คือ ต้องการเพื่อน ต้องการผู้ร่วมงาน ต้องการครอบครัว ต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม ต้องการใกล้ชิดกับเพศตรงข้าม
4. ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง (Esteem Needs, Self-Esteem Needs) คือ ต้องการความนับถือ ต้องการความมั่นคงซึ่งอยู่บนพื้นฐานของความเห็นของคนโดยทั่วไป ต้องการความพอใจ ชมเชย นิยม ต้องการความมั่นใจในตนเอง ต้องการคุณค่าในตนเอง ต้องการยอมรับตนเอง
5. ความต้องการความสมหวังในชีวิต (Self-Actualization Needs, Self-realization , Self-fulfillment Needs) คือต้องการไปให้ถึงความสามารถสูงสุดของตนเอง ต้องการที่จะพัฒนาศักยภาพของตน ต้องการสิ่งที่เหมาะสมที่สุด ต้องการความงอกงามและขยายความต้องการให้ถึงที่สุด ค้นพบความจริง สร้างสรรค์ความงาม ส่งเสริมความยุติธรรม สร้างระเบียบ

จากแนวคิดดังกล่าวจะพบว่าจินตนาการทางชีววิทยาที่ปรากฏในนิทานคำกลอนเรื่องพระอภัยมณีมักตอบสนองความต้องการพื้นฐานทางสรีระซึ่งหมายรวมถึงความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต รวมถึงความต้องการความปลอดภัยด้วย เช่น ข้าวที่ออกรวงเป็นข้าวสารทำให้ชีวิตมีความสะดวกสบายในการเตรียมอาหารเพื่อรับประทาน สำเภายนต์ทำให้ชีวิตมีความสะดวกสบายในการเดินทาง นมพระธณีทำให้ร่างกายสดชื่นแข็งแรง มีผิวพรรณวรรณะที่สวยงาม แก้วตาผีเสื้อยักษ์ ทำให้ร่างกายแข็งแรงคงทน ปลอดภัยจากอันตราย เป็นต้น และเนื่องด้วยจินตนาการเหล่านี้ที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของมนุษย์ดังกล่าว อาจเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้นิทานคำกลอนเรื่องพระอภัยมณีเป็นเรื่องราวที่สนุกสนานประทับใจผู้อ่านไม่ว่าจะยุคใดสมัยใด เนื่องจากสิ่งมีชีวิตและสิ่งวิเศษที่แปลกประหลาดมหัศจรรย์จากจินตนาการของสุนทรภู่ได้ตอบสนองความต้องการของมนุษย์ในหลากหลายรูปแบบนั่นเอง

นอกจากนี้จินตนาการทางชีววิทยาในนิทานคำกลอนเรื่องพระอภัยมณีได้สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของจินตนาการที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ อันจะนำไปสู่การค้นคว้าหาความรู้และการประดิษฐ์คิดค้นเทคโนโลยีใหม่ให้เกิดขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกหรือสนองต่อความต้องการของมนุษย์ ดังเช่นจินตนาการเกี่ยวกับข้าวบนเกาะแก้วพิสดาร อาจเป็นแรงบันดาลใจที่ทำให้เกิดการคิดค้นสายพันธุ์ข้าวหรือการใช้เทคโนโลยีด้านพันธุ์

วิศวกรรม ทำให้เกิดสายพันธุ์ข้าวในอนาคตที่ออกรวงมาเป็นข้าวสารได้เลยโดยไม่ต้องเสียเวลานำข้าวมาขัดเอาเปลือกออก ดังเช่นที่เคยปรากฏว่ามีการจินตนาการถึงพาหนะคือเรือดำน้ำที่จะนำพามนุษย์ให้ลงไปอยู่ใต้น้ำได้ลึกๆ และนานๆ ในนิยายวิทยาศาสตร์เรื่องใต้ทะเลสองหมื่นโยชน์ (Twenty Thousand Leagues Under the Sea) ของ จูลส์ เวิร์ล (Jules Gabriel Verne) (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2567) ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นทำให้มีการประดิษฐ์เรือดำน้ำขึ้นมาได้จริงๆ ในเวลาต่อมา จะเห็นได้ว่าจินตนาการที่ปรากฏในวรรณกรรมเหล่านี้มีความสำคัญอย่างยิ่ง การอ่านวรรณกรรมจึงมีความสำคัญที่นอกจากจะก่อให้เกิดสุนทรียภาพแก่ผู้อ่านแล้ว ยังช่วยสร้างเสริมจินตนาการให้แก่ผู้อ่าน ซึ่งหากส่งเสริมให้มีการอ่านวรรณกรรมหรือวรรณคดีเพื่อเสริมสร้างจินตนาการ ย่อมสามารถนำไปสู่การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ที่จะค้นคว้าหาความรู้และสิ่งประดิษฐ์หรือนวัตกรรมใหม่ๆ ในทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เกิดการเรียนรู้อย่างมีความต่อผู้อ่าน และช่วยเชื่อมโยงศาสตร์ทั้งสองด้าน คือ วิทยาศาสตร์กับศิลปศาสตร์ว่ามีความสัมพันธ์ต่อได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (มปป.). *หนังสือเรียนภาษาไทย ชุดพื้นฐานภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เล่ม 1*.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.

ทศพร วงศ์รัตน์. (2550). *พระอภัยมณี...มาจากไหน*. กรุงเทพฯ: บริษัท คอมฟอรม์ จำกัด.

ไทยรัฐ. (2567, 26 กรกฎาคม). *สัตว์ผสมข้ามสายพันธุ์*. www.thairath.co.th/lifestyle/life/1877671.

พระสุนทรโวหาร (สุนทรภู่). (2544). *พระอภัยมณี ของสุนทรภู่ เล่ม 1*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศิลปา-
บรรณาคาร.

_____. (2544). *พระอภัยมณี ของสุนทรภู่ เล่ม 2*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศิลปา-
บรรณาคาร.

ภิญโญ ศรีจำลอง. (2549). *ท่องโลกกวี เทิดอักษร สุนทรภู่*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บ้านภิญโญ.

โรงพยาบาลพญาไท. (2567, 9 มิถุนายน). *อะดรีนาลีน*. www.phyathai.com/th/article/2561-8__essential_hormones_that_you_have_to_handle__branchpyt2.

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2566, 3 สิงหาคม). *บันเทิงคดีแนววิทยาศาสตร์*. th.wikipedia.org/wiki/บันเทิงคดีแนววิทยาศาสตร์.

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2567, 26 กรกฎาคม). *ใต้ทะเลสองหมื่นโยชน์*. th.wikipedia.org.

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร. (2567, 20 กรกฎาคม). *รากษส*. <https://culturio.sac.or.th/content/1292>.

สุทธิกัญจน์ ทิพย์เกษร. (2552). *การวิเคราะห์องค์ความรู้และจินตนาการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในนิทานคำกลอนเรื่อง ‘พระอภัยมณี’* [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่].

สุทธิกัญจน์ ทิพย์เกษร, อรพินท์ คันทาเวช และ วิลาสินี สวาทยานันท์. (2565). *การวิเคราะห์องค์ความรู้และจินตนาการทางชีววิทยาในนิทานคำกลอนเรื่องพระอภัยมณี* (รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์).

เชียงใหม่: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

องอาจ โอโลม. (2555). *วรรณคดีศึกษา*. กรุงเทพฯ: ทริบเพิ้ล กรุ๊ป.

อุทยานวิทยาศาสตร์พระจอมเกล้า ณ หว้ากอ. (2567, 26 กรกฎาคม). *วิวัฒนาการในการบินของนก*.

www.waghor.go.th.

BBC News ไทย. (2560, 26 ธันวาคม). *พบหลักฐานจีนชื้องเต้สั่งให้ค้นหาอายุวัฒนะจริง*.

www.bbc.com/thai/international-42481953.

NECTEC. (2567, 9 มิถุนายน). *วัฏจักรของน้ำ*. www.nectec.or.th/schoolnet/library/create-web/10000/science/10000-6295.html.

NovaBizz. (2566, 3 สิงหาคม). *ความต้องการของมนุษย์ (Human needs)*.

www.novabizz.com/NovaAce/Personality/Human_Needs.htm.

true ปลุกปัญญา. (2565, 18 มกราคม). *ภาษาไทย ม. 3 เรื่อง นิทานคำกลอนเรื่อง พระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ*. www.truelookpanya.com/learning/detail/31747.

_____. (2567, 9 มิถุนายน). *พืชใบเลี้ยงเดี่ยว*.

www.truelookpanya.com/knowledge/content/63521/-scibio-sci-

พระราชชายา เจ้าดารารัศมี กับการขับเคลื่อนสังคมในมิติการจัดการมรดกทุนวัฒนธรรม
Princess Consort Dara Rasmi in the Role of Driving Societal Change in the
Cultural Heritage Management Dimension

สุพัฒน์วรี ทิพย์เจริญ^{1*}

Supattanawaree Thipcharoen^{1*}

¹ ภาควิชาวิทยาการข้อมูลและนวัตกรรมดิจิทัล คณะนวัตกรรม เทคโนโลยี และการสร้างสรรค์

มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

120 ถนนมหิดล ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50100 ประเทศไทย

¹ Department of Data Science and Digital Innovation, Faculty of Innovation

Technology and Creativity, The Far Eastern University

120 Mahidol Road, Suthep Sub-district, Mueang District, Chiang Mai, 50100, Thailand

รับบทความ: 28 กุมภาพันธ์ 2567

ปรับปรุงบทความ: 16 สิงหาคม 2567

ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 26 สิงหาคม 2567

บทคัดย่อ

ทุนวัฒนธรรมถือเป็นมรดกที่ทรงคุณค่าที่ต้องอาศัยรากฐานที่สำคัญในการจัดการเพื่อให้ทุนวัฒนธรรมนั้นยังคงอยู่ท่ามกลางกระแสของการเปลี่ยนแปลง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่เป็นพื้นที่ที่มีความสมบูรณ์ของธรรมชาติ ศิลปะ ประเพณี รวมถึงวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายมานับแต่อดีต เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายทั้งใน และนอกประเทศ บทความนี้เป็นบทความวิชาการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทุนวัฒนธรรมจากพระราชกรณียกิจของพระราชชายา เจ้าดารารัศมี ในมิติการจัดการมรดกทุนวัฒนธรรมในอำเภอจอมทอง เนื่องจากทรงมีบทบาทที่สำคัญในพื้นที่ แม้ว่าจะเป็นพื้นที่ห่างไกล แต่ด้วยทรงเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ทรงทำนุบำรุงพระศาสนา ทรงสร้างแนวทาง และรากฐานวัฒนธรรมผ่านขนบธรรมเนียม วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของผู้คนจากรุ่นสู่รุ่น ดังปรากฏให้เห็นในพื้นที่อำเภอจอมทอง ซึ่งก่อให้เกิดอัตลักษณ์ในพื้นที่ สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นดินแดนแห่งศรัทธา ประชาชนคนรุ่นหลังสามารถนำเอามรดกทางวัฒนธรรมนี้มาขับเคลื่อนสังคมในมิติการจัดการมรดกทุนวัฒนธรรม หนุนเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในยุควิถีใหม่ได้ ทั้งนี้ยังทรงเป็นต้นแบบให้นักวิชาการ ประชาชนให้เกิดจิตสำนึกและความภาคภูมิใจ ในการอนุรักษ์และสืบทอดทุนวัฒนธรรม

* ผู้เขียนหลัก (อาจารย์ ดร. ภาควิชาวิทยาการข้อมูลและนวัตกรรมดิจิทัล คณะนวัตกรรม เทคโนโลยี และการสร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น
อีเมล: supattanawaree@feu.edu

ล้านนาให้คงอยู่ เกิดฐานความรู้ภูมิปัญญา และเผยแพร่ทุนวัฒนธรรมในวงกว้าง ส่งต่อความงดงามของวัฒนธรรมนี้ในฐานะมรดกโลกสืบไป

คำสำคัญ

พระราชชายา เจ้าดารารัศมี การขับเคลื่อนสังคม การจัดการทุนวัฒนธรรม ทุนวัฒนธรรมอำเภอจอมทอง

Abstract

Cultural capital is considered a valuable heritage that requires a strong foundation for its management to ensure its preservation amidst the tides of change. Chom Thong District in Chiang Mai Province is an area rich in natural beauty, art, traditions, and a diverse culture that has been well-known both domestically and internationally for generations. This academic article aims to study the cultural capital derived from the royal duties of Princess Dara Rasmi, specifically in the context of managing cultural heritage in Chom Thong District. Despite being a remote area, she played a significant role there. As a visionary leader, she contributed to the preservation of religion, established cultural norms, and passed down traditions, lifestyles, and ways of living from generation to generation, as evident in Chom Thong District today. This has led to the development of a unique identity in the area, reflecting its status as a land of faith. Future generations can use this cultural heritage to drive society in the context of managing cultural capital, supporting the development of the creative economy in the new normal era. Furthermore, she serves as a model for scholars and the public, instilling a sense of awareness and pride in preserving and passing on Lanna cultural capital, creating a knowledge base and wisdom that will widely disseminate cultural capital and pass on this cultural beauty as a world heritage for generations to come.

Keywords

Princess Consort Dara Rasmi, Driving Social Change, Cultural Heritage Management, Chom Thong Cultural Fund

บทนำ

ทุนวัฒนธรรมถือเป็นทรัพยากรอันมีค่าเนื่องด้วยสามารถสะท้อนความเป็นอัตลักษณ์ วิถีความเป็นมา ด้วยเหตุนี้จึงมีความพยายามในการที่จะรวบรวมและรักษาทุนวัฒนธรรมในทุก ๆ ระดับ ตั้งแต่ชุมชนท้องถิ่น ภูมิภาค ไปจนถึงระดับประเทศ โดยจะมีส่วนของนโยบายที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ หรือ Thailand 4.0 (สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล, 2560, 1 - 44) เป็นแนวทางในการกำหนด ทิศทาง มุ่งเน้นให้เกิดการจัดการทุนวัฒนธรรมภายในท้องถิ่น ซึ่งนอกเหนือจากการอนุรักษ์ และการสร้าง จิตสำนึกในการรักในมรดกของท้องถิ่นแล้ว ในยุทธศาสตร์ชาติยังสนับสนุนให้ทุกชุมชนสามารถที่จะนำทุน วัฒนธรรมนั้นมาก่อให้เกิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์บนพื้นฐานทุนวัฒนธรรม ที่ก่อให้เกิดทั้งคุณค่า และ มูลค่า ที่ เหมาะสมและยั่งยืน โดยมีความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการทำงานด้านวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นภาคการ ปกครอง ภาคการศึกษา ภาคประชาชน เป็นต้น

เมื่อนึกถึงดินแดนแห่งวัฒนธรรมในภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ ถือว่าเป็นอีกหนึ่งพื้นที่ ที่มีทุน วัฒนธรรมที่หลากหลาย มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่งดงาม สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน มีอัตลักษณ์ที่โดดเด่น ตามวิถีชาวล้านนา ซึ่งเมื่อได้ทำการศึกษาค้นคว้า พบว่าการต่อยอดและสืบสานส่งต่อมรดกทุนวัฒนธรรมอย่าง สร้างสรรค์นั้น การจัดการทุนวัฒนธรรมเป็นกระบวนการที่สำคัญมาก (โชคอนันต์ วาณิชย์เลิศนาศาร, 2564, 12-19) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีผู้นำที่มีความเข้มแข็ง เป็นหลักในการคงไว้ซึ่งการอนุรักษ์และวางรากฐานที่ สำคัญในการดูแลรักษาทุนวัฒนธรรม โดยหนึ่งในผู้นำที่มีบทบาทในอดีตจนถึงปัจจุบันของจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ พระราชชายา เจ้าดารารัศมี พระราชชายาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ผู้ซึ่ง ตลอดพระชนม์ชีพ ทรงเป็นแบบอย่างในการเป็นดำรงตนในฐานะสตรีล้านนา ที่ทรงดำเนินพระราชกรณียกิจใน หลายด้านที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของชาวล้านนา (ภักดีกุล รัตนา และ ไพโรจน์ ไชยเมืองชื่น, 2564, 51-72) ไม่ว่าจะเป็นด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ด้านการศึกษา ด้านการทำนุบำรุงพระศาสนา ด้านประเพณี และอื่นๆ ซึ่ง ผลลัพธ์ที่ปรากฏแล้วแต่ถูกถ่ายทอดและส่งต่อมายังผู้คนรุ่นหลัง เช่นเดียวกับอำเภोजอมทอง ซึ่งเป็นส่วน หนึ่งของจังหวัดเชียงใหม่ อยู่ห่างจากตัวเมืองประมาณ 60 กิโลเมตร เป็นที่รู้จักในนามของที่ตั้งของดอยอิน ทนนท์ภูเขาที่สูงที่สุดในประเทศไทย อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ น้ำตกสิริธาร น้ำตกแม่ยะ จุดชมวิว กิโลเมตรที่ 31 น้ำตกแม่กลาง น้ำตกสิริภูมิ น้ำตกวชิรธาร น้ำตกแม่เตี๊ยะ พระมหาธาตุพนมเมทนีดลพระ มหาธาตุพนมพลภูมิสิริ เดิมทีในสมัยก่อน เส้นทางแม่น้ำปิงที่พาดผ่านทำให้อำเภोजอมทองเป็นเมืองผ่านที่มี เส้นทางเชื่อมโยงไปยังอำเภอเมือง จึงทำให้อำเภोजอมทองมีสถานที่สำคัญๆ ทางวัฒนธรรม ทั้งทางด้าน พระพุทธศาสนา ด้านประเพณี งานประจำปี วิถีชีวิต อาหารถิ่น ตลอดจนด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษาถิ่นจาก การสังเกตพบว่า พื้นที่อำเภोजอมทองยังคงมีทุนวัฒนธรรมอีกมากมายที่น่าสนใจ หากแต่ในปัจจุบันยังขาดการ ส่งเสริมให้เป็นที่รู้จัก เพิ่มศักยภาพทางการแข่งขัน จึงทำให้หน่วยงานหลักในพื้นที่ได้แก่ สภาวัฒนธรรม เทศบาลจอมทอง มีเป้าหมายในการการวิเคราะห์และหนุนเสริมศักยภาพทุนวัฒนธรรมให้สามารถเพิ่มมูลค่า ทางเศรษฐกิจและเข้าสู่การแข่งขันได้ จึงเป็นที่มาของการพยายามที่จะมีการจัดการทุนวัฒนธรรมอำเภोजอมทอง ในทุก ๆ ส่วนภาคีเครือข่าย ทั้งส่วนของภาค รัฐบาล ภาคการศึกษา และ ส่วนของภาคประชาชน

และเมื่อได้ทำการรวบรวมทุนวัฒนธรรมในพื้นที่พบว่า ทุนวัฒนธรรมที่มีส่วนสำคัญ เป็นอัตลักษณ์ของอำเภอจอมทองนั้นล้วนเกี่ยวข้องกับพระราชกรณียกิจของพระราชชายา เจ้าดารารัศมี ในอดีตที่ได้เคยเสด็จมา ไม่ว่าจะเป็นด้านการทำนุบำรุงพระศาสนา ด้านประเพณี ด้านหัตถกรรม ด้านเกษตรกรรม ด้านสถาปัตยกรรม ด้านการฟ้อนรำ ล้วนแล้วแต่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีผลต่อการขับเคลื่อนสังคมในอำเภอจอมทองในปัจจุบันเป็นอย่างยิ่ง

โดยบทความวิชาการนี้มีเป้าหมายที่ต้องการนำเสนอทุนวัฒนธรรมในพื้นที่อำเภอจอมทองที่เกี่ยวข้องกับพระราชชายา เจ้าดารารัศมี ในบทบาทการเป็นผู้นำด้านการจัดการทุนวัฒนธรรมผ่านพระราชกรณียกิจและที่ปรากฏเป็นมรดกทางวัฒนธรรมในอำเภอจอมทอง ซึ่งถือเป็นมรดกของชนรุ่นหลัง ได้ยังประโยชน์ตลอดจนการตระหนักถึงคุณค่าและความภาคภูมิใจในวิถีชาวล้านนา ตามแบบอย่างของพระราชชายา เจ้าดารารัศมี ที่ทรงเป็นแบบอย่างของอย่างแก่นักวิจัย ประชาชน ผู้ที่มีใจรักวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถสืบสานและต่อยอดการจัดการทุนวัฒนธรรมเพื่อหนุนเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์และการสร้างจิตสำนึกท้องถิ่นในยุควิถีใหม่ได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน

พระราชชายา เจ้าดารารัศมี และพระราชกรณียกิจที่สำคัญด้านทุนวัฒนธรรม

ประวัติพระราชชายา เจ้าดารารัศมี

พระราชชายา เจ้าดารารัศมีทรงเป็นธิดาในพระเจ้าอินทวิชยานนท์ (เจ้าหลวงเชียงใหม่องค์ที่ 7) ประสูติ แต่แม่เจ้า ทิพเกสร ในวันอังคาร เดือน 10 เหนือ (เดือน 8 ใต้) ขึ้น 8 ค่ำ ปีระกา พุทธศักราช 2416 เวลา 03.00 น. เศษ ณ ค่ายกลางเมืองนครเชียงใหม่ โดยในปีพุทธศักราช 2429 ได้เสด็จกรุงเทพเพื่อเข้ารับราชการฝ่ายในเป็นเจ้าจอมในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ตลอดระยะเวลาที่ประทับอยู่ ตำแหน่งทูลกระหม่อมเป็นชาวเหนืออย่างเคร่งครัด ทรงนั่งขึ้นตลอดมาตั้งแต่เข้ามาอยู่ และทรงไว้พระเกศยาว ไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อม ดังภาพที่ 1 ในวันที่ 2 ตุลาคม พ.ศ.2432 เจ้าดารารัศมี ประสูติพระราชธิดา หากแต่เจริญพระชนมายุได้เพียง 3 พรรษาเศษก็ได้สิ้นพระชนม์ลง และเมื่อภายหลังพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 เสด็จสวรรคต (พ.ศ.2453) พ.ศ.2456 จึงได้ทรงเสด็จกลับมาประทับ ณ นครเชียงใหม่ トラบสิ้นพระชนม์เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2476 ณ ค่ายรินแก้ว สิริรวมพระชนมายุได้ 60 พรรษา ซึ่งเปรียบได้ว่าเป็นบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ท้องถิ่น รวมถึงชาติไทยนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน (จิราชาติ สันติยศ, 2553, 25-39)

ภาพที่ 1: พระราชชายา เจ้าดารารัศมีเจ้านายฝ่ายเหนือที่เป็นแบบอย่างของสตรีล้านนา
ที่มา: มุลนินวราชดำรินุรักษ์ฝ่ายเหนือ (2566)

พระราชกรณียกิจที่สำคัญของพระราชชายา เจ้าดารารัศมี

พระราชชายา เจ้าดารารัศมี ทรงเป็นเจ้านายฝ่ายเหนือ ในขณะเดียวกันก็ทรงเป็นสตรีล้านนาด้านแบบที่เป็นแบบอย่างมีคุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ ความน่าเชื่อถือ การเคารพ ความรับผิดชอบ ความเป็นธรรม รวมถึงทรงมีคุณธรรมและจริยธรรมซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ (ภักดีกุล รัตนา, 2564, 1-15) เมื่อครั้งประทับอยู่ตำหนักที่กรุงเทพฯ ในเวลาว่างราชการ หรือเสด็จงานพระราชพิธีต่างๆแล้ว พระราชชายา เจ้าดารารัศมีทรงโปรดแต่งโคลงกลอนและการดนตรี พระองค์ทรงดีดจระเข้และสืขได้อย่างเชี่ยวชาญ ดำรงไว้ซึ่งความงดงามทางวัฒนธรรมแห่งสยาม รวมถึงเรื่องดนตรีพื้นเมือง และศิลปะการแสดงพื้นเมือง “ฟ้อนเมือง” ซึ่งเป็นลักษณะการฟ้อนรำแบบเชียงใหม่ กล่าวได้ว่าพระราชชายา เจ้าดารารัศมี ทรงมีพระกรณียกิจที่ทรงคุณอนันต์ต่อล้านนา ทรงสนับสนุน ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมอยู่เสมอ ในด้านหัตถกรรมก็ทรงฟื้นฟูและส่งเสริมกิจการทอผ้าซึ่งเคยมีชื่อเสียงมาช้านานในล้านนาจนกลายเป็นผลิตภัณฑ์สำคัญของเชียงใหม่และลำพูนจนถึงปัจจุบัน ทรงทำนุบำรุงศาสนา บูรณะวัดวาอารามต่าง ๆ มากมายทั่วนครเชียงใหม่ ด้านการศึกษาไม่ว่าจะในส่วนของสงฆ์ หรือฆราวาส ก็ทรงปลูกฝังเรื่องของการศึกษา ทรงอุปถัมภ์โรงเรียนทั้งชายหญิงของนครเชียงใหม่ ทรงให้พระตำหนักของพระองค์เป็นแหล่งการเรียนรู้ จนถึงปัจจุบัน (พิพิธภัณฑสถานพระตำหนักดาราภิรมย์, 2567) นอกจากนี้ ในส่วนของเกษตรกรรม ทรงริเริ่มการนำต้นลำไยมาปลูก ลำไยพันธุ์ ‘เปี้ยวเขียว’ ต้นแรกของเชียงใหม่ เจ้าน้อยต้น ณ เชียงใหม่ นำไปปลูกบริเวณบ้านสบแม่ข่า หรือบ้านน้ำไทรง ตำบลสบแม่ข่า อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ เขตติดต่อกับอำเภอมือง จังหวัดลำพูนติดบริเวณแม่น้ำปิงจำนวน 3 ต้นและได้ส่งเสริมขยายผลจนกลายเป็นผลไม้เศรษฐกิจของเชียงใหม่ (ศูนย์มรดกเมืองเทศบาลนครเชียงใหม่, 2562) รวมถึงอำเภอดง และ ทรงเป็นสมาชิกสมาคมกุหลาบแห่งอังกฤษ ทรงได้กุหลาบพันธุ์ใหม่ ๆ จากสมาคมมาทดลองปลูก จนกระทั่งได้กุหลาบที่ผสมสายพันธุ์อังกฤษและจีนข้ามสลับไปมาหลายชั้น จนทำให้กุหลาบชนิดนี้มีดอกสีชมพู

ขนาดใหญ่ ต้นสูงชะลูด ไม่มีหนาม สดกลิ่นหอมแรง และทรงประทานนามกุหลาบที่ทรงค้นพบตามพระนามในพระบรมราชสวามีว่า “จุฬาลงกรณ์” ดังภาพที่ 2 (สำนักบริหารศิลปวัฒนธรรมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2566) และทรงโปรดให้มีการปลูกกุหลาบทั่วนครเชียงใหม่และหัวเมืองใกล้เคียง ทรงมุ่งให้ประชาชนได้รับความรู้การเกษตรสมัยใหม่อย่างแท้จริง พระอัจฉริยภาพในด้านการจัดการวัฒนธรรมและพระกรุณาธิคุณดังกล่าว ปรากฏให้เห็นจนถึงปัจจุบัน กระจายอยู่ทั่วนครเชียงใหม่และเมืองใกล้เคียง (คมสันต์ คำวงศ์, 2566)

ภาพที่ 2: กุหลาบจุฬาลงกรณ์

ภาพที่ 3: ลำไยต้นแรก

ที่มา: สำนักบริหารศิลปวัฒนธรรมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2566)

ที่มา: ศูนย์มรดกเมืองเทศบาลนครเชียงใหม่ (2562)

มรดกทุนวัฒนธรรม

จากทุนวัฒนธรรมสู่มรดกโลก

มรดกโลก (World Heritage Convention, 2024) หมายถึง สถานที่หรือภูมิสัญลักษณ์ที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ หรือด้านอื่น ๆ มีคุณค่าอันทรงคุณค่าที่ยอมรับในระดับสากล มีความโดดเด่นของประเภทของสิ่งก่อสร้างอันเป็นตัวแทนของการพัฒนาทางด้านวัฒนธรรม สังคม ศิลปกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี อุตสาหกรรม ในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ เป็นสิ่งที่ยืนยันถึงหลักฐานของวัฒนธรรม หรืออารยธรรมที่ปรากฏให้เห็นอยู่ในปัจจุบันหรือว่าที่สาบสูญไปแล้วเป็นตัวอย่างอันโดดเด่นของสถาปัตยกรรม กลวิธีการก่อสร้าง หรือเทคโนโลยีทางประวัติศาสตร์ เป็นตัวอย่างอันโดดเด่นของการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ที่แสดงถึงการอยู่ร่วมกันของมนุษย์กับธรรมชาติ มีความสัมพันธ์โดยตรงหรือจำเป็นต้องได้กับเหตุการณ์หรือประเพณีที่มีชีวิตชีวา ความคิด ความเชื่อ หรือผลงานทางศิลปะวรรณกรรมอันมีคุณค่าทางสากล โดยเฉพาะมรดกโลกทางวัฒนธรรม อันหมายถึง สถานที่ทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ สังคม ศิลปกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี หรือด้านอื่น ๆ เช่น โบราณสถาน แหล่งโบราณคดี สถาปัตยกรรม หมู่บ้าน เมือง โครงสร้างพื้นฐานทางวัฒนธรรม ภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรม ที่ควรค่าแก่การได้รับคัดเลือกจากองค์การยูเนสโก (UNESCO) (Unesco, 2023) ให้เป็นแหล่งมรดกโลก เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประเทศสมาชิกอนุรักษ์และปกป้องสถานที่เหล่านี้ไว้อย่างยั่งยืน เป็นมรดกตกทอดแก่คนรุ่นต่อ ๆ ไป

ทุนวัฒนธรรมอำเภอจอมทอง

ในการจัดการทุนวัฒนธรรมที่มีความเหมาะสม จะมีส่วนช่วยก่อให้เกิดการขับเคลื่อนมิติทางสังคมที่ยั่งยืน ส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ วิถีชีวิต ตลอดจนการสร้างรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่น ไม่ว่าจะจากด้านการท่องเที่ยว หรือ การขายผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม รวมถึงช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์สร้างอัตลักษณ์ที่โดดเด่นให้ประเทศ รวมถึงช่วยสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติให้แก่ชุมชน

อำเภอจอมทองเป็นที่รู้จักในนามของที่ตั้งดอยอินทนนท์ ภูเขาที่สูงที่สุดในประเทศไทย หากแต่จริง ๆ แล้วอำเภอจอมทองยังมีทุนวัฒนธรรมอีกมากมายที่น่าสนใจ เนื่องจากยังขาดการส่งเสริมให้เป็นที่รู้จัก ตลอดจนการเพิ่มศักยภาพทางการแข่งขัน ด้วยเหตุนี้ ทุก ๆ ฝ่ายรวมถึง สภาวัฒนธรรมเทศบาลจอมทองจึงมีเป้าหมายที่ต้องการที่จะรวบรวมข้อมูลทุนวัฒนธรรม วิเคราะห์และหนุนเสริมศักยภาพทุนวัฒนธรรมที่มีคุณค่า นั้นให้สามารถเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและเข้าสู่การแข่งขันได้ภายใต้นโยบายยุทธศาสตร์ชาติ จึงทำให้มีความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของภาคีเครือข่ายมาร่วมกันทำงานภายใต้โครงการจัดการทุนทางวัฒนธรรมเพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชนและสำนักท้องถิ่น ทั้งในส่วนของภาครัฐ ภาคการศึกษา (พงศ์กร จันทราช และคณะ, 2567) และภาคประชาชนขึ้น โดยการจัดการข้อมูลทุนวัฒนธรรมเริ่มจากการศึกษา การรวบรวมข้อมูลทุนวัฒนธรรมทั้งที่ได้จากเอกสารวิชาการ องค์ความรู้จากปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับทุนวัฒนธรรมอำเภอจอมทอง เพื่อทำการวิเคราะห์และมีจุดมุ่งหมายที่ต้องการจะยกระดับเศรษฐกิจชุมชนและสำนักท้องถิ่น ทั้งนี้พบว่า ทุนวัฒนธรรมบางข้อหาเอกสารยืนยันได้ยาก คงเหลือแต่คำบอกเล่าและคำสอนที่ผ่านจากรุ่นสู่รุ่น โดยมีข้อค้นพบทุนวัฒนธรรม อำเภอจอมทองที่สอดคล้องกับพระราชกรณียกิจของ พระราชชายา เจ้าดารารัศมี ในด้านต่าง ๆ มากมาย ซึ่งสามารถถอดบทเรียนได้ว่า พระราชชายา เจ้าดารารัศมี ทรงเป็นนักจัดการทุนวัฒนธรรม ที่ทรงเป็นผู้นำทำให้เกิดการรวบรวมวัฒนธรรมที่มีการสืบทอดผ่านการวิถีชีวิตของคนจอมทอง จนสามารถทำให้เกิดการต่อยอดก่อให้เกิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ก่อให้เกิดอำนาจละมุน (Soft Power) (ดวงฤทธิ์ เบ็ญจาธิกุล ชัยรุ่งเรือง, 2566, 1922 - 1935) ที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ในพื้นที่ต่อไปได้

โดยในส่วนเนื้อหาต่อไปนี้จะกล่าวถึงทุนวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ ที่สัมพันธ์และเชื่อมโยงกับพระราชกรณียกิจของพระราชชายา เจ้าดารารัศมี ในบทบาทของการเป็นผู้นำทางด้านวัฒนธรรม (ภักดีกุลรัตน์ และ ไพโรจน์ ไชยเมืองชื่น, 2564, 51-72) ที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนมิติสังคมของอำเภอจอมทองในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ด้านพระพุทธศาสนา วัดพระธาตุศรีจอมทองวรวิหารเป็นวัดสำคัญเป็นสัญลักษณ์ทางด้านจิตใจของอำเภอจอมทอง เนื่องจากเป็นสถานที่ ศักดิ์สิทธิ์ มีพระทักษิณโมลิตธาตุ (พระบรมสารีริกธาตุส่วนพระเศียรเบื้องขวาแห่งองค์สัมมาสัมพุทธเจ้า) ประดิษฐานอยู่ สร้างโดยพระเจ้าติลกปนัดดา (พระเมืองแก้ว) เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ใน พ.ศ. 2060 ทรงรับสั่งให้พระมหาพุทธญาณโณจากเมืองพุกาม เป็นหัวหน้าในการสร้างวิหารจัตุรมุข และก่อปราสาทไว้ภายในวิหารนั้น แล้วอัญเชิญพระบรมธาตุมาประดิษฐานไว้ภายในปราสาท ดังนั้นพระบรมธาตุหรือพระทักษิณโมลิตธาตุ จึงได้รับการเก็บรักษาไว้โดยวิธีนี้ต่อ ๆ มา โดยปี พ.ศ. 2465 เจ้าแก้วนารัฐ

เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่พร้อมด้วยพระราชชายา เจ้าดารารัศมี ได้จัดการปฏิสังขรณ์พระวิหารวัดพระธาตุฯ อันเจ้าธรรมลังกา (พระเจ้าช้างเผือก) สร้างไว้ มีการทำบุญถวายทานฉลองพระวิหารเป็นงานหลวงใหญ่ นับว่าเป็นการสืบทอด และทำนุบำรุงรักษามาโดยตลอด จนถึงปัจจุบัน (Cultural Map Thailand, 2567) นอกจากนี้บริเวณวัดพระธาตุศรีจอมทองวรวิหารยังมีสถานที่สำคัญได้แก่พิพิธภัณฑวัดพระธาตุศรีจอมทองที่ได้รวบรวมโบราณวัตถุที่สำคัญ อันเป็นแหล่งการเรียนรู้วัฒนธรรม หนึ่งในนั้นคือข้อมูลผอบทองคำลงยาราชาวดี ประดับอักษรพระนาม “ด-อ” ฝั่งเพชร ของพระคลังข้างที่ ร.ศ.114 (พ.ศ. 2438) พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 พระราชสวามีที่ได้พระราชทานแด่พระราชชายา เจ้าดารารัศมี พระราชชายา ในรัชกาลที่ 5 พระเจ้าอินทวิชยานนท์ พระเจ้านครเชียงใหม่ ถวายอุปัฏฐากบรรจุพระทักษิณโมลีธาตุ พระบรมธาตุเจ้าจอมทอง

ภาพที่ 4: ผอบทองคำลงยาราชาวดี

ที่มา: วาริสรา แก้วสุยะ เจ้าหน้าที่ภัณฑารักษ์ผู้ดูแล พิพิธภัณฑวัดพระธาตุศรีจอมทองวรวิหาร (2566)

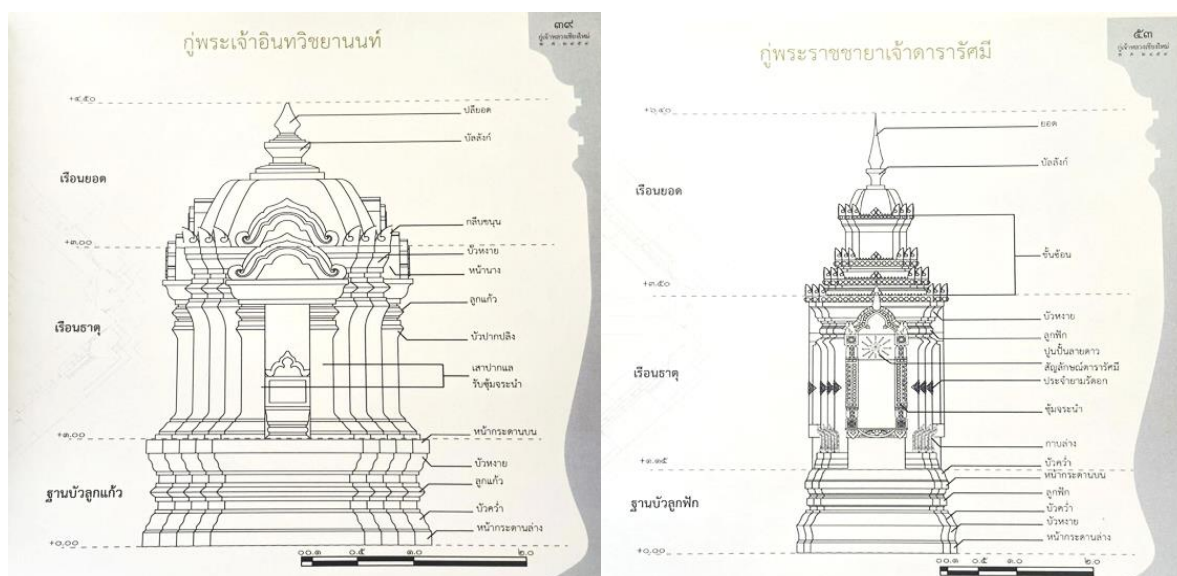
ด้านงานหัตถกรรมเครื่องปั้น ในพิพิธภัณฑียังปรากฏเครื่องถ้วยเบญจรงค์เขียนสี มีตัวอักษรไทย “จปร” เป็นศิลปะรัตนโกสินทร์ พุทธศตวรรษที่ 25 – 26 ที่สะท้อนถึงความวิจิตรงดงามของเครื่องปั้นในสมัยนั้น

ภาพที่ 5: เครื่องถ้วยเขียนสี อักษรไทย“จปร”และ พิพิธภัณฑ์วัดพระธาตุศรีจอมทองวรวิหาร ที่ได้รับการส่งเสริมและฟื้นฟูให้เป็นแหล่งเรียนรู้ทุนวัฒนธรรมในอำเภอจอมทอง

ที่มา: สุพัฒน์วรี ทิพย์เจริญ, พระราชยา เจ้าดารารัศมี กับการขับเคลื่อนสังคมในมิติการจัดการมรดกทุนวัฒนธรรม, 2567

ด้านสถาปัตยกรรม เมื่อครั้งพระราชยา เจ้าดารารัศมี เสด็จกลับนครเชียงใหม่ปี พ.ศ. 2452 ทรงได้พบว่าบรรดาเจ้าหลวงและเจ้าพระญาติวงศ์ที่ได้สร้างไว้นั้นกระจัดกระจายไปตามสถานที่ต่าง ๆ จึงทรงมีพระประสงค์ที่จะรวบรวมทุกสิ่งทุกอย่างไว้ด้วยกันในที่ ๆ เหมาะสม ทรงมีดำริให้ย้ายทุกสิ่งทุกอย่างมาไว้รวมกันที่วัดสวนดอกพระอารมหลวง และได้ทรงจัดทำพิธีทางศาสนาพร้อมทั้งเฉลิมฉลองในวันที่ 15 – 19 ตุลาคม พ.ศ. 2452 และด้วยตระหนักถึงความสำคัญของกุเจ้านายฝ่ายเหนือ มุลนินิราชดำรินุรักษ์ฝ่ายเหนือโดยเจ้าวงศ์สักร์ ณ เชียงใหม่จึงได้ริเริ่มให้มีการศึกษาวิจัยและบูรณะกุให้ถูกต้องตามหลักสถาปัตยกรรมล้านนาสืบมา (มุลนินิราชดำรินุรักษ์ฝ่ายเหนือ โดย เจ้าวงศ์สักร์ ณ เชียงใหม่, ม.ป.ป., 39-53)

ภาพที่ 6: สถาปัตยกรรมกุ๋เก็บอัฐิพระเจ้านันทขวานนท์ และ พระราชายา เจ้าดารารัศมีพระธิดา

ที่มา: มุลนิรินราชดำรินุรักษ์ฝ่ายเหนือ โดย เจ้าวงศ์ศักดิ์ ณ เชียงใหม่ (ม.ป.ป., 39-53)

ในสมัยพระเจ้านันทขวานนท์ ฯ เป็นเจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ (ปี พ.ศ. 2414 ถึง 2440) พระองค์มีความห่วงหาอาลัยรักใคร่ โดยเฉพาต่อหลวงหรือดอยอย่างกาจึงได้รับสั่งไว้ว่า หากพระองค์ถึงแก่พิราลัยแล้วให้นำพระอังคารของพระองค์มาไว้ ณ ยอดดอยหลวงด้วย ครั้นเมื่อปี พ.ศ. 2440 พระเจ้านันทขวานนท์ ฯ ถึงแก่พิราลัยพระราชายา เจ้าดารารัศมี พระราชธิดาจึงได้อัญเชิญพระอังคารของพระเจ้านันทขวานนท์ ฯ มาประดิษฐาน ณ พระสถูป ปรากฏสถาปัตยกรรมกุ๋อันทรงคุณค่าที่เก็บอัฐิบนยอดดอยหลวง และดอยหลวงหรือดอยอย่างกาได้เปลี่ยนชื่อเป็น "ดอยอินทนนท์" ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา โดยสิ่งที่พระราชายา เจ้าดารารัศมีได้ทำนั้นถือเป็นการถวายความกตัญญูต่อพระราชบิดาเป็นอย่างสูง ทั้งนี้ นอกจากจะเป็นที่เคารพสักการบูชาของคนจอมทองรวมถึงพี่น้องชาวเขาแล้ว นับว่ายังเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เคารพบูชาของประชาชนไทย เป็นดินแดนแห่งการเคารพศรัทธาเปรียบได้ว่าเป็นทุนวัฒนธรรมด้านธรรมชาติ เกิดมิติการขับเคลื่อนสังคมด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ เกิดการอนุรักษ์ในฐานะอุทยานแห่งชาติ และสร้างรายได้ให้กับชุมชนมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน (อำเภोजอมทอง, 2556)

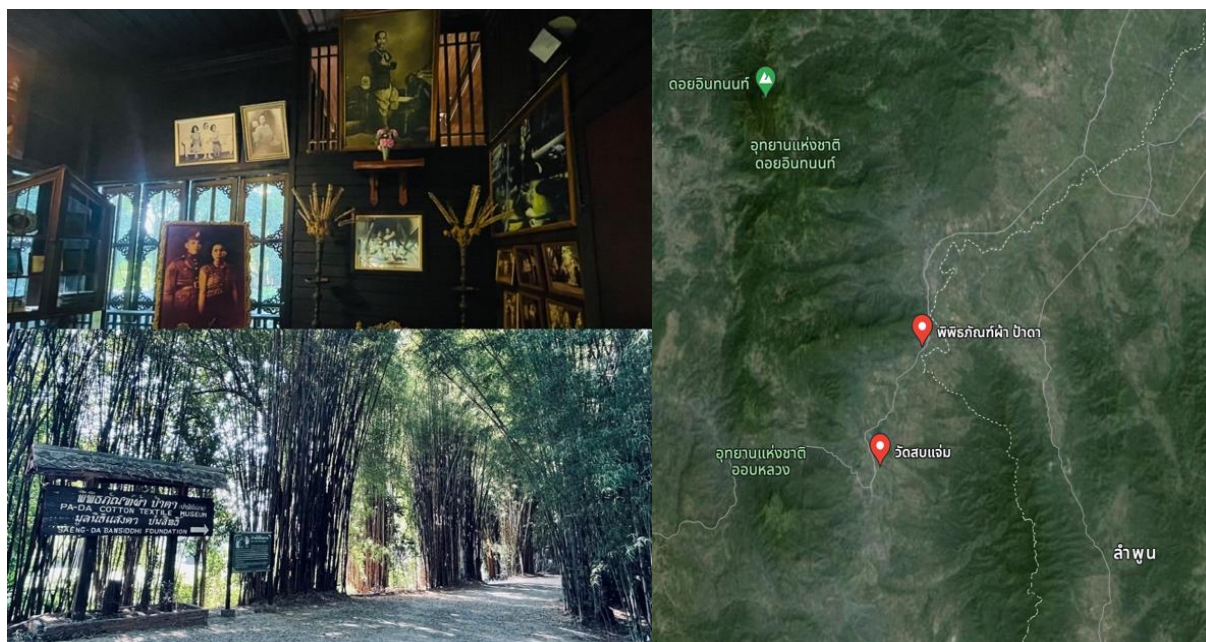

ภาพที่ 7: กุ๋พระเจ้าอินทวิชยานนท์ (เจ้าหลวงเชียงใหม่องค์ที่ ๗) และ กุ๋พระราชชายา เจ้าดารารัศมี ซึ่งประดิษฐาน ณ ยอดดอยอินทนนท์

ที่มา: สุปัทมนวรี ทิพย์เจริญ, พระราชชายา เจ้าดารารัศมี กับการขับเคลื่อนสังคมในมิติการจัดการมรดกทุนวัฒนธรรม, 2567

นอกจากนี้ เมื่อทำการศึกษาทุนวัฒนธรรมในอำเภอจอมทอง พบว่าแต่เดิมอำเภอจอมทองมีการสัญจรด้วยเส้นทางทางน้ำ ผ่านแม่น้ำปิงเป็นหลัก ซึ่งในวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2451 พระราชชายา เจ้าดารารัศมีเสด็จจากกรุงเทพฯ มายังเชียงใหม่ โดยรถไฟที่สถานีสามเสนา ซึ่งการเดินทางระหว่างกรุงเทพฯ-เชียงใหม่ตอนนั้นมีความลำบากมาก มีพระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการไปส่งจำนวนมาก พระเจ้าน้องยาเธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย เสด็จไปส่งถึงปากน้ำโพ ซึ่งเป็นปลายทางรถไฟสายเหนือในขณะนั้น แล้วเสด็จลงเรือแม่ปะเป็นขบวนใหญ่ราว 50 ลำ พร้อมด้วยเจ้าอินทวโรรสสุริยวงศ์ พระเชษฐา และบรรดาข้าราชการบริพาร ทวนกระแสน้ำขึ้นไปตามลำน้ำปิง เจ้าพระยาสุรสีห์วิสิษฐศักดิ์ ข้าหลวงใหญ่มณฑลพายัพลงมารับเสด็จที่สบแจ่ม โดยที่แห่งนี้เป็นทุนวัฒนธรรมในด้านของการเป็นโบราณคดีที่สำคัญเนื่องจากปัจจุบันได้มีการขุดค้นพบร่องรอยสถาปัตยกรรมในยุคศิลปกรรมสุโขทัย (ผู้จัดการออนไลน์, 2563) กรมศิลปภาพ 7 แหล่งโบราณคดี ศิลปะสุโขทัย) ระยะทางเรือ 7 คืบถึงเชียงใหม่ (โรม บุนนาค, 2559) โดยมีข้อมูลว่าบริเวณสบแจ่มนั้น ได้แก่บริเวณอำเภอจอมทอง ซึ่งจากการสอบถามข้อมูลพบว่าเรื่องเล่าว่า พระราชชายา เจ้าดารารัศมีได้เสด็จมายังเรือนประทับที่ปัจจุบันได้กลายเป็นที่ตั้งของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ บ้านไร่ไผ่งาม) ที่ยังคงไว้ซึ่งสถาปัตยกรรมที่งดงาม จัดเป็นทุนวัฒนธรรม และเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้ประวัติศาสตร์ล้านนา มีการรวบรวมข้อมูลและวัตถุโบราณต่างๆ ตลอดจนตัวเรือนที่ยังคงมีความงดงามทางด้านสถาปัตยกรรมล้านนา เป็นที่น่าสนใจและประทับใจต่อผู้ที่ได้เยี่ยมชม ให้คนรุ่นหลังได้ภาคภูมิใจในความงดงาม

นี้ และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ และเรียนรู้ประวัติศาสตร์ล้านนาให้สืบทอดต่อไป (พิพิธภัณฑผ้า แสงดา บัณสิทธิ์, 2566)

ภาพที่ 8: พิพิธภัณฑผ้า แสงดา บัณสิทธิ์ ที่เคยเป็นเรือนประทับพระราชชายา เจ้าดารารัศมี ขณะเสด็จมาจากกรุงเทพฯ มาขึ้นเรือที่บริเวณสบแจ่ม

ที่มา: สุพัฒน์วรี ทิพย์เจริญ, พระราชชายา เจ้าดารารัศมี กับการขับเคลื่อนสังคมในมิติการจัดการมรดกทุนวัฒนธรรม, 2567

ด้านการทอผ้า ด้านนาฏศิลป์ พระราชชายา เจ้าดารารัศมีทรงเอาพระทัยใส่ในการทอแบบล้านนา หรือการทอเมืองเป็นอย่างมาก ทรงฟื้นฟูและฝึกหัดลูกหลานเจ้านายฝ่ายเหนือ โดยส่วนมากเป็นลูกหลานเจ้าในตระกูล ณ เชียงใหม่ ณ ลำปาง ณ ลำพูน ณ น่าน ที่เข้ามาถวายตัวอยู่ในวังของพระราชชายา เจ้าดารารัศมี โดยทรงปรับปรุงท่ารำและระเบียบการทอ และทรงให้มีการประดิษฐ์ท่ารำใหม่ ๆ ขึ้น โดยมีแนวทางจากนาฏศิลป์ทั้งทางเหนือ พม่า และกรุงเทพฯ ให้มีความผสมผสานกัน ระบำและทอที่มีการปรับปรุงท่ารำอย่างเช่น ทอเล็บ ทอเทียน ระบำและทอที่มีการประดิษฐ์ท่ารำขึ้นมาใหม่ จนเป็นที่รู้จักกันแพร่หลาย มีความงดงาม ชดช้อยเป็นอย่างยิ่ง (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2562) ในพื้นที่อำเภอจอมทองนี้ได้รับเอาองค์ความรู้ด้านการทอแบบล้านนา ดังจะพบการทอในงานประเพณีต่างๆ และในปัจจุบันเกิดการรวมกลุ่ม สามารถรับงานทอในงานต่างๆ ซึ่งถือว่าก่อให้เกิดการอนุรักษ์ เกิดการตระหนักในคุณค่า และสามารถก่อให้เกิดมูลค่า สร้างรายได้แก่ครอบครัวและชุมชน

ภาพที่ 9: การฟ้อนเล็บโดยช่างฟ้อนชาวจอมทองที่แต่งกายด้วยชุดพื้นเมืองจอมทองซึ่งมีให้เห็นในงานมงคลต่างๆ
ที่มา: จตุพล สุคำคำ, ครูภูมิปัญญาอำเภอจอมทอง, 2567

ด้านการสืบทอดประเพณี

ในวันที่ 23 พฤศจิกายน พ.ศ. 2440 พระเจ้าอินทวิชยานนท์ฯ พระราชบิดาใน พระราชชายา เจ้าดารารัศมีถึงแก่พิราลัย ในฐานะพระราชธิดา ได้เสด็จอัญเชิญพระอังคารของพระเจ้าอินทวิชยานนท์ฯ มาประดิษฐาน ณ พระสถูปบนยอดดอยหลวง (หรือดอยอินทนนท์ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอจอมทอง) ตามคำสั่งของพระราชบิดา ซึ่งกลายเป็นสถานที่ที่เคารพสักการะของคนจอมทองและประชาชนไทย โดยในวันที่ 23 พฤศจิกายน ของทุกปี จึงถือเป็นวันคล้ายวันถึงแก่พิราลัยของพระเจ้าอินทวิชยานนท์ ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ ร่วมกับเจ้านายฝ่ายเหนือ มูลนิธิพระสถูปพระเจ้าอินทวิชยานนท์ อำเภอจอมทอง สภาวัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่ อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ และหน่วยงานในพื้นที่ ร่วมกันจัดงานพิธีขึ้นในบริเวณพระสถูปพระเจ้าอินทวิชยานนท์ ยอดดอยอินทนนท์ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ภายในงานมีพิธีถวายเครื่องสักการะของเจ้านายฝ่ายเหนือที่มีความงดงาม มีการกล่าวเฉลิมพระเกียรติฯ การประกอบพิธีบำเพ็ญกุศล การถวายดอกไม้เครื่องสักการะไหว้สดวงพระวิญญาณพระเจ้า อินทวิชยานนท์ ซึ่งการจัดเตรียมเครื่องสักการะนั้นถือเป็นภูมิปัญญาที่จัดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ได้มีการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น เป็นประเพณีควรค่าแก่การรักษาไว้ เนื่องจากมีความงดงาม ประณีต รวมถึง การแสดงศิลปวัฒนธรรม และการจัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับพระเจ้าอินทวิชยานนท์ เพื่อเป็นการแสดงความกตัญญู และรำลึกถึงคุณงามความดีของพระเจ้าอินทวิชยานนท์ฯ และ พระราชชายา เจ้าดารารัศมี ที่ได้สร้างประโยชน์สุขไว้ให้แก่ชาวอำเภอจอมทองและจังหวัดเชียงใหม่สืบไป

ภาพที่ 10: ประเพณีไหว้สาพระเจ้าอินทวิชยานนท์ที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ในวันที่ 23 พฤศจิกายน
ที่มา: สภาวัฒนธรรมอำเภอจอมทอง, งานประเพณีไหว้สาพระเจ้าอินทวิชยานนท์ ประจำปี 2566

ด้านงานหัตถกรรม พระราชชายา เจ้าดารารัศมี ทรงแต่งกายแบบชาวล้านนา ทรงฝ่านุ่งขึ้น ด้วยทรงเกรงว่าผ้าขึ้นจะสูญหายจึงได้รวบรวมช่างทอ ผู้ชำนาญการ มีการฝึกฝน ฟื้นฟูกิจการทอผ้าขึ้น เพื่อไม่ให้เลือนหาย จนกลายเป็นมรดกตกทอด เป็นผลิตภัณฑ์สำคัญในภาคเหนือ ทั้งนี้การนุ่งขึ้นตีนจกเป็นสัญลักษณ์ที่มีความโดดเด่นตามแต่ละพื้นที่ เช่นเดียวกับในอำเภอจอมทองการทอผ้าตีนจกถือเป็นทุนวัฒนธรรมที่สำคัญอีกสิ่งที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิต ความเป็นแบบแผน ความประณีต ที่ได้รับสืบทอดมา โดยมีลวดลายที่พบมีความโดดเด่น และสีสันทน สวยงาม ทั้งนี้ในปัจจุบันการทอผ้าขึ้นตีนจกจอมทองเริ่มหายากเนื่องจากขาดผู้สืบทอดซึ่งเมื่อค้นพบทุนวัฒนธรรมอันทรงคุณค่านี้แล้ว จึงจำเป็นที่จะต้องตระหนัก และมีการวางแผนในการอนุรักษ์ สืบสาน สืบทอดให้องค์ความรู้ด้านการทอผ้าขึ้นตีนจกจอมทองยังคงอยู่ในชุมชนต่อไป

ภาพที่ 11: ภาพลายผ้าทอผ้าชิ้นตีนจกจอมทอง

ที่มา: OneChomThong (2567)

ด้านเกษตรกรรม

ไม่เพียงแต่ด้านหัตถกรรมดังที่กล่าวมา พระราชชายา เจ้าดารารัศมีทรงมีวิสัยทัศน์ในการด้านเกษตรกรรม ทรงเน้นการให้ความรู้การเกษตรสมัยใหม่เข้าถึงประชาชนอย่างแท้จริง ทรงโปรดให้มีการปลูกลำไยในสมัยนั้น (ดังภาพที่ 3) จนมีการขยายพื้นที่ในการปลูกมากขึ้นไปยังหลากหลายอำเภอ จนทำให้ลำไยกลายเป็นผลไม้เศรษฐกิจที่สำคัญของเชียงใหม่ รวมถึงอำเภอจอมทองที่มีลำไยเป็นพืชเศรษฐกิจหลัก ซึ่งในปัจจุบันเกษตรกรสามารถสร้างรายได้เลี้ยงครอบครัว จัดได้ว่าเป็นพืชที่มีศักยภาพ (สินค้าเด่น) ของจอมทอง ดังข้อมูลการเพาะปลูกลำไยในพื้นที่อำเภอจอมทอง ดังตารางที่ 1 ถือเป็นมรดกทุนวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจและสังคมต่ออำเภอจอมทองมาจนถึงทุกวันนี้

ตารางที่ 1

ข้อมูลเกี่ยวกับการปลูกลำไยในพื้นที่อำเภอจอมทอง (ข้อมูล 6 กันยายน 2566)

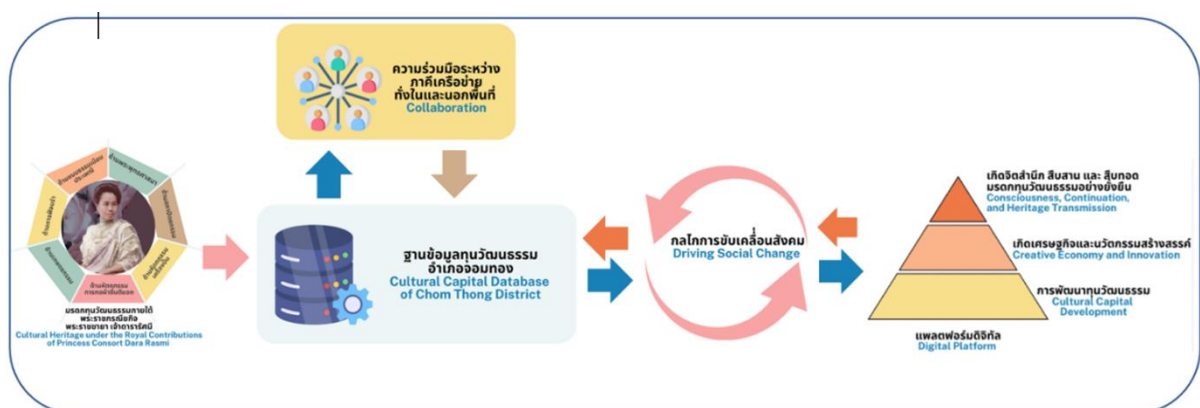
พื้นที่ปลูก	จำนวนครัวเรือนเกษตรกร	ผลผลิตรวม	ผลผลิต เฉลี่ย/ไร่	ช่วงเก็บเกี่ยว	Peak
65,556	9,748	66,801	1,019	ก.ค. - ก.ย.	ส.ค.

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอจอมทอง (2566)

จากทุนวัฒนธรรมที่ได้ค้นพบพระราชกรณียกิจของพระราชชายา เจ้าดารารัศมี นั้นถือเป็นมรดกที่ทรงคุณค่าต่ออำเภोजอมทองเป็นอย่างมาก ก่อให้เกิดวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ที่เกิดอัตลักษณ์ของพื้นที่ ทั้งในด้านการเป็นดินแดนแห่งศรัทธาในพระพุทธศาสนา ด้านวัฒนธรรม ประเพณี รวมถึงความเป็นอยู่ที่น่าสนใจ เศรษฐกิจสร้างสรรค์จากรุ่นสู่รุ่น โดยทุนวัฒนธรรมเหล่านี้ไม่เพียงแต่มีคุณค่าแต่ยังหนุนเสริมและขับเคลื่อนสังคมจากอดีต สู่ปัจจุบัน รวมถึงการต่อยอดในอนาคตได้อย่างยั่งยืน

การขับเคลื่อนสังคมด้วยการจัดการทุนวัฒนธรรม

ทุนวัฒนธรรมนั้นมีความสำคัญ และส่งผลต่อการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในด้านการพัฒนาทุนวัฒนธรรมนวัตกรรมสู่ Thailand 4.0 โดยสามารถนำเอาทุนวัฒนธรรมหรือภูมิปัญญาที่ในชุมชนมา พัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการได้ เป็นการเพิ่มมูลค่า จากทุนวัฒนธรรมที่มีคุณค่า โดยเน้นอัตลักษณ์ที่สะท้อนจากพื้นที่ ยกตัวอย่างเช่น สินค้าผลิตภัณฑ์จากช่างฝีมือ ปราชญ์ชาวบ้าน สถาปัตยกรรม ก่อให้เกิดสังคมที่เป็นแหล่งการเรียนรู้ (พิพิธภัณฑ์) ที่เกี่ยวข้องกับวิถี ประเพณี ตลอดจนเรื่องของความศรัทธาและความเชื่อที่สามารถนำมาสร้างคุณค่า และต่อยอด ให้เกิดมูลค่าทางด้านเศรษฐกิจสร้างความเป็นอยู่ที่ดีให้กับประชาชน และ ท้องถิ่นนั้นๆ (ช่อพลุกซ์ ผิวภู, 2560, 134-142) นอกจากนี้การจัดการทุนวัฒนธรรมนั้นยังสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติประเด็น พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ (พ.ศ. 2561-2580) ในการพัฒนาและส่งเสริมกลไกการให้บริการของระบบนิเวศ และการอนุรักษ์และฟื้นฟู มรดกทางสถาปัตยกรรมและศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และวิถีชีวิตพื้นถิ่นอย่างยั่งยืน ปลุกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน อนุรักษ์พัฒนาและสืบสานมรดกทางศิลปะและวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสามารถส่งผลต่อการขับเคลื่อนสังคม และเศรษฐกิจในชุมชนได้อย่างยั่งยืน (พระครูใบฎีกาธีรยุทธ ภูโคกหวาย และ พระเทพศาสนาภิบาล, 2565, 254-269) ทั้งนี้เมื่อนำผลการศึกษาข้อมูลพระราชกรณียกิจ พระราชชายา เจ้าดารารัศมีกับการขับเคลื่อนสังคมด้วยการจัดการทุนวัฒนธรรม (พงศกร จันทราช และคณะ, 2567) สามารถสังเคราะห์แนวคิดได้ดังแผนภาพที่ 12

ภาพที่ 12: การสังเคราะห์การขับเคลื่อนสังคมในมิติการจัดการมรดกทุนวัฒนธรรมอำเภोजอมทองจังหวัด เชียงใหม่

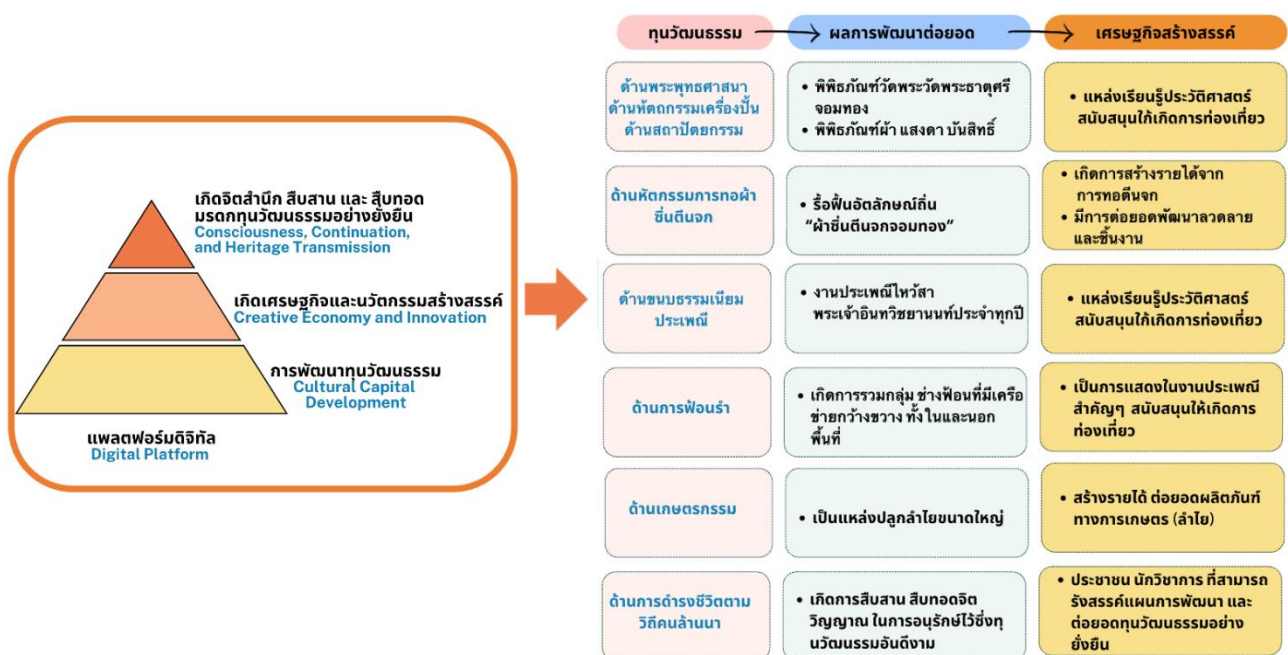
จากภาพที่ 12 การขับเคลื่อนสังคมด้วยการจัดการทุนวัฒนธรรมนั้นสำคัญที่จุดเริ่มต้น ต้องมีการศึกษาบริบทพื้นที่ การค้นหา ทำความเข้าใจ และรวบรวมข้อมูลที่สำคัญต่างๆ โดยผ่านกระบวนการตรวจสอบข้อมูลที่ถูกต้อง อันจะนำมาซึ่งฐานข้อมูลทุนวัฒนธรรม ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในทุกมิติ ก่อให้เกิดกลไกการขับเคลื่อนสังคม ด้วยการพัฒนาทุนวัฒนธรรม อย่างมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทั้งใน และ นอกพื้นที่ ต่อยอดให้เกิดเศรษฐกิจและนวัตกรรมที่สร้างสรรค์ ด้วยเทคโนโลยี โดยนำไปสู่เป้าหมายคือการสร้างจิตสำนึก สืบสาน และ สืบทอดมรดกทุนวัฒนธรรมให้คงอยู่ ซึ่งพระราชยา เจ้าดารารัศมี ทรงเป็นบุคคลสำคัญทางด้านวัฒนธรรม ทรงเป็นผู้ที่อยู่เบื้องหลังการขับเคลื่อนสังคมด้วยทุนวัฒนธรรมที่แท้จริง ทรงเล็งเห็นคุณค่าทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่า ส่งมอบมรดกนี้ ให้คนรุ่นหลังได้พัฒนาต่อยอดเกิดมูลค่านำไปสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ตลอดจนนวัตกรรมเทคโนโลยีที่สร้างสรรค์ ตลอดจน เกิดจิตสำนึก สืบสาน และสืบทอดมรดกนี้อย่างยั่งยืน

การสืบสานและต่อยอดการจัดการทุนวัฒนธรรมเพื่อหนุนเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์และการสร้างจิตสำนึกท้องถิ่นในยุควิถีใหม่

การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์บนฐานทุนวัฒนธรรม

เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2564 ณ สำนักงานใหญ่องค์การยูเนสโกประกาศรับรองวาระปีสากลแห่งเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน 2021 โดยมีแนวคิดด้านการนำทุนวัฒนธรรมต่อยอดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญในการดำเนินการขับเคลื่อนสนับสนุนอุตสาหกรรมวัฒนธรรมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ยุทธศาสตร์ที่ 4 การท่องเที่ยวและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ กระทรวงวัฒนธรรม (วธ.) มีทำหน้าที่เก็บรวบรวมรักษาองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรม ภูมิปัญญาพื้นบ้านต่าง ๆ ส่งเสริมอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม อันเป็นมรดกและทรัพย์สินทางปัญญาอันล้ำค่า ขณะเดียวกันได้สร้างต้นแบบในการต่อยอดพัฒนาภูมิปัญญาและทุนทางวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ สู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ เช่น แฟชั่นการออกแบบ ภาพยนตร์และวิดิทัศน์ อาหารไทย ดนตรี ศิลปะการแสดง งานศิลปหัตถกรรม ตลอดจนดำเนินการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมการนำทุนทางวัฒนธรรมมาต่อยอดเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ ช่วยสร้างรายได้แก่ชุมชนและประเทศ เพื่อเป็นรากฐานในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ปัจจุบันหน่วยงานในสังกัดกระทรวงวัฒนธรรม ล้วนมีภารกิจที่เกี่ยวข้องกับงานเศรษฐกิจสร้างสรรค์ สามารถเชื่อมโยงการทำงานกับพื้นที่ทุกจังหวัด ผ่านกลไกระดับชุมชน ได้แก่ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สำนักศิลปากรพื้นที่ ตลอดจนจัดกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ด้านศิลปวัฒนธรรมระดับท้องถิ่นและระดับชาติ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น และสร้างเครือข่ายทางวัฒนธรรมที่เข้มแข็งทั่วประเทศ (สยามรัฐออนไลน์, 2564) เนื่องจากเศรษฐกิจชุมชนนั้นย่อมมีรากฐานมาจากศักยภาพของชุมชน ภูมิปัญญา และทุนทางวัฒนธรรม ประเพณีของชุมชนทุนวัฒนธรรม หรือทรัพย์สินทางปัญญาที่สั่งสมมา (จำรัส กลิ่นหนู, 2564) เศรษฐกิจสร้างสรรค์จึงถือว่าเป็นสาขาเศรษฐกิจที่สร้างความเจริญทางเศรษฐกิจในระยะยาว โดยเปิดโอกาสทางธุรกิจให้กับกลุ่มธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ได้มีบทบาทและมีส่วนในการใช้ความคิดสร้างสรรค์องค์ความรู้และเทคโนโลยีอุตสาหกรรมสร้างสรรค์

ส่งผลเกิดการพัฒนาศักยภาพแรงงานและ การยกระดับค่าจ้างทั้งสินค้าและบริการ เกิดความคิดสร้างสรรค์และ นวัตกรรมที่ตอบโจทย์ความต้องการ วิถีชีวิตของกลุ่มคนที่หลากหลาย ส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนได้ (นพพร บุญแก้ว และคณะ, 2565, 108-121) เช่นเดียวกับการพัฒนาทุนวัฒนธรรมดังที่กล่าวมาในภาพที่ 12 หนุนเสริมให้เกิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ การต่อยอดพัฒนาภูมิปัญญาและทุนทางวัฒนธรรมด้านต่างๆ ในพื้นที่ อำเภोजอมทอง โดยสรุปได้ดังภาพที่ 13

ภาพที่ 13: แสดงทุนวัฒนธรรมที่ได้รับการพัฒนาต่อยอดให้เกิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์มิติต่างๆในอำเภोजอมทอง

การใช้วัฒนธรรมเทคโนโลยีในการจัดการทุนวัฒนธรรม

นวัตกรรมและนวัตกรรมเทคโนโลยี หมายถึงนวัตกรรมที่มีพื้นฐานหรือขอบเขต ของการพัฒนาจาก เทคโนโลยี โดยในปัจจุบันในการพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยีมีบทบาท และความสำคัญต่อหลาย ๆ อุตสาหกรรม ทั้งนี้เนื่องจากเทคโนโลยี ช่วยทำให้การพัฒนา นวัตกรรมสามารถตอบสนองความต้องการของ ลูกค้าหรือผู้บริโภค และสร้างความได้เปรียบใน เชิงการแข่งขันได้เป็นอย่างดี รวมทั้งเป็นนวัตกรรมที่มี แรงผลักดันที่สำคัญของความก้าวหน้าใน ด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองสิ่งแวดล้อมและ ความเป็นอยู่ของประชากร จากที่กล่าวมาข้างต้นว่านวัตกรรมเทคโนโลยีมีบทบาทและความสำคัญต่อหลายๆ ด้าน รวมไปถึงการจัดการข้อมูลทุนวัฒนธรรม ด้วยการเล็งเห็นถึงความสำคัญดังกล่าวนี้ จึงมีนโยบายจาก รัฐบาลภายใต้แนวคิดยุทธศาสตร์ชาติ ที่ต้องการให้แต่ละชุมชนศึกษา รวบรวม ทุนวัฒนธรรมในพื้นที่ และ ส่งเสริมให้พัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยีในการจัดเก็บข้อมูล ตลอดจนนำไปสู่การวิเคราะห์และนำไปใช้ในการ สนับสนุนการทำงานเพื่อพัฒนาพื้นที่ หน่วยงานสำคัญทั้งทางด้านวัฒนธรรม รวมไปถึงหน่วยงานสนับสนุนงานวิจัย ระดับชาติ ต่างมุ่งเน้นให้เครือข่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยี ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ

ดังเช่น เทศบาลตำบล ภาคการศึกษา การสนับสนุนให้มหาวิทยาลัยในพื้นที่มีส่วนช่วยพัฒนาชุมชนด้านวัฒนธรรมผ่านงานบริการวิชาการและงานวิจัย รวมถึงภาคประชาชน และเอกชนที่ต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนา และร่วมอนุรักษ์ทุนวัฒนธรรมในพื้นที่ (สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์, 2565, 1-24) ด้วยเหตุนี้ทุกภาคส่วนจึงมีความพยายามที่จะนำเอาเทคโนโลยีแพลตฟอร์มเข้ามาช่วยในการจัดเก็บข้อมูล ในอำเภोजอมทองนั้น นอกเหนือจากการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบและง่ายต่อการเข้าถึงแล้ว ยังมีแนวคิดในการจัดการทุนวัฒนธรรมผ่านการขับเคลื่อนองค์กรด้วยข้อมูล (Data Driven Organization) ที่ใช้ในการจัดทำแผนในการขับเคลื่อนสังคมและเศรษฐกิจ ยกตัวอย่างเช่น การมี Website ที่เป็นส่วนรวบรวมข้อมูลทุนวัฒนธรรมในอำเภोजอมทองที่เปิดกว้างให้ผู้ที่สนใจสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ข้อมูลเหล่านี้ได้ (www.onechomthong.com) ตลอดจนสามารถปรับปรุงเพิ่มเติมข้อมูลทุนวัฒนธรรมได้อย่างมีส่วนร่วม

การสืบสานและต่อยอดการจัดการทุนวัฒนธรรมเพื่อการสร้างจิตสำนึกท้องถิ่นในยุควิถีใหม่

จากการค้นคว้าข้อมูลด้านทุนวัฒนธรรมล้านนา ได้พบเรื่องราวที่เกี่ยวกับพระราชชายา เจ้าดารารัศมี ซึ่งปรากฏต่อสังคมในรูปลักษณะต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นพระประวัติงานเขียนทางประวัติศาสตร์ อนุสาวรีย์ พิพิธภัณฑการพ่อนรา การรวบรวมและสร้างแหล่งการเรียนรู้ ด้วยเหตุนี้จึงถือว่า พระราชชายา เจ้าดารารัศมี ทรงมีฐานะเป็นบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ล้านนา และประวัติศาสตร์ไทย (จิรัชชาติ สันตะยศ, 2553, 25 - 39) เพื่อเป็นการดำรงไว้ซึ่งทุนวัฒนธรรมที่ยืนยาวประกอบกับนโยบาย Thailand 4.0 จึงส่งผลให้ทุกภาคส่วนตระหนักถึงความสำคัญของการสืบสานและต่อยอดการจัดการทุนวัฒนธรรมโดยไม่เพียงแต่ตระหนักในคุณค่า แต่ยังคงมีการหนุนเสริม และพัฒนาต่อยอดทุนวัฒนธรรมเหล่านั้นให้เกิดรายได้ มีมูลค่าเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ ในยุควิถีใหม่นี้ เทคโนโลยีดิจิทัลรวมไปถึงระบบปัญญาประดิษฐ์ได้เข้ามาเป็นเครื่องมือที่สำคัญ และมีประโยชน์อย่างมากในฐานะนักวิจัย ประชาชน เมื่อได้เรียนรู้แบบอย่างจากพระราชชายา เจ้าดารารัศมี ผ่านพระราชกรณียกิจ ศึกษาค้นคว้า ทำงานวิจัย ในแง่มุมของการรวบรวมและดำรงไว้ซึ่งความงามของวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ดังนั้นไม่เพียงแต่การที่คนรุ่นหลังจะสามารถเข้าใจ ศรัทธา ในพระราชชายา เจ้าดารารัศมีเท่านั้น แต่การสืบสานปณิธาน และ ดูแลรักษาสิ่งที่ทรงได้ทำการรวบรวมได้ ด้วยการใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการจัดการทุนวัฒนธรรมที่มีค่า ดังเช่นการเก็บรวบรวมข้อมูลทุนวัฒนธรรมต่าง ๆ บนแพลตฟอร์มดิจิทัล (Digital Platform) การใช้เทคโนโลยีในการต่อยอดช่องทางสินค้าทุนวัฒนธรรมผ่านระบบอีคอมเมิร์ซ (Electronic Commerce) ตลอดจนการนำเสนอทุนวัฒนธรรมในสื่อสังคมออนไลน์ (Social Network) สร้างบทเรียนดิจิทัล (Digital Lesson) เพื่อให้ทุนวัฒนธรรมนั้นดำรงอยู่ ก็จัดเป็นการสืบสานและต่อยอดการจัดการทุนวัฒนธรรมเพื่อการสร้างจิตสำนึกท้องถิ่นในยุควิถีใหม่อย่างยั่งยืนได้ สิ่งที่สำคัญที่นอกเหนือจากการใช้เทคโนโลยี ก็คือการที่คนรุ่นหลังมีความเข้าใจ และตระหนักถึงคุณค่าของทุนวัฒนธรรมที่มีอยู่ มีจิตสำนึก ห่วงแหน และต้องการรักษาสมบัติ หรือมรดกทางวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษได้รักษาไว้ให้ มีความรัก และ ศรัทธา สืบสานงานทางด้านทุนวัฒนธรรมไปอย่างยั่งยืนต่อไป

สรุป

การอนุรักษ์และธำรงไว้ซึ่งทุนวัฒนธรรมจำเป็นต้องมีแนวทางในการจัดการทุนวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดการถ่ายทอดทุนวัฒนธรรมนั้น พระราชยา เจ้าดารารัศมี พระราชยาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวผู้ทรงเป็นเจ้านายฝ่ายเหนือที่เป็นแบบอย่างของสตรีล้านนาที่มีพระจริยวัตรที่งดงาม และ ทรงมองเห็นถึงความสำคัญของทุนวัฒนธรรม ทรงดำเนินพระราชกรณียกิจมากมายที่เป็นการจัดการทุนวัฒนธรรม เริ่มตั้งแต่การค้นคว้า รวบรวม ปั้นปั้นทุนวัฒนธรรม ด้วยทรงเห็นคุณค่าของทุนวัฒนธรรมนั้น อันเกิดจากความภาคภูมิใจและทรงรักษา อนุรักษ์ ผ่านวิถีชีวิต ลงมือปฏิบัติ และเผยแพร่องค์ความรู้ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการสืบสานทุนวัฒนธรรมนั้น ไม่ว่าจะทาง การสืบทอดผ่านคนจากรุ่นสู่รุ่น การรวบรวมข้อมูลที่มีปรากฏอยู่ในแหล่งการเรียนรู้ทุนวัฒนธรรมต่าง ๆ เช่นเดียวกับในอำเภอจอมทอง แม้ว่าจะไม่ได้เป็นเมืองหลัก แต่ก็ยังพบเห็นและปรากฏทุนวัฒนธรรมล้านนาอยู่ในวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณี ทัศนคติ พฤติกรรม และอื่นๆ โดยยังคงมีให้เห็นในปัจจุบัน จึงนับได้ว่า พระราชยา เจ้าดารารัศมีทรงเป็นผู้นำ และแบบอย่างทางด้านวัฒนธรรมล้านนาอย่างแท้จริง ทรงสร้างแนวทาง และฐานความรู้ให้นักวิชาการ ประชาชน คนรุ่นหลังในอำเภอจอมทอง สามารถใช้ประโยชน์จากทุนวัฒนธรรมนั้น สร้างกลไกการขับเคลื่อนให้สังคม เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากทุนวัฒนธรรม เกิดการหนุนเสริมเศรษฐกิจฐานรากอย่างสร้างสรรค์ทั้งในอำเภอจอมทองและประเทศไทยสืบไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอกราบสักการะพระราชยาเจ้า ดารารัศมี ด้วยในสำนักในพระมหากรุณาธิคุณในฐานะที่ทรงเป็นแบบอย่างในการเป็นนักจัดการทุนวัฒนธรรมแก่ผู้เขียนและนักวิจัยที่ทำงานด้านวัฒนธรรม ขอขอบพระคุณมูลนิธินวราชาดิอนุรักษฝ่ายเหนือในการสนับสนุนการตีพิมพ์บทความ ลงวารสารนวัตกรรมสังคมและการเรียนรู้ตลอดชีวิต เนื่องในวาระครบ 150 ปี วันประสูติพระราชยา เจ้าดารารัศมี ขอขอบคุณ คุณเสาวนีย์ บันสิทธิ์ สำหรับข้อมูลจากพิพิธภัณฑ์ผ้า แสงดา บันสิทธิ์ ขอขอบคุณ อาจารย์ทรงสุข บุญทาวงค์ ที่ได้ให้คำชี้แนะเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับพระราชยา เจ้าดารารัศมี และขอบคุณทีมวิจัยการพัฒนานวัตกรรมชุมชนสำหรับจัดการทุนทางวัฒนธรรม อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานราก และสำนักท้องถิ่นในยุคสังคมวิถีใหม่ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับทุนวัฒนธรรมอำเภอจอมทองทุกท่านที่มีส่วนในการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทุนวัฒนธรรมซึ่งเป็นที่มาของเนื้อหาในบทความวิชาการนี้

เอกสารอ้างอิง

คมสันต์ คำวงศ์. (2566). พิพิธภัณฑ์พระตำหนักดาราภิรมย์เชิญเที่ยวชมงานวันพระราชยา เจ้าดารารัศมี ประจำปี 2566. สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่.
<https://radiochiangmai.prd.go.th/th/content/category/detail/id/57/iid/238331>

- จำรัส กลิ่นหนู. (2564). การจัดการทุนทางวัฒนธรรมเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานราก ย่านสร้างสรรค์ เมืองเก่า เชียงราย (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.).
- จิรัชติ สันติยะศ. (2553). การสร้าง “พระราชชายา เจ้าดารารัศมี” ให้เป็นบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ ทศวรรษ 2500 -ปัจจุบัน. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากรฉบับภาษาไทย, 30(1), 25 – 39.
<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/sujthai/article/view/7083>
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2562). ดารารัศมี สายใยรักสองแผ่นดิน (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ช่อพลักษณ์ ผิดภู. (2560). แนวทางการพัฒนาทุนวัฒนธรรมนวัตกรรมสู่ Thailand 4.0. รายงานสืบเนื่องการ ประชุมวิชาการระดับชาติ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ครั้งที่ 4 (น.134-142). กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- โชคอนันต์ วาณิชเลิศนาร. (2564). การจัดการทุนทางวัฒนธรรมพื้นที่เมืองแพร่ เพื่อเพิ่มศักยภาพด้าน การแข่งขันของผู้ประกอบการวิสาหกิจทางวัฒนธรรม (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: หน่วยบริหาร และจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.).
- ดวงฤทธิ เบญจจิกุล ชัยรุ่งเรือง. (2566). การขับเคลื่อน Soft Power: อัตลักษณ์ท้องถิ่นภาคใต้เพื่อส่งเสริม การท่องเที่ยวจังหวัดชุมพร. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 11(5), 1922 – 1935.
<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/journal-peace/article/view/269605>
- นพพร บุญแก้ว, ประสพ เรียงเงิน, พิสุทธิ ทรัพย์วิจิตร, และ วรญาณ บุญณราช. (2565). บทบาทของ วัฒนธรรมกับการส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศไทย. วารสารรัฐสารักษ์, 63(3), 108 - 121. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/ratthapirak/article/view/257248>
- ผู้จัดการออนไลน์. (2563). กรมศิลป์พบ 7 แหล่งโบราณคดี ศิลปะสุโขทัย.
<https://mgronline.com/qol/detail/9630000026487>
- พงศ์กร จันทราช, ประพันธ์ อภิวงศ์, จำริญ เชื้อนแก้ว, สุพัฒน์วรี ทิพย์เจริญ, นิภาพรรณ ทรายแก้ว, สืบพงษ์ พงษ์สวัสดิ์, จุฑามาศ จินตนา, สุชาดา พันธุ์สถิตย์วงศ์ และ นล นาคนาคา. (2567). การพัฒนา นวัตกรรมชุมชนสำหรับจัดการทุนทางวัฒนธรรม อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อยกระดับ เศรษฐกิจฐานราก และสำนักท้องถิ่นในยุคสังคมวิถีใหม่ (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: กองทุน ส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (ววน.) และหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนา ระดับพื้นที่ (บพท.).
- พิพิธภัณฑเจ้า แสงดา บันสิทธิ์. (2566). พิพิธภัณฑเจ้า แสงดา บันสิทธิ์. มูลนิธิแสงดา บันสิทธิ์ บ้านไร่ไผ่งาม.
https://www.facebook.com/Baanraipaingarm/?locale=th_TH
- พิพิธภัณฑพระตำหนักดาราภิรมย์. (2567). โครงการส่งเสริม สนับสนุนศิลปะการแสดงพื้นบ้าน “ต้นกล้าดาราภิรมย์ รุ่นที่ 1”. <https://www.facebook.com/DaraphiromPalace>

- พระครูใบฎีกาธีรยุทธ ภูโคกหาวย และ พระเทพศาสนาภิบาล. (2565). รูปแบบกลไกการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมในการพัฒนาศักยภาพทุนทางทรัพยากรและทุนทางวัฒนธรรมไทย. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์*, 7(1), 254-269. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jmbr/article/view/257668>
- โรม บุนนาค. (2559). เจ้าหญิงล้านนา “พระราชชายา เจ้าดารารัศมี” ผู้เป็นที่เสนาหาแห่ง “พระปิยมหาราช”!!!. เรื่องเก่าเล่าสนุก ผู้จัดการออนไลน์. <https://mgronline.com/online/section/detail/9590000016928>
- ภักดีกุล รัตนา. (2563). การศึกษา “คุณลักษณะ” ของผู้หญิงล้านนาตามแนวคิดคุณลักษณะศึกษา. *วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย*, 14(2), 1-15. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/ssajournal/article/view/251456>
- ภักดีกุล รัตนา และ ไพโรจน์ ไชยเมืองขึ้น. (2564). บทบาทการสร้างสรรค์และการสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมล้านนาของพระราชชายา เจ้าดารารัศมี. *วารสารไทยศึกษา*, 17(2), 51-72. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/TSDJ/article/view/264255>
- มูลนิธินิตยสารคำรณรัักษ์ฝ่ายเหนือ. (2566). *ภาษาล้านนาดารารัศมี*. <https://www.facebook.com/profile.php?id=100064572973937>
- มูลนิธินิตยสารคำรณรัักษ์ฝ่ายเหนือ โดย เจ้าวงศ์ศักดิ์ ณ เชียงใหม่. (ม.ป.ป.). *กุเจ้าหลวงเชียงใหม่ พุทธศักราช ๒๕๔๔ ในพุทธศตวรรษที่ ๒๔ จนถึงปัจจุบัน ณ วัดสวนดอก*. Do my best ltd.
- ศูนย์มรดกเมืองเทศบาลนครเชียงใหม่. (2562). *ลำไยต้นกล้าจากน้ำพระทัยสู่ผลไม้เศรษฐกิจเมืองเหนือ*. https://www.facebook.com/photo/?fbid=2416478951753409&set=pcb.2416482085086429&locale=th_TH
- สยามรัฐออนไลน์. (2564). *นำทุนวัฒนธรรมต่อยอดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพื่อการพัฒนายั่งยืน*. <https://siamrath.co.th/n/226751>
- สำนักงานเกษตรอำเภอจอมทอง. (2566). *พืชที่มีศักยภาพ(สินค้าเด่น)จอมทอง*. <https://chiangmai.doe.go.th/chomthong/?p=310>
- สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล. (2560). Thailand 4.0 ขับเคลื่อนอนาคตสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน. *วารสารไทยคู่ฟ้า*, 33, 1-44. <https://spm.thaigov.go.th/FILEROOM/spm-thaigov/DRAWER004/GENERAL/DATA0000/00000368.PDF>
- สำนักบริหารศิลปวัฒนธรรมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2566). *กุหลาบจุฬาลงกรณ์*. <https://www.cuartculture.chula.ac.th/news/10589/>
- สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์. (2565). นวัตกรรมทางเทคโนโลยี: แนวคิดเพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในยุคเศรษฐกิจแพลตฟอร์ม. *วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 9(1), 1-24. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/rdimu/article/view/252941>

อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่. (2556). พระอัฐิเจดีย์ (กุ) พระเจ้าอินทวิชยานนท์ บรมยอดดอยอินทนนท์.

<https://www.facebook.com/CHOMTHONGCHIANGMAI/photos/a.138268952897362/544304815627105/?type=3>

Cultural Map Thailand. (2024). *Wat Prathat Sri Chomthong Worwihan*.

<https://culturalmapthailand.info/map>

OneChomThong. (2567). บ้านผ้าทอจอมทอง. <https://www.facebook.com/OneChomThong/>

Unesco. (2023). *World Heritage*. <https://www.unesco.org/en/world-heritage>

World Heritage Convention. (2024). *World Heritage Convention*.

<https://whc.unesco.org/en/about/>

คำแนะนำในการจัดเตรียมต้นฉบับสำหรับผู้เขียน วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

1. ข้อมูลเบื้องต้นของวารสาร

1.1 วัตถุประสงค์

1.1.1 เพื่อเป็นสื่อกลางในการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิชาการ ผลงานวิจัย และงานสร้างสรรค์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษในสาขาวิชาการบริหารธุรกิจและการจัดการ เทคโนโลยีสารสนเทศ ศึกษาศาสตร์ รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่มีคุณภาพซึ่งสามารถแสดงถึงประโยชน์ทั้งในเชิงทฤษฎีเพื่อให้นักวิจัยสามารถนำไปพัฒนาหรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ และประโยชน์ในเชิงปฏิบัติที่นักปฏิบัติสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคสังคมและชุมชน

1.1.2 เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าวิจัยและนำเสนอผลงานทางวิชาการของคณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ และนักศึกษา

1.2 ขอบเขตของวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์นจะครอบคลุมเนื้อหา ดังนี้

1.2.1 ศึกษาศาสตร์: การบริหารการศึกษา หลักสูตรและการสอน การวัดและประเมินผล การศึกษา การวิจัยทางการศึกษา เทคโนโลยีการศึกษา และการออกแบบและพัฒนาสื่อการเรียนรู้

1.2.2 บริหารธุรกิจ: การจัดการเทคโนโลยีและนวัตกรรม การบัญชี การเงิน การตลาด การสื่อสารการตลาด การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การจัดการความรู้ การจัดการการท่องเที่ยวและบริการ และการจัดการห่วงโซ่อุปทานและโลจิสติกส์

1.2.3 สังคมวิทยา: นวัตกรรมสังคม การพัฒนาสังคม และการพัฒนาชุมชน

1.2.4 เทคโนโลยีสารสนเทศ: เทคโนโลยีการจัดการนวัตกรรม เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ ระบบสารสนเทศ และการพัฒนาระบบ

2. นโยบายการจัดพิมพ์นโยบายการจัดพิมพ์:

2.1 กำหนดออกเป็นราย 4 เดือน (3 ฉบับ/ปี) ดังนี้

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – เมษายน (กำหนดออกในสัปดาห์สุดท้ายของเดือนเมษายน)

ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม (กำหนดออกในสัปดาห์สุดท้ายของเดือนสิงหาคม)

ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน – ธันวาคม (กำหนดออกในสัปดาห์สุดท้ายของเดือนธันวาคม)

2.2 จำนวนบทความในแต่ละฉบับ

จำนวนบทความที่เผยแพร่ในวารสารแต่ละฉบับไม่เกิน 10 บทความ

3. จริยธรรมการตีพิมพ์:

3.1 บทบาทและหน้าที่ของผู้เขียน

3.1.1 ผู้เขียนต้องรับรองบทความที่เสนอมาพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ นั้น เป็นผลงานที่ไม่เคยตีพิมพ์และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งตีพิมพ์อื่นใด

3.1.2 ผู้เขียนต้องเปิดเผยข้อมูลในกรณีที่บทความบางส่วนเคยเผยแพร่ในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ โดยต้องแสดงให้เห็นว่าบทความที่ส่งมามีส่วนเพิ่มเติมหรือส่วนขยายจากบทความเดิม และได้เผยแพร่แล้วที่ใดและเมื่อไหร่มาแล้ว

3.1.3 ผู้เขียนต้องอ้างอิงแนวคิดและข้อความต่าง ๆ ซึ่งไม่ใช่ของผู้เขียน รวมทั้งต้องรับผิดชอบในการขออนุญาตใช้ภาพ และแผนภูมิ หรือขอลิขสิทธิ์จากงานอันมีลิขสิทธิ์นั้น

3.1.4 ผู้เขียนที่ปรากฏชื่อในบทความทุกท่านต้องมียศประกอบครบ 3 ข้อ ดังนี้

(1) มีส่วนร่วมในการสร้างโจทย์วิจัยและวางแผนการวิจัย เก็บข้อมูล หรือวิเคราะห์และแปลความหมายข้อมูล

(2) มีส่วนร่วมในการเขียนหรือตรวจสอบบทความวิจัยอย่างมีส่วนร่วมในเชิงปัญญาของเนื้อหา (ไม่ใช่ตรวจเฉพาะภาษาหรือรูปแบบ) และ

(3) ได้อ่านและรับรองต้นฉบับบทความสุดท้ายก่อนส่งไปตีพิมพ์ ผู้ที่มีส่วนช่วยเหลือในลักษณะอื่น ๆ ควรได้รับการกล่าวถึงในกิตติกรรมประกาศ

3.1.5 ผู้เขียนทุกท่านต้องได้อ่านและยินยอมให้มีการส่งบทความมาพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ รวมทั้งยินยอมที่จะรับผิดชอบและรับผิดชอบต่อบทความที่ส่งมาพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่

3.1.6 ผู้เขียนทุกท่านต้องเปิดเผยผลประโยชน์ทับซ้อนซึ่งอาจมีผลสำคัญหรือมีอิทธิพลต่อเนื้อหาที่ปรากฏในบทความ แหล่งเงินทุนสนับสนุนการวิจัยหรือการจัดทำบทความจะต้องถูกกล่าวถึงในกิตติกรรมประกาศ

3.1.7 ผู้เขียนต้องเขียนบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของวารสารที่กำหนดไว้ในคำแนะนำในการจัดเตรียมต้นฉบับสำหรับผู้เขียน

3.1.8 ผู้เขียนจะต้องเขียนบทความที่แสดงถึงคุณภาพทางวิชาการและองค์ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ทั้งในเชิงทฤษฎีและในเชิงปฏิบัติ การนำเสนอเนื้อหาที่มีความชัดเจนและถูกต้อง

3.1.9 ผู้เขียนมีหน้าที่แจ้งต่อวารสารและบรรณาธิการ หากพบข้อความผิดพลาดที่มีความสำคัญในการวิจัยภายหลังหรือพบความไม่ถูกต้องในงานที่ตีพิมพ์ เพื่อปรับแก้บทความให้มีความถูกต้องหรือถอนบทความหากจำเป็น

3.2 บทบาทและหน้าที่ของผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ:

3.2.1 ผู้ทรงคุณวุฒิต้องไม่เปิดเผยข้อมูลบทความอยู่ระหว่างพิจารณาแก่บุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง และต้องไม่ใช้เพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว

3.2.2 ผู้ทรงคุณวุฒิมีหน้าที่เปิดเผยข้อมูลและผลประโยชน์ทับซ้อนของบทความ เช่น เป็น บทความที่ตนมีส่วนร่วม หรือรู้จักผู้เขียนเป็นการส่วนตัว หรือเหตุผลอื่นใดที่ทำให้ไม่สามารถพิจารณาประเมิน บทความโดยอิสระได้ และผู้ทรงคุณวุฒิต้องแจ้งบรรณาธิการทราบ และถอนตัวจากการพิจารณาบทความ

3.2.3 ผู้ทรงคุณวุฒิควรรับพิจารณาบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ พิจารณาให้ ข้อเสนอแนะด้วยความเป็นธรรมและปราศจากอคติ ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิควรละเอียดและ สร้างสรรค์เพื่อช่วยให้ผู้เขียนบทความสามารถพัฒนาบทความของตนต่อไปได้ แม้ว่าบทความนั้นจะมีคุณภาพ ไม่ดีและถูกปฏิเสธการตีพิมพ์ก็ตาม

3.2.4 ผู้ทรงคุณวุฒิควรส่งผลการประเมินตามกำหนดเวลา หากมีเหตุขัดข้องในช่วงระยะเวลา พิจารณา ควรแจ้งบรรณาธิการโดยทันที

3.2.5 ผู้ทรงคุณวุฒิควรระบุงานวิจัยหรือผลงานทางวิชาการที่ผู้เขียนไม่ได้อ้างอิงไว้ในบทความ และผู้ทรงคุณวุฒิควรแจ้งต่อบรรณาธิการ หากทราบว่าบทความที่พิจารณามีส่วนใดส่วนหนึ่งที่คล้ายคลึงหรือ เหมือนกับบทความที่อยู่ในการพิจารณาของวารสารอื่นหรือสิ่งพิมพ์อื่นใด

3.3 บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการ

3.3.1 บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาคุณภาพบทความก่อนการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร

3.3.2 บรรณาธิการต้องพิจารณาบทความจากเนื้อหาทางวิชาการโดยปราศจากอคติในเรื่อง คุณลักษณะใด ๆ ของผู้เขียนหรือสังกัดของผู้เขียน รวมทั้งต้องป้องกันไม่ให้ผลประโยชน์ทับซ้อนระหว่างผู้เขียน ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ และบุคคลในกองบรรณาธิการ

3.3.3 บรรณาธิการต้องตีพิมพ์บทความที่ผ่านกระบวนการพิจารณาล้นกรองบทความแล้ว ซึ่ง พิจารณาจากคุณภาพทางวิชาการและมีประโยชน์ทั้งเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติ ความทันสมัย และเนื้อหา สอดคล้องกับขอบเขตของวารสาร รวมทั้งเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์อื่นใดมาก่อน

3.3.4 บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบทความที่ส่งมาพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ รวมทั้งต้อง ควบคุมให้กระบวนการพิจารณาล้นกรองบทความเป็นไปโดยปกปิดทั้งด้านผู้เขียนและผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา บทความ (Double-Blind Process) ด้วยความยุติธรรม

3.3.5 บรรณาธิการต้องตรวจสอบบทความที่ส่งมาพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ด้านการคัดลอกผลงาน ผู้อื่น (Plagiarism) โดยใช้โปรแกรมที่เชื่อถือได้ และหยุดกระบวนการพิจารณาล้นกรองบทความทันที หาก พบการคัดลอกผลงานผู้อื่นในระหว่างกระบวนการฯ และติดต่อผู้เขียนเพื่อขอคำชี้แจงประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์เผยแพร่บทความนั้น

3.3.6 บรรณาธิการตรวจสอบบทความที่สงสัยว่า กระทำผิดจริยธรรมทางวิชาการเพื่อแก้ไข ปัญหาทางจริยธรรมนั้น ด้วยความรอบคอบแม้ว่าบทความนั้นจะได้รับการตีพิมพ์หรือไม่ก็ตาม ทั้งนี้การปฏิเสธ บทความด้วยเหตุผลทางด้านจริยธรรมจะต้องมีหลักฐานที่ชัดเจน

4. นโยบายการพิจารณาตีพิมพ์ผลงาน

4.1 คำแนะนำทั่วไป

4.1.1 ผลงานที่เสนอตีพิมพ์ต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร หรือสิ่งพิมพ์ใดมาก่อน (ยกเว้น รายงานวิจัย และวิทยานิพนธ์)

4.1.2 ผลงานที่เสนอตีพิมพ์ต้องไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณารอตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งตีพิมพ์ ใด

4.1.3 กรณีบทความบางส่วนเคยเผยแพร่ในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ ผู้เขียนต้อง แสดงให้เห็นว่าบทความที่ส่งมาได้มีส่วนเพิ่มเติมหรือขยายจากบทความเดิม นอกจากนี้ผู้เขียนยังต้องระบุ ในบทความว่าได้เผยแพร่บางส่วนของบทความดังกล่าวไปแล้วที่ใดและเมื่อไหร่มาแล้ว

4.1.4 ทศนะและข้อคิดเห็นใด ๆ ในบทความถือเป็นทัศนะของผู้เขียน กองบรรณาธิการไม่ จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วยกับทัศนะเหล่านั้นและไม่ถือว่าเป็นความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ กรณีมีการ ฟ้องร้องเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงฝ่ายเดียว

4.1.5 ลิขสิทธิ์บทความเป็นของมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์นได้รับการสงวนสิทธิ์ตามกฎหมาย การ ตีพิมพ์ซ้ำต้องได้รับอนุญาตโดยตรงจากมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์นเป็นลายลักษณ์อักษร

4.2 ประเภทผลงานที่รับตีพิมพ์

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์นรับพิจารณาตีพิมพ์บทความทั้งภาษาไทยและ ภาษาอังกฤษ ประเภทบทความและความยาว เป็นดังนี้

4.2.1 บทความวิชาการ (Academic Article) ประมาณ 10-20 หน้าต่อบทความ (รวมบรรณานุกรม)

4.2.2 บทความวิจัย (Research Article) ประมาณ 10-25 หน้าต่อบทความ (รวมบรรณานุกรม)

4.2.3 บทความปริทัศน์ (Review Article) ประมาณ 10-25 หน้าต่อบทความ (รวมบรรณานุกรม)

4.2.4 บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) ประมาณ 10-20 หน้าต่อบทความ (รวมบรรณานุกรม)

4.3 การพิจารณากลับกรองบทความ

4.3.1 บทความที่จะได้รับพิจารณาตีพิมพ์ ต้องเป็นบทความที่แสดงให้เห็นถึงคุณภาพทางวิชาการ และมีประโยชน์ทั้งในเชิงทฤษฎีเพื่อให้นักวิจัยสามารถนำไปพัฒนาหรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ และประโยชน์ใน

เชิงปฏิบัติที่นักปฏิบัติสามารถนำไปประยุกต์ใช้ทั้งในภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ ภาคประชาสังคม และชุมชน

4.3.2 บทความที่จะได้รับการตีพิมพ์ กรณีเผยแพร่ผลงานวิชาการโดยไม่นำไปขอตำแหน่งทางวิชาการ ต้องผ่านกระบวนการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 ท่าน และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการ และกรณีบทความที่ใช้ประกอบการขอตำแหน่งทางวิชาการต้องผ่านกระบวนการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิ ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 ท่าน และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการ

4.4 กระบวนการพิจารณาการกลั่นกรองบทความ (Peer Review)

4.4.1 กองบรรณาธิการจะแจ้งให้ผู้เขียนทราบเมื่อกองบรรณาธิการได้รับบทความเรียบร้อยแล้ว

4.4.2 กองบรรณาธิการจะตรวจสอบรูปแบบการพิมพ์บทความ และเนื้อหาของบทความว่าตรงกับขอบเขตเนื้อหาของวารสารหรือไม่ รวมถึงคุณภาพทางวิชาการ ประโยชน์ทั้งในเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ ตลอดจนความครบถ้วนสมบูรณ์ของเอกสารประกอบการนำเสนอบทความเพื่อพิจารณาเผยแพร่

4.4.3 ในกรณีที่กองบรรณาธิการพิจารณาเห็นควรรับบทความไว้พิจารณาตีพิมพ์ กองบรรณาธิการจะดำเนินการส่งบทความเพื่อกลั่นกรองต่อไป โดยจะส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องประเมินคุณภาพของบทความว่าอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสมจะลงตีพิมพ์หรือไม่ กระบวนการกลั่นกรองนี้ ทั้งผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เขียนจะไม่ทราบข้อมูลของกันและกัน (Double-Blind Process) โดยกรณีเผยแพร่ผลงานวิชาการโดยไม่นำไปขอตำแหน่งทางวิชาการ ต้องผ่านกระบวนการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 ท่าน และกรณีบทความที่ใช้ประกอบการขอตำแหน่งทางวิชาการต้องผ่านกระบวนการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิ ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 ท่าน

4.4.4 เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิประเมินคุณภาพบทความแล้ว กองบรรณาธิการจะตัดสินใจโดยอิงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิว่าบทความนั้น ๆ ควรนำลงตีพิมพ์หรือควรส่งให้ผู้เขียนแก้ไขแล้วส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินอีกครั้งหนึ่ง หรือปฏิเสธการตีพิมพ์

5. ข้อกำหนดต้นฉบับ

5.1 การจัดพิมพ์ต้นฉบับ

5.1.1 บทความที่เสนอพิจารณาตีพิมพ์ต้องมีความยาวระหว่าง 10-25 หน้ากระดาษ A4 ขึ้นอยู่กับประเภทของบทความ พิมพ์บทความ โดยใช้ Font TH SarabunNew ขนาดตัวอักษร 16 Point

5.1.2 ระยะขอบกระดาษ 1 นิ้ว (เท่ากันทุกด้าน)

5.1.3 หมายเลขหน้า ให้ใส่ไว้ตำแหน่งด้านบนขวา ตั้งแต่ต้นจนจบบทความ

5.1.4 ชื่อเรื่องบทความ ขนาดตัวอักษร 18 Point (ตัวหนา) จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ

5.1.5 ชื่อผู้เขียน ขนาดตัวอักษร 15 Point (ตัวเอียง) จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ

5.1.6 บทคัดย่อภาษาไทย ความยาว 1 ย่อหน้า (250 คำ) ขนาดตัวอักษร 16 Point พิมพ์ 1 คอลัมน์ และต้องพิมพ์คำสำคัญต่อท้าย

5.1.7 บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ความยาว 1 ย่อหน้า (250 คำ) ขนาดตัวอักษร 16 Point พิมพ์ 1 คอลัมน์ และต้องพิมพ์คำสำคัญต่อท้าย

5.1.8 เนื้อหาพิมพ์ 1 คอลัมน์ ขนาดตัวอักษร 16 Point

5.1.9 หมายเลขกำกับตาราง ขนาดตัวอักษร 16 Point หรือ 14 Point (ตัวหนา) ส่วนชื่อตาราง ขนาดตัวอักษร 16 Point หรือ 14 Point ให้พิมพ์ไว้บนตารางจัดชิดซ้าย ใต้ตารางบอกแหล่งที่มา จัดชิดซ้าย

5.1.10 หมายเลขกำกับภาพหรือแผนภูมิ ขนาดตัวอักษร 16 Point หรือ 14 Point (ตัวหนา) ส่วนชื่อตาราง หรือชื่อแผนภูมิ ขนาดตัวอักษร 16 Point หรือ 14 Point ให้พิมพ์ไว้ใต้ภาพหรือแผนภูมิ บรรทัดถัดมาให้บอกแหล่งที่มา จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ (ควรเป็นภาพหรือแผนภูมิที่ชัดเจนและแนบ File ภาพ มาด้วย)

5.1.11 เอกสารอ้างอิง ขนาดตัวอักษร 16 Point (ตัวหนา) จัดชิดซ้าย ส่วนเนื้อหาเอกสารอ้างอิง ขนาดตัวอักษร 16 Point

5.1.12 ผู้เขียนต้องตรวจสอบความถูกต้องของการพิมพ์ต้นฉบับ เช่น รูปแบบการพิมพ์ การอ้างอิง ตัวสะกด วรรคตอน และการใช้ภาษา

5.1.13 กรอบแบบฟอร์มเสนอบทความเพื่อพิจารณาเผยแพร่พร้อมกรอกชื่อและนามสกุลของผู้เขียน พร้อมประวัติย่อของผู้เขียน ระบุคุณวุฒิการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี) ตำแหน่งงาน และหน่วยงานที่สังกัด หรือสถานศึกษา และแนบ File .jpg ภาพถ่ายผู้เขียนมาด้วย

5.2 ส่วนประกอบของบทความ

5.2.1 บทความวิชาการ หัวข้อและเนื้อหาควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจนและมีลำดับ เนื้อหาที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจน รวมถึงมีการใช้ทฤษฎีวิเคราะห์และเสนอแนะประเด็น อย่างสมบูรณ์ โดยต้องมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

(1) ชื่อเรื่อง (Title)

(2) บทคัดย่อ (Abstract)

สรุปเนื้อหาของบทความให้ได้ใจความชัดเจน กำหนดให้มีทั้งบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยเขียนเป็นภาษาไทยก่อน ความยาว 1 ย่อหน้า ไม่เกิน 250 คำ

(3) คำสำคัญ (Keyword)

ระบุคำที่เป็นคำสำคัญของเนื้อหา เหมาะสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นในระบบฐานข้อมูล

(4) บทนำ (Introduction)

เป็นส่วนแนะนำและปูพื้นเรื่องเพื่อให้ผู้อ่านทราบข้อมูลเบื้องต้นของเนื้อหา เป็นการจูงใจให้ผู้อ่านเกิดความสนใจในเรื่องนั้น ๆ

(5) เนื้อหา (Body of Text)

เป็นส่วนหลักของเนื้อหาบทความ การจัดลำดับเนื้อหา ควรมีการวางแผนจัดโครงสร้างของเนื้อหาที่นำเสนอให้เหมาะสมกับธรรมชาติของเนื้อหานั้น การนำเสนอเนื้อหาควรมีความต่อเนื่องเพื่อช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจสาระนั้นได้โดยง่าย

(6) สรุป (Conclusion)

เป็นการสรุปเนื้อหาในบทความทั้งหมดออกมาอย่างชัดเจน และกระชับโดยมีการสรุปปิดท้ายเนื้อหาที่เราได้นำเสนอไปแล้วว่ามีผลดีหรือผลเสียอย่างไร

(7) เอกสารอ้างอิง (Reference)

เขียนเอกสารอ้างอิงในรูปแบบ APA (American Psychological Association) 7th edition

5.2.2 บทความวิจัย ควรมีการนำเสนอผลการวิจัยที่ได้รับอย่างเป็นระบบ โดยต้องมีส่วนประกอบดังต่อไปนี้ (สามารถมีหัวข้อหรือองค์ประกอบเพิ่มเติมได้)

(1) ชื่อเรื่อง (Title)

ชื่อเรื่องควรมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและตามด้วยชื่อเรื่องภาษาอังกฤษในบรรทัดต่อมา

(2) บทคัดย่อ (Abstract)

กำหนดให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยเขียนเป็นภาษาไทยก่อน ความยาว 1 ย่อหน้า ไม่เกิน 250 คำ (การเขียนบทคัดย่อ คือ การสรุปสาระสำคัญของเรื่องโดยเฉพาะวัตถุประสงค์ วิธีการ และผลการวิจัย)

(3) คำสำคัญ (Keyword)

ระบุคำที่เป็นคำสำคัญของเนื้อหา เหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นในระบบฐานข้อมูล

(4) บทนำ (Introduction)

เป็นการอธิบายถึงที่มาและความสำคัญของปัญหาและเหตุผลที่นำไปสู่การวิจัย มีข้อมูลทางวิชาการสนับสนุนหรือโต้แย้ง

(5) วัตถุประสงค์ (Research Objectives)

ระบุถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย

(6) ทบทวนวรรณกรรม (Literature Reviews)

นำเสนอแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องที่นำไปสู่กรอบแนวคิดในการวิจัย

(7) วิธีการวิจัย (Research Methodology)

อธิบายถึงกระบวนการดำเนินการวิจัยอย่างละเอียดและชัดเจน

(8) ผลการวิจัย (Results)

เสนอผลการวิจัยที่ตรงประเด็นตามลำดับขั้นของการวิจัย การใช้ตารางหรือแผนภูมิไม่ควรเกิน 5 ตารางหรือแผนภูมิโดยมีการแปลความหมายและวิเคราะห์ผลที่ค้นพบอย่างชัดเจน

(9) อภิปรายผลการวิจัย (Discussion)

ผสมผสานเปรียบเทียบและตีความผลการวิจัยให้เข้ากับหลักทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเชื่อมโยงผลการวิจัยให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย

(10) สรุป (Conclusion)

สรุปสาระสำคัญของผลการวิจัยและให้ข้อเสนอแนะที่จะนำผลการวิจัยนั้นไปใช้ประโยชน์

(11) เอกสารอ้างอิง (Reference)

เขียนเอกสารอ้างอิงในรูปแบบของ APA (American Psychological Association) 7th edition

5.3 การอ้างอิง

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์นใช้รูปแบบการอ้างอิงของ APA (American Psychological Association) 7th edition

5.3.1 การอ้างอิงในเนื้อหา (In-text citation)

การอ้างอิงในเนื้อหาใช้ระบบนาม-ปี เลขหน้า โดยมีรูปแบบการเขียนดังนี้

1) ผู้แต่ง 1 คน

ภาษาไทย ชื่อ/สกุล/(ปี) หรือ (ชื่อ/สกุล,/ปี)

ภาษาอังกฤษ สกุล/(ปี) หรือ (สกุล,/ปี)

ตัวอย่าง

เพ็ชรี รูปะวิเชตร (2559, 33) ได้วิจัยเรื่อง ... การนำความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้เพื่อสร้างหรือจัดการสารสนเทศอย่างเป็นระบบและรวดเร็ว โดยอาศัยเทคโนโลยีทางด้านคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์, 2557, 80) ... applications in plant sciences, hydrology, earth sciences, and land use analysis (Campbell, 2007, 54)

2) ผู้แต่ง 2 คน

ภาษาไทย ชื่อ/สกุล/และ/ชื่อ/สกุล/(ปี) หรือ (ชื่อ/สกุล/และ/ชื่อ/สกุล,/ปี)

ภาษาอังกฤษ สกุล/and/สกุล/(ปี) หรือ (สกุล/&/สกุล,/ปี)

ตัวอย่าง

เจษฎาพร ยุทธนวิบูลย์ชัย และ ศรีไพร ศักดิ์รุ่งพงศากุล (2549, 63) กล่าวถึงระบบ
สารสนเทศ ตามแนวความคิดของ Howlett and Waemusa (2019, 25) ที่ได้เน้นถึง
..... เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล การสร้าง และการวิเคราะห์ (Bawden & Robinson, 2012,
107)

3) ผู้แต่งตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป

กรณีที่มีผู้แต่งตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ให้ใส่เฉพาะสกุลของผู้แต่งคนแรก แล้วตามด้วย et
al. ตั้งแต่ครั้งแรก

ภาษาไทย ชื่อ/สกุล/และคณะ/(ปี) หรือ (ชื่อ/สกุล/และคณะ,/ปี)

ภาษาอังกฤษ สกุล/et al./ (ปี) หรือ (สกุล/et al./,ปี)

ตัวอย่าง

ทศพร วัชรางกูร และคณะ (2556, 66) กล่าวถึงรูปแบบการปลูกป่าโดยระบบวนเกษตร ...
... ประกอบด้วยการจัดเก็บ จัดการ วิเคราะห์ และแสดงผล (Longley et al., 2015, 53)

4) การอ้างอิงมากกว่าสองแหล่งข้อมูล

กรณีที่มีการอ้างอิงแหล่งที่มามากกว่าสองแหล่งข้อมูลให้เขียนอ้างอิงเรียงตามลำดับ
อักษร

ตัวอย่าง

... สอดคล้องกับการศึกษาของ เพ็ชรวิ ฐปะวิเชตร (2559, 47) และ วชิรวิทย์ วิชาสวัสดิ์
(2563, 87) ... เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารประกอบด้วยการจัดเก็บ จัดการ
วิเคราะห์ และแสดงผล (พยอม ธรรมบุตร, 2560, 55; โอบาส เอี่ยมสิริวงศ์, 2557, 79)
... การสร้าง และการวิเคราะห์ (Bawden & Robinson, 2012, 33; Longley et al., 2015,
14)

5) การอ้างอิงราชกิจจานุเบกษา

ใช้ชื่อกฎหมายและตามด้วยปี

ตัวอย่าง

... ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการอุดมศึกษา (2549) ...

... ตามที่ พระราชบัญญัติประถมศึกษา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2505 (2505) กำหนดไว้ ...

... (พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. 2561, 2561)

6) การระบุที่มาของตารางและภาพ

ตารางและภาพที่อยู่ในเว็บไซต์

ไทย จาก หรือ ปรับปรุงจาก/ชื่อบทความ,/โดย/ชื่อผู้แต่ง,/ปีที่เผยแพร่,/ชื่อเว็บไซต์/
(URL)/ลิขสิทธิ์*/ข้อความอนุญาต**.

อังกฤษ From หรือ Adapted From/ชื่อบทความ,/by/อักษรย่อชื่อ./สกุล,/ปีที่เผยแพร่,/ชื่อ
เว็บไซต์/(URL)/ลิขสิทธิ์*/ข้อความอนุญาต**.

*ลิขสิทธิ์

ไทย สงวนลิขสิทธิ์/ปี/โดย/ชื่อเจ้าของผลงาน. หรือ สาธารณสมบัติ. หรือ CC BY-NC*

อังกฤษ Copyright/year/by/ชื่อเจ้าของผลงาน. หรือ In the public domain. หรือ CC BY-NC*

** สัญญาอนุญาตแบบเปิด (Creative Commons) ประกอบด้วย

- CC BY หมายถึง ผู้ใช้สามารถเผยแพร่ แก้ไข ดัดแปลง ต่อยอดผลงานและสร้างชิ้นงานในสื่อหรือรูปแบบใด ๆ ได้ไม่ว่าจุดประสงค์ใดก็ตาม รวมถึงสามารถนำไปใช้เพื่อประโยชน์ทางการค้าได้ ตราบใดที่ผู้ใช้ทำการให้เครดิตหรืออ้างอิงแก่เจ้าของผลงานในฐานะผู้สร้างต้นฉบับ
- CC BY-SA หมายถึง ผู้ใช้สามารถเผยแพร่ แก้ไข ดัดแปลง ต่อยอดผลงานและสร้างชิ้นงานในสื่อหรือรูปแบบใด ๆ รวมถึงสามารถนำไปใช้เพื่อประโยชน์ทางการค้าได้ ตราบใดที่ผู้ใช้ให้เครดิตหรืออ้างอิงแก่เจ้าของผลงานในฐานะผู้สร้างต้นฉบับ และเผยแพร่ผลงานที่ดัดแปลงนั้นภายใต้สัญญาอนุญาตประเภทเดียวกัน
- CC BY-NC หมายถึง ผู้ใช้สามารถเผยแพร่ แก้ไข ดัดแปลง ต่อยอดผลงานและสร้างชิ้นงานในสื่อหรือรูปแบบใด ๆ ตราบใดที่ผู้ใช้ให้เครดิตหรืออ้างอิงแก่เจ้าของผลงานในฐานะผู้สร้างต้นฉบับ โดยไม่นำไปใช้เพื่อประโยชน์ทางการค้า

- CC BY-ND หมายถึง ผู้ใช้สามารถเผยแพร่ ทำซ้ำผลงานและสร้างชิ้นงานวัสดุในสื่อหรือรูปแบบใด ๆ รวมถึงสามารถนำไปใช้เพื่อประโยชน์ทางการค้า ตราบใดที่ผู้ใช้ให้เครดิตหรืออ้างอิงแก่เจ้าของผลงานในฐานะผู้สร้างต้นฉบับ แต่ห้ามดัดแปลงโดยเด็ดขาด
- CC BY-NC-SA หมายถึง ผู้ใช้สามารถเผยแพร่ แก้ไข ดัดแปลง ต่อยอดผลงานและสร้างชิ้นงานวัสดุในสื่อหรือรูปแบบใด ๆ ตราบใดที่ผู้ใช้ให้เครดิตหรืออ้างอิงแก่เจ้าของผลงานในฐานะผู้สร้างต้นฉบับ โดยไม่นำไปใช้เพื่อประโยชน์ทางการค้า และผลงานใหม่ที่ถูกสร้างขึ้น ต้องอยู่ภายใต้สัญญาอนุญาตประเภทเดียวกัน
- CC BY-NC-ND หมายถึง ผู้ใช้สามารถคัดลอกและเผยแพร่ผลงานบนวัสดุในสื่อหรือรูปแบบใด ๆ ตราบใดที่ผู้ใช้ให้เครดิตหรืออ้างอิงแก่เจ้าของผลงานในฐานะผู้สร้างต้นฉบับ โดยห้ามนำไปใช้เพื่อประโยชน์ทางการค้า และห้ามดัดแปลงแก้ไขโดยเด็ดขาด

ตัวอย่าง

ภาพที่ 1: ล้อของชาวสุเมเรียน อายุราว 2,500 ปีก่อนคริสตกาล

หมายเหตุ : From *10 Mesopotamia Inventions You Should Know*, by K. Vyas, 2019

(https://inteng-storage.s3.amazonaws.com/img/iea/Z3G88LaAGm/sizes/mesopotamia-inventions_resize_md.jpg). In the public domain.

จากนั้นเพิ่มในรายการเอกสารอ้างอิง เป็น

Vyas, K. (2019). *10 Mesopotamia Inventions You Should Know*. https://inteng-storage.s3.amazonaws.com/img/iea/Z3G88LaAGm/sizes/mesopotamia-inventions_resize_md.jpg

ตารางและภาพที่อยู่ในหนังสือ

ไทย จาก หรือ ปรับปรุงจาก/ชื่อหนังสือ/(น./เลขหน้า),/โดย/ชื่อผู้แต่ง,/ปีที่พิมพ์,/สำนักพิมพ์/
(URL)/ลิขสิทธิ์/ข้อความอนุญาต.

อังกฤษ From หรือ Adapted From/ชื่อหนังสือ/(p./เลขหน้า),/by/อักษรย่อชื่อ/สกุล,/ปีที่พิมพ์,/สำนักพิมพ์/(URL)/ลิขสิทธิ์/ข้อความอนุญาต.

การอ้างอิงใต้ตารางหรือภาพเป็น

หมายเหตุ : จาก การจัดการศึกษาไทยตามแผนการศึกษาแห่งชาติ : อดีต-ปัจจุบัน (น. 151-152),
โดย กระทรวงศึกษาธิการ, 2530, อักษรไทย.

Note: From *Managing Therapy-Interfering Behavior: Strategies from Dialectical Behavior Therapy* (p. 172), by A. L. Chapman and M. Z. Rosenthal, 2016, American Psychological Association (<https://doi.org/10.1037/14752-000>). Copyright 2016 by the American Psychological Association.

จากนั้นเพิ่มในรายการเอกสารอ้างอิง เป็น

กระทรวงศึกษาธิการ. (2530). *การจัดการศึกษาไทยตามแผนการศึกษาแห่งชาติ : อดีต-ปัจจุบัน*.
อักษรไทย.

Chapman, A. L., & Rosenthal, M. Z. (2016). *Managing therapy-interfering behavior: Strategies from dialectical behavior therapy*. American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/14752-000>

ตารางและภาพที่อยู่ในวารสาร

ไทย จาก หรือ ปรับปรุงจาก/“ชื่อบทความ”/โดย/ชื่อผู้แต่ง,/ปีที่พิมพ์/ชื่อวารสาร,/ปีที่(ฉบับที่),/
น./เลขหน้า/URL)/ลิขสิทธิ์/ข้อความอนุญาต.

อังกฤษ From หรือ Adapted From/“ชื่อบทความ”/โดย/อักษรย่อชื่อ/สกุล,/ปีที่พิมพ์/ชื่อวารสาร,/ปีที่(ฉบับที่),/น./เลขหน้า/URL)/ลิขสิทธิ์/ข้อความอนุญาต.

การอ้างอิงได้ตารางหรือภาพเป็น

หมายเหตุ : จาก “บทบาทการส่งผ่านของความร่วมมือของครูในการศึกษาวิจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อการเรียนรู้และการปฏิบัติงานในชั้นเรียนของครู” โดย พจนา อากานูร์กัณ และ สุวิมล ว่องวานิช, 2557, *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 9(2), น. 716 (<https://so01.tci-thaijo.org/index/php/OJED/article/view/37280>). CC BY-NC-ND.

Note: Adapted From “Comprehensive Overview of Computer-Based Health Information Tailoring: A Systematic Scoping Review” by A. K. Ghalibaf, E. Nazari, M. Gholian-Aval, and M. Tara, 2019, *BMJ Open*, 9, p. 6 (<https://doi.org/cz6h>). CC BY-NC.

จากนั้นเพิ่มในรายการเอกสารอ้างอิง เป็น

พจนา อากานูร์กัณ และ สุวิมล ว่องวานิช. (2557). บทบาทการส่งผ่านของความร่วมมือของครูในการศึกษาวิจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อการเรียนรู้และการปฏิบัติงานในชั้นเรียนของครู. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 9(2), 710-723. <https://so01.tci-thaijo.org/index/php/OJED/article/view/37280>

Ghalibaf, A. K., Nazari, E., Gholian-Aval, M., & Tara, M. (2019). Comprehensive overview of computer-based health information tailoring: A systematic scoping review. *BMJ Open*, 9, Article e021022. <https://doi.org/cz6h>

5.3.2 การอ้างอิงท้ายบทความ (References)**1) หนังสือรูปแบบเล่มและอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่มีเลข DOI****(1) ผู้แต่ง 1 คน**

ภาษาไทย ชื่อ/สกุล/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)/สำนักพิมพ์./URL (ถ้ามี)

ภาษาอังกฤษ สกุล,/อักษรย่อชื่อ/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)/สำนักพิมพ์./URL (ถ้ามี)

ตัวอย่าง

โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์. (2557). *วิทยาการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ*. ซีเอ็ดยูเคชั่น.

Campbell, J. B. (2007). *Introduction to Remote Sensing* (4th ed.). Routledge.

(2) ผู้แต่ง 2 คน

ภาษาไทย ชื่อ/สกุล/และ/ชื่อ/สกุล/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)/สำนักพิมพ์./URL (ถ้ามี)

ภาษาอังกฤษ สกุล/อักษรย่อชื่อ./&/สกุล/อักษรย่อชื่อ/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)/
 //////////สำนักพิมพ์./URL (ถ้ามี)

ตัวอย่าง

เจษฎาพร ยุทธนวิบูลย์ชัย และ ศรีไพร ศักดิ์รุ่งพงศากุล. (2549). *ระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีการจัดการความรู้* (พิมพ์ครั้งที่ 6). ซีเอ็ดยูเคชั่น.

Bawden, D. & Robinson, L. (2012). *Introduction to information science* (2nd ed.). ALA Neal-Schuman.

(3) ผู้แต่ง 3-20 คน ให้ใส่ชื่อทุกคน

ภาษาไทย ชื่อ¹/สกุล¹,/ชื่อ²/สกุล²,/ชื่อ³/สกุล³,/ชื่อ⁴/สกุล⁴,/ชื่อ⁵/สกุล⁵,/ชื่อ⁶/สกุล⁶,/ชื่อ⁷/
 //////////สกุล⁷,/ชื่อ⁸/สกุล⁸,/และ/ชื่อ⁹/สกุล⁹/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)/
 //////////สำนักพิมพ์./URL (ถ้ามี)

ภาษาอังกฤษ สกุล¹,/อักษรย่อชื่อ¹./สกุล²,/อักษรย่อชื่อ²./สกุล³,/อักษรย่อชื่อ³./สกุล⁴,/อักษรย่อ
 //////////ชื่อ⁴./สกุล⁵,/อักษรย่อชื่อ⁵./สกุล⁶,/อักษรย่อชื่อ⁶./สกุล⁷,/อักษรย่อชื่อ⁷./
 //////////สกุล⁸,/อักษรย่อชื่อ⁸./&/สกุล⁹,/อักษรย่อชื่อ⁹/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง/(พิมพ์
 //////////ครั้งที่)/สำนักพิมพ์./URL (ถ้ามี)

ตัวอย่าง

ทศพร วุฒราญกร, วรพรรณ หิมพานต์, ประพาย แก่นนาค, วิโรจน์ ครองกิจศิริ, สัจ
 จาพร หงษ์ทอง, ธีรยุทธ วงสอน, จารุณี โนรีเวช, ปิยนุช รับพร, และ
 สุพัตรา กล่อมอิม. (2556). *รูปแบบการปลูกไม้ป่าโดยระบบวนเกษตร*.
 อักษรสยามการพิมพ์.
[http://forprod.forest.go.th/forprod/silvic/for_plant/data/RFD/8.p
 df](http://forprod.forest.go.th/forprod/silvic/for_plant/data/RFD/8.pdf)

Longley, A. P., Goodchild, M. F., Maguire, J. D., & Rhind, W. D. (2015).
Geographic Information Science and Systems (4th ed.). John
 Wiley & Sons.

(4) ผู้แต่ง 21 คนขึ้นไป ใส่ชื่อและสกุลผู้แต่งคนที่ 1-19 ตามด้วยเครื่องหมาย , . . .

ก่อนชื่อคนสุดท้าย

ภาษาไทย ชื่อ¹/สกุล¹,/ชื่อ²/สกุล²,/ชื่อ³/สกุล³,/ชื่อ⁴/สกุล⁴,/ชื่อ⁵/สกุล⁵,/ชื่อ⁶/สกุล⁶,/ชื่อ⁷/
 , . . .

////////สกุล⁷,/ชื่อ⁸/สกุล⁸,/ชื่อ⁹/สกุล⁹,/ชื่อ¹⁰/สกุล¹⁰,/ชื่อ¹¹/สกุล¹¹,/ชื่อ¹²/สกุล¹²,/
 //////////ชื่อ¹³/สกุล¹³,/ชื่อ¹⁴/สกุล¹⁴,/ชื่อ¹⁵/สกุล¹⁵,/ชื่อ¹⁶/สกุล¹⁶,/ชื่อ¹⁷/สกุล¹⁷,/
 //////////ชื่อ¹⁸/สกุล¹⁸,/ชื่อ¹⁹/สกุล¹⁹,/./././ชื่อคนสุดท้าย/สกุลคนสุดท้าย/(ปีที่พิมพ์)./
 //////////ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)./สำนักพิมพ์./URL (ถ้ามี)

ภาษาอังกฤษ สกุล¹,/อักษรย่อชื่อ¹./สกุล²,/อักษรย่อชื่อ²./สกุล³,/อักษรย่อชื่อ³./สกุล⁴,/อักษรย่อ
 //////////ชื่อ⁴./สกุล⁵,/อักษรย่อชื่อ⁵./สกุล⁶,/อักษรย่อชื่อ⁶./สกุล⁷,/อักษรย่อชื่อ⁷./
 //////////สกุล⁸,/อักษรย่อชื่อ⁸./สกุล⁹,/อักษรย่อชื่อ⁹./สกุล¹⁰,/อักษรย่อชื่อ¹⁰./
 //////////สกุล¹¹,/อักษรย่อชื่อ¹¹./สกุล¹²,/อักษรย่อชื่อ¹²./สกุล¹³,/อักษรย่อชื่อ¹³./
 //////////สกุล¹³,/อักษรย่อชื่อ¹³./สกุล¹⁴,/อักษรย่อชื่อ¹⁴./สกุล¹⁵,/อักษรย่อชื่อ¹⁵./
 //////////สกุล¹⁶,/อักษรย่อชื่อ¹⁶./สกุล¹⁷,/อักษรย่อชื่อ¹⁷./สกุล¹⁸,/อักษรย่อชื่อ¹⁸./
 //////////สกุล¹⁹,/อักษรย่อชื่อ¹⁹././././สกุลคนสุดท้าย,/อักษรย่อชื่อคนสุดท้าย/(ปีที่พิมพ์)./
 //////////ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)./สำนักพิมพ์./URL (ถ้ามี)

ตัวอย่าง

Kalnay, E., Kanamitsu, M., Kistler, R., Collins, W., Deaven, D., Gandin, L.,
 Iredell, M., Saha, S., White, G., Woodlley, J., Zhu, Y., Chelliah,
 M., Ebisuzaki, W., Higgins, W., Janowiak, J., Mo, K. C.,
 Ropelewski, C., Wang, J., Leetmaa, A., . . . Joseph, D. (1996).
 The NCEP/NCAR 40-year reanalysis project. *Bulletin of the
 American Meteorological Society*, 77(3), 437-471.

หมายเหตุ

/ หมายถึง เว้นวรรค 1 เคาะ

กรณีไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ ให้ใส่ (ม.ป.ป.) หรือ (n.d.)

กรณีพิมพ์ครั้งที่ 1 ไม่ต้องระบุครั้งที่พิมพ์

กรณีไม่ปรากฏสำนักพิมพ์ ให้ใส่ (ม.ป.ท.) หรือ (n.p.)

2) หนังสือในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์มีเลข DOI

ภาษาไทย ชื่อ/สกุล.(ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)./สำนักพิมพ์./https://doi.org/เลข DOI

ภาษาอังกฤษ สกุล,/อักษรย่อชื่อ.(ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)./สำนักพิมพ์./

////////https://doi.org/เลข DOI

ตัวอย่าง

Jackson, L. M. (2019). *The psychology of prejudice: From attitudes to social action* (2nd ed.). American Psychological Association.
<https://doi.org/10.1037/0000168-000>

3) บทความในวารสารแบบรูปเล่มและอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่มีเลข DOI

ภาษาไทย ชื่อ/สกุล/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร,/ปีที่(ฉบับที่),/เลขหน้า.
 ภาษาอังกฤษ สกุล,/อักษรย่อชื่อ/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร,/ปีที่(ฉบับที่),/เลขหน้า.

ตัวอย่าง

เพ็ชรี ฐปะวิเชตร์. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดฝึกอบรมแบบศูนย์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมความรู้เรื่องการทำงาน การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษา ระดับอาชีวศึกษา. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยพาร์อิสเทอร์น*, 10(4), 175-186.

Suping, S. & Chaichompoo, C. (2021). The effects of utilizing multimedia program to develop English learning achievement in the present simple tense and the past simple tense of Prathom Suksa 6 students at Ban Sriboonrueng School. *FEU Academic Review*, 15(2), 44-61.

4) บทความในวารสารแบบรูปเล่มและอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่มีเลข DOI และไม่อยู่ใน

ระบบฐานข้อมูล

ภาษาไทย ชื่อ/สกุล/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร,/ปีที่(ฉบับที่),/เลขหน้า./URL
 ภาษาอังกฤษ สกุล,/อักษรย่อชื่อ/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร,/ปีที่(ฉบับที่),/เลขหน้า./
 /////URL

ตัวอย่าง

สิทธิชัย ชูสำโรง และ พงศกร ช่วยพรม. (2562). การพัฒนาระบบแจ้งเตือนจุดเสี่ยงอุบัติเหตุแบบเรียลไทม์สำหรับผู้ขับขี่. *วารสารภูมิศาสตร์*, 43(2), 1-8.
[https://drive.google.com/
 file/d/1j9JOnjz6e1iu-ldE6th68wc5mYbQXjuC/view](https://drive.google.com/file/d/1j9JOnjz6e1iu-ldE6th68wc5mYbQXjuC/view)

Aryadoust, S. V. (2009). Mapping Rasch-based measurement onto the argument-based validity framework. *Rasch Measurement*

Transactions, 23(1), 1192-1193.

<https://www.rasch.org/rmt/rmt231f.htm>

5) บทความในวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่มีหมายเลขบทความหรือ eLocator

- ภาษาไทย ชื่อ/สกุล/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อบทความ/ชื่อวารสาร,/ปีที่(ฉบับที่),/บทความ/
 /////เลขที่บทความ./URL (ถ้ามี)
- ภาษาอังกฤษ สกุล,/อักษรย่อชื่อ/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อบทความ/ชื่อวารสาร,/ปีที่(ฉบับที่),/Article/
 /////เลขที่บทความ./URL (ถ้ามี)

ตัวอย่าง

วรัญญา สมวงศ์ และ มณีรัตน์ เอกโยคยะ. (2564). การผสมผสานการให้ข้อมูล
 ย้อนกลับแบบทางตรงและทางอ้อมที่มีต่อความถูกต้องในการใช้ไวยากรณ์
 ในงานเขียนขึ้นใหม่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศไทย.
วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา, 16(1), บทความ OJED1601001.
<https://so01.tci-thaijo.org/index.php/OJED/article/view/248131>

Burin, D., Kiltani, K., Rabuffetti, M., Slater, M., & Pia, L. (2019). Body
 ownership increases the interference between observed and
 executed movements. *PLOS ONE*, 14(1), Article e0209899.
<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0209899>

6) บทความในวารสารแบบรูปเล่มและอิเล็กทรอนิกส์ที่มี DOI

- ภาษาไทย ชื่อ/สกุล/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อบทความ/ชื่อวารสาร,/ปีที่(ฉบับที่),/เลขหน้า./
 /////https://doi.org/เลข DOI
- ภาษาอังกฤษ สกุล,/อักษรย่อชื่อ/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อบทความ/ชื่อวารสาร,/ปีที่(ฉบับที่),/เลขหน้า./
 /////https://doi.org/เลข DOI

ตัวอย่าง

นภสินธุ์ สานติวัตร และ สารศาสตร์ สุขเจริญสิน. (2564). การศึกษาความสัมพันธ์
 ระหว่างการจ่ายเงินปันผลและการเปลี่ยนแปลงของกำไรในอนาคต.
จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์, 43(3), 1-21.
<https://doi.org/10.1080/00228958.2011>

Larson, L. & Miller, T. (2011). 21st Century Skills: Prepare students for the future. *Kappa Delta Pi Record*. 47(3), 121-123.
<https://doi.org/10.1080/00228958.2011.10516575>

7) บทความในวารสารแบบรูปเล่มและอิเล็กทรอนิกส์ ตอนพิเศษหรือฉบับพิเศษ

ภาษาไทย ชื่อ/สกุล/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อบทความ/[ตอนพิเศษ]/ชื่อวารสาร/[ฉบับพิเศษ],
 /////ปีที่(ฉบับที่),/เลขหน้า./URL (ถ้ามี)

ภาษาอังกฤษ สกุล,/อักษรย่อชื่อ/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อบทความ/[Special section]/ชื่อวารสาร/
 /////[Special issue],/ปีที่(ฉบับที่),/เลขหน้า./URL (ถ้ามี)

ตัวอย่าง

พาสน์ ปราโมกษ์ชน และ พันธุ์ปิติ เปี่ยมสง่า. (2560). ตัวกรองคัดเลือก
 ลักษณะเฉพาะสำหรับการจำแนกข้อมูลเพื่อการประยุกต์ใช้ในระบบ
 อินเทอร์เน็ตของทุกสิ่ง. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น* [ฉบับ
 พิเศษ], 11(4), 98-113. [https://so01.tci-](https://so01.tci-thaijo.org/index.php/FEU/article/view/88620)
[thaijo.org/index.php/FEU/article/view/88620](https://so01.tci-thaijo.org/index.php/FEU/article/view/88620)

Charikova, I. & Zhadanov, V. (2017). Teacher to student
 epistemological interaction in the contemporary paradigm of
 university education. *Journal of Social Studies Education*
Research [Special issue], 8(2), 117-129.

8) บทความในวารสารแบบรูปเล่มและอิเล็กทรอนิกส์ฉบับเพิ่มเติม

ภาษาไทย ชื่อ/สกุล/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร,/ปีที่(ฉบับเพิ่มเติม/ฉบับที่),/
 /////เลขหน้า./URL (ถ้ามี)

ภาษาอังกฤษ สกุล,/อักษรย่อชื่อ/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร,/ปีที่(Suppl./ฉบับที่),/
 /////เลขหน้า./URL (ถ้ามี)

ตัวอย่าง

ดรุชา รัตนดำรงอักษร และ ชำนาญ เงินดี. (2561). การศึกษาทักษะทางการเงินของ
 ผู้ประกอบการการค้าชายแดน กรณีศึกษาผู้ประกอบการในเขตพัฒนา
 เศรษฐกิจพิเศษระยะแรก. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น*, 12(
 ฉบับเพิ่มเติม 1), 137-149. [https://so01.tci-](https://so01.tci-thaijo.org/index.php/FEU/article/view/104212)
[thaijo.org/index.php/FEU/article/view/104212](https://so01.tci-thaijo.org/index.php/FEU/article/view/104212)

Steinert, Y. (2009). Learning together to teach together:

Interprofessional education and faculty development. *Journal of Interprofessional Care*, 19(Suppl. 1), 78-86.

<https://doi.org/10.1080/13561820500081802>

9) หนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์

ภาษาไทย ชื่อ/สกุล/(ปี,/วัน/เดือน)/ชื่อคอลัมน์./ชื่อหนังสือพิมพ์,/เลขหน้า./URL (ถ้ามี)

ภาษาอังกฤษ สกุล,/อักษรย่อชื่อ/(ปี,/เดือน/วัน)/ชื่อคอลัมน์./ชื่อหนังสือพิมพ์,/เลขหน้า./URL
////////(ถ้ามี)

ตัวอย่าง

จักรพงษ์ คำบุญเรือง. (2563, 18 พฤษภาคม). ขบวนแห่ศพ “ครูบาเจ้าศรีวิชัย” ในวันพระราชทานเพลิง. *เชียงใหม่นิวส์*. <https://www.chiangmainews.co.th/page/archives/1351531/>

Plummer, R., & Hotten, R. (2021, November 9). Matt Moulding: The billionaire THG boss facing a reality check. *BBC News*. <https://www.bbc.com/news/business-58951739>

10) วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตที่ไม่ได้ตีพิมพ์

ตีพิมพ์

ภาษาไทย ชื่อ/สกุล/(ปีที่เผยแพร่)/ชื่อวิทยานิพนธ์/[วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต
////////ไม่ได้ตีพิมพ์ หรือ วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]/
////////ชื่อมหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ สกุล,/อักษรย่อชื่อ/(ปีที่เผยแพร่)/ชื่อวิทยานิพนธ์/[Unpublished doctoral
////////dissertation หรือ Unpublished master's thesis]/ชื่อมหาวิทยาลัย.

ตัวอย่าง

สืบทพงษ์ พงษ์สวัสดิ์. (2546). พัฒนาการทางพื้นที่ของการค้าและบริการของเมืองชายแดนแม่สาย จังหวัดเชียงราย [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Harris, L. (2014). *Instructional leadership perceptions and practices of elementary school leaders* [Unpublished doctoral dissertation]. University of Virginia.

11) วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตจาก

เว็บไซต์ (ไม่อยู่ในฐานข้อมูลเชิงพาณิชย์)

- ภาษาไทย ชื่อ/สกุล./(ปีที่เผยแพร่)./ชื่อวิทยานิพนธ์/[วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต
 /////หรือ วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต,/ชื่อมหาวิทยาลัย]./ชื่อเว็บไซต์./
 /////URL
- ภาษาอังกฤษ สกุล,/อักษรย่อชื่อ./(ปีที่เผยแพร่)./ชื่อวิทยานิพนธ์/[Doctoral dissertation
 /////หรือ Master's thesis,/ชื่อมหาวิทยาลัย]./ชื่อเว็บไซต์./URL

ตัวอย่าง

- สิทธิพงศ์ กลิ่นกระจาย. (2562). *การประยุกต์ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อ
 จำแนกลำดับคักข์ของถนน : กรณีศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*
 [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
 Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR).
<http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/69516>
- Zambrano-Vazquez, L. (2016). *The interaction of state and trait worry
 on response monitoring in those with worry and obsessive-
 compulsive symptoms* [Doctoral dissertation, University of
 Arizona]. UA Campus Repository.
<https://repository.arizona.edu/handle/10150/620615>

12) วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตจาก

เว็บไซต์ (จากฐานข้อมูลเชิงพาณิชย์)

- ภาษาไทย ชื่อ/สกุล./(ปีที่เผยแพร่)./ชื่อวิทยานิพนธ์/(หมายเลข UMI หรือ เลขลำดับอื่น)/
 /////[วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต หรือ วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
 /////,/ชื่อมหาวิทยาลัย]./ชื่อฐานข้อมูล.
- ภาษาอังกฤษ สกุล,/อักษรย่อชื่อ./(ปีที่เผยแพร่)./ชื่อวิทยานิพนธ์/(หมายเลข UMI หรือ
 /////เลขลำดับอื่น)/ [Doctoral dissertation หรือ Master's thesis,/
 /////ชื่อมหาวิทยาลัย]./ชื่อฐานข้อมูล.

ตัวอย่าง

Kabir, J. M. (2016). *Factors influencing customer satisfaction at a fast food hamburger chain: The relationship between customer satisfaction and customer loyalty* (Publication No. 10169573) [Doctoral dissertation, Wilmington University]. ProQuest Dissertations & Theses Global.

13) เอกสารประกอบการประชุม/การประชุมวิชาการที่ไม่มี proceeding

(Symposium)

ภาษาไทย ชื่อ/สกุล/(วันที่,/เดือน,/ปี)/ชื่อเรื่องที่น่าสนใจ./ใน/ชื่อ/(ประธาน)/ชื่อหัวข้อการ
////////ประชุม/[Symposium]/ชื่อการประชุม,/สถานที่ประชุม.

ภาษาอังกฤษ สกุล,/อักษรย่อชื่อ/(ปี,/เดือน/วันที่)/ชื่อเรื่องที่น่าสนใจ./In/อักษรย่อชื่อ./สกุล/
////////(Chair),ชื่อหัวข้อการประชุม/[Symposium]/ชื่อการประชุม,/สถานที่
////////ประชุม.

ตัวอย่าง

De Boer, D., & LaFavor, T. (2018, April 26-29). The art and significance of successfully identifying resilient individuals: A person-focused approach. In A. M. Schmidt & A. Kryvanos (Chairs), *Perspectives on resilience: Conceptualization, measurement, and enhancement* [Symposium]. Western Psychological Association 98th Annual Convention, Portland, OR, United States.

14) การนำเสนองานวิจัยหรือการนำเสนอโปสเตอร์ (Paper/Poster Presentation)

ภาษาไทย ชื่อ/สกุล/(ปี,/วัน/เดือน)/ชื่อ paper หรือ poster/[Paper หรือ Poster
////////presentation]/ชื่อการประชุม,/สถานที่.

ภาษาอังกฤษ สกุล,/อักษรย่อชื่อ/(ปี,/เดือน/วันที่)/ชื่อ paper หรือ poster/[Paper หรือ
////////Poster presentation]/ชื่อการประชุม,/สถานที่.

ตัวอย่างกรณีการนำเสนองานวิจัย

สืบพงษ์ พงษ์สวัสดิ์ และ ทศพร พงศ์รัตน์. (2564, 27 พฤษภาคม). การศึกษาห่วงโซ่
อุปทานของผลไม้ในพื้นที่อำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา [Paper

presentation]. การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ “เบญจมิตรวิชาการ” ครั้งที่ 11, กรุงเทพฯ, ประเทศไทย.

Supachart, P. (2021). *Improvement hydrocyclone header design with simulation* [Paper presentation]. The 11th BENJAMITRA Network National & International Conference, Bangkok, Thailand.

ตัวอย่างกรณีการนำเสนอโปสเตอร์

เพ็ญยศ วงษ์บัวงาม และ รพีพล อินสุพรรณ. (2564). *การศึกษากลไกการเกิดปฏิกิริยาการดูดซับของไฮโดรเจนด้วยเทคนิคไซคลิกโวลแทมเมตรี* [Poster presentation]. การประชุมวิชาการระดับชาติ ราชชมงคลสุรินทร์ ครั้งที่ 12, สุรินทร์, ประเทศไทย.

Polyium, M. (2018). *Thai primary school English language teachers' perceived proficiency* [Poster presentation]. 2018 SPUC National and International Conference, Bangkok, Thailand.

15) รายงานการประชุมเชิงวิชาการที่มี proceeding

กรณีรูปแบบเล่มหนังสือ

ภาษาไทย ชื่อ/สกุล./(ปี)./ชื่อบทความ./ใน/ชื่อบรรณาธิการ/(บ.ก.)/ชื่อหัวข้อการประชุม./
 /////ชื่อการประชุม/(น./เลขหน้า)./ฐานข้อมูล./DOI หรือ URL (ถ้ามี)
 ภาษาอังกฤษ สกุล./อักษรย่อชื่อ./(ปี)./ชื่อเรื่อง./In/ชื่อบรรณาธิการ/(Ed. หรือ Eds.)/
 /////ชื่อหัวข้อการประชุม./ชื่อการประชุม/(pp./เลขหน้า)./ฐานข้อมูล./
 /////DOI หรือ URL (ถ้ามี)

ตัวอย่าง

ภัชราภา ตันติชูเวช. (2553). การศึกษาทั่วไปกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในประเทศไทย มาเลเซีย และสิงคโปร์ ศึกษาโดยเปรียบเทียบกับประเทศไทย. ใน ศิริชัย กาญจนวาสี (บ.ก.), *การขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาไทย. การประชุมวิชาการและเผยแพร่ผลงานวิจัยระดับชาติ* (น. 97-102). คณะครู ศาสตราจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Katz, I., Gabayan, K., & Aghajan, H. (2007). A multi-touch surface using multiple cameras. In J. Blanc-Talon, W. Philips, D. Popescu, & P. Scheunders (Eds.), *Lecture notes in computer science: Vol. 4678. Advanced concepts for intelligent vision systems* (pp. 97-

108). Springer-Verlag. https://doi.org/10.1007/978-3-540-74607-2_9

กรณีรูปแบบวารสาร

ภาษาไทย ชื่อ/สกุล/(ปี)/ชื่อเรื่อง:/ชื่อเรื่องย่อ./ชื่อวารสาร,/เลขของปีที่(เลขของฉบับที่),/
 /////เลขหน้า./DOI หรือ URL

ภาษาอังกฤษ สกุล,/อักษรย่อชื่อ/(ปี)/ชื่อเรื่อง:/ชื่อเรื่องย่อ./ชื่อวารสาร,/เลขของปีที่
 /////((เลขของฉบับที่),/เลขหน้า./DOI หรือ URL

ตัวอย่าง

Chaudhuri, S., & Biswas, A. (2017). External terms-of-trade and labor market imperfections in developing countries: Theory and evidence. *Proceedings of the Academy of Economics and Economic Education*, 20(1), 11-16. <https://search-proquest-com.elibrary.jcu.edu.au/docview/1928612180?accountid=16285>

16) เอกสารไม่ได้ตีพิมพ์ (เอกสารประกอบการเรียน)

ภาษาไทย ชื่อ/สกุล/(ปี)/ชื่อเอกสาร,/เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์./คณะ,/มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ สกุล,/อักษรย่อชื่อ/(ปี)/ชื่อเอกสาร,/ [Unpublished manuscript]./คณะ,/
 /////มหาวิทยาลัย.

ตัวอย่าง

สืบพงษ์ พงษ์สวัสดิ์. (2564). *สถิติและการวิเคราะห์เชิงปริมาณทางธุรกิจ* [เอกสารไม่ได้ตีพิมพ์]. คณะนวัตกรรมเทคโนโลยีและการสร้างสรรค์, มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น.

Pongsawat, S. (2021). *Mathematics and Statistics for Digital Technology* [Unpublished manuscript]. Faculty of Innovation Technology and Creativity, The Far Eastern University.

17) เว็บไซต์

ภาษาไทย ชื่อ/สกุลผู้เขียน./(ปี,/วัน/เดือนที่เผยแพร่)/ชื่อบทความ/ชื่อเว็บไซต์./URL
 ภาษาอังกฤษ สกุล./อักษรย่อชื่อผู้เขียน./(ปี,/เดือน วันที่เผยแพร่)/ชื่อบทความ/ชื่อเว็บไซต์./
 //URL

หมายเหตุ

- กรณีไม่มีวันที่เผยแพร่ปรากฏ ให้ใส่ (ม.ป.ป.) หรือ (n.d.)
- กรณีที่มีปรากฏเฉพาะ พ.ศ. หรือ ค.ศ. ให้ใส่เฉพาะ (ปี) เท่านั้น
- กรณีชื่อผู้เขียนและชื่อเว็บไซต์เป็นชื่อเดียวกันให้ตัดชื่อเว็บไซต์ออก

ตัวอย่าง

รุ่งธรรม บัวแดง. (2559, 30 มิถุนายน). แนวโน้มของเทคโนโลยีสารสนเทศใน
อนาคต. กรมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกลาโหม.

<http://www.dstd.mi.th/board/index.php?topic=1239.0>

Department of Mineral Resources. (2021, January 11). *Tham Luang-Khun Nam Nang Non*.

http://webeng.dmr.go.th/Show_Detail.aspx?DetailId=107

18) ราชกิจจานุเบกษา

ภาษาไทย ชื่อกฎหมาย./(ปี,/วัน/เดือน)/ราชกิจจานุเบกษา./เล่ม/เลขเล่ม/ตอนที่/เลขตอน./
 /////หน้า/เลขหน้า.

ตัวอย่าง

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา
 พ.ศ. 2548. (2548, 25 พฤษภาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 122 ตอน
 พิเศษ 39 ง. หน้า 14-23.

6. การส่งต้นฉบับ

ผู้เขียนส่งต้นไฟล์ต้นฉบับบทความ (รูปแบบไฟล์ Word) หนังสือรับรองการตรวจทานแก้ไขต้นฉบับ
 ภาษาอังกฤษโดยผู้เชี่ยวชาญ (สำหรับบทความภาษาอังกฤษ) พร้อมแนบแบบฟอร์มนำเสนอบทความเพื่อ
 พิจารณา เผยแพร่ทางระบบ Online Submission ที่ <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/FEU>

ทั้งนี้ ผู้เขียนต้องส่งแบบฟอร์มนำเสนอบทความเพื่อพิจารณาเผยแพร่ ฉบับจริง มายัง กอง บก. ที่มีลายเซ็น ของผู้เขียนครบทุกคนมาตามที่อยู่ข้างท้าย

กองบรรณาธิการ วารสารวารสารนวัตกรรมสังคม และการเรียนรู้ตลอดชีวิต

มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

120 ถนนมหิตล อำเภอมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50100

เพื่อสิทธิประโยชน์ของผู้เขียนโปรดศึกษารูปแบบการพิมพ์บทความและรูปการอ้างอิงรวม ทั้งนี้ดาวน์โหลด Template บทความได้จากเมนูดาวน์โหลดที่ URL: <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/FEU>

บทความต้องผ่านการพิจารณาในกระบวนการกลั่นกรองต้นฉบับเบื้องต้นโดยกอง บก. ก่อน จากนั้นกองบรรณาธิการ จึงจะแจ้งให้ผู้เขียนโอนเงินค่าธรรมเนียมการเผยแพร่บทความ และส่งบทความให้ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องประเมินคุณภาพก่อนการเผยแพร่ อัตราค่าธรรมเนียม เป็นดังนี้

1. กรณีผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน

บทความภาษาอังกฤษ 6,500 บาท

บทความภาษาไทย 5,500 บาท

2. กรณีผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่าน

บทความภาษาอังกฤษ 5,000 บาท

บทความภาษาไทย 4,000 บาท

ทั้งนี้ หากบทความผ่านการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องและผลการพิจารณาของกองบรรณาธิการ ผู้เขียนจะได้รับหนังสือตอบรับเผยแพร่บทความในระยะเวลา 3-4 เดือน (เริ่มระยะเวลาตั้งแต่วันที่ส่งบทความให้ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องประเมินคุณภาพก่อนการเผยแพร่) ดังรายละเอียดในผังกระบวนการพิจารณากลั่นกรองบทความ (Peer Review) (ดาวน์โหลดผังกระบวนการพิจารณากลั่นกรองบทความที่ URL: <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/FEU>)

7. การติดตามอ่านผลงานที่ได้รับการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสาร

ผู้เขียนที่ผลงานได้รับพิจารณาตีพิมพ์ในวารสาร สามารถติดตามอ่านผลงานดังกล่าวได้จากวารสารฉบับอิเล็กทรอนิกส์ที่ URL: <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/FEU>

สำหรับเจ้าหน้าที่
รหัสบทความ:
วันชำระค่าธรรมเนียม:
วันส่งบทความให้ Reviewer:
วันที่ตอบรับเผยแพร่:

**แบบฟอร์มนำเสนอบทความเพื่อพิจารณาเผยแพร่
ในวารสารนวัตกรรมสังคมและการเรียนรู้ตลอดชีวิต**

วันที่ เดือน พ.ศ.

เรียน บรรณาธิการวารสารนวัตกรรมสังคมและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

เรื่อง ขอนำเสนอบทความเพื่อพิจารณาเผยแพร่ในวารสารนวัตกรรมสังคมและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ข้าพเจ้า (☐ นาย/ ☐ นาง/ ☐ นางสาว).....

(☐ Mr./ ☐ Mrs./ ☐ Ms.).....

คุณวุฒิสูงสุด และสถานศึกษา.....

ตำแหน่ง/ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี).....

สถานที่ทำงาน/สถานศึกษา.....

ขอนำเสนอบทความเพื่อพิจารณาเผยแพร่ในวารสารนวัตกรรมสังคมและการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยมี
รายละเอียด ข้างท้าย

1. ชื่อบทความ (ภาษาไทย).....

2. ชื่อบทความ (ภาษาอังกฤษ).....

3. จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ

☐ ผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่าน

☐ ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน

4. ประเภทบทความที่ส่ง

☐ บทความวิชาการ (Academic article)

☐ บทความวิจัย (Research article)

☐ บทความปริทัศน์ (Review article)

☐ บทวิจารณ์หนังสือ (Book review)

5. กรณีเป็นบทความที่เสนอเป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ โปรดระบุ ดังนี้

☐ บทความวิจัย☐ บทความวิชาการ

ชื่อหลักสูตร.....

ชื่อมหาวิทยาลัย.....

ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาหลัก.....

หน่วยงานที่สังกัดของอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก.....

ทั้งนี้ได้สอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ผ่านแล้วเมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.

6. ขอบเขตเนื้อหาของบทความ

☐ ศาสตร์: การบริหารการศึกษา หลักสูตรและการสอน การวัดและประเมินผล
การศึกษา การวิจัยทางการศึกษา เทคโนโลยีการศึกษา และการออกแบบและพัฒนาสื่อการ
เรียนรู้☐ บริหารธุรกิจ: การจัดการเทคโนโลยีและนวัตกรรม การบัญชี การเงิน การตลาด การสื่อสาร
การตลาด การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การจัดการความรู้ การจัดการการท่องเที่ยวและ
บริการ และการจัดการห่วงโซ่อุปทานและโลจิสติกส์☐ สังคมวิทยา: นวัตกรรมสังคม การพัฒนาสังคม และการพัฒนาชุมชน☐ เทคโนโลยีสารสนเทศ: เทคโนโลยีการจัดการนวัตกรรม เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ ระบบ
สารสนเทศ และการพัฒนาระบบ

7. ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก

ที่อยู่สำหรับติดต่อทางไปรษณีย์.....

โทรศัพท์.....โทรศัพท์มือถือ.....

โทรสาร.....E-mail.....

8. ชื่อผู้เขียนบทความ

ผู้เขียน	ชื่อ-นามสกุล	หน่วยงานที่สังกัด	สัดส่วน ผลงาน (%)
ผู้เขียนหลัก			
ผู้เขียนร่วมท่านที่ 1			
ผู้เขียนร่วมท่านที่ 2			

9. การจัดเตรียมต้นฉบับบทความตามรูปแบบที่วารสารกำหนด

กรณีบทความวิจัย	กรณีบทความวิชาการ
☐ ชื่อเรื่อง (Title) ☐ บทคัดย่อ ไม่เกิน 250 คำ ☐ Abstract ไม่เกิน 250 คำ ☐ คำสำคัญ ☐ Keywords ☐ บทนำ (Introduction) ☐ วัตถุประสงค์ (Research Objectives) ☐ ทบทวนวรรณกรรม (Literature Review) ☐ วิธีการวิจัย (Research Methodology) ☐ ผลการวิจัย (Results) ☐ อภิปรายผลการวิจัย (Discussion) ☐ สรุป (Conclusion) ☐ เอกสารอ้างอิง (Reference) รูปแบบ APA 7 th edition	☐ ชื่อเรื่อง (Title) ☐ บทคัดย่อ ไม่เกิน 250 คำ ☐ Abstract ไม่เกิน 250 คำ ☐ คำสำคัญ ☐ Keywords ☐ บทนำ (Introduction) ☐ เนื้อหา (Body of Text) ☐ สรุป (Conclusion) ☐ เอกสารอ้างอิง (Reference) รูปแบบ APA 7 th edition

- ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ ☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าเพียงผู้เดียว
☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้ที่เกี่ยวข้องในบทความ
☐ เป็นผลงานของคณะผู้เขียน/คณะวิจัยซึ่งไม่ปรากฏชื่อในบทความ
 ดังรายชื่อในเอกสารแนบ (ถ้ามี)

ผู้เขียนร่วมที่ปรากฏชื่อในบทความ และคณะผู้เขียน/คณะวิจัยซึ่งไม่ปรากฏชื่อในบทความ (ถ้ามี) รับทราบ และยินยอมให้ส่งบทความมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารนวัตกรรมสังคมและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ครั้งนี้ รวมทั้งขอรับรอง ว่าบทความนี้ไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างกระบวนการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่น รวมทั้งจะไม่นำไปเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่น วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยปาร์อิสเทอร์น

ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วมยอมรับหลักเกณฑ์การพิจารณาต้นฉบับ ทั้งยินยอมให้กองบรรณาธิการ ตรวจสอบต้นฉบับ ตามที่เห็นสมควร พร้อมนี้ขอมอบลิขสิทธิ์บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ให้แก่ มหาวิทยาลัยปาร์อิสเทอร์น กรณีมีการฟ้องร้องเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์เกี่ยวกับภาพ แผนภูมิ ข้อความส่วนใดส่วนหนึ่ง และ/หรือข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความให้เป็นความรับผิดชอบของข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วมแต่เพียงฝ่ายเดียว

ลงชื่อผู้เขียนหลัก _____
 (_____)
 _____/_____/_____

ลงชื่อผู้เขียนร่วมท่านที่ 1 _____
 (_____)
 _____/_____/_____

ลงชื่อผู้เขียนร่วมท่านที่ 2 _____
 (_____)
 _____/_____/_____

เอกสารแนบ

ประวัติย่อผู้เขียนบทความ

ผู้เขียน	ประวัติย่อ	ชื่อ File ภาพ ผู้เขียนที่แนบมา
ผู้เขียนหลัก	<u>ประวัติย่อภาษาไทย</u> ชื่อ-นามสกุล: _____ วุฒิการศึกษาสูงสุด: _____ มหาวิทยาลัยที่จบการศึกษาสูงสุด: _____ ตำแหน่งทางวิชาการ: _____ หน่วยงานที่สังกัด: _____ สาขาวิชาที่เชี่ยวชาญ: _____ <u>ประวัติย่อภาษาอังกฤษ</u> Name and Surname: _____ Highest Education: _____ University or Agency: _____ Academic Rank/Title: _____ Affiliation: _____ Field of Expertise: _____ E-mail: _____	

ผู้เขียน	ประวัติย่อ	ชื่อ File ภาพ ผู้เขียนที่แนบมา
ผู้เขียนร่วม ท่านที่ 1	<u>ประวัติย่อภาษาไทย</u> ชื่อ-นามสกุล: วุฒิการศึกษาสูงสุด: มหาวิทยาลัยที่จบการศึกษาสูงสุด: ตำแหน่งทางวิชาการ: หน่วยงานที่สังกัด: สาขาวิชาที่เชี่ยวชาญ: <u>ประวัติย่อภาษาอังกฤษ</u> Name and Surname: Highest Education: University or Agency: Academic Rank/Title: Affiliation: Field of Expertise: E-mail:	
ผู้เขียนร่วม ท่านที่ 2	<u>ประวัติย่อภาษาไทย</u> ชื่อ-นามสกุล: วุฒิการศึกษาสูงสุด: มหาวิทยาลัยที่จบการศึกษาสูงสุด: ตำแหน่งทางวิชาการ: หน่วยงานที่สังกัด: สาขาวิชาที่เชี่ยวชาญ: <u>ประวัติย่อภาษาอังกฤษ</u> Name and Surname: Highest Education: University or Agency: Academic Rank/Title: Affiliation: Field of Expertise: E-mail:	

แบบฟอร์มตรวจสอบบทความภาษาอังกฤษโดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษา

วันที่เดือนพ.ศ.....

เรียน บรรณาธิการวารสารนวัตกรรมสังคมและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

เรื่อง ขอนำส่งผลการตรวจสอบความถูกต้องทางด้านภาษาอังกฤษ

ข้าพเจ้า

- ☐ ผู้ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ 1 และทำงานในวงการวิชาการ หรือมีประสบการณ์
เกี่ยวข้องทางวิชาการ เช่น ครู อาจารย์ นักแปล ชาวต่างชาติ เป็นต้น
- ☐ ผู้ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ 2 หรือ 3 แต่จบการศึกษาในศาสตร์ทางด้านภาษา และ
หรือทำงานในวงการวิชาการที่เกี่ยวข้อง

ตำแหน่ง

หน่วยงาน/สังกัด.....

ที่อยู่สำหรับติดต่อ

เบอร์โทรศัพท์..... E-mail.....

ขอรับรองว่าบทความนี้ได้ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมทางด้านภาษาเชิงวิชาการ และความ
ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์เป็นที่เรียบร้อยแล้วและสามารถตีพิมพ์ลงในวารสารได้ โดยมีรายละเอียดข้างท้าย

ประเภทบทความที่เสนอ ☐ บทความวิจัย / บทความวิชาการ ☐ บทความย่อ

ชื่อผู้เขียนบทความ

.....

ชื่อบทความ (ภาษาไทย).....

.....

ชื่อบทความ (ภาษาอังกฤษ)

.....

ลงชื่อ

(.....)

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

Social Innovation and Lifelong Learning